UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 15 20 10 005 9

DR 414 R5 v.5

Rif'at, Aḥmed
Luġat-i tarīḫīye cuġrāfīye

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

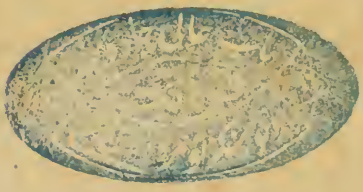
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/lugatitarihiyeva05rifa

Rif'at, Ahmed
Lugāt-i tarihiye va
cugrafiye

اثر خامهٔ احمد رفعت

معارف نظارت جليله‌سنك رخصتيله

اقبال

باب عالی جوارنده ابوالسعود جاده‌سنده (محمود) بكك
۷۲ نومرولی مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر
۱۳۰۰

LIBRARY
APR 7 1965
UNIVERSITY OF TORONTO
973592
DR
414
R5
v.5

لغات تاریخیه وجغرافیه

جلد

٥

حرف ع

﴿ عابر ﴾ — قوم عاده مبعوث هود علیه‌السلامك نام دیکریدر ·
روپالیلر (هه بر) دیرلر (هود) کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

§

﴿ عاد ﴾ — عوض بن ارم بن سامك اوغلیدر قبیله‌سی دخی
نامله یعنی عاد اولی نامیله شهرت بولدیسه‌ده کندوسنك نسلی منقطعدر ·
شبو عاد اولی قومی حضر موت وشحر وبلاد احقافده متوطن وقر
یدیلر ابتدای ظهورلری (٢٥٠٠ خ) تاریخی یعنی میلادك اوچیك
سنه مقدمی ظن اولنیور · مبعوث الیهلری اولان هود نبی علیه‌السلام
نواع جور و جفایه دوچار ومعجزات علیه‌لرینی رد وانکاره اجتسار
ایلدکلرندن حکمدارلری شداد زماننده (٣٠٤٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك
ایکیبك بشیوز اللی سنه مقدمنده اون اوچ قبیله خلقی کاملاً غضب الهیه
کرفتار وحیاتده قالان سائر قبائل ایسه بأجمعهم تارومار اولدیلر · مؤخرا
اشبو قبائل متفرقه‌دن اقیال یمن ظهوره کلوب اکرچه بونلر برمدت مصر
طرفلرنده دخی اجرای حکومت ایلدیلرسه‌ده چوق سورمیوب اورالردن
دفع وطرد اولندیلر ·

﴿ عاشر ﴾ افندی — سلطان عبدالحمید اول وسلیم ثالث زمانلرنده شیخ‌الاسلام اولمشدر قبری باغچه قپوسی داخلنده تأسیس ایلدیکی کتبخانه درونندهدر.

اسمی مصطفی وفاتی (١٨٠٤ م و ١٢١٩ ه) تاریخنده اولوب ایکی سنه قدر سجادهٔ مشیخته استقرار ایلمش ایدی.

§

﴿ عاشق پاشا ﴾ — مظنهٔ کرامدن اولوب قرمانده بش‌التی‌آی قدر تخت سلجوقیه جلوس ایدن شیخ مخلص پاشانك اوغلی واعزه‌دن (علوان) چلبی‌نك پدریدر. بودخی والد ومولودی کبی حلیهٔ کمال زهد وکرامتله متصف ومسعود برذات نادر الوجود ایدی. وفاتی قیر شهرنده (١٣١٠ م و ٧١٠ ه) تاریخنده‌در.

§

﴿ عاصم ﴾ افندی اسمی احمد — فی‌الاصل عینتابلیدر. عمر وهمتنی خیلی زمان علوم عالیه وفنون حکمیه‌یه صرف ایله تحصیل کمال ایلدکدن صکره درسعادته کلهرك طریق تدریسه داخل وسلانیك مولویتنه نائل اولوب (١٨١٩ م ١٢٣٥ ه) تاریخنده وفات ایلدی قبری اسکدارده نوح قیوسنده در. مومی‌الیه برعالم متبحر وفاضل کثیرالمأثر ایدی.

(ترجمهٔ قاموس) (ترجمهٔ برهان قاطع) (شرح المعالی فی‌شرح الامالی) (نعت عربیه) (وقایع سلیمیه) کبی پك چوق اثاری واردر وهله قاموس وبرهان ترجمه‌لریله بنی نوعنه ایتدیکی خدمت فوق‌الغایه جالب تحسین ومنتدر.

§

﴿ عاکف ﴾ پاشا — ادبای وکلای دولت علیه‌دندر ابتدا رئیس‌الکتاب ایکن بونامك خارجیه نظارتنه تحویلنده عهدهٔ استحقاقنه رتبهٔ مشیری توجیه اولنمش و مؤخراً ادای فریضهٔ حج ایچون اجازه کیدوب اثنای عودتنده یعنی (١٨٤٧ م و ١٢٦٤ ه) تاریخنده اسکندریه‌ده وفات ایلمشدر.

منشأتی وشعرده اولان کمال بلاغت ومهارتی آثارینی مطالعه ایدنلرجه معلومدر .
مولدی اناطولیده (بوز اوق) ایدی .

§

﴿ عالی ﴾ — اشمویل علیه السلام عمیسیدر . (٤٤٤٣ خ)
تاریخنده یعنی میلادك بیك یوز اللی بر سنه مقدمنده بنی اسرائیل ریاستنی درعهده ایدوب قرق سنه مقداری ابراز آثار کارکذاری ایلدی انجق مصالح ناسده استخدام ایلدیکی ایکی اوغلندن هرکس دلکیر ومتنفر ایدیلر یهودیلرك فلسطینلولره مغلوبیتنه وتابوت عهدك دشمن النده برمدت قالمسنه سبب بونلر ایدی .

§

﴿ عالی پاشا ﴾ — اصل اسمی محمد امین پدری مصر چارشولی علی رضا افندیدر (١٨١٤ م و ١٢٣٠ ﻫ) تاریخنده دنیایه کلوب برمدت دیوان همایون قلمنه دوام وتحصیل علوم ومعارفه اهتمام ایدرك فتحی پاشا معیتیله ویانه سفارت سنیه سنه ودیوان همایون ترجمانلغنه ولوندره سفارت و خارجیه مستشارلغی و مؤخراً خارجیه نظارتی وکالتی و بکلکجیلك کبی مأموریتلره و (١٨٤٧ م و ١٢٦٤ ﻫ) تاریخنده بارتبهٔ وزارت بالاصالة خارجیه نظارت جلیله سنه ودرت سنه صکره مقام صدارت عظمایه تعیین بیورلدی . بوتاریخدن تاریخ وفاتنه دکین بش دفعه صدراعظم وبرقاچ دفعه خارجیه ناظری اولمش وپك آز وقت معزول قالمشدر . فطانت ونزاکت وعفت واستقامت ایله موصوف وشهرتشعار برمشیر فلاطون افکار ایدی . امور سیاسیه ده مهارتی دولت علیه جه و بتون اوروپا دولتلرنجه مشهود ومصدق اولوب اکرچه آدم یتشدیرمك خصوصنده خسرو ورشید پاشالر درجه سنه واره مدیسه ده اوروپا پولتیقه سنی پك کوزل اداره ایلمشیدی وفاتی (١٨٧١ م و ١٢٨٨ ﻫ) تاریخنده در .

§

﴿ عامر ﴾ — یمن قطعه سنك جزؤ اعظمی اوزرنده یکرمی طقوز سنه اجرای حکومت ایتمش بر ذاتدر (١٥٠٤ م و ٩١٠ ﻫ) تاریخنده صنعا اوزرینه دخی سواری و پیاده یتمش بیکی متجاوز عسکر چکه رك بش

آی منجینق و (عراده) لرله شهری محاصره‌دن صکره ید ضبطنه آلدقدن صکره امیری بولنان احمد بن ناصری واعیان واشراف بلده‌دن سائر برجوق کیمسه‌لری صورت شدیده‌ده تحقیر واعدام ومدت حکومتنده بوندن بشقه دها برچوق یرلر فتح ایلدی .

مشار الیهك مهمات وخزائن وسیم وزر ومجوهراتی حد احصادن بیرون وعلما وفضلایه حرمت ورعایتی مرتبه‌سندن افزون ایدی کندوسی سنی وشافعی المذهب اولمغله مخالفی اولان زیدی وخارجیلره افراط درجه‌ده عداوت وبونلردن خبر الدیغنی همان اعدام ایله مجازات ایلدیکندن زیدیلر زماننده کرکی کبی مضطرب اوله‌رق وقت‌کچورمشلر ایدی .

مشار الیه مؤخراً ملوك چراکسه‌دن مصر حکمدارینك یمن حوالیسنه کوندردیکی عسکره صنعاده مغلوب واسیر اوله‌رق اعدام ایدلمکله ملکی مصرلیلره کچدیسه‌ده لکن اواثناده دولت علیه‌نك مصری استیلاسی مصرلیلرك یمنجه اولان نفوذینی دخی محو ایلدیکندن یمن حکومتی دولت علیه نامنه اوله‌رق امام شرف‌الدینه انتقال ایلمشیدی .

§

﴿ عامیانت ﴾ — آتشده یانمز برنوع لیف جریدر چین ایران باویرا والب طاغلرنده بولنور واجزاخانه‌لرده بعض حوضات سوزمك والهمك وجهنم طاشنی محافظه ایتمك وبعض محللرده‌قندیللره فتیل یاپمق ایچون استعمال اولنور . بعضاً دخی یانمق مخاطره‌سندن محافظه مقصدیله قماش نسج واعمالاتنده قوللانیلور . رنکی بیاض وابیك کبی پارلاق اوله‌رق عینیله کتان‌حلواسنی آکدیرر . اوصاف‌مشروحه‌سنه نظراً بولیف (اوردن‌پولی) نك نوع دیکری دیمك اوله‌جق .

§

﴿ عباد ﴾ — اندلسده واقع اشبیلیه‌ده قاعد سریر حکمرانی اولان ذواتك برنجیسیدر اسمی محمد بن اسماعیل بن عباد اللخمی کنیه‌سی ابو القاسم‌در . قرطبه امیری (یحیی) نك اشبیلیه‌ده ظلم وتعدیسندن دلکیر اولان اهالی امیر مومی الیهك علیهنه خروج واخذ واعدام ایتدکدن صکره قاضیلری اولان اشبو عبادی اصالت واهلیتنه مبنی انتخاب و (١٠١٥ م

و ٤٠٦ ﻫ) یاخود (٤١٤ ﻫ) تاریخنده اشبیلیه ده ایلك دفعه اوله‌رق تخت حکمداری یه اقعاد ایلدیلر . اشبو (عبادیه) سلاله‌سندن اوچ نفر حکمدار کلوب مدت حکومتلری سکسان سنه یه واصل واندن صکره ذمام ادارهٔ حکومت حرباً مراکش امیری یوسفه منتقل اولمشدر .

§

﴿ عبادلهٔ ﴾ اصحاب — عند الفقهاء (عبدالله بن عباس) و (عبدالله بن عمر) و (عبدالله بن مسعود) و (عبدالله بن زبیر) رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتیدر اهل حدیث عندنده (عبدالله بن عمرو بن العاص) دخی داخل اوله‌رق عبادلهٔ خمسه دنیلور . بعضیلر جوهری عبدالله بن مسعودی دخی عبادله‌دن دیدیلرسه‌ده صحیح دکلدر .

§

﴿ عباده ﴾ — افریقاده بربدوی قبیله‌نك اسمیدر نیل وادیسیله بحر احمر بینده واقع چولده کشت وکذار ایدرلر ایدی اراضیلرنده جبل (زبورا) نك مشهور زمرد معدنلری بولنور .

§

﴿ عباس ﴾ بن عبدالمطلب — عم اکرم جناب رسولدر قبل الاسلام رؤسای قریشدن اولدقلری حالده بدر غزاسنده اسیر دوشوب فدیه ایله اعادهٔ حریت ومؤخراً فتح مکهٔ مکرمه‌ده کندو رضالریله سلك جلیل اسلامه دخالت بیوردیلر غایت عالیهمت مشفق ومنعم برذات اولوب سکسان سکز ییل معمر اولمش و (٦٥٣ م و ٣٢ ﻫ) تاریخنده ارتحال داربقا بیورمش ایدی . خلفای عباسیه مشار الیهك سلالهٔ طاهره‌سندندر .

§

﴿ عباسیه ﴾ — (٧٤٩ م و ١٣٢ ﻫ) تاریخنده دولت امویه‌نك انقراضیله یرینه قائم اولان دولت جدیدهٔ اسلامیه‌نك نامیدرکه مؤسسی ابامسلم خراسانی نام قهرمان شهامتعنواندر . بو قهرمان دولت امویه‌یی محو ومنقرض ایتدکدن صکره عم رسول حضرت عباس سلاله‌سندن ابوالعباس (سفاح) ی عراقده سریر خلافته اجلاس ایلمشیدی .

دولت عباسیه‌ده کلان خلفا اللی التی نفر ذواتدن عبارت اولوب بونلردن

اه تقدیدی نفری تاریخ مذکوردن (١٢٥٨ م و ٦٥٦ ه) تاریخنده قدر عراقده واون طقوزی (٦٥٩ ه) دن (١٥١٧ م و ٩٢٣ ه) سنه سنه دکین مصرده متعاقباً جالس تخت سلطنت اولمشلردر .

(راضی بالله) دن صکره کلان بغداد خلفاسنك سلطنتی اکرچه بعض امرا وافراد عسکریه تغلبیله هیچ حال انقراض اولدیسه ده اقتدار روحانیلری زوال بولمیوب ینه رسماً تخته اجلاس اولنورلر وامیرالامرا طرفندن منصوب ولاتی حضورلرینه قبول ایدرلر وحمایه ده اولان حکومات متجاوره یه یازیلان فرمانلری امضالرلر ایدی . مشهور اولنلرینك اسملرینه و (ابا مسلم) و (ابن علقمی) کلهلرینه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن احمد — کنیه سی ابو محمد شهرتی ابن الخشاب مسقط رأسی بغدادر علم نحو تفسیر حدیث منطق هندسه وسائره ده فرید عصری اولوب کرك منقولات وکرك معقولاتده بیلدیکی هیچ برعلم قالمامشیدی لکن بوقدر فضل وکمال ایله برابر غایت پژمرده حال اولوب طبعاً دخی غایت بخیل ودنی وبولندیغی محلار مقر اسافل وادانی ایدی (مرتجل) (شرح اللمع) (تهذیب الاصلاح) کبی پك چوق تألیفات نادره سی واردر . وفاتی (١١٦١ م و ٥٥٧ ه) تاریخنده وقوعبولدی .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن احمد بن عبدالله — سرآمدان ائمهٔ علومدن اولوب قفال صغیر مروزی دیمکله مشهور ایدی . اکثر کتب فقهده بونك نامی مسطور وکتب اصول وتفسیر و سائره ده قفال دیو مذکوردر . هرقچن مطلق اولهرق قفال ذکر اولنسه مراد صغیردر اکبر یاد اولندیغی زمان شاشی ایله تقیید اولنور . اشبو قفال صغیر خراسان علماسنك مابه الاقتداسی ایدی علمای مومی الیهمك قسم اعظمی بوندن اجازت آلمشلردر . اوائل حالنده قفال اولوب اوتوز یاشنده تحصیل علمه ابتدا ایلدی اثنای تعلیم و تدریسده غلبهٔ حال ایله اکثر زمان بکا ایدردی . طقسان سنه عمر سوردکدن صکره (١٠٢٦ م و ٤١٧ ه) تاریخنده وفات ایلمشدر .

§

﴿ عبدالله ﴾ انصاری الهروی — ابا ایوب انصاری رضی الله عنه سلاله سندن تألیفات مفیده صاحبی برشیخ عالی همتدر شیخ ابوسعید فضل الله وابی الحسن علی بن جعفردن اخذ طریقت ایتمش ومشایخ کرامدن برچوق ذواته خلافت ویرمشدر. وفاتی (١٠٨٨ م و ٤٨١ ه) تاریخنده سکسان بش یاشنده ایدی.

§

﴿ عبدالله ﴾ — ابوالعباس عبدالله بن معتز بن متوکل بن معتصم بن هرون رشیددرکه ابن معتز لقبیله شهرت بولدی. ادیب نکته دان وسر دفتر شعرای سخن سنجان ایدی.

خلیفه مقتدرك خلعنده کندوسنه بیعت اولنوب دأب عباسیان اوزره لقبنی مرتضی بالله ویا غالب بالله یاخود راضی بالله قومشلردر.

خلافتی برکون وبرکیجه یه منحصر قالوب بعده ینه مقتدرك مقام اقتداره کلسیله چکیلوب تخلیص جان ایچون اختفا ایلدیکی حالده (٩٠٨ م و ٢٩٦ ه) تاریخنده اولدیغی محلدن اخذ وقتل اولندی.

(کتاب الزهر والریاض) (کتاب البدیع) (مکاتبات الاخوان بالشعر) (کتاب الجواهر والصید) (کتاب الشرفات) (کتاب اشعار الملوك) (کتاب الاداب) (طبقات الشعرا) جلهٔ آثار بلاغتشعارندن اولوب بونلردن بشقه دها خیلی اشعار رائقه وآثار فائقه سی واردر.

§

﴿ عبدالله ﴾ بن ثوب — شام شریفده مدفون کبار اولیاءالله دندر شهرتی ابو مسلم الخولانیدر یمن اهالیسندن ایکن شامده داریا قریه سنده توطن و (٦٨١ م و ٦٢ ه) تاریخنده اوراده وفات ایلدی مرقدی الآن مشهور ومعروف اولهرق زیارتیله تبرك ایدیلور. فی الحقیقه کندوسی کبار زهاد تابعین واعاظم عباد صالحیندن کرامات ظاهره و احوال طاهره صاحبی برذات معالیصفات ایدی.

علیه الصلوة والسلام افندمزك برحیاة بولندقلری اثناده داخل حوزهٔ اسلام اولمش و ابوادریس الخولانی و سائر معتبران تابعین شام مشارالیهدن نقل حدیث ایتمشدر. اسود العنسی نام زندیق دعوای نبوت ایله یمن حوالیسنی

اضلاله باشلادقده مشارالیهی دخی نزدینه کتوردوب حاشا (بنم رسول الله اولدیغمه شهادت ایدرمیسك) دیدکده ابومسلم (ایشتمیورم) تعبیریله دعواسنی تزییف و (حضرت محمدك رسالتنی تصدیق ایدرمیسك) دیمسنه بلا تردد نعم جواب باصوابنی تردیف ایلدیکندن مشارالیهی آتشه القا ایلر حالبوکه آتش مشارالیهه هیچ برضرر ویرمامسی اوزرینه اسودك عونه سندن بعضیلری مرقومه (بوذاتی چیقار یوقسه بزه اتباع ایدنلرك جمله سنی افساده بادی اولور) دیملریله اخراج وسبیلنی تخلیه ایتکله ابومسلم مدینهٔ منوره یه کلور مدینه یه ورودی حضرت ابی بکر افندمزك خلافتی زمانینه مصادف ایدی مسجد شریفده اثنای عبادتده حضرت عمر افندمز حالنه واقف اولمسی اوزریته اغلایه رق مشارالیهی کندوسی ایله حضرت ابی بکر بینه اجلاس ایدوب (اول الله عظیم الشانه حمد ایدرم که امت محمد صلی الله علیه وسلمدن حضرت ابراهیم حقنده وقوعبولان فعلك عینه مظهر برذاتی بکا ارائه ایتدی) بیورمشدر .

§

﴿ عبدالله بن رواحة ﴾ — شعرای اصحاب کرامدن خزرجی الاصل لطیف القول برذات ستوده سماتدر عقبه وبدر واحد وخندق غزالرنده بولنوب (موته) غزاسنده شهید اولدی . علیه الصلاة والسلام افندمزك اوزرندن دفع اذا ایدن شعرای محسنینندن اولوب اگرچه حسان بن ثابت وکعب بن مالك دخی شعرای مشارالیهمدن ایدیسه ده بونك هجونده انلرکبی بین العرب مشهور اولان معایب وقبایحدن بحث اولنمدیغی جهتله اعدا اول قدر متأثر اولمزلر ایدی . برکون رسول الله صلی الله علیه وسلم حضورنده عجالةً برشعر سویلمسنی فرمان بیوردقلرنده عبدالله همان (انی تفرست فیك الخیر اعرفه . والله یعلم ان ماخاننی البصر . انت النبی ومن یحرم شفاعته . یوم الحساب لقد ازری به القدر . فثبت الله ماآتاك من حسن . تثبیت موسی ونصرا کالذی نصروا) بیتلریلی انشاد ایتمکله فخر العالم افندمز حضرتلری پك زیاده ممنون اولوب (وانت ثبتك الله یا ابن رواحة) بیورمشدر .

عبدالله بن رواحة برکون فرصت بوله رق جاریه سنه مواصلت ایتدیکنی متعاقب اهلی خبردار اولوب مؤاخذه یه باشلادقده انکار ایتدی واهلی

بن بويله انكاره اينانمام بوكارده مدخلك دركار وسكا غسل اقتضا ايتديكى بنجه اشكاردر اكر شمدى برمقدار قرأن كريم اوقويه بيلورايسه‌ك اولوقت سوزينه اينانورم ديدكده اوقورم ديوب درحال (شهدت بان وعدالله حق · وان النار مثوى الكافرينا · وان العرش فوق الماء حق · وفوق العرش رب العالمينا · وتحمله ملائكة غلاظ · ملائكة الاله مسومينا) بيتلرينى انشاد ايتمكله زوجه‌سى صدق الله العظيم مكر كوزلريمك كورديكى يلان ايمش ديوب سكوته مجبور اولدى ·

§

﴿ عبدالله ﴾ بن زبير بن العوام — حضرت حسين رضى الله عنهك شهادتى مناسبتيله شام ملكى يزيده بيعت ايتيان وبتون حجاز ويمن وعراق وخراسان و حرمين ولاياتنى سكز اون سنه قبضهٔ تصرفنده طوتان ذاتدر كنيه‌سى ابوبكر بر روايتده ضم خاء معجمه ايله ابو خبيب اولوب كندو صحابى وپدرى دخى صحابى وعشرهٔ مبشره‌دن وانا سى ذات النطاقين اسمابنت ابى بكر الصديق در (رضى) هجرتدن يكرمى آى مرورنده وبعض قوله هجرتك ابتدا سنه سنده مدينهٔ منوره‌ده تولدايلدى بعدالهجره يهوديلر (بزاهل اسلامه سحر ايتدك من بعد چوجقلرى اولماز) ديو كفتكويه باشلادقلرى برزمانده ابتدا ابن زبير تولد ايتمكله اهل اسلام بغايت مسرور اولمشلر ايدى حضرت پيغمبر افندمز مشار اليهه بالذات جد عاليلرينك اسم وكنيه‌سنى ويرديلر صيام وقيامه فرط دوامى وبين الاقوام شجاعتده شهرت تمامى وار ايدى يزيدك هلاكندن صكره (٦٨٣ م و ٦٤ ﻫ) تاريخنده اهل حجاز ويمن وعراق وخراسان كندويه بيعت واطاعت ايدوب مصر وشامدن بشقه خارج ربقهٔ اطاعتى برمحل قالمامشيدى معاويه بن يزيدك وفاتندن صكره ايسه مصر وشام سرآمدان امراسندن ضحاك بن قيس الفهرى وحصده نعمان بن بشير وقنسرينده زفر بن حارث كبى الك معروف ومتنفذ ذاتلر دخى داخل حوزهٔ بيعتى اولوب سوزك طوغريسى بخل مفرطى وضعف رأيى اولمسه ايدى بتون ممالك وبلدان منتظر امر وفرمانى اولمش كيتمشيدى حتى مروان بن الحكم مدينه‌دن چيقوب اتباعى ايله شامه واردقده خلق شامده ايكى فرقه اولوب يمانيه مروانه وقيسيه ضحاكه اتباعاً ابن زبيره بيعت ايتديلر ايدى انجق مشار

الیه ذکر اولندیغی وجهله ضعف رأیندن ناشی یکدیکرینی تعاقب ایدن اشبو فرصتلردن براستفاده ایده‌میوب بالآخره مروانیلره کوز آچدیردیغندن نهایت (٦٩١ م و ٧٢ ه) تاریخنده شامده خلیفه بولنان عبد الملك عراق اهالیسنی کندوسنه طرفدار بولمسیله اولا اول طرفلری امر وفرمانه رام وبعده حجاج ظالم وطارقی عبدالله بن زبیرك اوزرینه کوندره‌رك نجه محاربادن صکره غلبه ایدوب مشارالیه حضرتلرینی اخذ واعدام ایتدیردی.

§

﴿ عبدالله الصغیر ﴾ — اندلسده بنی احمر دولتنك صوك پادشاهیدر (١٤٨٢ م و ٨٨٧ ه) تاریخنده پدری (ابو الحسن) اوزاق برمحلده محاربه ایله مشغول ایکن والده‌سی طرفندن اولنان تشویقه مبنی تخته چکوب مؤخراً ابو الحسن یتشدیسه‌ده (عبدالله الصغیر) طرفدارلری غلبه ایدرك (غرناطه) قلعه‌سه قپولرینی قپادقلرندن بیچاره پدر دربدر برحالده عودته مجبور اولدی فقط (١٤٨٣ م) ده عبدالله الصغیر سلطنتنی تأمین ایچون اسپانیا قرالیله عقد مقاوله افکارنده ایکن قرال غرناطه یه کله‌رك بالمحاربه مرقومی اخذوکرفت ایدوب زیر تملکنده اولان ممالك اسلامیه‌نك اسپانیا دولتی ممالکندن معدودیتی شرطنی قبول وامضا ایتدیردکدن صکره صالیوبردیسه‌ده بوشرط اهالی یه پك کران کلمکله بنه اختلال داخلی ظهور ایدوب پك چوق قانلر دوکلدی وعاقبت مرقوم عبدالله خلع وطرد اولنوب یرینه عمیسی (الزاغل) اجلاس اولندی حالبوکه آتش اختلال بویله‌لکه‌ده مائل انطفی اولمیوب بالعکس دها زیاده کسب اشتعاله وبرو طرفدن دخی آوروپا پاپاسلری بتون خرستیانلری اسلام علیهنه تحریك واغفاله باشلادیغندن (الزاغل) ایله حکمدار مخلوع (عبدالله الصغیر) معارضه‌یی براغوب برمدت موقته اعدایه قارشو طوردیرلسه‌ده برایش کوره‌مدیلر وبوصره‌ده عبدالله (الزاغل) ك محاربه ایله مشغولیتندن بنه انتهاز فرصتله (الحمرا) یی ضبط ایدوب استقلالنی اعلان والزاغل دخی محاربه‌یی ترکله ذاتاً کندو حکمنده اولان (المریه) یه تحویل عنان ایلدی. و (١٤٨٦ م و ٨٩٢ ه) ده پاپاسلرك ثمرهٔ نصایحی اولهرق طوپلانمش اولان قروزادلردن (مالقه) شهر جسیمنی عبدالله صغیرك خیانتندن بالاستفاده ضبط ایدوب مالقه‌لیلردن اون ایکی بیك اسلامی قیون کبی بوغازلیه‌رق جسدلرینی

احراق ایدوب قصور یکرمی اوتوزبیك مسلمان اسراسنی بعض خرستیان امراسنه وآوروپا زادکانه اهدا ایلدیلر بوصره ده آتش غیرتله دلکباب اولان (الزاغل) اندلس اهل اسلامنك احوال سوزش اشتمالنی ناطق برقصیدهٔ بلیغه انشاد ایدرك دولت علیه ایله مصر وتونس حکمدارلرندن استمداد ایتدیسه ده دولت علیه نك مصرلیلر ایله محاربه سی بوامنیه نك حصولنه مانع قوی اولمغین امداد ممکن اوله میوب فقط دولت علیه طرفندن مشهور کمال رئیس قوماندا سیله بر مقدار دونما کوندرلدیسه ده بو دخی بعض موانعه تصادف ایتدیکندن عودته مجبور اولدی . نهایت (۱۴۸۹ م و ۸۹۵ ه) ده اندلسده واقع (بیضا) قلعه سی محافظی اولوب (الزاغل) لك یکنی بولنان ومؤخراً خرستیانلغی دخی قبول ایدن (یحیی) نك اهانتی سیئه سیله اسپانیا قرالی فردیناندہ ویرلدیکی کبی خائن مرقومك اغفالیله (الزاغل) دخی زیر حکمنده اولان (قادس) و (المریه) قلعه لرینی قرال مومی الیهه تملیك وبرو طرفدن (عبد الله الصغیر) دخی قرالی تطییبده اوبرلرینه مسابقه ایتمك اوزره اللی بش ماده یی حاوی یاپدیغی برمعاهده نامه موجبنجه (۱۴۹۲ م و ۸۹۸ ه) تاریخنده پای تخت اسلامیان اولان (غرناطه) شهر شهیرینی بلا محاربه قرال مرقومه تسلیم ایلدیکندن سکزیوز بوقدرسنه دن بروپایدار اولان اندلس سلطنت اسلامیه سی بوصورتله محو ومنقرض اولدی .

(عبدالله الصغیر) لاجل التبریك قرال فردیناندك اردوسنه کیدوب غرناطه نك انختارلرینی تسلیم ایتدکدن صکره اموال وعیالیله مملکتدن چیقوب کیدرکن قرال مرقومك نصل مطنطن الای ایله شهره کیردیکنی وتفرقه واختلافك نتیجه سی نره لره واردیغنی کورنجه ووالده سنك تدابیر طمعکارانه سندن نلر تولد ایلدیکنی برکره کوزی اوکنه آلنجه بلا اختیار هونکور هونکور اغلامغه باشلادی ووالده سی دخی مرقومه خطاباً (آغله آغله آناموسسز آلچق چونکه وطنکی وسلطنتکی مردانه محافظه ایده مدك سکا عورتلرکبی آغلامق یراشور) دیو عتاب ایتدی . غریبدرکه مومی الیه عبدالله الصغیرك کندو تختکاهنی محافظه ایچون برکره اوسون النی ترله مامش اولدیغی حالده اشبو وقعهٔ فجیعه دن صکره فاس امیری (ملا احمد بن مرین) نزدینه النجا ایدوب

اوراده امیر مومی الیهك تختنی وقایه اوغرنده آچیلان بر محاربه ده مجروحاً وفات ایلدیکی غرائب احوالدندر .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن عامر — بصره وفارس ولایتلری والیسی ایدی . یکرمی درت یاشنده فتحنه مأمور اولدیغی اسطخر شهرینی برمدت محاصره ایله ضبط ایتدی وحین فتحده (اسطخر) قپوسندن قان جریان ایدنجه یه قدر اهالی بی قیره جغنه یمین ایلدیکندن) بیهوده برچوق قانلردوکدی (٦٤٧م و٢٧ ه) . مومی الیه بواثنـاده (دارا بکرد) و(ارجان) و(طبرسـتان)ی دخی ضبط ایدرك هرسنه یوز بیك دینار ویرکو اخذینه قرار ویرمشدر .

§

﴿ عبدالله ﴾ کاشغری — کبار مشـایخ کرامدندر . درسـعادته کلوب اولا ایوبده قلندرخانه دنیلان لعلی زاده تکیه‌سـنده ومؤخراً ایوب اوزرنده خواجکاندن مرتضی افندینـك بنا کرده‌سی اولان تکیه‌ده یکرمی سنه قدر ایفای وظائف ارشاده صرف وسع وهمت ایلدکدنصکره (١٧٦٠م و١١٧٤ه) تاریخنده متوجه دار آخرت اولمشدر .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن مسعود — مخدوم عالم صلی الله علیه وسلم افندمزك متحیزان خدمه‌سندن اولوب مسـواك ونعلین جناب نبوی‌یی زیب دست مفخرت ایدردی . بو سـعادت جهانقیمتله برابر حضرت امام اعظمه توصل‌ایدن سلسلهٔ فقهانك دخی واسطهٔ اتصالی اولمق شرفنه نائل اولمشدر . شام شریفده وفاتی هجرت نبویه‌دن قرق اللی سنه صکره‌در .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن مسـعود — (تنقیح الاصول) نام متن متینك مؤلفیدر . بخـاراده تولد ایدرك (١٣٢٤ م ٧٢٤ ه) تاریخنده وفات ایلدی . کتاب مزبوره (توضیح فی غوامض التنقیح) نامنده برشرح یازمشدر .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن المبارك — فقهـای عربدن وأئمهٔ حنفیه‌دن زهد

وصلاحله مشهور برمبارك ذاتدر . كوفه سكنه سندن اولوب حال شبابنده لهو ولعب ايله كونلرينى كچورر ايدى . مؤخراً ياورئ توفيق بارى ايله كسب صلاح ايدرك علم و معرفت وزهد وعبادتك رتبهٔ عليايه واصل اولمشدر .

بعض كرامتى وازجله دعاسى بركاتيله براعمانك درحال كوزى آچلديغى حكايه اولنور . وفاتى (٧٩٧م و١٨١ه) تاريخنده در .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن محمد بن عبيد بن سفيان بن قيس القشيرى — اخبار وسير مصنفلرندن برذات عالى نژاتدر . كنيه سى ابوبكر اولوب ابن ابى الدنيا ديمكله معروف ايدى . (٨٢٣م و٢٠٨ه) ده تولد ايلدى . تأليفاتى يوزى متجاوز وبر روايتده اوچيوزه بالغدر . معتضد خليفه واوغلى مكتفى بالله مربيسى اولوب كل يوم اون بش دينار معاش آلور ايدى . وغايت موثوق صدوق حافظ وصاحب مروت ايدى . مع هذا بردرجه يه قدر فصاحت وبلاغتى دخى وار ايدى كه روايته كوره محفلنشين معاشرت اولديغى برآدمى استرسه كولديرر ومراد ايدرسه آغلادير ايدى . بردفعه قدومنى منتظر بولنان احباسنه كيده جكى اثناده ياغمور ياغديغندن طرفلرينه شو رقعه يى كوندرمشدر .

انا مشتاق الى رؤيتكم يا اخلائى وسمعى والبصر
كيف انساكم وقلبى عندكم حال فيما بيننا هذا المطر

وفاتى (٨٩٤م و٢٨١ ياخود ٢٨٢) ده بغداده وقوعبولوب شونيزيه نام محله دفن اولنمشدر .

§

﴿ عبدالله ﴾ بن يوسف بن رضوان البخارى — كنيه سى ابوالقاسم شهرتى ابن رضوان در اندلسده مالقه اهاليسندن برعلامهٔ عديم الاقران ايدى مالقه ده تحصيله مباشرت وعربيت وادبده كسب حذاقت وعلوم سائره ونظم ونثرده اكمال هنر ومعرفت ايلدكدن صكره سبته يه كيدوب اوراده سلطان ابوالحسن مرينى يه ملاقى ومشار اليهى مدح ايله سلم رتب ومناصبه قدمزن

ترقی اولدی و مؤخراً (١٣٤٩م و٧٥٠) ده قیروان وقعه‌سی اوزرینه سلطان اوغلی ابوالفضلی تونسده ادارهٔ اموره توکیل ایتدکده ابن‌رضوانی نزدینه کاتب براغوب مومی الیه بروقتده دخی اویله‌جه امرار ایام ایلدی صکره سلطان الموحدین فضل بن‌ابی یحیی تونسه مستولی اولمغله ابوالفضل پدری طرفنه صاوشوب ابن رضوان کاکان یرنده قالدی و دها صکره بحراً اندلسه بادبانکشای عزیمت ومریه شهرنده بساط اقکن اقامت اولوب اندلس پادشاهی ابوالحجاج کندوسنه کاتب تعیین ایتمك اوزره نزدینه چاغرمیسه‌ده سرپیچ امتناع اولهرق سلطان ابوالحسنك وفاتی اوزرینه سلطان ابی عنان نزدنده خدمت کتابتله پایهٔ قدرینی اوچ رفعته اصعاد و(٧٥٤ه) ده علامهٔ کتاب مسند رفیعیله انفراد ایتدی. مومی‌الیه (٧٥٧) ده برارائق سقوط ایتدیسه‌ده (٧٦٢ه) ده تکرار واصل حیز مأمول ومن‌بعد مسند مذکوری وفاتی تاریخنه قدر محافظه ایله مشغول اولمشدر. عفیف وادیب وسریع الفهم وخصوصیله‌حسن‌خطده عصرینك بروجود بیمثاسی ایدی. اشعار دقیقه وابیات رقیقه‌سی دخی واردر.

§

﴿ عبدالله ﴾ یاخود (عبیدالله بن سباء) — غلاة شیعه‌دن (مفضله) کروهنك رئیسیدر ذاتاً یهودی بوزمه‌سی برحریف اولوب خلافت حضرت عثمان ذی‌النورینده استدیکی قاضیلك النه کچمدیکندن مصره کیدرك برمدت اهالیی مشار الیه علیهنه تحریك واغفال ومؤخراً امام علی کرم الله وجهه حضرتلری حقنده عن‌قصد فوق‌العاده اظهار محبتله (انت الآله) تعبیر ضلالت‌کواهنی استعمال ایلدیکندن (مداین) طرفنه سورلمش ایدی حضرت (علی) نك شهیداً ارتحالندن صکره ینه برطاقم ترهات وتفوهاته باشلایوب (حضرت علی وفات ایتمدی ابن ملجمك قتل ایتدیکی (حاشا) امام علی صورتنده بر شیطان ایدی علی حالا بلوطلرده‌در ورعد آنك صداسی وبرق قامچیسیدر علی آخر زمانده کله‌جك واحوال عالمی تنظیم ایده‌جکدر) دیه‌رك برچوق ساده دلانی اغفال واضلال وبوصورتله امت محمدیه بینده بربیوك تفرقه دوشوره‌رك موازنهٔ دین وشریعتی خیلی

خیلی اخلال ایلشدر . اعتقاد کلمه‌سنده (٢٢) نومرویه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ عبد الله افندی ﴾ صاری عبد الله افندی — صاری کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عبد الحمید ﴾ خان اول — سلاطین عثمانیه‌دن اولوب سلطان احمد ثالثك اوغلی وسلطان مصطفای رابع ومحمود ثانینك پدریدر ولادتی (١٧٢٤م و١١٣٧ه) جلوسی(١٧٧٣م و١١٨٧ه)وفاتی(١٧٨٨م و١٢٠٣ه) تاریخیدر . اقبالی دون بر پادشاه معدلت نمون ایدی . جلوسلرینی متعاقب روسیه محاربه‌سی کسب شدت ایدرك شمنی تحت محاصره‌یه الندی و (١١٨٨ه) ده معهود قینارجه مصالحه‌سی عقد اولنوب تن نهریله اوزی نهری اراسنده بولنان قلعه‌لر وقیلبرون وکرج وازاق وطیغان قلعه‌لری ویکی قلعه حسب المعاهده روسیه دولتنه ترك وقریمك سر بستیسی تصدیق اولندی و (١١٩٠ه) ده ایران شاهی کریم خان (منتفك) عشیرتنی اغفال ایدرك او واسطه‌ایله بصره حوالیسنده برطاقم خساراته باشلادیغندن دولت علیه اعلان حرب ایتدی وروسیه‌نك اغفالیله قریم اهالیسی دولت‌علیه‌یه طرفدار اولان (دولت‌کرای) خانی قاچیروب یرینه روسیه طرفلیسی اولان (شاهین‌کرای) خانی‌اوتورتدیلر وبرسنه صکره روسیه‌قریمه عسکر صوقدی و(١١٩٣ه) ده‌صیدا والیسی جزار احمد پاشا خودبخود جبل لبنانی حوزهٔ تصرفنه آلدی وفرانسه‌نك توسطیله معهود قینارجه معاهده‌سی (آینه‌لی قواق) ده تعدیل ودولت علیه‌یه بوزمین‌ایله شاهین کرایك خانلغی وچرکز-ستانك قریمه الحاقی تصدیق ایتدیرلدی و (١١٩٦ه) ده مشهور جب علی حریقی اللی‌درت ساعتده استانبولك همان ثلثانی یاقدی وبرسنه صکره روسیه حرباً قریمه کیروب قریم روسیه دولتنك اولدیغنی رسماً اعلان ولاجل التهدید اوتوز بیك قدر بیکناهی اعدام ایلدی . و (١٢٠٠ه) ده مصر کوله‌منلری بیننده مقاتله وقوعبولدی وبر سنه صکره روسیه طاغستانی دخی الوب سائر ممالك دولت علیه‌نك مقاسمه‌سنی اوسترپا قرالیله سویلشدی

ودولت علیه دخی ایش وکیدیشی اکلایوب روسیه یه اعلان حرب ایتدی واوسترپا روسیه ایله برلشدی واسوج دولتی انکلتره وپروسیانك تشویقیله ومصارفی دولت علیه دن اولمق اوزره دولت علیه ایله عقد اتفاق وروسیه یه اعلان حرب ایلدی ٠

§

﴿ عبد الخالق ﴾ عجدوانی — سر حلقهٔ طریق خواجکان اولوب روشی طریقتده حجت وجمیع فرق عندنده رهین مقبولیتدر عارف ربانی امام ابویعقوب یوسف همدانیدن استجلاب انوار معرفت ایتمش وعلی الدوام متابعت شرع وسنت جناب (مصطفی) یه وازالهٔ بدعات نفس وهوایه چالیشوب کماله ایرمش ایدی ٠ وفاتی (۱۲۲۰م و۶۱۷ه) تاریخنده در ٠

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ بن ابراهیم بن سباع — لقبی تاج الدین العزازی اولوب ابن فرکاح دیمکله تعرف ایلمش بر علامهٔ جهان ایدی ٠ فقهی ابن صلاح وابن عبد السلامدن اخذ وتعلم وعلم شریف مزبوره مذهب شافعی اوزره جمله یه تقدم ایلدی ٠ درسنده بولنمق ایچون شامه اقطاردن بر چوق کیمسه لر کلورلر ویمن انفاس تدریسیه سیله سرحد مقصوده واصل اولورلر ایدی ٠ کرمده مفرط عالی همت صبور قانع متواضع ادیب لطیف ولین الکلمه اولوب بونکله برابر دین متین وقیام لیل وعبادت وزهد وورعه ملازمتله شرف یقین صاحبی والحاصل رتبهٔ اجتهاده واصل اولان ذواتك الك ممتاز وسرافرازلرندن بری ایدی ٠ محاسننه نهایت یوقدر وتألیفات وتصنیفاتی دخی اوصاف حمیده سی کبی چوقدر ٠ (۱۲۹۰ م و۶۹۰ ه) تاریخنده شامده وفات ایلدی مدفنی الیوم باب الصغیر مقبره سنده زیارتکاه خاص وعامدر ٠

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ بن اسماعیل بن ابراهیم بن عثمان المقدسی — ابی شامه لقبیله معروفدر فقه قرائت نحو حدیث وسائره ده علمای شافعیه نك امامی ایدی اون یاشندن اول قرأن کریمی حفظ وفقهی اتقان وکیده رك

تدریس وافتا ایله عر بیتده کسب براعت ایلدی کثرت فضائلیله برابر زیاده متواضع ایدی (۱۲۶۶ م و ۶۶۵ ه) ده شامده وفات ایدرك باب الغرادیسده دفن اولندی قبری زیارتگاهدر. فنون عدیده‌ده برخیلی تألیفات نفیسه‌سی واردر.

§

﴿ عبد الرحمن جامی ﴾ — مشاهیر علماء وشعرای خراساندن بر ادیب ذاتدر و (سلسلة الذهب) (نفحات) (بهارستان) (منظومهٔ یوسف وزلیخا) (لیلا ومجنون) جملهٔ مؤلفاتندندر بونلردن مخیلا ته متعلق اولنلری (۱۷۸۸ م و ۱۲۰۳ ه) تاریخنده (لانغله) نام ذات معرفتیله فرانسزجه‌یه ترجمه اولندی. مشارالیه عارف معارف یقین شیخ بهاءالدین نقشبندی حضرتلرینك خلیفه‌سی محمد کاشغری حضرتلرندن خرقه پوش ارادت اولمش وسلطان ابو سعید ایامنده صیت کمالی عالم بالایه اتصال ایتمش و سلطان مشارالیه بونك حقنده رعایتی رتبهٔ افراطه واردیرمش ایدی حتی برکون منلا جامی برای زیارت سرایه واروب پادشاهك امادهٔ بزم عشرت اولدیغنی خبر آلهرق کیرو دوندیکنی ابو سعید ایشتدیکی کبی مجلسی طاغیدوب ارقه‌سندن آدملر کوندردی ومنلا دخی بالبداهه یازدیغی شو بیتلرله کلنلری اعاده ایدوب کیفنه خلل کتورمدی.

نه زهد آمد مرا مانع ز بزم عشرت اندیشان
غم خود دور میدارم ز بزم عشرت ایشان

بجای کاطلس شاهان نشاید فرش ره حاشا
که راه قرب باید دلق کرد آلود درویشان

وفاتی (۱۴۹۲ م و ۸۹۸ ه) تاریخنده وقبری هراتده‌در.

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ بن جوزی — مشاهیر علمادندر (جمال الدین) کلمه‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ بن عبد الكريم بن هوازن القشيرى — ائمهٔ دين واعلام مسلميندن برذات اولوب نيشابوره طوغمشدر . اصول و تفسير قرأنى پدرندن ومذهب وخلاف درسلرينى امام الحرميندن الهرق بونلره وكرك علم ادب ونظم و نثرده كسب تفوق ايلدى و بغدادده عقد مجلس وعظ و نصيحتله مظهر قبول اولدى لكن مؤخراً مذهب اشعرى يى ميدانه چيقاره رق بوندن كندو طرفدارلريله حنابله بينده بر فتنه اويانمغله خلق ايكى فرقه اولوب برى برينى قيرمغه باشلادقلرندن وزير نظام الملك مومى اليهى مطيباً ومعززاً وطننه كوندردى . بوندن صكره نيشابوره تدريس علوم شريفه و ايراد مواعظ منيفه ايله وفاتنه قدر امرار وقت ايدوب (١١٢٠ م و ٥١٤ ه) تاريخنده وفات ايلشدر .

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ بن عوف رضى الله عنه — عشرهٔ مبشره دندر مرقد شريفى (كاليس) قضاسنده كائن (جوم) ناحيه سنده ايدوكى بعض تواريخده كورلدى .

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ — اندلس امراى عسكريه سندن برمشهور قهرماندر (٧٢١ م و ١٠٣ ه) تاريخنده فرانسه ده واقع نيم وليون واورغوسترون شهرلرينى آلوب طولوزى محاصره و (١١٣ ه) تاريخنده دخى اكتين قطعه سنى وطور شهرينى استيلا ايلديكى حالده پواتيه محاربه سنده فرانسه قرالنك مردو پالاسى (شارل مارتل)ك غلبه سى اثناده شهيداً ارتحال دار بقا ايلدى .

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ — اندلس پادشاهلرندندر (٨٢٢م و ٢٠٧ ه) تاريخنده وقوعبولان غلبه سنده فرانسزلرى پيره نه طاغلرينى آشنجه يه قدر قوغاليوب (برشلونه) شهرينى تسخير وعساكر موظفه و دائمه ترتيب و (٨٣٨ م و ٢٢٤ ه) ده دخى مارسليا قورسيقه وكريده قدر بارقهٔ تهديدينى تمديد ايلشيدى . وفاتى (٢٣٨ ه) تاريخنده در .

§

﴿ عبد الرحمن ﴾ ثالث بن محمد المقتول — اندلس مشاهير ملوكندندر

(٩١٢ م و ٣٠٠ ه) تاریخنده جلوس و (٩٦١ م و ٣٥٠ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

غایت عاقل وفاضل دلاور تبعه پرور برپادشاه معارف اکتناه ایدی مدت سلطنتی اولان اللی سنه ظرفنده داخلاً وخارجاً هر بر غوائلی سلب و رفع وانواع وسائط اسایش ومدنیتی ممالکنه جلب وجمع ایله خطهٔ اندلسی طرف طرف شعشعه پاش انوار فیض وشرف ایلدی .

حین وفاتنده جیبندن چیقان بر ورقپاره ده کندو خط دستیله (بن اللی سنه حکومت سوردم و هر تشبثاتمده نائلیت و هرمقاصدمده موفقیت کوردم لکن بو مدت ایچنده غائله سز یکن عمرم یالکز اون درت کوندن عبارتدر) کلام رقت انجامی محرر بولندیغندن هرکس اوقویوب انکشت بر دهان حیرت اولمشدر .

غرناطه ده التی یوز بیك کتابی جامع اولان مشهور کتبخانه ایله مدینة الزهرا نامنده برقصر دلارا یاپدیرمشیدی که حقیقةً هرایکیسی ده نوادر روزکاراطلاقنه سزاوار اثاردن ایدی .

اسبو قصرك درت بیك اوچ یوز عدد ملون مرمر ستون اوزرینه مؤسس اولوب یدی بچق ملیون دینار صرفیله بش سنه ده اکمال اولندیغی ومشارالیهك وفاتندن صکره خزینه سنده برملیار عددالتون بولندیغی تواریخده مقیددر .

§

﴿ عبدالرحمن ﴾ عینی — تصانیف جلیله صاحبی بر ذاتدر اون سکز کون شام قاضیسی اولدیغی حالده استعفا ایدرك عباداته حصر اوقات و (١٤٨٧ م و ٨٩٣ ه) تاریخنده وفات ایلدی . صالحیه ده واقع جامع جدید جوارنده مدفون اولوب قبری شام شریفك متعین محال متبرکه سندن و (شرح الدرر) و (شرح النقایه) و (شرح الشمسیه) جملهٔ اثار معتبره سندندر .

§

﴿ عبدالرحیم ﴾ — علمای بنامدندر علوم ادبیه و تفسیر وحدیثده شهرت کامله سی وارایدی تولدی مصرده وقوعبوله رق مؤخراً درسعادته کلمش و دائما تدریس علوم ایله اشتغال ایلدیکی حالده

(١٥٢٦ م و ٩٣٣ ه) تاريخنده وفات ايلمشدر و يتشدن متجاوز علمای حديثدن اجازت آلديغی متواتردر .

§

﴿ عبد الصمد ﴾ بن منصور بن حسن — شعرای مشهوره دندر (ابن بابك) ديمكله معروف ايدی مولد ومنشائی بغداد اولوب (١٠١٩ م و ٤١٠ ه) تاريخنده كذا بغداده وفات ايلمشدر . بر ديوان كبيری ونظم شعرده براسلوب لطيفی واردر .

مومی اليه حياتنده برطاقم مملكتلر كزوب عضدالدوله وصاحب ابن عباد وامثالی اكابر ذواتی مدح ايلدی صاحب بن عباد مجلسنه كيروب مشار اليه شاعر بابك سنميسك ديدكده (بلی ابن بابك بنم) ديمش وصاحب محظوظ اولوب برچوق جائزه لر احسان ايتمشدر .

رندانه سويلديكی اشعاردندر :

عقار عليها من دم الصب نقطة * ومن عبرات المستهام فواقع
معودة غصب العقول كانما * لها عند الباب الرجال ودائع
تحير دمع المزن فی كائسها كما * تحير فی ورد الخدود المدامع

§

﴿ عبد العزيز ﴾ — كزيده شاهان ال عثماندن اولوب سلطان محمود ثانی حضرتلرينك اوغليدر وولادتی (١٨٢٩ و ١٢٤٥ ه) جلوسی (١٨٦٠ م و ١٢٧٧ ه) وفاتی (١٨٧٦ م و ١٢٩٣ ه) تاريخيدر .

§

﴿ عبد الغنی ﴾ نابلسی — طريقت سهرورديه اعاظم رجالندن براهل حال وصاحب كمالدر شيخی عبدالله الحهی حضرتلری واسطه سيله انتسابی شهاب الدين سهروردی يه واصل اولور . وفاتی (١٧٣١ م و ١١٤٤ ه) تاريخنده وقبری شام شريفده در .

§

﴿ عبد القادر ﴾ كيلانی — پيشوای عارفين ومقتدای سالكين غوث اعظم وشيخ افخم حضرتلری كه صاحب طريقت عليه مشهوره واحد اركان اقطاب اربعه در . لقب عاليلری محيی الدين كنيه لری ابو محمد در

نسب شریفلری پدر طرفدن امام حسن رضی‌الله عنه حضرتلرینه منتهی اولور بغدادده شیخ ابوسعید المبارك نام ذات سعادت اتسامدن خرقه پوش تجرد اولمشلردر مناقب علیه‌لری (خورشیدی نه‌حاجت ایده‌لم نور ایله توصیف . آثاری نمایندهٔ ارباب نظردر) مفهوم حقیقت مدلولنجه محتاج ایضاح اولمدیغی کبی (باچه تعبیر وصف حالت میکنم خنکارمن . هیچ لفظی درادای این نشینده‌ام) مؤداسنجه قابل توضیح دخی دکلدر .

§

﴿ عبدالقادر ﴾ — جزایرده اوران ولایتنده (ماسقاره) قبیله‌سی شیخی ایکن عربلر بونی متصف اولدیغی شهامت وشجاعته مبنی کندولرینه امیر نصب ایتمشلر ایدی فرانسزلرك جزایری استیلاسندن صکره کایتلی عسکر ایله کاوب فرانسزلری کرکی کبی پریشان واون درت سنه قدر کمال جلادت ومظفریتله اعلای نام وشان ایلدیکی حالده (١٨٣٥ م و ١٢٥١ ه) تاریخنده فرانسز جنرالرندن مشهور (لاموریسیر) یدیله حرباً طوتیلوب ایکی سنه‌دن صکره (تافنا) معاهده‌سی موجبنجه ینه امارتنده ابقا اولندیسه‌ده درت سنه صکره تکرار اخذ وکرفت وفرانسه‌ده بش سنه حبس اولندی ومؤخراً یعنی (١٨٤٧ م و ١٢٦٤ ه) تاریخنده طلبیله ممالك دولت علیه‌یه کوندریلوب براز مدت بروسه‌ده وصکره شهام شریفده اقامه ایدلدی . الیوم فرانسه دولتی طرفدن مقدار کافی قیدحیات اوله‌رق معاش ویرلمکده‌در . (ماسقاره) کله‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ عبدالقاهر ﴾ بن طاهر بن محمدالتمیمی — کنیه‌سی ابومنصور مسقط رأسی بغداد وفاتی (١٠٣٥ م و ٤٢٧ یاخود ٤٢٩ ه) تاریخنده‌در . مومی‌الیه خراسانده نشر علوم ایدن ذواتك الك مشهورلرندن برئی اولوب اون یدی نوع فنوندن تدریس ایدردی ابتدای حالنده حشمت کامله وثروت بالغه صاحب اولدیغی حالده مؤخراً بتون مایملکنی برمدت قلیله‌ده ارباب علم وحدیثه بذل وانفاق ایدرك بالرضا دوچار فقر وضرورت اولدی ونیشابوردہ ظهور ایدن برفترت اوزرینه (اسفراین) ه کله‌رك وفاتنه قدر اورادہ توطن ایلدی .

خیلی تصنیفاتی واردر جله‌دن بری (تکمله) نام کتابدر که دیکر براثری اولمسیله کتاب مذکور یالکزجه کندوسنك حائز اولدیغی فضل وکمالی اثباته کافی اولور ·

§

﴿ عبدالقاهر ﴾ جرجانی — مشاهیر کبار علمادندر کنیه‌سی ابو بکردر (١٠٧٨ م و ٤٧١ یاخود ٤٧٤ ه) تاریخنده وفات ایلدی ·

(کتاب المغنی) (المقتصد) (اعجاز القرآن) (الجمل) (عوامل) (مائه) (عمده) (دلائل الاعجاز) (اسرار البلاغه) جله‌ٔ تصنیفاتندندر اشبو دلائل الاعجاز علم معانی ده واسرار البلاغه بیانده مابه الاستناد اولوب متأخرینك علمای بو ایکی علمده کتابین مذکورینه منتهی اولور · فاضل مومی الیهك جله‌ٔ اشعار لطیفه‌سندندر ·

کبر علی العلم یا خلیلی * ومل الی الجهل میل هایم
وعش حماراً تعش سعیداً * فالسعد فی طالع البهایم

§

﴿ عبد المطلب ﴾ بن هاشم — جدا مجد جناب پیغمبری اولوب اصل اسمی شیبة الحمد در بونام حین ولادتنده وسط رأسنده کوریلان بریاضلغه مبنی ویرلمشیدی مکه‌ده بش یوز یلدن برو مدفون اولان ماء زمزمی اظهاره مظهر اولدی و درون بئرده مکنوز دفاین جرهمی چیقاروب باب کعبه‌یه صرف ایلدی · اون ایکی اوغلی والتی قزی اولمشدر اکبر ابناسی حارث واصغری جناب عبدالله که پدر عالیقدر حضرت نبویدر · مدت عمری یوز قرق سنه‌یه بالغ اولوب سن نبوی سکزده ایکن وفات ایلدی کنیه‌سی ابوالحارث وابوالبطحادر ·

§

﴿ عبد المجید ﴾ — مهارت علمیه وسیاسیه ونزاکت جهتیله دولت عثمانیه‌ده کلان پادشاهلرك الکمشهوری اولوب سلطان محمود ثانی حضرتلرینك اوغلی والیوم اریکه نشین مسند خلافت اولان سلطان عبد الحمید خان ثانی حضرتلرینك پدریدر ·

ولادتی (١٨٢١ م و ١٢٣٧ ه) جلوسی (١٨٣٩ م و ١٢٥٥ ه) وفاتی (١٨٦٠ م و ١٢٧٧ ه) تاریخیدر .

جلوسنك ایلك سنه‌سنده تنظیمات خیریه اعلانیله دولت علیه برقات دها حصه مند شرف ودول خمسه اتفاقیله مصر غائله‌سی بر طرف ایدلدی و (١٢٥٧ ه) ده محمد علی پاشا بطریق الوراثه مصر والیلکنه نائلیتله کسب امتیاز ایلدی و (١٢٦٠ ه) ده قرعه ایله عسکر آلنمسنه قرار ویرلدی وایکی سنه صکره کردستان اهالیسی حرباً تحت اطاعته الندی و ١٢٦٦ ه) ده آوسترپا ایله روسیه‌نك شدتلدن فرار ایدن برچوق مجار بیچارکانی حوزهٔ حمایت وصحابت دولت علیه‌یه قبول اولندی و (١٢٦٩ ه) ده قره‌طاغ غائله‌سی وبرسنه صکره قامه سدانتی مسئله‌سندن متحدث روسیه محاربه‌سی ظهور ایدوب روسیه سینوبده برفیلو عثمانلی دونمانی یاقدیسه ده دولت علیه‌نك متفقری اولان انکلتره وفرانسه ایله سیواستپولده آقتدیغی انهار غالبیت ومظفریت او آتشی سوندردی و (١٢٧٤ ه) ده ممالك دولت علیه‌ده برنجی دفعه اوله‌رق ایدین شمندوفری انشا اولنوب برسنه صکره قره طاغ محاربه‌سنه ومملکتین مصالحه نهایت ویرلدی وصرپلولربکاری علکساندری قره جورجی‌یی عزل ایدوب یرینه (میلوش اوپره نویچ) ی انتخاب ایتدکارندن علکساندری بلغراد قلعه‌سنه قاچدی و (١٢٧٦ ه) ده سوریه‌ده درزیلرله مارونیلر بینده بعض مقاتله وقوعبولوب درزی شیخی (یوسف کرم) اوروپایه فرار ایلدیکندن ایش یاتشدیرلدی وروسیه تابعیتنی قبول ایتمیان چرکسلر وتاتارلر ممالك دولت علیه‌یه هجرت ایتمکه باشلادی و (١٢٧٧ ه) ده مکهٔ مکرمه حرم شریف تعمیراتی اکمال اولندی ودرزیلر شام‌شریفده ینه براختلال چیقاروب بواثناده خیلی مقاتله ویغماوقوعبولدیغندن فرانسه وانکلتره دونمالری والتی بیك قدر فرانسز عسکری بیروته کلوب ودولت علیه طرفندن دخی فؤاد پاشا کیدوب شام شریفده تشکیل ایتدکاری مختلط قومیسیونده اختلالی تسکینده قصورایدن شام والیسی احمد پاشا وبعض مأمورین ایله ذیمدخل فساد اولدقلری تحقق ایدن ایکی یوز قدر آدمك جزالری ترتیب اولنوب خزینهٔ جلیله برخیلی تضمینات اعطاسنه مجبوراولدی .

﴿ عبد الملك ﴾ — ملوك امويه‌دن برى ومروان بن الحكمك اوغليدر (٦٨٤ م و ٦٥ ﻫ) تاريخنده جلوسنى متعاقب عراقده ادعاى خلافت ايدن عبدالله بن زبير حضرتلرى وحرمين اهاليسى اوزرينه حجاج ظالم واسطه‌سيله انواع مظالم اجرا ايتدى و (٧٠ ﻫ) تار يخنده ايتاليانلر افريقاده اولان عساكر اسلاميه‌يى بوزوب برو طرفلره طوغرى بوريمكه باشلادىغندن سنوى قرق سكز بيك دينار ويركو مقاوله‌سيله عقد مصالحه‌يه مجبور اولوب برسنه صكره ينه تخليص كريبان و (٧٣ ﻫ) ده قدسده (صخرة‌الله) اوزرينه برقبه ياپديروب حج شريفه كيتمك استيانلرك من‌بعد مذكور قبه‌يى زيارتله مكهٔ مكرمه‌يه اوغرامامارينى شديداً امر واعلان ايلدى وفاتى (٧٠٥ م و ٨٦ ﻫ) تاريخنده‌در .

مومى اليه جد وحزم صاحبى اولديغندن كندوسنه معاويهٔ ثانى اطلاق اولنوردى ثبات ومكانتى ايسه نهايت درجه‌ده اولوب حتى بر كيجه‌ده درت خبر دهشت انكيز آلديغى حالده قطعا بشره‌سى بيله تغير ايتمامش ووجود ويرمامشدر . ابتدا ضرب دنانيرايله اوزرينه قرأن كريم تحرير ايدن اشبو عبد الملكدر . كسديرديكى دينارلرك برطرفنه (قل‌هوالله احد) وبر طرفنه (لا اله الا الله) عبارهٔ جليله‌سنى و قنغى شهرده ضرب اولنديغنى نقش ايتديروب بونى بر طوق ايچنه آلمش و طوقك ديشاروسنه دخى (محمد رسول‌الله ارسله بالهدى ودين الحق) كلمات منجيه‌سنى يازديرمشيدى . ابتدا فارسيدن عربى‌يه ديوان نقل ايدن ومنبر اوزرنده الرينى رفع وعيد فطر واضحى‌ده اذان احداث ايليان و بعض روايتده ابتدا كعبهٔ مكرمه‌يه ديبادن كسوه اورتن والك اول باشى اوجنده قليج ايله بر ادم طوردرن عبدالملكدر . موتنه تحصيل يقين ايتدكده طوغديغم كوندن بو آنه كانجه‌يه قدر كاشكى حمال اوليدم ديوب بعده اوغلى وليده حجاجى وصيت و (زنهارانك حقنده كيمسه‌نك سوزينى اصغا ايتمه‌واكرام وانعام ايله تلطيفنه اهتمام ايله زيرا دشمن اوزرينه سنك قليجك حجاجدر وسكا بو ممالكى كردنبند اطاعت ايتديرن اودر) ديو نصيحت ايتدكدنصكره تكميل انفاس ابلدى

سنی التمش ومدت حکومتی اون برسنه اولوب سکز سنه‌سی ابن زبیره مزاحم وبقیه‌سی بالاستقلال یکمش واون یدی اولادندن دردی پادشاه اولمشدر .

§

﴿ عبرانی ﴾ — جزیره‌دن فراتی عبور ایدن اولاد سامه یعنی بنی اسرائیله نام مخصوص اولمشدر حضرت (نوح) ك اولاد واحفادی تکثر وتفرق ایتدکاری زمان برطاقمی دخی مصر قطعه‌سنه کلوب نیل نهری کنارنده اسکان وعبری تکلم ایلدیلر . لسان عبرانینك (عابر) بن شالح علیه السلام لسانی اولمسی دخی مأمولدر . سلطنت عبرانیه حکام بنی اسرائیل ودولت اسرائیلیه ویهودیه وبنی حشمنای وهرادسه نامليله برقاچ سلاله اوله‌رق بیك یدی یوز بو قدر سنه امتداد ایتمش والك صکره رومالولرك ایقاع ایلدکاری محاربات متواليه سببیله منقرض اولمشدر . بر روایتده عرب بائده‌دن وقتیله یمنده ساکن اولان (جرهم) قبیله‌سی دخی لسان عبرانی اوزره تکلم ایدرلرایدی .

§

﴿ عبقری ﴾ — یمنده برقصبه اسمیدر بوقصبه ده وقتیله قصور سز وغایت نفیس قماش نسج واعمال ایدرلر واشبو منسوجاته ستایش مقامنده اوله‌رق اقتدار بشر خارجنده جن و پری صنعتی دیرلر ایدی .

§

﴿ عبیدالله ﴾ احرار — قدوة العارفین وعمدة الواصلین خواجه عبیدالله احرار حضرتلری که طبقهٔ خواجکانك رابطهٔ التیام وواسطهٔ انتظامی ایدی مناقب علیه‌لری کنجیدهٔ دهان تقریر ودرر مدایح سنیه‌لری سنجیدهٔ زبان تعبیر اولمق ممتنعدر . مشهور عبد الرحمن جامی حضرتلری بوذاتدن تحصیل معرفت وتکمیل اسلوب طریقت ایلدی . مولد عالیلری (طاشکند) اولوب (١٤٨٩ م و ٨٩٥ ه) تاریخنده وسکسان طقوز یاشنده جلوه کر عالم دیکر اولمشدر (نماند مرشد راه) کلامی تاریخ وفاتلرینی اشعار ایدر .

§

﴿ عتلیا ﴾ یاخود (آتالی) — یهود حکمدارلرندن برقادین اولوب

بنی اسرائیل وصیدون قرالی (آخاب) ك قزی وفلسطین قرالی (یورام) ك زوجه‌سی ایدی زوجیله (آخزیا) نامنده براوغلی (یهو) معرفتیله اعدام اولندیغندن (٤٧١٨ خ) تاریخنده یعنی میلادك سكز یوز یتمش التی سنه مقدمنده تخته جلوسنی متعاقب متوفی اوغلنك اولادینی یعنی كندو احفادینی كاملاً اعدام وپترستلك وزنایی سربست براغوب زعمنجه اهالیه احسان عام ایتمشیدی مرقومه‌نك بو وضع وحركتی اهالیه پك زیاده قویدیغندن ووقتیله قاچیریلوب صاقلنمش اولان برحفیدی برحیات بولندیغندن برکون درعقب كتور یلوب تخته اجلاس اولندی و اوكونه قدر انواع ظلم وشناعتله شهرت بولان مرقومه (عتلیا) پرستش ایتدیكی بعلك اوكنده اعدام ایدلدی .

§

﴿ عتنیال ﴾ — جهور بنی اسرائیل رؤساسندندر مزوپوتامی وبنی موأب وبنی عمون وعمالقه علیهنه قیام وجله‌سنه غلبهٔ تام ایله ملتنی قید اسارتدن قورتارمش وبوسایه‌ده ریاست بنی اسرائیلی مدت مدیده درعهده ایتمشدر . ابتدای حكومتی (٤٠٤٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك بشیوز اللی سنه مقدمنده وامتداد مأموریتی قرق سنه اولدیغی روایت ایدیلور بوكا (عتنیل) و (اوتونیال) دخی دیرلر .

§

﴿ عثمان ﴾ بن عفان رضی الله عنه — ثالث خلفای راشدین وحضرت عمر رضی الله عنهدنصكره امیر المؤمنین وداماد جناب سید المرسلیندر . حضرت عمرك وصیتی موجنجه انتخاب اولنان التی منتخب بنی امیه ایله هاشمیلر وانصار بینندهكی اختلافی كورملریله خلافتی ابتدا حضرت علیه تكلیف ایدوب انلر قبول ایتدیكندن (٦٤٤م و٢٣ه) تاریخنده حضرت عثمانك خلافتی اعلان اولندی واوچ سنه مرورنده نیشابوری فتح ایدن عساكر اسلامیه (دارابكرد) (ارجان) (اسطخر) (طبرستان) ولایتلرینی دخی صلحاً الوب یوز بیكدن دردر یوز بیك دیناره قدر ویركویه ربط ایتدی ویوز بیك قدر ایتالیا عسكری طرابلس غربده یكرمی بیك اسلام عسكریله محاربه ایدوب اسلام مغلوب اولمق راده‌سنه كلمشیكن سرعسكرلری (عبدالله

بن زبیر) ك بالذات جنرال (چرچیر)ی قتل ایتمیله غلبه میسر اولدی وشام والیسی حضرت معاویه معرفتیله قبریسك نصفی الندی و(۲۸ ه) ده هراتده اسلام نامنه سکه ضرب اولندی . (بوسکه‌نك اطرافنده بسم الله ربی محرر ایدوکی تواریخده مقید ایسه‌ده انتقه‌جیلرك هنوز مشهودی دکلدر .) وروضهٔ مطهره‌نك اطرافی وحرم‌مکه توسیع وتزیین وخزینهٔ جناب نبویه درتیوز ملیون درهم قیمتلو مجوهرات والتون وضع اولندی وحضرت عثمان حجدن کلورکن پرماغنده‌کی مهر نبوتی قیویه دوشوروب پك چوق تحری اولندیغی حالده بولنه‌مدی و (۳۱ ه) ده شام والیسی معاویه ردوس جزیره‌سنی آلوب قسطنطنیه اوزرینه عسکر سوق ایلدیسه‌ده محاصره‌یی اکمال ایده‌جك وسائط نقصان اولمله برابر ذخیره خصوصنده دخی برخطا وقوعبولدیغندن فتح میسر اوله‌مدی وعبدالله بن سمره سجستانی ایکنجی دفعه اوله‌رق فتح ایتدکدنصکره نواحیٔ هنده قدر ارخای عنان غالبیت ایلدی .

(۳۳ ه) ده کوفه اهالیسی حضرت عثمانه قرابتی اولان والیلری علیهنه بر اختلال چیقاردی وحضرت مشارالیه بر مدت سکوت ایدوب صکره عزل ایتدیسه‌ده اختلال باصیله‌مدی وبصره ومصر وشام اهالیسی والیلرینك مشارالیهه منسوبیتندن بتشکوایه باشلایوب (۳۵ ه)ده هرطرفدن مدینهٔ منوره‌یه طوپلاندیلر ومشارالیهی خلع ایتمك استدیلر ایسه‌ده حضرت علی تأمینات اعطا ایلدیکنه بناءً کیرودوندیلر لکن اواثناده حضرت عثمان طرفندن علیهلرینه اوله‌رق مصروالیسنه یازیلان برتحریرات مرقوملرك اللرینه کچمکله یولدن دونه‌رك ینه مدینه‌یه کلوب حضرت عثمانك خانه‌سنی اللی کون محاصره ایتدیلر و مشارالیه استعفاسنی ویرمدیکنه بناء کیروب شهید ایلدیلر . مکتوب مزبور کاتب خصوصیٔ خلیفه مروانك خط دستیله اولوب حضرت عثمان بوندن بنم خبرم یوق بیورمشیدی . هرنه‌حال ایسه ایش فوق‌الغایه کسب اهمیت ایدرك کبرا ایکی طرف اولدی و بر طرفی حضرت علی کرم الله وجهه‌یه بیعت ایدوب حضرت عایشه وسائرلری ایتدی وحضرت عثمانك قانلی البسه‌سی شام شریفه کوندرلدی وبراز صکره جمل وقعه‌سی ظهوره کلدی .

حضرت عثمان عاقل وعادل شفیق وصابر بذات اولوب خصوصیله حلم وحیاده نظیری قدمنهادهٔ صحن دنیا اولمامشدر. کلام عالیلرندندرکه (خیری درت شیده بولدم برنجیسی نوافل ایله جناب حقه محبت . ایکنجیسی احکام الیهه یه صبر . اوچنجیسی تقدیرینه رضا. دردنجیسی حیا) . سن شریفی سکسان ایکی یه بالغ ایدی .

§

﴿ عثمان غازی ﴾ اول — مؤسس بنیان سلطنت عثمانیه در . پدری (ارطغرل) غازی اللی ایکی سنه دن برو ملوك سلاجقه نامنه رومله محاربه ایدرك (١٢٨١ م و ٦٨٠ ه) تاریخنده وفات ایلدیکندن قبیله سی ریاستنی عهدهٔ استیهالنه آلمشیدی . بودخی والد ظفر مواردی کبی خیلی غزالرده ابراز مأثر موفقیت ایلمسنه بناءً دولت سلجوقیه طرفندن اولا طبل وعلم استحصالیله کسب امتیاز ومؤخراً (٦٨٧ ه) تاریخنده قوله جه قلعه سنی وطومانیچ محاربه سندن صکره قره حصاری آله رق اوراسنی مقر حکومت اتخاذ ایلدی .

برسنه صکره بیله جك قلعه سنی دخی روملرك قوردیغی دسیسه یه مقابل بردسیسهٔ غریبه ایله تسخیر وبیله جك تکفور ینك قید اسره کرفتار اولان قزینی اوغلی سلطان اورخانه تزویج ایله (٦٩٩ ه) تاریخنده دولت علیهٔ عثمانیه یی تشکیله موفق اولدی .

مؤخراً (٧٠١ ه) ده پای تختنی یکیشهره نقل و (٧٢٦ ه) ده بروسه یی ولی عهدی شهزاده اورخان یدیله فتح ایلدکدن صکره سنهٔ مزبوره ایچنده ویتش یاشنده سریر نشین سرای آخرت اولمغله مشارالیه اورخان غازی یرینه کچدی . نعشی بروسه ده حصار ایچنده مدفوندر .

ملوك سلجوقیه نك انقراضیله انقاضندن تشکل ایدن امارتلرك رؤساسی اولوقت شونلردن عبارت ایدی .

عثمان غازی قره سی صاروخان ایدین منتشا تکه حمید قرمان کرمیان قسطمونی .

§

﴿ عثمان خان ﴾ ثانی — دولت عثمانیه ده اون التنجی پادشاه اولوب

سلطان احمد اولك اوغلی وسلطان مراد رابعك قرنداشیدر . ولادتی (١٦٠٤ م و١٠١٣ ه) جلوسی (١٦١٧ م ١٠٢٧ ه) شهادتی (١٦٢١ م و١٠٣١ ه) تاریخیدر .

سلطان عثمان زماننده عساکر عثمانیه اردبیلده بربیوك هزیمت وبغدان ولهلیلره قارشو افلاقده جسیم برمظفریت کوستردی وشتانك شدتی مناسبتیله استانبولك خیلی محلی خراب وقحط وغلا ظهوریله اهالی بشقه جه دوچار اضطراب اولدی وقپودان دریا ساداتدن کوزلجه علی پاشانك دونمای همایون ایله عودتنده کتوروب تقدیم ایلدیکی غنائم کثیره محظوظیت پادشاهیی موجب اولدی .

§

﴿ عثمان ﴾ ثالث — ملوك عثمانیه دندر سلطان مصطفای ثانینك اوغلی وسلطان محمود اولك قرنداشی اولوب (١٦٩٨ م و ١١١٠ ه) تاریخنده تولد و (١٧٥٤م و١١٦٨ه) ده جلوس (١٧٥٧م و١١٧١ه) ده وفات ایلمشدر . اصحاب مقاطعات وارباب زعامت ووظیفه دن اخذی معتاد اولان ویرکو بونك زماننده عفو اولنمش وفرانسزلر ایله المانلر واوستریالولرك یدی سنه دوام ایدن محاربانه بو اثناده بدأ ایدلمشدر . درسعادتده نورعثمانیه جامع شریفی مشار الیه نامنه اولمق اوزره یدی سنه ده یاپلدی . بوندن بشقه مدللوده برقلعه وایکی جامع ایله برحمامی واردر . استانبولك ایکی ثلثنی خراب ایدن مشهور حریق مشار الیهك زمان سلطنتنده وقوعبولمشیدی .

§

﴿ عثمان پاشا ﴾ — (١٥٨٣م و٩٩١ه) تاریخنده ایران اوزرینه سوق اولنان اردوی همایونك سرعسکری ایدی تیور قپویه وصولنده طاغستانلیلر ایران طرفنه عرض میلان وشاه محمد جانبندن اللی بیك کشیلك براردودخی اوزرینه توجیه عنان ایلدیکی حالده شجاعت ومکانت مجبولهسی اثری اولهرق قطعاً فتور کوسترمیوب درت کون دوام ایدن مشهور باش تپه محاربهسنده ایرانلیلری محوه یقین بردرجهده پریشان ایلدی مؤخراً صادر اولان فرمان پادشاهی موجبنجه معیتنده بیك کشی اولدیغی حالده قریمه اینوب بو محاربهیه کلمکدن امتناع ایدن قریم خانی محمد کرایی ضربهٔ عزل

وتأديبه اوغراتدى . اشبو مظفريتلرله درسعادته ورودنده سلطان مراد ثالث حضرتلرى طرفندن بالخاصه يالى كوشكنه دعوت اولنه‌رق ايران فتوحاتى وقريم وقعه‌سى اوزرينه ايضاحات طلب اولنمغله اواثنالرده قوللانديغى مانوره وتدابيرى سويلدكجه ذات شاهانه كمال محظوظيتندن باشنده‌كى اوتاغه‌يى وبلنده‌كى مجوهرلى خنجرى چيقاروب كندو اليله پاشايه الباس وتعليق وخلاصه هيچ بر كيمسه حقنده امثالى كورلمامش نعم لاتحصايه غريق ايدرك اوج كون صكره دخى ضميمهٔ الطاف پادشاهى اولمق اوزره مسند صدارتى توجيه ايلدى . وايكى سنه صكره تكرار مأمور اولديغى عجم سفرنده وقوع مغلوبيتنه مبنى عارندن ترك حيات مستعار ايلشدر .

§

﴿ عثمان پاشا ﴾ — يكن عثمان پاشا ديمكله مشهوردر اناطوليده باشنه طوپلاديغى برالاى ارازل اشخاص ايله اوته‌ده بروده سلمه السلام كزمكه باشلايوب اكرچه ازاله‌سى دولتجه اقدم اموردن عد اولنديسه‌ده زمانك مساعده‌سزلكى موقةً اولسون بر پردهٔ ممانعت چكديكندن وقت مرهونده ايشى كورمك اوزره (١٦٨٧م و١٠٩٩ه) تاريخنده روم ايلى اردوى همايونى معيتنه تعيين اولنمش ومرقوم كايتلو قپو خلقيله بلغراده وصولنده تغلباً سرعسكرلكنى اعلان ايتمكله اكا دخى طرف دولتدن نظر مسامحه ايله باقلمش ايدى بواثناده آوستريالىلرك بلغرادى تحت محاصره‌يه المرينه مقابل عثمان پاشانك كبر ونخوتى ايجابنجه برايش كورمسى مأمول ايكن برقاچ يوز بيك عسكره مالك اولان او قوجه اردويى بلامحاربه الوب كيرويه چكليوبرمسى هركسى حيرتده قومش وقلعه‌ده يالكزجه قالان بيچاره عسكر آزاقلرينه باقيه‌رق يكرمى كون قدر دشمنه مقابله‌دن صكره قلعه‌يى تسليمه مجبور اولمشدر . پاشاى مومى اليه دها بوكبى نبجه وقوعات جسيمهٔ هائله‌يه سببيت ويروب دولت وملتى برچوق اضرار ايلديكى جهتله آخرالامر صوفيه‌ده حرباً طوتيلوب اعدام اولندى .

§

﴿ عثمان پاشا ﴾ — دولت عليه‌ده مسند صدارت عظمايى احراز ايدن ذواتك مشهورلرندن اولوب طوپال عثمان پاشا ديمكله معروف ايدى

(۱۷۱۵م و۱۱۲۸ه) تاریخنده موره محاربه‌سنده شهرت بولوب اون التی سنه صکره مسند صدارته واصل اولدقده برمهارت کامله ایله مأموریتنی حسن اداره‌یه مباشرت وآوروپا ضوابط ونظامات عسکریه‌سنی ممالك عثمانیه‌یه دخی ادخاله‌سعی وغیرت ایلدی وخارجاً نادرشاه اوزرینه کسب ایدیلان قوریجان مظفریتی وتبریزایله همدانك ضبطی وعجم کورجستانی دولت علیه‌یه اعطا ایدن قاسبین مصالحه‌سی دخی بشقه‌جه مسند صدارتنی شهر تلندیردی و(۱۷۳۲م و۱۱٤٥ه) تاریخنده والده سلطان طرفندن علیهنه وقوعبولان بعض معاملات ناروایه مبنی آستانه‌دن تبعید اولندیسه‌ده برسنه صکره تکرار کتوریله‌رك عجمستانده طهماسب قولی‌خانه قارشو خیمه‌نشین جلادت اولان عثمانلی اردوسنه قوماندان نصب ایدلدی . مشارالیه بومحاربه‌ده دخی اولا نائل مظفریت اولدیسه‌ده مؤخراً امدادسز براغلدیغندن (کرکوك) جوارنده اینکی دفعه بوزیله‌رق محاربهٔ اخیره‌ده واصل رتبهٔ شهادت اولمشدر .

§

﴿ عجان ﴾ — افریقاده برحکومت صغیره‌در (سومال) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عجایب سبعهٔ عالم ﴾ — عجایب مصنوعات بشریه‌دن عداولنان اثار قدیمه زیرده کوسترلدیکی وجهله یدی عددن عبارت ایسه‌ده بعضیلری مشهور سورچینی دخی علاوه ایله‌سکزه چیقار.قده‌درلر. بونلردن هربرلری کلمه‌لرنده محرر اولدیغی کبی مذکور سورچین‌دخی (سد) کلمه‌سنده محرردر .

عدد			
۱	بابل‌سوروبغچه‌سی	—	(بابل) کلمه‌سنه نظر بیوریله .
۲	اهرام مصر	—	(اهرام) کلمه‌سنه نظر بیوریله .
۳	ردوس هیکلی	—	(سارس) کلمه‌سنه نظر بیوریله .
٤	ژوپیترك هیکلی	—	(ژوپیتر) کلمه‌سنه نظر بیوریله .
٥	اسکندریه فناری	—	(اسکندریه) کلمه‌سنه نظر بیوریله .
٦	دیان معبدی	—	(دیان) کلمه‌سنه نظر بیوریله .
۷	موسوله	—	(موسوله) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عدن ﴾ — باب المندب خارجنده وآسیا ساحلنده برکوزل لیماندر. مقدما پك مهم برنقطه ایکن امید برونی طریقنك کشفندن برو اهمیتنی غیب ایتمش وحاوی اولدیغی اوتوز بیك نفوسدن شمدی انجق ایکی بیکی قالمشدر. (١٨٣٩ م و ١٢٥٥ ه) تاریخنده اشبو لیمانی انکلیزلر ضبط وتحکیم ایلدیلر بوراسی اوته دنبرو یمن اداره سنده اولوب حکومت امامیهٔ زیدیه زمانده یعنی (١٥٦٨ م و ٩٧٦ ه) تاریخنده خیرالدین قپودان طرفندن بر مدت محاصره وایکنجی دفعه اولهرق دولت علیه نامنه ضبط اولنمش واولوقت عدن امیری قاسمك دعوتی اوزرینه پورتکیزلر امداده کلمشیدی.

§

﴿ عراق عرب ﴾ یاخود (الجزیره) — الجزیره طاغلرینك برو طرفنده یعنی فرات نهریله دجله نهری اره سنده واقع اراضیٔ وسیعه که قدما نزدنده (بابیلونیا) نامیله معروفدر وقتیله (بابیلون سه لوس) و (کته زه فون) شهرلری اوراده مشاهده اولنور ایدی الیوم بونلره بدل اوراده بغداد شهری کورلمکده در (الجزیره) کلمه سنه ده نظر بیوریله.
(عراقین) اکثریا تاریخلرده مسطور اولان عراقین که بوندن مراد کوفه ایله بصره در دولت امویه ده اشبو ایکی ولایت بربرنده ایرلمز ووالیسنه عراقین والیسی دینور ایدی.

§

﴿ عراق عجم ﴾ — ایران دولتی اداره سنده بر قطعهٔ جسیمه در شرقاً کوهستان غرباً لوزستان وکردستان شمالا تبریز وکیلان جنوباً کرمان وفارسستان ایله تحدید اولور ٩٠٠ طول و ٤٠٠ کیلومترو عرضی وایکی ملیون نفوسی اولوب مقر حکومتی طهران وباشلیجه شهرلری اصفهان وکاشان وکاسبین وسلطانیه وهمداندر.
بوقطعه موقعاً غایت مرتفع وسنکستان اولهرق الوند دماوند والبرز طاغلرینك متعدد شعبه لرندن کچیلور وشعب مذکوره بینده امتداد ایتمش برطاقم قومسال وواسع صحرالر واردرکه بونواحیی اسقاواروا ایدن صوبحرالرینك اکثریسی اورالرده محو ونابدید اولور. اراضیسی کلیت اوزره منبت اولوب هواسی

ایسه صیحاغك الك شدتلی زمانده تصادف ایدن ایکی آیی مستثنا اولمق اوزره صاغلام ومعتدلدر برچوق مواشی ودوه‌سی وغایت نفیس اتلری وسختیان جام وفغفوره دائر رواجلی صنعتلری واردر بو قطعه قدیم مدیانك قسم اعظمنی شامل ایدی .

§

﴿ عرب ﴾ — (بائده) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عرب جامعی ﴾ — دولت امویه امراسندن مسلمة بن عبدالملك (٧١٦م و٩٨ ﻫ) تاریخنده کاوب غلطه‌یی فتحتله بنا ایلدیکی جامع شریفدر . اوتاریخدن صکره غلطه یدی سنه اسلام النده قالوب جامع شریف مزبور عبادتکاه اتخاذ اولنمش ومؤخراً ینه روملره کچه‌رك خراب اولمسی جهتیله استانبول فتحنده مجدداً انشا واحیا ایدلمشدر . دیکر روایته کوره جامع شریف مزبور قرق سکز تاریخ هجریسنده غلطه‌نك فتحی اثناده پاپیلوب طقسان سکزده تعمیر اولنمشیدی .

§

﴿ عرفی ﴾ — دردانهٔ وجودی شهرشهیر شیرازده صورتبند صدف مهد اعزاز وآوازهٔ فضل و هنری اقطار جهانه ولوله انداز اولمش بر شاعر بلاغت مآثر شیرین ادا وبرادیب ماهر معجزنوا ایکن سماعاً مغلوب عشق اولدیغی اکبرشاه مخدومی شهزاده سلیمی مشاهده سوداسیله (١٥٨٩م و٩٩٨ﻫ) تاریخنده جانب هنده بالعزیمه شاه مشار الیهك پایتختی اولان لاهوره مواصلت ومیدان شعر ودانشوریده خواجه حکیم ثنایی وفیضیٔ هندی کبی بتون هندستانجه ملك الشعرا نامنی المش اولان ذوات مشار بالبنانی دوچار عجز وحیرت ایلدی . مع هذا اوزمان مرعی برقاعده موجبنجه هند اکابرزاده یعنی پسرلری مقل تعبیر ایتدکاری عجم یاخود شعرا کروهندن بر کمسه ایله معاشقه مجبوریتنده بولنوب حتی عاشقسز قالان برچوجق پدر ومادری نظرلرندن دخی دوشمکدن ایدوکندن بوسایه‌ده عرفی‌هم معشوقی شهزاده سلیم وهم‌ده‌پدری شاه اکبر نزدنده نائل توجهات فوق العاده اولەرق شایان غبطه برکون کچورمکده ایدی . فقط (هیچ فلك عاشقه امانمی ویرر) مصراعی

مدلولنجه عاقبت گلشن عشق ومحبتلری پژمردهٔ باد سموم قهر ومحنت اولدی شویله که مومی الیه فیضی عرفینك هنده ورودی سببیله برطرفدن صیت شاعریسی ودیگرطرفدن ده شاه وشهزاده یه قارشو حائز اولدیغی مقام واعتباریني غیب ایتدیکندن برکون فرصتنی بولوب بیچاره عرفی بی تسمیم ایلدی . شهزاده ایسه عاشقنك بویله برحال حزن اشتمالله ابتلاسندن بشقه دنیاده بیوك برکوتولك تصور ایده مدیکندن امان زمان ویرمیه رك همان جانئ مومی الیهی اعدام ایله اخذ انتقام ایلدی . عرفی مرحومك یمش بر عدد بیتدن عبارت اولهرق حالت نزعنده سویلدیکی قصیدهٔ رقت افزادندر . (رقتم ای غم زدر عمر شتابان رقتم * هان شتاب ازطلبی هست زمن هان رقتم * مشتاب ای غم دنیاکه بکردم نرسی * مکن ازدور وداعم که شتابان رقتم)

مومی الیه فیضیٔ هندی دخی افاضل شعرای بلاغتپیرادن اولوب یازمش اولدیغی بونجه آثار نادره دن ماعدا اون ایکی بیك بیتدن عبارت نقطه سز برتفسیر دلپذیر تألیف ایلدیکی مرویات موثوقه دندر .

§

﴿عرض﴾ — برمملکتك خط استوادن شمالاً ویاجنوباً اوزاقلغنه اطلاق اولنور . برمملکتك عرضنی بولمق اومملکتدن کچن نصف النهار اوزرنده ومملکت ایله خط استوا بینده اولان اوزاقلغك یعنی دائره پارچه سنك درجه سنی تعیین دیمك اولوب بودخی دائره پارچه سی نصف النهار قوشاغی التنه وضع ایله حساب اولنمقدن عبارتدر برادم استانبولك عرضنی تعیین مراد ایلسه استانبول شهرینی کره اوزرنده نصف النهار قوشاغی التنه کتوروب اورادن خط استوایه قدر صایار واستانبول ذاتاً نصف کرهٔ شمالیده بولندیغندن (٤١) درجه و (٤٢) دقیقه عرض شمالیده اولدیغنی کورر .

§

﴿عرم﴾ سیل عرم — یمنده حکومت ایدن (سبأ بن یشجب) یاخود حمیریلردن حاکمهٔ یمن (بلقیس) و یاخود (لقمان بن عادیا) نك (مأرب) شهری جوارنده کی طاغلردن کلان صولرك مضرتنی دفع ایچون یاپدیردیغی سدی (۳۲۵۳ خ) تاریخنده هدم ومملکتی واهالی وبساتین ومزروعاتی محو وتلف ایدن سیل مشهورك اسمیدر . اشبو سد قوقانی

وتحتانی نیجه اولوقلر وخرقلردن مرتب اولمق اوزره زفت ایله ملصوق بیوك طاشلرله ایکی طاع اراسنه یاپلش ایدی انهدامی ینه حکمداران مومی الیهمدن (عمرو مزیقیا) زمانلرنده وقوعبولدی و بو مناسبتله اولحواليده مسکون اولان اهل سباء اطرافه طاغلدی.

§

﴿ عروسة البحر ﴾ — اوتوز درت مترو طولنده اولان بالینه بالغنی وسائر بالجمله مخلوقات بحریه یی فراره مجبور ایدن بیوك بر بالغك اسمیدر. بو بالق حیوانات ذو ثرایادن اولوب اکثریا بحر منجمد جنوبی سمتلرنده بولنور وبالینه بالغی کبی یالکز کزمیوب دائما سوری ایله کزینور واغزنده بیوك دیشلری اولور بالق نفسی دنیلان بیاض ماده یی تفاسی درونندن وآق عنبری بغرصاقلرندن چیقارلر. صورت صیدی بالینه بالغی صیدینه مشابهدر. عنبر کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله.

§

﴿ عروض ﴾ — شعر ایچون معتبر اولان اوزانك احوالندن بحث ایدر برعلمدر واساساً موضوعی الفاظ عربیه‌در بوعلم احوال اوزاندن بحث ایتدیکنه کوره فروع علم موسیقیدن وموضوعی الفاظ عربیه اولدیغنه کوره فروع علم شعردن صایيلور واکر مذهب متأخرین اوزره تعریفده ذکر اولنان اشعار اشعار عربیه اولمق اعتباریله دخی مقید بولنور ایسه علوم ادبیه فروعندن اولور زیرا مطلقا علم ادبك موضوعی کلام عربدر. علم عروضك غایتی کلامی ایقاعات یعنی تقطیعات معتبره اوزره ایراده خطادن احترازدر. علم موسیقیده معتبر اولان مقاماتك خطا وصوابنی بیلك ایچون موضوع اصوله عربلر (ایقاع) دیدکلری کبی عروضده معتبر اولان بحورك صحت وخطاسنی بیلك ایچون موضوع تقطیعه دخی حسب المشابهة (ایقاع) دیمشلردر.

علم عروضك اول واضعی خلیل بن احمددر اشعار عربی‌یی تتبعله اون بش وزنه حصر وهربرینی بر بحر عدوبحورمزبوره‌ده اوتوز درت عروض والتمش اوچ ضرب اعتبار ایدوب علل زحافاتدن دخی یکرمی اوچ علت بسط وارائه ایلدی.

بوفنی واضع مومی الیهدنصکره تهذیب ایدن (جوهری) اولوب (احفش) دخی متدارك نامنده بر بحر علاوه ایلشدر.

§

﴿ عریش ﴾ — اسکندریه ساحلنده وغزه ایله رأس القصرون اره‌سنده وغزه‌نك اون التی کیلومترو غرب جنوبیسنده اوچ بیك نفوسی حاوی برقلعه‌در جنوب طرفنده عریش چولی نام صحرای وسیع بولنور. بوچوله بعضاً (تیه) وترابین دخی دیرلر یمن ولایتنده دخی واردر وابو عریش بشقه‌در.

§

﴿ عزب ﴾ — مقدماترسانه اوجاغندن اولان بحریه تفنکجی عسکرینه ویریلان نامدر افراد مرقومه‌نك اولوقت عزب قپوسنده دخی بر قشله‌لری وار ایدی بناء علیه اوراسی حالا بونامله یاد اولنور.

§

﴿ عزت منلا ﴾ — کیچه‌جی زاده دیمکله مشهور برشاعر بلیغدرکه عصرینك رئیس الادباسی ایدی صدورعظامدن صالح افندینك مخدومیدر. غلطه منلاسی ایکن وکلای دولتدن حالت افندینك غمزیله کشانه نفی اولنمش وینه مظهر عفو اولهرق استانبول پایه‌سنه چیقمشیدی مؤخراً یعنی (۱۸۲۹م وه۱۲٤٥) تاریخنده روسیه محاربه‌سنك صلحله برطرف ایدلسی طرفنده بولندیغنه واول بابده برلایحه دخی تقدیم ایتدیکنه بناءً سیواسه نفی اولنوب تاریخ مزبور خلالنده اوراده وفات ایلشدر. بری (بهار افکار) دیکری (خزان اثار) نامیله ایکی دیوانی و (محتشکشان) و (کاشن عشق) نامیله ایکی منظومهٔ معجز بیانی واردر.

§

﴿ عزیر ﴾ علیه السلام — نبوتی مختلف فیه فضلای بنی اسرائیلدندر بابله نفی اولنان معتبران قدس ایله برابر کیدوب (۵۱۲۹ خ) تاریخنده یعنی میلادلدرتیوز التمش بش سنه مقدمنده ینه بقیهٔ بنی اسرائیل ایله قدسه عودت ایلدی یهودیلر بابلده ایکن خط کلدانی یه آلیشوب خط عبرانی‌یی فراموش ونسخ توراتی ضایع ایتدکارندن مشار الیه تورات شریفی حفظندن قرائتله

یهودیلره بیلدکاری خط کلدانی ایله ضبط و تحریر ایتدیردی . یهودیلر حضرت عزیرك بووجهله توراتی اونوتمایشنه کمال تعجبلرندن (هذا ابن الله) دیدیلر . مؤخراً اشبو کلدانی تورات دخی ضایع اولمشدر .

ولادت داود علیه السلامدن وفات عزیره قدر کذران ایدن زمانك مقداری بش یوز التمش درت سنه ایدوکی مرویدر .

حضرت عزیرك اواخر ایامنده شامدن فرس اداره سی قالقوب یرینه ادارهٔ یونانیه قائم اولمشیدی .

§

﴿ عزیز محمود افندی ﴾ — مشایخ جلوتیه دندر (هدایی) کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عسقلان ﴾ — برالشامده یافدنك جنوب غربیسنده الی کیلو مترو مسافه ده و ساحل بحره برشهردر . بوراسی وقتیله فنیکدلولرك باشلیجه شهرلرندن ایکن یهودیلره کچوب (هراقلیوس) معرفتیله توسیع اولنمش ومعموریتجه ایکنجی درجه ده بولنان قصبه لر صره سنه کتورلمش ایدی . صلیب محاربه لرنده ضبط واسترداد یولاو برطاقم کش مکش تقلباته اوغرامغله بسبتون خرابه یوز طوتمش وشمدی بر ناحیه حکمنده بولنمشدر .

§

﴿ عسیر ﴾ — یمنده یمن جبال سراسنك بعض محللریله تهامه اراضیسنك برمقدارندن متشکل و (ارض طود) و (ارض چرش) نامله ایکی قسمه منقسم اولان سنجاغك اسمی اولوب مرکزی (محائل) شهریدر قسم اعظمنه (غز) دخی دنیلور و الیوم عسیر (صبیا) (رجال اللمع) (قنفده) (بنی شهر) (غامد) نام بش قضایه تقسیم اولنور اراضیسی یمن قطعه سنك سائر محللری کبی برکوزل قوهٔ انباتیه یی حاوی وتهامه سنده اولان وادیلرك بعضیلری صوسزایسه ده ماعدا یرلرنده لطیف صولر جاریدر وضمغ محصولاتی زیاده در و اکثر ساحللرنده بیوك کوچك طوزله لر بولنور

ومواشیدن دوه قیون کچی اوکوز اینك بسیلنور . (یمن) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

عسیرده سواحله یقین محلار اهالیسی مستثنا اوله‌رق ماعدا جبال اهالیسی کاملاً سفك دمایه مجبور وخشین وجبار اولورلر . ختانلری خارج ازدائرهٔ انسانیت چوجقلرینك آلت تناسللرینك یوقاریدن اشاغی دریسنی یوزمکدن و بو صورتله نیجه بیچاره کنجلرك شجرهٔ حیاتنی کوکندن قطع ایتمکدن عبارتدر و اکثر اقوام عرب دأبی اولدیغی اوزره بونلرك دخی الآن بینلرنده قان دعواسی جاریدر .

§

﴿ عشاق ﴾ — کوتاهیه ده بر قضا مرکزیدر بروسه یه اللی درت ونفس کوتاهیه یه یکرمی ایکی ساعت مسافه ده بولنور منقسم اولدیغی درت ناحیه دن بشقه اوله‌رق اون اوچ بیك ایکی یوز مقداری نفوسی واردر اراضیسی محصولدار وقالیجه تجارتی مشهوردر .

بوراده ارککلر اوچ درت قاری آلمق و قاریلر بره قناعت ایدن ارککلری عیبله‌مق عادت حکمنده ایمش سببی ایسه قادینلرك قالیچه طوقومقده زیاده معین بولوب چوق ایش چیقاره بیلمسی امیدینه مبنی ایمش . طائفهٔ نسانك همان عموم حکمنده اولان رقابت طبیعیه‌لرینه قارشو اشبو حال صحیح ایسه عشاقه عشق اولسون . زیرا ارککلری ایکی یوزدن کارلی بولنورلر .

بزه کوره

براوده دوزن اولسه دوزن اولمز اواوده
مانندهٔ توأم ایکیشر در ایکی شر

§

﴿ عشاق ﴾ — طریقت علیهٔ عشاقیه واضعی اولوب اصل: لمکتی بخارا واسمی حسن‌در اناطولیده واقع عشاق نام محلده برمدت اقامت ایلدیکندن ناشی اورایه نسبت اولندی مرشدی سید احمد سمرقندی حضرتلریدر . مشار الیه براره‌لق درسعادته جلب وقاسم پاشاده انشا اولنان زاویه‌ده پوست ارشاده اجلاس اولنوب (١٥٩٤ م و ١٠٠٣ ه)

تاریخنده قونیده وفات ایلدی ونعشی علی روایة کتوریله رك زاویهٔ مذکوره خطیره‌سنه دفن اولندی .

قاسم پاشاده بر مسجدی واردر وفاتحده امیر بخاری تربه‌سی جوارنده مدفون میمی جان افندی اخص خلفاسندندر . (طریقت) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ عشرهٔ مبشره ﴾ — اصحاب کرام سعادت اتسامدن ابو بکر عمر . عثمان . علی . طلحه . سعد . سعید . ابوعبیده . عبدالرحمن زبیر . رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنه اطلاق اولنور برعنوان جلیل الشاندر .

§

﴿ عصام الدین ﴾ — اسمی احمد کنیه‌سی ابوالخیر مسقط رأسی طاشکپری وفاتی (۱۵۵۳ م و ۹۶۱ ه) تاریخیدر .

هربرعلمده باخصوص علم معانی وکلامده کمالی مسلم انام ایدی اوتوز قدر شروح ومتون و حواشیٔ معتبره‌سی واردر (شقایق نعمانیه) دخی جملهٔ آثارندن اولوب بونی بدایت دولت عثمانیه‌دن اواخر سلطنت سلیمان خانی یه قدر یازمش ومؤخراً مجدی وعطا الله افندی ذیلاً اکمال ایلمشدر . مومی الیه طاشکپریلی اواخر عمرنده علت عمایه مبتلا اولمغله طرف دولتدن مقدار کافی تقاعد معاشی تخصیص بیورلمشیدی . مدفنی درسعادتده عاشق پاشا تکیه‌سی جوارنده‌در .

§

﴿ عضد الدوله ﴾ — ملوك آل بویه‌دندر . کرمکار معدلتشعار عالم و عامل والحاصل مجمع فضائل برذات ستوده سمات ایدی .

کرمان عمان همدان دیاربکر ری ایالاتنی وبتون عراقی آوردهٔ قبضهٔ تسخیر وبغدادك محاربات متواليه‌دن خراب اولان خیرات ومبراتنی کایسالره وارنجه‌یه قدر تعمیر ایلیوب (۱۰۶۳ م و ۳۵۶ ه) تاریخنده دخی مدینهٔ منوره‌نك اطرافنه غایت کوزل بر سور چکدیردی وامام علی حضرتلرینك قبر عالیلرینی کوفه‌ده اظهار شرفنه مظهر اولهرق اوزرینه متین ورصین برمشهد عالی یاپدیردی .

مشارالیه ارباب علوم حقنده دخی فوق الغایه محب و مکرم اولمق جهتیله (ایضاح) (حجه) (ملکی) (تجارب الامم) (منازل) کبی نامنه بر چوق کتب متنوعه تألیف اولنمشدر .

§

﴿ عضد الدین ﴾ ایجی — اسمی عبدالرحمن بن احمد بن عبدالغفاردر . اجلهٔ علمای شافعیه دن بری اولوب معقولاتده امام واصول ومعانی وعربیتده مقتدای انام ایدی . یدنجی عصر هجری اواخرنده ساحه زیب وجود ونجه ممالك قاضیلکلر یله بکام ومسعود اولدی وتلامذه سندن پك چوق ذوات نشأت ایلدی که کندوسندن صکره هر بری عصرلرینك مابه الافتخاری اولدیلر . شیخ شمس الدین کرمانی وسیف الدین ابهری وعلامهٔ تفتازانی وضیاء قریمی اوجله دندر .

مشارالیه مؤخراً بعض احواله مبنی کرمان امیر بی امانی طرفندن قلعه بند ایدلمکله ١٣٥٤ م و٧٥٦ ه) تاریخیده محبوساً وفات ایلمشدر .

متن (مواقف) وشرح (مختصر ابن حاجب) و (فرائد غیاثیه) ورسالهٔ (وضعیه) کزیدهٔ آثار لطافتشعارندندر .

§

﴿ عطاء ﴾ بن صیفی — بلغای عربدن مشهور برذات اولوب برنظمده تهنیه ایله تعزیه یی جمع ایدن شعرانك اولیدر . ملوك امویه دن بر ذاتك فوتنده جانشینی اولان اوغلنه (زریت خلیفة الله) خلیفة اللهك فوتیله مصاب اولدك و (اعطیت خلافته الله) وخلافته الله سکا اعطا اولنمش اولدی یعنی خلیفه اولدك (قضی فلان نحبه) فلان یعنی پدرك مدتنی بتوردی (ففر الله ذنبه) حق تعالی صوچنی یارلغه سون (وولیت الریاسة) سن ریاستی تولیه ایتدك یعنی خلیفه اولدك (وکنت احق بالسیاسة) سیاست وتدبیر ملکه اهل اولدیغك حالده (فاحتسب عندالله اعظم الرزیة . واشکر الله علی اعظم العطیة) ارتق عندالله اعظم مصیبتی یعنی رعایایه تعدی اولنوب اولنمدیغنی کوزه دوب عدل ایت واعظم عطیه اولان خلافت ورياست اوزره حق تعالی یه قولاً وفعلاً وقلباً شکرایله دیو تهنیه وتعزیه ایدوب بعده

(صبراً امير فقد فارقت ذا مقة فاشكر جباء الذى بالملك اصفاكا)
(لارزء اعظم فى الاقوام قد علموا كما رزئت ولا عقبى كعقباكا)
(اصبحت راعى اهل الارض كلهم فانت ترعاهم والله يرعاكا)

ابياتنى نظم ايلدى كه مألى اى جالس سرمسند امارت اولان ذات سن سكا زياده محبت ايدندن مفارقت ايلدك بو مفارقته صبر ايت وسنى ملك ايله صفايابِ ايدن بارى تعالى يه شكر ايله جمله‌نك معلومى اولديغى اوزره قوم ايچنده سنك مصيبتك كبى عظيم مصيبت يوقدر وسنك عقبلبوب وارث اولديغك دولت كبى دولت دخى يوقدر زيرا اهل ارضك جمله‌سنه راعى ونكهبان اولدك اشته انلره اولان ظلم وعداوت آخرتده سندن مسئول اولديغى جهتله حقلرنده رأفت وشفقت كوسترمليسن كه حق تعالى دخى سكا عاجلاً وآجلاً احسان ايده ديمكدر .

§

﴿ عطا الله ﴾ افندى — (حدائق الحقايق فى تكملة الشقايق) نام كتابك مؤلفيدر . (عصام) كلمه‌سنه نظر بيوريله .

§

﴿ عطارد ﴾ — مركز عالم اولان كرهٔ شمسه الك يقين برسياره‌در كه شمسه ٤٠٠ ؛ ٧٨٣ ؛ ١٤ فرسخ مسافه‌ده بولنور . كونشك اطرافنده ٨٧ كون ٢٣ ساعت ١٤ دقيقه‌ده ومحورى اوزرنده ٢٤ ساعت ٥ دقيقه ٢٨ ثانيه‌ده دورينى تكميل ايدر . قطرى كرهٔ ارضك قطرندن ايكى ثلث نقصاندر . يعنى كرهٔ ارضك قطرى ٣١٨٣ فرسخ اولديغى حالده بونك بونك قطرى ١٢٤٣ فرسخدر .

كونشدن عطارده واران ضيا ايله حرارت بزه واصل اولان ضيا وحرارتدن يدى قات زياده اولور . عطاردك كره‌مزدن كورلمسى شفق ويا قرلك زياده تابان اولديغى وقتلردن ماعدا نادراتدندر . لايقيله رؤيتنه مانع اولان خصوصاتدن اولكيسى هواى نسيمزك براق — ايكنجيسى شفقك اقصر — اوچنجيسى سياره‌نك نقطهٔ اوجه اقرب — درد نجيسى دائرة الشمسك جهت شماليه‌سنده طالع اولمقلغى در . بو كوكب الك منور زمانده بزه بالعكس پك طونق

کورینور چونکه تمامیله پارلاقلغی قرك بدری مثللو مدور اولدیغی زمانه منحصردر . حالبوکه عطارد او وضعیتی الدیغی زمانده بزدن پك بعید بر مسافه ده بولندیغی جهتله اوقدر پارلاق کورنمز . کذا بزه الك قریب زمانلرده دخی مظلم قسمی کرهٔ ارضه متوجه بولندیغندن قطعاً مشاهده ایدیله مز

قوتلی تلسقوپلرله اجرا ایدیلان رصداتده عطاردك سطحنده طاغلر بولندیغنه احتمال ویریله جك برطاقم لکه لر کشف اولنمش ایسه ده اهل هیئتدن بعضیلری سطح کوکبده برکونه لکه بولنمدیغنی ادعا ایتمکده درلر .

§

﴿ عطاری ﴾ — فن موسیقی مهرهٔ اربابندن بری اولوب اسمی مصطفی ومولدی استانبولدر . سلطان محمود ثالث زمانینده آوازهٔ شهرتی پك شیوع بولمش وحضورده نغمه پرداز اولدیغی دملر محظوظیت شاهانه یی استلزام ایلدیکندن اسیرجیلر کتخدالغیله نواساز مقام اعتبار اولمشیدی . قبری ادرنه قپوسی خارجنده مصطفی پاشا تکیه سی جوارنده در .

(عطریات) ایچون روایح کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عقائد الشیبانیه ﴾ — امام ابی عبدالله محمد شیبانینك رونق افزای سطور بلاغت اولان قصیدهٔ الفیه سیدر . بونی (١٥٢٩ م و ٩٣٦ ه) و (١٤٧١ م و ٨٧٦ ه) تاریخلرنده وفات ایدن شیخ علوان علی بن عطیة الحموی ونجم بن وقاضی عجلون ایروایرو شرح ایدرك (بدیع المعانی فی شرح عقیدة الشیبانی) تسمیه ایلدیلر .

(عقائد شیخ الاکبر) — محیی الدین عربی حضرتلرینك اثریدر .

(عقائد طحاوی) — (٩٣٢ م و ٣٢١ ه) تاریخنده وفات ایدن امام احمد بن جعفرك اثریدر . (١٥٤٥ م و ٩٥٢ ه) ده وفات ایدن نجم الدین بکبرسك (نور اللامع وبرهان الساطع) و (١٣٦٨ م و ٧٧٠ ه) ده متوفی محمود بن احمد بن مسعود قونویك (القلائد فی شرح العقائد) و (١٦١٦ م و ١٠٢٥ ه) ده وفات ایدن حسن بضوئ اقحصاریك (نور الیقین فی اصول الدین ادلو کتابلری اثر مذکورك جملهٔ شروحاتندندر .

(عقائد عضدیه) — (١٣٥٤ م و ٧٥٦ ه) ده وفات ایدن قاضی عبد الرحمن بن احمد ایجینك غایت مفید و مختصر بر اثر معتبریدر . (١٥٠٢ م و ٩٠٨ ه) ده وفات ایدن جلال الدین محمد بن اسعد صدیق دوانی شرح و (١٦٢٠ م و ١٠٣٠ ه) ده متوفی یوسف بن محمد خان قره باغی محمد شاهی تحشیه ایلدیلر علی بن محمد سید شریف جرجانینك دخی بر شرحی واردر .

(عقائد النسفی) — (١١٤٢ م و ٥٣٧ ه) ده متوفی شیخ نجم الدین ابو حفص عمر بن محمدك اثریدر .

§

﴿ عقائد ملل ﴾ — اعتقاد کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عقبه ﴾ — شام والیسی حضرت معاویه طرفندن افریقا سرعسکری ایدی (٦٦٩ م و ٤٩ ه) تاریخنده جزایر وفاس طرفلرینی فتح ایله اطلس طاغلرینك نواحیٔ جنوبیه سنه قدر ایلرولمش وکمال غیرت وحمیتندن ناشی آتنی دکزه سوروب (یارب عزم وحرکتمه شو دریا مانع اولمایه یدی اسم جلالکی دها ایلرویه کوتورر ایدم) دیمشدر .

§

﴿ عقرب ﴾ — سرین ونمناك یرلرده منزوی وبعض هوام ونواة صغیره ایله متغذی قورقنج برحیواندر صید ایده جکی بوجکی ارقه سندن یتیشه مدیکی حالده التی مفاصلدن عبارت اولان قویروغیله اوره رق صید ایلر وطوقونلدیغی حالده انسانی اورمز ایسه ده غایت قورقاق اولدیغندن طوقونلدیغی انده درعقب اورر وقویروغنك التنده اولان زهر کیسه سندن برمقدار زهر براغور عقربك اورمسیله تلف اولمش انسان یوغیسه ده کوچك بوجکلر وبونلره مماثل سائر هوام تلف اولورلر . عقربك اون عدد کوزی اولوب قوهٔ سامعه وشامه سی یوقدر هندستانده وافریقانك بعض محللرنده اون یدی عشیر ذراع طولنده عقربلر بولندیغنی خبر ویره یورلر .

§

﴿ عقیقه ﴾ یاخود (ربنی) — یهود علماسندندر قدس شریفده یکرمی درت بیك طلبه یه درس ویرمش ایمش . قدس اهالیسنك حامیلری

اولان رومالیلره قارشو چیقاردقلری اختلالده مومی‌الیه محرك ظن اولدیغنه بناءً (بیثار) شهرینه فرار ایتمشیدی، روما عسکری قدسی تخریب و برچوق معتبرانی قتل وتغریبدن صکره ذکر اولنان بیثار شهرینه کیدرك حاکمی اخذ وکرفت ایتدکلری صره‌ده معلم مومی الیهی دخی یقالیوب دیری دیری چنکاله آتدیلر . مدت عمری یوز یکرمی سنه واعدامی (١٣٦ م) تاریخیدر . خلقته دائر برکتابی واردر . بوکا یهودیلر ابو المفسرین دیرلر .

§

﴿ عقیق ﴾ — یدنجی درجه صلابتده ذیقیمت برطاشدر بوطاش عادی چقمق طاشی کبی باشلی طبقه و طمرلردن تشکل ایتمش معدنی برشی اولمیوب شفاف وغیر شفاف اولهرق مخلوط واوفاق اوفاق سیل یوللرنده بولنور وبعضاً دخی باران ارضك یوزده اولان طپراقلرینی تحویل وتطهیر ایتدیکی زمان ظهور ایدر ویمن ولایتنده صنعا شهری پیشکاهنده اولان جبل (نقم) اتك وصرتلرنده و (آنس) قضاسنده واقع (ملص) وادیسنده بولنور . عقیقك برقاچ رنکلیسی اولوب یمنده بعضاً یاقوت رنکنه مشابه رنکلیسی بیله ظهور ایتمکده‌در .

بوطاشلری ممتاز اولدیغی دیکر عادی طاشلردن آیروب تطهیر وجلا ایتمك یمنده برصنعت اولوب بویوزدن خیلی آدم چکمکده‌وتجاری بجازه کوتوروب تمتع ایتمکده‌در .

§

﴿ عکا ﴾ — قدس شریفك یوز یکرمی کیلومترو غرب شمالیسنده وساحل بحرده یکرمی بیك نفوسی حاوی برمعروف شهردر وقتیله قلعه‌سی کبی لیمانی دخی مشهور ایدیسه‌ده صکره‌دن طولمش اولدیغندن سفینه‌لر الیوم حیفا اوکنده وخیلی آچیقده طورر لر .

عکا صلیبیون محاربه‌لرنده پك چوق هجومه مقاومت ایتمش و (١٠١٤م وه٤٠٥ه) ده اجنبیلر النه کچوب ینه استرداد اولنمشدر متغلبهٔ مصریه‌دن طاهر عمر و (جزار) نام ذوات برر مدت معینه ونیم استقلال ایله بوراده ادارهٔ حکومت ایلدیلر و (١٧٩٨ م و١٢١٣ ه) ده فرانسه جنرالی بوناپارت التمش درت کون محاصره ایدرك بیهوده برچوق تلفات ویردکدن

صکره ضبط ایلدیسه ده درون شهرده طوره مدی و (١٨٤٠م ١٢٥٦ه) ده دولت علیه یه مخالفتده بولنان مصر والیسی محمد علی پاشا یدندن قورتارلمق اوزره انکلیزلر طرفندن طوپه طوتیلوب بر جهتی منهدم اولدیغی حالده اخذ وتعمیر ایدلدی. عکا حوالیسنده پك چوق اورمان واردر. بوراسی مقدملری (عاکیر) (ژان داکر) (عاککو) (پتولیما) کبی مختلف نامله یاد اولنور ایدی.

§

﴿ علاء الدین ﴾ عطار — خواجه بهاءالدین نقشبندی حضرتلرینك کبار اصحابندندر اسمی محمد بن محمد البخاری ووفاتی (١٣٩٩م و٨٠٢ه) تاریخیدر. خواجهٔ مشار الیه حال حیاتنده اکثریا مریدلرینك تعلیم وتربیه سنی بوکا حواله ایدر ایدی. کملین اولیادن مشهور نظام الدین خاموش وعلامه سید شریف جرجانی حضراتی دخی بو ذاتك حجرهٔ تربیه سنده پرورشیاب ارشاد اولمشلردر. مخدوم عالیلری ایچون (خواجه حسن) کلمه سنه نظر بیوریله.

§

﴿ علاء الدین ﴾ طوسی — (زخر) نام کتابك مؤلفیدر مندرجاتی بین الحکما محاکاتی متضمن اولمق اوزره مومی الیه بونی سلطان مراد ثانی طرفندن کوستریلان آرزو ورعایته مبنی تألیف ایلمشدی صکره بعض مرتبه وقوعبولان انفعاله مبنی خطهٔ عثمانیه یی ترك ایدرك ایران طرفنه چکلمشدر ووفاتی (١٤٥٥ م و ٨٦٠ ه) تاریخنده سمرقنددهدر.

§

﴿ علاء الدین ﴾ پاشا — سلطان عثمان اولك مخدومی وسلطان اورخان غازینك برادری اولوب دولت علیه ده برنجی دفعه اولهرق مسند صدارته کچمشدر. مدت صدارتی طقوز سنه دن عبارت اولوب مؤخراً بالاستعفا بیغا امارتنه کیدهرك (١٣٢٦ م و ٧٢٧ ه) تاریخنده اورادن عالم آخرته انتقال ایلدی.

ضرب سکه تعیین البسه ترتیب عسکر وتنظیم قوانین تأسیسات خیریه سندندر

§

﴿ علاء الدوله ﴾ — اكملين صلحادن برذات ايدى اسمى احمد بن محمد كنيه‌سى ابو المكارم لقبى ركن الدين‌در عن اصل سمناك بكارندن ثروت وغنا صاحبى بر كيمسه اولديغى حالده مالك اولديغى بش يوز بيك دينارلق املاكنى درويشانه وقف ايله اختيار كنج فراغ ايلدى وفاتى بغداده ده (١٣١٣ م و ٧١٣ ﻫ) تاريخنده‌در.

§

﴿ علائيه ﴾ — تكه سنجاغنده برقضا مركزيدر ليمانى امنيتسز وتجارتى آز اولديغندن معموريت اثرى كورىلەمز بناءً عليه مقدارى انجق اوچ بيكه واره بيلان اهاليسنك اكثريسى براى تعيش نيابت وتجارتله طشره‌لرده كزمكه محتاج اولورلر قلعه‌سى مشهوردر اوچ طبقه اوزرينه مبنى اولوب قصبه اشبو قلعه‌نك اشاغيكى طبقه قپوسيله ايكنجى قپو مابينده بولنور قلعه‌نك دائرهٔ خارجيه‌سى ايسه انجق برساعتده طولاشيله بيلور مساجددن بشقه اوتوز بر جامعى واردر مقدما بركوچك بكلك وقليج ارسلان بك نامنده برينك اداره‌سنده ايدى (١٤٧١ م و ٨٧٦ ﻫ) تاريخنده سلطان محمد ثانى حضرتلرى كدك احمد پاشا واسطه‌سيله ضبط ايلدى.

§

﴿ علامات ﴾ — حسابلرده استعمال اولنان و بعض عبارات اره‌سنه يازيلان علامتلر شونلردر. (اشارات) ديمك دها مناسب ايديسه‌ده الف حرفنك ترتيبى اثناده اونودلمش اولديغندن ضرورى بوراده يازلمشدر.

علامات	اسامى	تعريفات
+	زائد	جمع اولنه‌جق ايكى كميت بينه وضع اولنور.
—	ناقص	بربرندن طرح اولنه‌جق ايكى كميت بينه وضع اولنور.
×	ضرب	بربرينه ضرب اولنه‌جق ايكى كميت بينه وضع اولنور.
÷	تقسيم	تقسيم اولنه‌جق ايكى كميت بينه وضع اولنور.
√	جذريه	جذرى النه‌جق اعداد وكميات اوزرينه وضع اولنور.
=	مساوى	طرفين معادله‌نك مساواتنى اشعار ايدر.
∞	نامتناهى	خارج قسمتك غير محدود اولديغنى اشعار ايدر.

,	ویرکل	یاخود (مفرزه) بر عدد اعشاریـنك صحیحنی کسرندن تفریق وتعداد ده عدد مراتبی تمییز ایچون قوللانیلور .
;	پوان ویرکل	عباره اره سـنده قوللانیلور .
?	استفهام	عباره اره‌سـنده قوللانیلور .
!	تعجب	عباره اره‌سـنده قوللانیلور .
( )	معترضه	عباره اره‌سنده برجملهٔ معترضه‌نك طرفینه وضع اولنور . وحسابده دخی خارجدن بر امثالك ضرب اولنه‌جغنه دلالت ایدر .
,,	کذلك	عباره اره‌سنده قوللانیلور .
=	پی	مدلولی اشبو (٣،١٤١٦) رقدر وبو دخی بردائره‌نك سطحنی اولچمك ایچون موضوع بر نسبت ثابته‌در .
.	نقطه	سوزك قطع اولندیغنی اشعار ایدر .
:	نسبت	الی معناسنه اوله‌رق کمیاتك یکدیکره نسـبتنده بینلرینه قونیلور ایضاح معنا وانتهای کلامه دخی اشارتدر .
:.	زیرا	بردعوانك اثباتی مطلوب اولدیغنده وضع اولنور .
::	کنسبت	برنسبتده حد اول ایله‌حد ثانی بینندکی نسبتك حد ثالث ایله رابع بینندہ اولان نسبتنه مساویدر دیمك
–	موصله	ایکی کلمه‌یی بربرینه وصل ایچون قوللانیلور .
><	اعظم اصغر	ایکی عددك اره‌سنده بولندیغی حالده آچیق طرفده کی عددك قپالی طرفده‌کی عددن اعظم اولدیغنی بیلدیرر
د	ذلتا	حکمت طبیعیه‌ده صویك (٢:١) انبساط جسمانیسنه علامتدر .

§

﴿ علایم نما ﴾ — قبل الوقوع فورتنه وسیجاق وصغوق ولطافت هوایی کوسترر برترکیب غریبدر . طولی اون بش وقطری بر پوسـدن از نقصان اسطوانی‌الشکل برشیشـه‌نك درونـنه زیرده محرر اجزانك حلیـله یاپیلان صو اغزندن براز اشاغی اوله‌رق طولدیریلوب کوزلجه طپالندقدن

صکره ایچنه هوا کیرمامك ایچون اوزری مهر مومیله تحکیم ودائما صیای شمسدن وصارصلمدن صیانت وشماله قارشو برمحله تعلیق اولنور . بوترکیب بوندن برعصر مقدم ایجاد اولنمش ایسه ده موجدی معلوم دکلدر .

(تعرفه‌سی)

شیشه‌نك یوقاروسنه طوغری توی کبی شیلر چیقار ایسه صغوق اوله‌جق واشبو تویلرك اوجلری اشاغی طوغری قوسلنور ایسه صغوق امتداد ایده‌جك واوجلری غایت کسکین وسیوری اولور ایسه هوا کوزلشه‌جك واوجلری قیریلور ایسه فنالشه‌جق .

شیشه‌نك درونده اولان صو براقلشور ایسه روزکار وسیجاق ودیبنده براز قرستال کورینور ایسه . لطافت وقوراق اوله‌جق وصو براق ایکن یوقاری طوغری اوفق اوفق یلدیز وپول کبی شیلر چیقار ایسه روزکار کسب شدت ایده‌جك وبو یلدیز وپوللر برطرفه طوپلنوب بلوط کبی کورینور ایسه یغمور یاغه‌جقدر .

(ترکیب علایم نما)

درهم	
٢	مقطر اسپیرتو
٢	کافور
٢	ماء مطر
١	قلوری درات دامونیاق (نشادر)
١	نیترات دو پوتاسیوم (کهرچله توزی)

§

﴿ علکساندری ﴾ میشه‌لووبج — روسیه ایمپراطورلرندندر پدری (میشل) ك یرینه (١٦٤٥ م و ١٠٥٥ ه) تاریخنده جلوس ایدوب مدت حکومتنی داخلی وخارجی اختلالات ایله کچوردی وبالآخره قزاقلری فرمانبر ولهلوله قارشو مظفر اولدیسه‌ده اسوج محاربه‌سنده پك ضررلی چیقدی . وفاتی (١٦٧٦ م و ١٠٨٧ ه) تاریخنده‌در .

﴿ عالکسی پترویچ ﴾ — روسیه چاری دلی پترونك اوغلیدر (١٦٩٠ م و ١١٠٢ ه) تاریخنده مسقواده تولد ایتمشدر پدرینك افکار مدنیه‌سنه مخالف حرکتده بولندیغندن سرای ایمپراطوریدن طرد ومؤخراً دخی پدری علیهنده تبین ایدن سوء قصدینه مبنی اعدامنه حکم اولندیغی حالده ینه عفو ایدیلوب فقط پردهٔ کین وعداوتله قپانمش اولان چشم انتباهنده بویله وقوعات تهدیدکارانه ایله آچلق قابلیتی کوریله‌مدیکندن عاقبت حبسخانه بوجاقلرنده افنای لذائذ حیات ایلشدر .

§

﴿ علم ﴾ — لغتده مطلقا برشیئ بیلمك دیمك اولوب اصطلاحده جمع وتدوین وبرقاعده تحتنه وضع ایله خاصة تدریس وتحصیل اولنان معلومانه دینلور . تواریخ وآثار قدیمه‌یه نظراً علم ابتدا کردستان طرفنده بولنان سریانیلر وجزیره وبصره طرفلرنده متمکن کلدانیلردن ظهور ایدوب اورالردن قدمای مصریونه انتقال ایتدی ویونانیلر بونلردن تعلم وتوسیع ایدوب میلاددن بشیوز بوقدر سنه مقدم رومالولره کچدی وبراره‌لق اوروپاده ملل وحشیه‌نك استیلاسی مناسبتیله منسی حکمنه کیروب ظهور اسلامده علی التدریج غبطه بخش اعصار سالفه دینه‌جك برحیثیته کسب وسعت ایلدی اوروپالیلر خیلی زمان صکره اهمیت ویره‌رك تحصیله باشلامشلردر . علم ایکی نوع اولوب برنجیسی علوم نقلیه درکه تحصیلی نقله منوط اولدیغندن بونده عقلك حکم وتصرفه مجالی یوقدر فقط مسائل فرعیه اصوله ملحق وبعض مسائل جزئیه‌ده ایدیلان قیاس نقلدن متفرع اولمسیله نقله ارجاع ایدیله‌بیلور وعلوم نقلیه‌دن اولان احکام اصلیه واعتقادیه‌یه علم توحید والصفات واحکام فرعیه وعملیه‌یه علم فقه دخی دینلور . ایکنجیسی علوم عقلیه درکه انسان بونك موضوعات وبراهین وادله‌سنی وصور تعلیمیه‌سنی وخطا وصوابنی کندو فکریله بولوب چیقاره‌بیلور . علوم عقلیه شمدیه قدر برقاچ درلو تقسیم اولندیغی حالده الك صکره یدی صنفه ایریله‌رق (لسان وادبیات) برنجی (علوم ریاضیه) ایکنجی (علوم طبیعیه وطبیه) اوچنجی (علوم تاریخیه وجغرافیه) دردنجی (فلسفیه و ادیان) بشنجی (سیاسیه) التنجی (علوم نفیسه) یدنجی صنف اعتبار ایدلمش

وبونلردن هربری دخی متعددنوعلره تقسیم اولنمشدر ـ انواع مذکوره‌نك سکسان سکزه بالغ اولان باشلیجه‌لری حروف هجا ترتیبی اوزره مختصراً بیان اولندی .

(١) علم آثار قدیمه — بر قاچ قسمه منقسمدر بر قسمی مسکوکات عتیقه‌نك جنس وتاریخ واشـکالندن ودیکر قسمی آثار عتیقه اوزرنده محکوك ومرتسم یازولری اوقویوب زمان ومزایاسنی اکلامق ایچون موضوع اصول وقاعددن بحث ایدر شمدی یه قدر نره‌لردن نه‌کبی شیلر چیقارلدیغنی ودها نره‌لرده مأمول اولدیغنی تحقیق تاریخه عائد اولدیغندن بو مناسبتله انك دخی برشعبه‌سی عداولنه بیلور . بونلره دائر آوروپاده خیلی کتابلر یازلمش وبولنان مسکوکات ولوحه واسـتاتولر موزه خانه‌لرده وارلبی نزدنده حفظ ایدیلهرك الیوم تحری یه دوام اولنمقده بولنمشدر .

(٢) علم اخلاق — حکمت عملیه‌دن بر قسمدر بوندن مراد نفسی فضائل ایله تحلیه ورزائلدن تخلیه‌در فضائلدن مراد (نظریه)(غضبیه) (شهویه) دنیـلان اوچ قوت اولوب فقط بونلردن هر بری ایکی خصلت رزیله بینندہ متوسط بولندقلرندن تفریق وتمییز لازمدر .

قوهٔ نظریه‌نك افراطی رزیلهٔ جربزه تفریطی رزیلهٔ بلادت ومتـوسطی حکمت وقـوهٔ غضبیه‌نك افراطی رزیلهٔ تهور وتفریطی رزیلهٔ جبانت ومتوسطی شجاعت وقوهٔ شهویه‌نك افراطی رزیلهٔ فجور وتفریطی رزیلهٔ خمود ومتوسطی عفت ومحض عدالت اولور .

اشبو قوای ثلثه‌نك اجتماع ایتـدیکی برذاتده خصـائل ممدوحه‌دن اولان عدالت طبیعی الحصولدر . اشبو تقسیمات وقوای متوسطهٔ مذکوره‌نك انواعی کوزلجه اکلاشلق ایچون زیرده محرر جدول تنظیم اولندی .

علم اخـلاقده امام غزالی (اخلاق الابرار والنجاة من الاشرار) و حضر منشی (اخلاق الاتقیا) وجلال الدین دوانی (لوامع الاشراق) وابن سینا (تهذیب الاخلاق) وحسـین اصفهانی (اخلاق راغب) وابن حنـائی اخلاق (اخلاق علائی) وعمر الرازی (اخلاق فخر الدین) ونصیر طوسی (اخلاق ناصری) نام کتابلری تألیف ایلشدر .

(قوای ثلثه‌نك افراط وتفریط وعدالتی)			
افراط رزیلت	ممدوح عدالت	تفریط رزیلت	قوای ثلثه
جربزه	حکمت	بلادت	قوهٔ نظریه
تهور	شجاعت	جبانت	قوهٔ غضبیه
فجور	عفت	خمود	قوهٔ شهویه
	عدالت		

(حکمت وشجاعت و عفت وعدالتك انواعی)			
حکمتك انواعی	شجاعتك انواعی	عفتك انواعی	عدالتك انواعی
ذکا	کبر نفس	حیا	صداقت
سرعت فهم	نجدت	رفق	الفت
صفای ذهن	علو همت	حسن هدی	وفا
سهولت تعلم	ثبات	مساهلت	شفقت
حسن تعقل	حلم	دعت	صلهٔ رحم
تحفظ	سکون	صبر	مکافات
تذکر	شهامت	قناعت	حسن شرکت
	تحمل	وقار	حسن قضا
	تواضع	ورع	تودد
	حیت	انتظام	تسلیم
	رقت	حریت	توکل
		سخا	عبادت

(٣) علم اخفا — انسان نفسنی چشم حاضر یندن پنهان ایتمك طریقنی بیلدیرر برعلمدرکه عاملی خلقی کما کان کوردیکی حالده خلق انی بروجهله کوره‌مز ایمش بعضیلری بونك فروع علم سحردن اولدیغنه ذاهب اولدیلر .

بوعلمك صحت وحصولنه قائل اولنلره کوره انواع مختلفه‌سی واردر برطاقمی بعض نباتات و حیوانات صور مخصوصه‌ده انبات وترکیبله و برطاقمی

عزایم وطلسمات قرائت وترتیبیله وبرطاقی دخی سییادن بعض نوامس تعفینیه وتدخینیه اعمالیله اجرا اولنور ایمش .
مثلا برکسه حیه قفاسنك ایچنه ایکی عدد پموق تخمی قویوب دفن وحیه‌نك ایکی کوزی دلکلرندن انبات ایدرك محصولنی اخذ ونواتنی برر برر تحت اللسان آینه‌ده تجربه وصحیحنی تفریق وحفظ ایتسه مطلوب حاصل اولور ایمش . هیهات تضرب حدید بارد .

(٤) علم استنزال — استنزال کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٥) علم اکتاف — ترجمهٔ قانون ابن سیناده کوسترلدیکنه کوره بو برفن مخصوص اولوب بونده ماهر اولان کیسه‌لر زیرده محرر شروطه رعایتله مستقبله عائد برطاقم مواد مجهوله‌یی کشف واستخراج ایلرلر شروط مذکوره‌دن برنجیسی مسئول له ومسئول عنهك حین ذبحده نیت ایدلمسی ایکنجیسی واوچنجیسی ذبحه قرك منور برزمانده کسیلوب غنمی ذبح ایدن کسه‌نك دخی طاهر وعفیف والبسه‌سی پاك ونظیف بولنمسی دردنجی وبشنجیسی ذبحك برباغچه وماء جاری جوارنده اجرا وغنمك شتّی و بریان قلنمسی التنجی ویدنجیسی کتف ایمنینك اخذیله لحمدن تنظیف یعنی اوزرنده لحم وشحمدن اثر قالمیه‌جق درجه تطهیرنده مبالغه کوسترلمسی سکز وطقوزنجیسی کتف اول حیوان تمام شتّی اولوب تزیم و تهری ایتکله مفاصلی ایرلدقدنصکره النه‌رق بچاق کبی تیوره متعلق الاته طوقندیرلمامسی اونبجیسی کتفك حین اخذنده سطحی آخذك مواجهه‌سنه وزائد اولیوب مستوی بولنان سطحی شمس جانبنه کلمسندن عبارتدر بونلر بعدالاجرا امارات وعلامات اخذیچون کتفك رقوم واشکال ودوائر ونقاطنه جد واهتمامایله حصر نظرامعان اولنورایسه بعض مواد غیبیه استنباط اولنور . بوفنده کسب مهارت وممارست قوهٔ باصره وحافظه‌نك حدت وشدتی ایله حاصلدر . علم اکتافی بعضیلری حضرت علی رضی الله عنه اسناد ایده‌یورلر .

(٦) علم آلهی — علم حکمتك قسم ثانیدر وجودنده ماده یه محتاج اولان موجوداتك احوال وکیفیاتندن بحث ایدر.

(٧) علم انساب — انساب ناسی و بوعلمه متعلق قواعد کلیه وجزئیه یی تعریف ایدر بوندن مقصد انساب اشخاصده خطادن اختراز در. بوعلمك جلالت قدر ومنفعتی (وجعلناکم شعوباً وقبائل لتعارفوا. الی آخره) آیت کریمه سی ایله دخی مستغنیٔ دلیل واشارتدر. قوم عرب ضبط نسبده بر زمانه قدر نهایت درجه اعتنا ودقت ایدرلر ایدی لکن مؤخراً اسلامك تعمم وانتشاریله نسبلرینك ترك و عجملرله اختلاطی قاعدهٔ مذکوره یه رعایته مانع اولدی.

علم انسابه ابتدا کتاب تألیف ایدن امام النسابین هشام بن محمد بن سائب الکلبی درکه (٨١٩ م و ٢٠٤ ه) تاریخنده وفات ایلدی.

(انساب الاشراف) (انساب الرشاطی) (انساب الشعرا) (انساب السمعانی) (انساب المحدثین) دخی علم انساب مؤلفاتندر.

(٨) علم انشاء — بلاغت و فصاحت و آداب معتبره و عبارات مستحسنه یه رعایت حیثیتیله الفاظ منثوره دن باحث برعلمدر مبادیسی تتبع خطب ورسائلدن وخصوصاً حکمت عملیه وعلوم عربیه وسیر کمل اولیا وحکایات امم وعلما ووصایای عقلا وسائره دن عبارتدر.

علم انشاده تألیف اولنان کتب معتبره خارج دائرهٔ تعداد اولوب انجق الك مشهورلری جمال الدین وطواطك (ابکار الافکار) ومحی الدین عربینك (انشاء الدوائر) وشیخ سیوطینك (انشاب الکتب فی انساب الکتب) ومحمد ابن محمد عثمانینك (انشاد الشرید من ضوال القصید) نام اثرلری وغیریلریدر.

(٩) علم بدیع — مقتضای حاله مطابقت و وضوح دلالته رعایتدن صکره کلامی حسن عرضی ایله تحسینك وجوهنه دائر اولق اوزره ترا کیب عربیه دن باحث برعلمدر موضوعی دخی عربی ایسه ده تحسین وتزیین

عرضیین جهتندن دائرهٔ فصاحت وبلاغت اکمال اولندقدن صکره سنه علم معانی وبیان تکمل ایدر . غرضی — کلامی محسنات عرضیه ایله تحلیه ملکه‌سی اولوب غایتی دخی — کلامك تحلیهٔ مذکوره‌دن خلوی جهتندن احترازدر . منفعتی — کلامده سامعه تحصیل کمال حظ ونشاط وتکمیل اسباب شوق وانبساط اولدیغی کبی بونك انظار ارباب عقوله زیاده‌مقرون حیز قبول اولمسیدر . مبادیسی — تتبع خطب قدیمه ورسائل وصنایع بدیعیه ایله متحلی اولان اشعاری مطالعه ایله اتخاذ وسائلدر . اکرچه اصل لازم اولان حسن ذاتی وآنی تحصیله دخی بیان ومعانی کافی ایسه‌ده علمای سالفه حسن عرضی یه دخی کمال اعتنا وهمت ایتمشلردر ازجمله مطرزینك (زهرالربیع) وتیفاشی‌نك (کتاب‌البدیع) وابن ابی‌الاصبعك (تحریر التحبیر) وابن حجه‌نك (شرح البدیعیات) نام کتابلری بالخاصه بوفنده یازلمش آثار مقبوله‌دن اولوب بلاغته مخصوص علوم ثلثه‌یی جامع اولمق اوزره دخی ابن مالك (روض الاذهان) و (مصباح) ی وعلامه یوسف سکاکی بونلرله برابر اون ایکی فنی شامل (مفتاح‌العلوم) ی تألیف ایلدیلر .

(١٠) علم‌بنکامات — تعیین‌زمانه‌مخصوص الاتك کیفیت ایجادواستعمالنی بیلدیرر رفندر بونکله اوقات عبادات وکواکب واجزاء فلك‌البروجدن طوالعك کیفیت خروجی بیلنور و (ارشمیدس) ك وسائرلرینك بوبابده خیلی کتابلری بولنور ایدیسه‌ده شمدی بو فن علم هیئت اقسامندن معدوددر .

(١١) علم بیان — معنای واحدی دلالت واضحه ایله صور مختلفه‌ده ایراد ایتمك طریقنی مبین برعلمدر . موضوعی — معنایه وضوح دلالتی حیثیتیله لفظ عربیدن . غرضی — مدلولاتدن اوضحی اختیار اولنمق ومفرداتنده ینه فصاحت بولنمق اوزره دلالت عقلیه ایله افاده ومدلولاتنی فهمه ملکه تحصیل ایتمکدن . غایتی — معنای مرادی دلالت واضحه ایله تعیین‌ده خطادن احترازدن . مبادیسی دخی — بعض مسائل عقلیه‌دن عبارتدر . علم بیانده علماء اخیار وضوح دلالتی اختیار ایتدیلر زیرا انلرك بحثی دلالت عقلیه‌یه مقصور اولدی . دلالت عقلیه‌دن مراد همان وضعیه

اولمامقدر کرك تضمنیه وکرك التزامیه اولسون چونکه هرایکیسی دخی دلالات عقلیه قبیلندن اولوب عقلیه ایسه خفی ودلالتده خفا ایسه مردود عامهٔ بلغادر . محصل کلام علم بیانده معتبر اولان — معانیٔ معتبره‌نك اول معابی‌یه دلالت ایدن الفاظده وضوح شرطیله دقتیدر (استعارات وکنایات کبی . ابن اثیرالجزرینك (جامع الکبیر) وامام فخر رازینك (نهایة الایجاز) نام کتابلری مستقلاً بوفنده تألیف قلنان آثار معتبره‌دندر

(١٢) علم بیطره — اصناف حیواناتدن (خیل) نوعنك امراضنی تعیین واز له‌یه وحفظ صحتلرینه مخصوص برفن جلیلدر بوفن خیله نسبت انسانه منسوب علم طب منزله‌سنده‌در . علیه الصلاة والسلام افندمز حفظ خیل حقنده‌کی ثوابه تحریص وادیسنده (الخیل معقود بنواصیها الخیر الی یوم القیمة) و (من قدر علی ثمن دابة فلیشترها فانها تانیه رزقها وتعینه علی رزقه) بیورمشلردرکه بالآخره فن بیطره‌نك درجهٔ لزوم واهمیتی تضمن ایلر . (علیکم باناث الخیول فان ظهورها حرز وبطونها کنز) حدیث شریفی دخی بوبابده آیریجه برتشویقدر .

حنیس بن اسحق نام ذاتك فن مزبوره (کافی) نامنده برکتاب کافیسی ایشیدیله‌یور . اوروپالیلر علم بیطره‌یی اخیراً دها زیاده توسیع وپك چوق کتابلر تألیف ایتدیلر الیوم مکاتب طبیه‌ده اوقونور .

(١٣) علم تاریخ — تاریخ کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(١٤) علم تدبیر منزل — انسانك نفسی ایله زوجه‌سی واولاد وخدام وقنو قومشوسی بیننده رعایتی واجب بعض حقوق مشترکه‌دن بحث ایدر برعلمدرکه غایتی نوع بشرك واحداً بعد واحد کندو مساکن ومأوالرنده کسب انتظام احوال وفراغ بالله‌ریدر . بو علمك درجهٔ منفعت واهمیتی حتی عوامه وارنجیه قدر مرتبهٔ بداهتده اولوب هر حالده جلب سعادت دنیویه‌یه واسطه عد ایدیلان موادك برکن اعظمیده بودر . بو بابده اسلاف علما طرفندن پك چوق کتب مفیده تألیف اولندی .

(١٥) علم ترسل — ترسل کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(١٦) علم تشریح — اجزاء بدنك کیفیت و ترتیبندن بحث ایدر عروق واعصاب وعظام ولحم وسائر هر رعضوك احوالی کبی . موضوعی اعضای بدن انساندر . علم تشریحه دائر پك چوق آثار وارسه‌ده وقتیله الك مشهور ومقبوللری ابن سینان وامام رازی وابن هماملك کتابلریدر. بوعلم اوروپاجه (١٥٥٨م و٩٦٦ه) تاریخنده فرانسه‌لی دوقتور (سالیوس) معرفتیله نظر تدقیقه النوب اندن صکره پك چوق کمسه‌لرك همتیله توسع ایلدی . (سالوس) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله

(١٧) علم تصحیف — تصحیف کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(١٨) علم تصوف — اصل و اساسی اعتقاد اهل سنته مقارن عبادات وطاعاته مواظب ومع الاخلاص مجاهد اولان و بواغورده اختیار عزلت ایدن طائفهٔ ممتازه‌یه مخصوص برعلم جلیل القدردر. اهل تصوفك کندولرینه مخصوص برطاقم اداب واصولری وبینلرنده دائر برچوق اوضاع واصطلاحات معینه‌لری اولوب بونلر ایچون نیجه کتابلر تصنیف وتدوین اولنمشدر .

طریق متصوفیه‌یه داخل اولان مرید ادراکی درجه‌ده نائل اولدیغی طور ومقامدن طور ومقام اخره ترقی ایدرك غایهٔ مقصود اولان توحید ومعرفت مرتبه‌سنه واصل اولور وسعی وجهدیله نتایج مطلوبه حصولپذیر اوله . مدیغی حالده کندو نفسنی محاسبه واصلاح ایله توفیقات الهیه‌یه منتظر بولنور. سعی وهمتك محضا توفیق آلهی اوله‌رق نتیجه‌سی روح انسانینك ذکر ومجاهده سایه‌سنده استحصال قوتله علم مرتبه‌سندن شهود مرتبه‌سنه مترقی اولمسی ورفع حجبات حسیه ایله وجود ذاتیسنی بولمسیدرکه عین ادراکدر بوحالده نفس برطاقم مواهب ربانیه وعلوم لدنیه‌یه و برچوق اسرار غیبیه وانوار فتوحات الهیه‌یه مظهر اوله‌رق ذات وحقیقتی افق

اعلای ملائکه پرتو انداز اولور لکن کبار صوفیه برمثللو کشوفاته اعتبار ایتمزلر بلکه بونلری کندولرینه برنوع ابتلا عد واستغفار ایدرلر.

(١٩) علم تعبیر رؤیا — تعبیر کلمه‌سنه نظر بیوریله.
(٢٠) علم تفسیر — تفسیر کلمه‌سنه نظر بیوریله.
(٢١) علم ثروت — ثروت کلمه‌سنه نظر بیوریله.
(٢٢) علم جبر — جبر کلمه‌سنه نظر بیوریله.

(٢٣) علم جدل — منطقك صناعات خمس دنیلان اقسامندن بر یدر بوده مشهودات ویاخود مسلماتدن عبارت اولان قیاسلردرکه خصمی الزام وبرهانی ادراکدن عاجز اولنلری اقناع ایچون وضع اولنمدی بوکبی قیاس جدلی‌یه دلیل اقناعی‌دخی دنیلور. مثلا معراجی استبعاد ایدن برخرستیانی عروج عیسی مسئله‌سیله وینه حضرت عیسانك باباسز تولد ایتدیکنی انکار ایدن بریهودی‌یی حضرت آدمك هم اناسز وهمده باباسز اوله‌رق مخلوق اولدیغی دلیلیله اسکات ایتمك قیاس جدلی ونام آخرله دلیل اقناعی‌در.
بوفنده علما طرق متعدده اختیار ایلدیلر هپسنك اجل واکملی رکن الدین عمیدینك منسلك اولدیغی طریقدر.
فن مذکورده یازیلان کتب مختصره‌نك شهرتلیلری ابهرینك (کتاب مغنی) سی و (فصول نسفی) و (خلاصهٔ مراغی) و (مقدمهٔ نسفی) اولوب اشبو مقدمه‌نك دخی متعدد شرحلری وارسه‌ده الك کزیده‌سی شرح سمر قندیدر. (نفایس عمیدی) و (رسائل ادموی) وینه ابهرینك (تهذیب النکت) نام کتابی دخی بوبابده یازیلان کتب متوسطه‌نك الك معروفلریدر.
جدل حسنی الك اول تصنیف ایلیان فقهای شافعیه‌دن ابو بکر محمد بن علی‌بن اسماعیل القفال الشاشی‌درکه بلامدافعه عصرینك امامی‌ایدی.

(٢٤) علم جرثقال — جر کلمه‌سنه نظر بیوریله.
(٢٥) علم جغرافیه — جغرافیه کلمه‌سنه نظر بیوریله.
(٢٦) علم جفر — جفر کلمه‌سنه نظر بیوریله.

(٢٧) علم حديث — اقوال وافعال و احوال جناب نبويدن باحث بر علم اولوب ايكى يه انقسام ايدر . برنجيسى (رواية الحديث) كه تفصيلى اشاغيده در . ايكنجيسى (دراية الحديث) كه الفاظ حديثدن مراد اولان معانئ جليله يى بيلديرر . اشبو ايكنجينك مباديسى كافهٔ علوم عربيه ايله برابر صلى الله عليه وسلم افندمزه متعلق قصص واخبار واصلين يعنى اصول فقه ودين وعلم فقه وغيريلردر . غايتى آداب جناب رسول كائناته انتساب ونبى عليه السلامك كريه كورديكى ونهى ايتديكى شيلردن حذر واجتنابدر .

علم حديثده تصنيف اولنان كتابلر دائرهٔ حد واحصادن خارج اولوب انجق سلف وخلفك بالاتفاق حكمنه كوره اصح كتب كتاب اللهدن صكره صحيح بخارى صكره صحيح مسلم صكره (موطأ) صكره بقيهٔ كتب سته كه سنن ابى داود وترمذى ونسائى وابن ماجه ودارقطنى ومسندات مشهوره دن عبارتدر .

﴿ رواية الحديث ﴾ — احاديث شريفه نك باعث حوادث عالم جناب رسول اكرم (صلى الله عليه وسلم) افندمزه اتصالى كيفيتندن بحث ايدر برعلمدركه اليوم اصول حديث نامیله شهرت بولمشدر .

معلوم اولهكه فم سعادتدن شرفصادر اولان احاديث وقتيله ضبط وقيد اولنميغندن ومؤخراً برطاقم كمسنه لردخى اسباب متنوعه يه مبنى وضع احاديثه جرأت ايلدكلرندن صحيحنى موضوعندن فرق وتميز ايچون رواتنك زياده موثوق ومعتمد اولمسى شرط اتخاذ قلندى ورايتده شروط اعتماد موجود اولان احاديثه احاديث صحيحه دينلدى . اشته امام بخارى ومسلم وابن حبان وابن خزيمه وابوعوانه وحاكم نام ذواتك جمع وتدوين ايتمش اولدقلرى احاديث بوقبيلدن يعنى احاديث صحيحه دندر .

ابن جوزى موضوع وكذب ومقلوب حديث راويلرينى بروجه آتى بشه تقسيم ايدر .

(١) شول صاف درونلركه غلبهٔ زهد ايله حفظ وتميزدن غفلت ايتديلر بونلردن بعضيلرى وارکه كتابلرى ضايع ويامحترق اولدقدن صكره ازبردن

حدیث روایتنه قالقیشوب کاه مرسلی مرفوع ومرفوعی مرسل وکاه موقوفی مسند وبعض کره دخی برحدیثی دیکره مزج ودرجله روایت ایتدیلر .

(۲) علم روایتده بهره‌لری اولمدیغندن چوق خطا وقسم اول کبی خلط وغلط ایلدیلر .

(۳) مقدما معتبر ومعتمد کیمسه‌لر ایکن اواخر عمرلرنده ذهنلرینه ضعف وخلل طاری اولمغله خطاده بولندیلر .

(٤) حمق وغفلتلری غالب اولان کیمسه‌لردرکه بونلر فرق کثیره‌یه منقسم اولوب بعضیلرینه شویله اوقو دینلدیکی حالده نه اولدیغنی بیلیه‌رك اویله‌جه اوقویوب کتدیلر .

(٥) مروی عنهك کذب ایدوکنی بیلدکلری حالده قصداً روایت ایتدیلر . بونلر اوچ فرقه‌در (فرقهٔ اولی) کرچك ظنیله روایت ایتدیلرده صکره خطالرینی اکلادقلری حالده ناسك تعییب وتغلیطندن عار ایدوب سوزلرینی کیرو آله‌مدیلر . (فرقهٔ ثانیه) کذب ایله معروف راویلردن نقل ایده‌جکی حادیثی ناسه قبول ایتدیرمك ایچون بیوك وصدقله معروف ذواتدن برینه اسناد ایله روایت ایتدیلر . بونلردن برطاقمی هیچ ملاقاة ایتدیکی ذواتدن بیله حدیث روایت ایلشلردر . (فرقهٔ ثالثه) خطا وسهو وتدلیس ایتیوب انجق قصداً احادیث وضع ایتدیلر یاخود بعض احادیثی تغییر وتحریف ایلدیلر . بوطاقم مفتریلر دخی سکز صنفدر (صنف اول) زندیقلرکه محضا شریعت اسلامیه‌یی فساده واهل اسلامی شك وشبهه‌یه دوشورمك غرضیله ویا استهزا قصدیله احادیث اویدردیلر . عبدالکریم بن ابی‌العوجاء وبنت حماد بن سلمه بوقبیلدن ایدی . حتی مرقوم ابن ابی‌العوجا طوتیلوب محمد بن سلیمان حضورنده قتل ایله محکوم علیه اولدقده (والله سزك کتابلریکزه درت بیك قدر اویدرمه حدیث صوقدم ونیجه حلالی حرامه ونیجه حرامی حلاله چویردم) دیمشدر .

(صنف ثانی) مذاهب مختلفه ارابندن بر طاقمی کندو مذهبلرنده مابه الاستدلال اولمق اوزره حدیث وضع ایتدیلر (بو مذهبلر الیوم متروك ومنسی اولان مذاهبدندر .)

(صنف ثالث) ناسی خیره تشویق ایچون وضع احادیثی تجویز ایتدیلر بوصنف اربابی زهاد وعباد اره‌سنده چوق بولنور ایدی . زاهد مشهور ابو داود النخعی بونلردندر . (صنف رابع) بعض کوزل معنالی کلام عادی یی حضرت پیغمبر علیه السلامه اسناد ایتدیلر . (صنف خامس) برعارضه ظهورنده یاخود ملوك واکابردن برینه چاتمق ایچون غرضلرینی ترویج ایده‌جك احادیث وضع ایتدیلر وبعضیلری دخی سومدکاری بر کیمسه‌یی ذم وقدح ایچون حدیث اویدردیلر . (صنف سادس) روایتده کثرت احاطه ومعلوماتلرینی کوسترمك خلقی تعجبه دوشورمك وبو وسیله ایله بین الناس برحسن اعتبار قزانمق غرضنه مبنی اختیار کذب ودروغ ایلدیلر . (صنف سابع) علم وحفظ روایت مشکل وخصوصا کتب صحیحه ده مسطور احادیث شریفه‌یی بیلنلر چوق اولدیغندن هم قولای وهم‌ده هرکسك بیلدیکی برشئ اولسون فکر فاسدیله برطاقم حدیثر وضع ایتدیلر . (صنف ثامن) قصاص وسائل وسائر بومقوله کیمسه‌لر اولوب بیلور بیلز حدیث اوقودیلر .

اشته حال بومنوال اوزره اولدیغیچون محدثین کرام حضراتی راویلری موثوق ومعتمد اولان احادیث نبویه‌یی نیجه زحمتلرله تفریق و(فاعرضوه علی کتاب الله) حدیث شریفی موجبنجه قرآن کریمه بعد العرض والتطبیق صحیح نامیله تدوین ایلدیلر . رحمهم الله .

(٢٨) علم حرکت مایعات — حکمت طبیعیه‌ده اجسام مایعه نك حرکت وتوزیعاتندن بحث ایدر برعلمدر عملیسنه دخی (فن سوق المایعات) یعنی صو یولجیلق دیرلر .

(٢٩) علم حروف — حروف کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٣٠) علم حساب — حساب کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٣١) علم حفظ صحت — مدت حیاتك کمال عافیتله جریانی تأمین ایدر برعلمدر وزیرده محرر باشلیجه احکامیله عامل اولنلرك بعنایة الله تعالی

عافیتده اوله جقلری شبهه سزدر . (اولاً) وجودی دائرهٔ اعتدال ایچنده بولندیرملی یعنی هرشیده افراط وتفریطدن احتراز ایتملی زیرا افراط وتفریط عافیتك دشمنلریدر (ثانیاً) اوشیلرکه آنلرله الفت واعتیاد ایدلمشدر انلری دفعةً تبدیل وتغییر ایتاملی زیرا الفت مادامکه ایکنجی طبیعتدر ومادامکه طبیعتك حرکتی سرعت وشدت قبول ایتمیوت علی التدریجدر اکا تقلیدایتمك عافیت وجودیه سنی آرزو ایدنلر ایچون بربیوك بورجدر (ثالثاً) قلبك صلاح وسکونتی وروحك اسایش وراحتی عافیتك دوستلری اولدیغی کبی شدتلی وکدرلی مراق دخی بالعکس دشمنلریدر . کمال حدت . حسد . قسقانجلق . غرض وامثالی وسائط انتقامیه انسانك بنای وجودینی صار صار وبالآخره قلبه عکس ایدرك معاملاتنی تخریب وطولاب دورانینی سکته دار ایدرك خلجان ظهورینه سبب اولور . وعلی الخصوص قساوت . اسف . محزونیت دمك جریان وجولانینی تأخیر وتعطیل ایلر وطبیعت واخلاقی ضعیفلندیرر . بونلره عقل وحکمت سلاحلرینك تأثیراتی غلبه ایده جکندن همیشه انلره مراجعت واوصورتله مقاومت ایتملیدر (رابعاً) لطیف وصاغلم هوا عافیتك دوامی ایچون الك زیاده لازم برشرطدر (خامساً) مادةً یکدیکرینه مشابه اولان یمکلری انتخاب ومخالف طعامدن اجتناب لازمدر زیرا طعامك مطابقت مادیسی هضمی تسهیل ومخالفی تصعیب ومضرغازلر احداث ایدر (سادساً) طعامی معدنك تحملنه کوره اکل ایتملیدر یعنی اکل ایدیلهجك طعامك مقداری معده نك قوهٔ هضمیه سی درجه ده اولملیدر . اکثریا چوق اوتورانلرآز وزیاده کزوب اوغراشانلر چوق طعام ایده جکلری طبیعی ایسه ده چوق طعام ایدنلرك هرحالده دائرهٔ اعتدالی تجاوز ایتاملری اقتضا ایدر (سابعاً) حکیملك واجزاجیلق وجودی هرزمان ایچون لازم ویکدیکرندن مهم ومراجعتی اهم ایکی بیوك مکتب ایسه ده بومراجعتی سوء استعمال ایتمك ایجاب ایدر زیرا هر کوچك وخفیف کیفسزلك ایچون حکیمه مراجعتی اعتیاد ایدنلر اومراجعتك تعدد وتجددینه سببیت ویررلر . بعض حکما دیمشلردرکه حفظ صحت ایچون انسان هیچ برتدبیره واقف دکل ایسه باری حیواناتك حالنه نظر اتسون مثلا برکدی ویاکوپك

جزئی برمرضه دوچار اولسه پرهیز ایدر وویریلان طعامی یمز وراحت اوتوروب یرندن قلدانمز . ایام شتاده قپالی وسیجاق اوطه‌لرده یانان غازوموم قوقولری وجمعیتلی ومسدود مجلسلرده اوتورانلرك نفسلریله فاسداولان هوای نسیمی وحاملرده چوقجه اوتورمق وزیاده صوایچمك وجماع ایتمك وترلی ایکن روزکاره وهوا جریان ایدن پنجره وقاپویه قارشو اوتورمق وادرار بنی زیاده طوتمق ووجودی اتعاب ایتمك و مسکرات وزیاده توتون ایچمك هپ مضر شیلردر بونلر ایچون تفصیله حاجت یوق .

(ابن سینانك)

(بیت)

اجعل غدالك کل یوم مرةً واحذر طعاماً قبل هضم طعام
واحفظ منیك مااستطعت فانه ماء الحیاة یصب فی الارحام

(٣٢) علم حقوق — حقوق کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٣٣) علم حکمت عملیه — حکمت کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٣٤) علم حکمت طبیعیه — حکمت کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٣٥) علم حکمت ریاضیه — حکمت کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٣٦) علم حیوانات — حیوانات کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٣٧) علم خرافات — اسکی زمانده یونان وایران ومصر اهالیسنك تصور ایتدکلری بر چوق الهلر حقنده‌کی اعتقادلری مباحثدن ووقایع تاریخیه‌سی مضبوط اولمیان ازمنه احوالنه از چوق وقوف حاصل ایتمك ایچون اول وقتکی شاعرلرك اویدرمه حکایات وداستان وخطبه‌لرینی تدقیق وتفحصدن عبارت بر علمدر . اوروپاده بونك ایچون کتابلر تصنیف اولندی .

(٣٨) علم خط — خط کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٣٩) علم خلاف — خلاف کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٤٠) علم خواص — خواص کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٤١) علم رسم — رسم کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٤٢) علم رصد — هیئت فروعندندر بو عمله مقادیر و درجات وحرکات نجومیه کشف وتعیین وزیجات تنظیم وتدوین اولنور مقدما غایت ساده اولان اشبو علم رصد ایجاد واختراع اولنان (تلسقوب) (اوقتانت) (سکستانت) (دائرهٔ جداری) (خطا استوا دوربینی) کبی التلر واسطه‌سیله کرکی کبی ترقی ایتدی وحالا ایتکده‌در · ابن هیثم نام فاضلك دخی بوفنك قسم نظریسنی مشتمل (کتاب الارصاد) نامنده برکتابی واردر ·

(٤٣) علم رقیه — کوز باش دیش اغریسی واصابت عین کبی علتلرك دفعنه متعلق خواصدن واشبو خواصه متفرع (عقد خیط وتعفین شعر) کبی بعض قواعددن بحث ایدر ·
لفظ رقیه زبان فارسیده افسون دیمك اولوب اصلی (آب سون) در (ترکجه‌سی اوفوریحیلك) زیرا اکثر وقت صویه اوفوروب اصابت عینه اوغرایان کیمسه‌لره ایچوررلر یاخود خیط معقود ونسخه‌یی صویه صوقوب او صویی ایچوررلر ·

(٤٤) علم رمل — رمل کله‌سنه نظر بیوریله ·
(٤٥) علم زایرچه — زایرچه کله‌سنه نظر بیوریله ·
(٤٦) علم زراعت — زراعت کله‌سنه نظر بیوریله ·
(٤٧) علم زیج — زیج کله‌سنه نظر بیوریله ·

(٤٨) علم سباحت — صوده یوزمکی اوکرنمك ایچون موضوع برعلمدر · (١٨٣٨ م و ١٢٥٤ ه) تاریخنده سرعسکر خلیل رفعت پاشا امریله و مترجم محمد پاشا وسرپوس بك معرفتلریله ترجمه وخاکپای شاهانه‌یه تقدیم اولنان کتابدن منفهم اولدیغنه کوره علم سباحت صوده قوربغا وبالق کبی ودونه دونه ویوزی و ارقه‌سی اوزری وایاق اوستی یوزمکی وطالوب چیقمغی و دکزك دیبنده چالی وقیایه طاقلمق وجانور بالغه تصادف اولنمق کبی تهلکه‌لردن کندوسنی قورتارمغی بیلدیرر و محاربه

اثناسنده عسكر سلاح وجبه خانه‌سنى ايصلا تمقسزين درين نهرلرى همان يوزه‌رك كچه بيلمك اصولنى اوكرديرر كوزل علمدر .

(٤٩) علم سحر — سحر كلمه‌سنه نظر بيوريله .
(٥٠) علم سيميا — سيميا كلمه‌سنه نظر بيوريله .
(٥١) علم شعر — شعر كلمه‌سنه نظر بيوريله .

(٥٢) علم شواذ — فروع علم قرائتدندر قرا آنك شواذينى متواتر اولانلردن تفريق ايدر . قرا آت متواتره اكثر علما عندنده (نافع) (ابن كثير) (ابو عمرو) (ابن عامر) (عاصم) (حمزه) (كسائى) يه منسوب اولمق اوزره يدى نوع اولوب اشبو ذواتدن هربرينك دخى ايكيشر راويلرى واردر اشبو ايكيشر رواتدن بشقه هربرينك دها نيچه راويلرى وارايسه‌ده متأخرين ايچلرندن يالكز ايكيشرينى اختيار ايدوب قصورلرينى ترك ايلديلر . قرائتك يدى يه انحصارى مختلف فيهدر بعض علما يعقوب حضرمى يى دخى انلره علاوه ايله سكزه ابلاغ ايلدى .

(٥٣) علم صرف — صرف كلمه‌سنه نظر بيوريله .

(٥٤) علم صيدله — اجزاجيلق — فرانسزجه‌سى (فارماقولوژى) فروع علم طبدندر نباتى ومعدنى مفرد ومركب هرنوع اجزاى طبيه‌نك قوت وخاصه‌لرندن ويكديكريله برلشدكلرنده نه خاصه ويامضرت پيدا ايده‌جكندن واعمال واستعمال وحفظ وخصوصات سائره‌سندن بحث ايدر بر علمدر . اجزاجيلرك غايت ارباب ومجرب وامين اولمسى وحكيملرك رچته‌لرنده برخطا اولوب اولمديغنى تميز ايده بيلمك اقتدارينى حائز بولنمسى بو علمده برنجى شرط عد اولنور .

(٥٥) علم طب — طب كلمه‌سنه نظر بيوريله .
(٥٦) علم طبقات الارض — طبقات كلمه‌سنه نظر بيوريله .

(٥٧) علم طلسمات — طلسم کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٥٨) علم عرافت — قیافت کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٥٩) علم عروض — عروض کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٦٠) علم عزایم — معنای اصطلاحیسی جن و شیاطین اوزرینه تشدید وتغلیظ ایله اجرای حکمدن عبارت برعلمدر .

آصف بن برخیایه بعضیلری حضرت سلیمان علیه السلامدن صکره جن وشیاطین انسانه اطاعت ایدرمی دیدکلرنده (مادام العالم) جوابنی ویرمشیدی. عزیمت قارئنك نیتی اعتباریله بری حرام دیکری مباح ایکی قسمه منقسم اولوب اولکیسی سحر بازلرك خلاف شرعشریف برامری تحصیل ایچون تلفظ ایتدکلری ایکنجیسی اهل ورع وعفت کمسه‌لرك حصول خیر وسعادت ایچون اوقودقلری اثر وعزیمتلردر .

ارباب عزایمك مقدما بعض الفاظ هندیه و عبرانیه ایله ترتیب وتأثیرینی ادعا وتجربه ایتدکلری عزایمدن (صرعه) علتنی دافع اولان بری قاعده لری معلوم اولمق ایچون ترقیم قلندی .

(عزیمت)

هرقاش قاعیش مرقاش استطناف خطوف خطاف شفداش و قرداش الله رب العزة یا طهسلو شبوح ارح شنوح ارموحثیثا القدیم الازلی ان الذین فتنوا المؤمنین والمؤمنات ثم لم یتوبوا فلهم عذاب جهنم ولهم عذاب الحریق ان اشدکم یامعشر الجن بالله العزیز القهار الوافی الدافع وبعهد الذی اخذه علیکم سلیمان بن داود علیهما السلام ان لا تضروا حامل هذ التعویذ وان تترکوه وتحفظوه فی حرز الله تعالی و حمایة الله لطیف بعباده وصل الله علی سیدنا ومولانا محمد و اله واصحابه اجمعین بحق النبی واله الطیبین الطاهرین بسم الله الکبیر اعوذ بالله العظیم من شر عرق و النعا ومن شدة حرالنار . بونی نیت وبسمله ایله یازوب و بر مائی مشمع واوزری یشیل بز ایله صاروب مریضك بوینه اصارلر .

(٦١) علم علايم جو — هواده وقوعبولان علامانه اطلاق اولنور علايم مذكوره حالات طبيعيه لرينه نسبتله اوچه منقسمدر برنجيسى (هوائيه) يعنى رياح ثوابت زوبعه دنيلان حادثات . ايكنجيسى (مائيه) يعنى سحاب . سيس مطر . رطوبت . بخار . ثلج . بردوامثالى اوچنجيسى (مضيئه) يعنى صاعقه . قوس قزح . فجر شمالى . وامثالى شيلردر . (محلرينه) مراجعت بيوريله .

(٦٢) علم فال — تفأل كلمه سنه نظر بيوريله .

(٦٣) علم فرائض — تركهٔ متوفايى كتاب وسنت واجماع امتده اولان فروض مقدره اوزره تقسيمدن بحث ايدر برعلمدر فى الاصل علم فقهدن بر باب اولديغى حالده علمائك كثرت اعتنا وتدوينلرينه مبنى علوم مستقله صره سنه كچه رك فروع علم فقهدن معدود اولدى . بوعلمده تأليفات كثيره وارسه ده ممالك عثمانيه جه الك مشهورى (مختصر سجاوندى) وشمس الدين فنارينك اشبو كتابه اولان شرحيدر . علماى رومدن محسن القيصرى دخى بو بابده شرحيله برابر برارجوزهٔ لطيفه نظم وتأليف ايلشدر .

(٦٤) علم اصول الفقه — احكام شرعيهٔ فرعيه يى ادلهٔ تفصيليه سندن استنباطه مخصوص بر علم شريفدر موضوعى ادلهٔ شرعيهٔ كليه در مباديسى عربيتدن وبعض علوم شرعيه وعقليه دن مأخوذ اولوب غرض ايسه احكام شرعيهٔ فرعيه يى ادلهٔ اربعهٔ تفصيليه سى اولان كتاب وسنت واجماع وقياسدن استنباط ملكه سنى تحصيلدر . (كتاب الاسرار) و (تقويم الادله) و (امدالاقصى) و (اصول پزدوى) و (اصول سرخسى) و (مختصر ابن حاجب) و (كتاب القواعد والبدايع) و (كتاب البديع) و (كتاب المنار) و (كتاب المغنى) و (كتاب المنتخب) هپ علم اصول فقهده مؤلف كتب معتبره دن اولوب بونلردن بشقه دها پك چوق كتابلر تصنيف اولنمشدر .

(٦٥) علم فقه — مسائل شرعیهٔ فرعیهٔ عملیه‌یی بیلدیرن علمدر. مسائل فقهیه امر آخرت وامر دنیا اعتباریله ایکی‌یه منقسم اولوب آخرت قسمی احکام عباداتدن ودنیایه تعلق ایدن قسملری (مناکحات) (معاملات) (عقوبات) وسائره‌دن عبارتدر.

علم فقهك مبادیسی سائر علوم شرعیه وعربیه ایله مسائل اصول فقه اولوب بوندن مراد اعمال شرعیه‌یه اقتدار ملکه‌سنی قزانمق وفائده‌سی وجه مشروح اوزره عمل حاصل اولمقدر. معلوم اوله‌که علوم عملیه‌ده غایت وغرض تحصیل ظن‌قوی اولوب کسب یقین‌دکلدر زیرا کافهٔ ادله‌نك اقواسی کتاب وسنت اولوب بونلرك برقسمی هرنقدر قطعی‌الثبوت والدلاله ایسه‌ده دیکر قسمی ظنی‌الدلاله‌در بناءً علیه علم فقه محل اجتهاد اولمشدر امدی هرکس اول امرده هرقنغی مجتهدك مذهبنی ایسترسه آنکله عمل ایده بیلور عقوللك صحتله تلقی ایلدکلری مذاهب مشهوره امام ابی حنیفه ومالك وشافعی واحمد بن حنبل حضراتنك اجتهاد بیوردقلری مذاهب رابعه‌در بونلردن بالنسبه احق واولی وکندوسیله تمذهبه الیق واحری اولانی ایسه مذهب امام ابی حنیفه در زیرا مشار الیه کثرت معرفت کتاب وسنت وسائره ایله برابر جمله‌دن اتقان واحکامده ممتاز وجودت قریحه وعلم احکامده قوت رأی ایله سر افراز ایدی هرقنغی برکیسه فروعده برمذهب معینه تقلید ایلدکده اکا لایق اولان کندو مذهبنك صواب وفقط خطا اولمق دخی محتمل ایدوکنی ومذهب مخالفی خطا ولکن صواب اولمق احتمالی دخی بولندیغنی حکم ایتمکدر اما بوحکم لوازم ظنیتدن یعنی ادله‌سی ظنیه اولدیغندن لازم کلوب اعتقادیات بونك خلافنه‌درکه انلرده مطلوب اولان جزم ویقیندر.

(٦٦) علم فلسفیه — فلسفیه کلمه‌سنه نظر بیوریله.

(٦٧) علم قرائت — وجوه مختلفهٔ متواتره حیثیتیله صور نظم کلام الله‌دن باحث برعلمدر مبادیسی مقدمات تواتریه و بعض علوم عربیه‌دن عبارت اولوب بوندن مقصود ایسه اختلافات متواتره‌یی ضبط

ملکه‌سنی تحصیل وفائده کلام الهی تطرق تحریف وتغییردن صیانتدر کاه اولورکه بونده حد شهرته واصل اولان اختلافات غیر متواتره حیثیتیله دخی صور نظم کلامدن بحث اولنور اول تقدیرجه مبادیسی مقدمات مشهوره و یاخود موثوق به اولان ذواتدن مروی مقدماتدن عبارت دیمك اولور

(٦٨) علم قیافت — قیافت کلمه‌سنه نظر بیوریله ٠

(٦٩) علم کلام — ایراد حجج وبراهین ایله اثبات عقائد دینیه یه اقتدار ویرر برعلم جلیلدر موضوعی معلومدر شووجهله که عقائددینیه یی اثبات اومعلومه تعلق ایدر مسائلی قضایای نظریهٔ شرعیهٔ اعتقادیه ونهایتی ایمانی ایقان ایله تحلیه‌در٠
علم کلامده اجلهٔ علمای کرام نهایت درجه سعی واقدام ایله برچوق کتب نفیسه ومعتبره تألیفنه حصر ایدیٔ اهتمام ایلدیلر (بحرالکلام) (تجرید) (تأسیس التقدیس) (رموز الکنوز) (زبدة الکلام) (طوالع الانوار) (عقائد نسفی) (قلائد) (مقاصد) (مواقف) (مدارك العلوم) (مشارق النور) (نهایة المنقول) (جوهرة التوحید) مؤلفات جلیلهٔ مذکوره جمله‌سندندر ٠

(٧٠) علم کهانت — کهانت کلمه‌سنه نظر بیوریله ٠
(٧١) علم کیمیا — کیمیا کلمه‌سنه نظر بیوریله ٠

(٧٢) علم لغت — موضوعات لغویه‌یی بیان ایدر برعلمدر لسان عربینك اهل نحو عندنده اعراب دیلان حرکاتده‌کی ملکه‌سی صکره‌لری اختلاط اعجام مناسبتیله فاسد وبوفساد موضوعات الفاظه دخی ساری اولمغرق صحیح عربی یه مخالف بر طاقم اصطلاحات غریبه پیدا اولدیغندن بوحال ایلروده معانیٔ قرآن کریم واحادیث نبویه‌نك مجهولیتنی منتج اولمامق ایچون موضوعات لغویه‌نك تدوینه قرار ویرلدی٠ بو بابده پك چوق کتاب تألیف

اولنمشدر علم لغته سرافراز اولان علمانك برنجیسی امام (خلیل بن احمد) الفراهیدی اولوب تألیف ایتدیکی (کتاب العین) سنده حروف معجمك یعنی حروف هجانك بالجمله مرکباتنی دخی حصر ایلدی که ثنائی وثلاثی ورباعی ولسان عربده منتهای ترکیب اولان خماسیدر .

(٧٣) علم محاضره — محاضره کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٧٤) علم محکمات ومتشابهات — آیات واحادیث شریفه‌نك متشابهاتندن کشف حجاب شبهات ایدر برعلمدر

(٧٥) علم معادن — معادن کلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٧٦) علم معانی — معانی کلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٧٧) علم معماری — قواعد مخصوصه واسطه‌سیله ابعاد متناسبه‌ده ابنیه انشا ایتمکدن بحث ایدر برفندرکه اوچه تقسیم اولنور برنجیسی انشاآت ملکیه‌در خانه وسرای ومعبد کبی احتیاجات بشریه مقتضیاتندن اولان ابنیه انشاسی اصول وقواعدندن بحث ایدر ایکنجیسی انشاآت عسکریه‌در استحکامات وقلاعه متعلق انشاآتدن بحث ایدر اوچنجیسی انشاآت بحریه‌در کمی لیمان وبحریه‌یه متعلق انشاآت سائره‌دن بحث ایدر وانشاآت ملکیه دخی انشاآت معابد وانشاآت میاه کبی برچوق قسملره آیریلور .
هرملتك درجهٔ ترقیات مدنیه‌سنه کوره برطرز معماریسی واردر قدیم مصریلر ایله آثوریلرك انشاآتنده رصانت وجسامت حکم سورمکده وهندلیلرك انشاآتنده دخی ینه اوآثار مشاهده اولنمقده ایدی بونلرك معبدلری قیالرده اویولمش وزینتلری ایسه اکثریت اوزره تمثالدن بولنمشدر. چینلولرك بنالری طاملرینك مخروطی وسیوریلمکلریله فرق اولنور .
فن معماری الك زیاده رومللرده ترقی ایدوب حتی بش مسلك معماریدن (دوریك وایونیك وقرونتین) مسلکلری رومللرك اختراعیدر ایتالیالولر

(توسقانه) اصولنی وروماليلر روم مسلکارندن بالترکیب (قومپوزیت) اصولنی ایجاد ایلدیلر . موخراً صنایع شرقیه (غوتیك) دنیلان مسلکی دیکرلریله برلشدیرهرك یوکسك کمرلر ایله دوز دوشمه پرینه کر استعمالندن عبارت اولان (بیزانتین) مسلکنی میدانه چیقاردی ودها صکره عربلرك اسپانیاده وجوده کتوردکلری ترقیات معماریه (بیزانتین) مسلکنه غلبه ایدرك آوروپایه منتشر اولدی انبان ترقی ایتمکدهدر .

(٧٨) علم مناظره — مناظره کلمهسنه نظر بیوریله .
(٧٩) علم منطق — منطق کلمهسنه نظر بیوریله .

(٨٠) علم موسیقی — صدای سوزش ادامی مشهور انام اولان (داود) علیه السلامك الحانله مزامیر قرائتی وبنی اسرائیلك برمدت اکا تقلیداً عبادتی کوزل صدا ونغماتك واکا اولان میل ومحبتك اسکی وطبیعی برشئ اولدیغنی اشراب ایدر ایسهده برقاعده تختنه وضعی یعنی فن موسیقینك ایجادی حکمای یونانیهدن (فیثاغورس) ه عطف اولنمقدهدر . روایته نظراً فیثاغورس تیمورجیلرك اینجهلی قالینلی چکیجلری ضربانندن اولا صدانك درجاتنی بولوب بعده تخته اوزرینه ابرشیملر کرهرك ایتدیکی تجربهلرله مقاماتی تعیین وموسیقینك قواعد واهمیتنی ممکن مرتبه تفهیم ایلمش واندن صکره علی التدریج قباسازلر ایجاد یاخود اصلاح اولنمغه باشلامشدر .

برزمان نغمات اجرام علویهنك یکدیکرینه تماس ایله دورندن حاصل صدالردن مأخوذ ایدوکنه حضر ذهاب اولدیغنی جهتله موسیقیه (تنجیم) نامنی ویرمشلر ایدی .

حرکات فلکیهنك موسیقی اوزرینه برر صورتله تأثیرینی یعنی استماع ایدنلرك وقتنه واووقته مناسب مقامه کوره غم وسرور یوندن متأثر وبعضاً مرضایه بیله شفا بخش اولدیغنی متقدمیندن پك چوق کسهلر یازمشلر ایسهده بوصورت زمانمز موسیقی شناسانی نزدنده غیر مجزوم واثباته اقتدار معدوم اولدیغندن یالکز فن موسیقیه موافق خوب صدا ونغماتك ارواح بشره

تأثیری وبوتأثیر ایله روحك منبسط و منقبض اولهرق شخصنه کوره سرور وفکرت وسخا وشجاعت کبی حالار کستوردیکی قبول اولنمشدر .
فارابینك کتابی بوفنده مؤلف اثارك اك مشهور ومعتبری اولدیغی کبی ابن سینانك ابواب شفاسندن (کتاب الموسیقی) سی دخی شایان اعتباردر و (صفی الدین عبدالمؤمن) و (ثابت بن فره) و (ابراهیم الموصلی) واوغلی (اسحق) و (ابوالوفاء جوزجانی) دخی موسیقی شناسلرك مشهورلرندندر.
متقدمین عندنده موسیقی اون ایکی مقام والتی یاخود یدی آواز ویکرمی درت شعبه ایله تفرعاتندن عبارت ایدی متأخرین بونلری محو واثبات وبعضیلرینك نامله رینی ابقا ایدرك اصول مقاماتی (راست) (دوکاه) (سکاه) (چارکاه) (نوا) (عراق) (عشیران) نامله یدیه حصر وراسته مقابل (کردانیه) ودوکاهه مقابل (محیر) وسکاهه مقابل (تیزسکاه) وچارکاهه مقابل (تیز چارکاه) ونوایه مقابل (یکاه) وعراقه مقابل (اوج) وعشیرانه مقابل (حسینی) مقاملرینی اعتبار ایتدیلر واوروپالیلر دخی نوطه اصولنی وضع ایدرك اصول مقاماتی (دو) (ره) (می) (فا) (صول) (لا) (سی) دیه رك التی نوعه تخصیص ایدوب اره یرلرینه نیم پرده لر قودیلر . (دو) چارکاهه و (ره) نوایه و (می) حسینی یه و (فا) عجمه و (صول) راسته و (لا) دوکاهه و (سی) سکاهه بدلدر .
نغماتك وزننی تعیین ایدن (دم . تك) اصولی عدد وخفت ومد وثقلتنه کوره (خفیف اول) و (خفیف ثانی) و (ثقیل) نامله اوچ قسمه منقسمدر که کار نقش بسته سماعی شرقی هب بو اصوله تطبیقاً اجرا اولنور .

(٨١) علم نباتات — نباتات کلمه سنه نظر بیوریله .
(٨٢) علم نجوم — نجوم کلمه سنه نظر بیوریله .
(٨٣) علم نحو — نحو کلمه سنه نظر بیوریله .

(٨٤) علم نیرنجات — تمویه وتخییل معناسنه کلان (نیره) لفظندن معربدر . بوعلم قوای فاعله ومنفعله بیننده غرائب امتزاجات استحصالی طریقنی بیلدیرر حب وبغض واغراض واقبال کبی . مجریطی نك (غایة الحکیم)

وابن وحشیه‌نك (اسرارالشمس والقمر) و (جامع) نام كتابلری بوعلمه متفرع آثاردندر .

(٨٥) علم‌وجوه‌ونظائر — وجوه كلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٨٦) علم وفق — وفق كلمه‌سنه نظر بیوریله .
(٨٧) علم هندسه — هندسه كلمه‌سنه نظر بیوریله .

(٨٨) علم هیئت — اجرام سماویه‌نك حركات واحوالندن بحث ایدن علمه اطلاق اولنور اشبو اجرامك بعضیلری ظاهراً تبدیل مكان ایتمه‌رك دائما بر یرده كورندكلرندن بونلره كواكب ثابته دنیلوب بعضیلری دخی دائما تبدیل مكان وفضای اسمانده جولان ایلدكلرندن بونلره دخی كواكب سیاره تسمیه ایدیلور . كواكب سیاره ایكی صنف اولوب صنف اوله سیارهٔ اصلیه وثانی یه سیارهٔ غیر اصلیه ویاخود (اقمار) دنیلور وسیارات اصلیه‌دن بعضیلری اشكال واوقات مختلفه‌ده مشاهده اولندیغندن بونلره‌ده‌قویرقلی یلدیز تعبیر اولنور . ایمدی ذكر اولنان كواكبدن سیارات اصلیه شمس مثللو ثوابتدن برینك اطرافنده حركت ودوران ایلدكلری كبی سیارات غیر اصلیه یعنی قمرلر دخی سیارات اصلیه‌دن بعضیلرینك اطرافنده دورایدرلر .

ثوابتك عنصرلری بالطبع منور اولوب نشر ضیا ایلدكلرندن انلره اجسام مضیئه وسیاراتك جوهرلری ایسه ذاتاً مظلم وكثیف اولمغله اجسام منیره‌دن استضائه ایلدكلرندن بونلره دخی اجسام مستضیئه تسمیه اولنور . جوسماده منتشر اولان كواكب ثابته‌نك حد وحسابی اولمیوب هر بیسی كندو سیارات وتوابع سائره‌سیله برعالم حكمنده‌در كواكب مذكوره‌نك جسامتنه نسبتله فوق‌الغایه كوچك اولان كرهٔ ارض دخی سیاراتدن بریدر كیجه‌لری سماده بیاضجه بر یول شكلنده رؤیت اولنوب (مجره) یاخود كهكشان تعبیر اولنان علامتلر نجوم ثابته‌نك كثرت اوزره تجمعندن عبارتدر .

ثوابتك ایچنده شمسدن بیوكلری چوق ایسه‌ده ارضه كمال درجه بعیدبولنوب

اکثریسی کوز ایله کوریله‌مدیکندن انلری رؤیت بعض آلات رصدیه اعانه سنه محتاج اولور زیرا کونشدن ماعدا ثوابتدن ارضه الکیقین اولان بر یلدیزك ضیاسی بزله انجق اوچ سنه ده واصل اولدیغندن دها بعیدبولنانلرك ورود ضیاسی نیجه یوز بیك سنه‌لره موقوف ایدوکنی دوشنمك ایجاب ایدر.

متقدمیندن بر چوق کسه‌لر ارضی مسطح قیاس وسمایی ارض اوزرینه قپانمش بللور کبی شفاف بر قبه ظن واعتقاد ایدرلر ایدی.

بو ظن واعتقاد اون اون بش عصر دوام ایتدکدن صکره متأخرینـدن المانیالی (زخاریا) و ایتالیالی (غالیله) و هانوره‌لی (هرشل) کبی ارباب هیئتك اصلاح وایجاد ایلدکلری تلسقوپلر ایله اجرام سماویه‌نك جسامت ومحیط ودور وحرکتی لایقیله کشف وتعیین اولندی وانکلیز (نوطون) دخی برالمانك سقوطنی کورمسی اوزرینه عالمده اولان کافهٔ اجسامك جوهرلریله مبسوطاً وبینلرنده اولان بعدلرك مربعلریله معکوساً متناسب اولهرق یکدیکرینی جذب ایلدیکنی بولوب اجرام سماویه‌دن هربرینك معلق طوردقلرینی وبرلرینی جذب ایدر برقوهٔ متقابله ایله برقرار بولندقلرینی میدانه چیقاردی. (شمس وثوابت) کلمه‌لرینه دخی نظر بیوریله.

§

﴿ علم الدین ﴾ عراقی — اسمی عبد الکریم بن علی بن عمر الانصاری در (١٢٢٦ م و ٦٢٣ ه) تاریخنده مصرده تولد ایلدی عراقی ایله اشتهاری شارح (مهذب) ابو اسحق عراقی لام جدی اولمسندن ناشیدر مومی الیه علم تفسیرده صاحب ید باسطه ایدی علامه زمخشری ایله (ابن المنیر) بینلرده اولان مسائل خلافی بالمحاکمه (کتاب الانصاف) نامنده برکتاب تصنیف ایلشدر وفاتی قاهره‌ده (١٣٠٤ م و ٧٠٤ ه) تاریخنده در.

§

﴿ عالمدار ﴾ مصطفی پاشا — وزرای دولت علیه‌دندر روسجق اعیانندن ایکن روسیه محاربه‌سنده مشهود غیرت وجلادت وحسن اقدام وغیرتنه مبنی رتبهٔ وزارته نائل اولمشیدی مؤخراً (١٨٠٨ م و ١٢٢٣ ه) تاریخنده سلطان سلیم مخلوع طرفدارلرینك تشویقی اوزرینه اون بش یك کشی

ایله استانبوله کیروب مهر همایونی صدر اعظم چلبی مصطفی پاشادن الدقدن صکره سلطان سلیمی اجلاس ایچون سرای همایونه عزیمت ومسدود بولدیغی ایچ قپویی هدمه مباشرت ایلدی بوصره‌ده ایچروده بولنان سلطان مصطفی طرفلیلری ایسه کویا افدیلرینی ابقا ایچون سلطان سلیم کبی بر پادشاه تبعه پناهی شهید ایدوب جنازه‌سنی طیشارو براقدیلر عملدار عسکریله برابر سرایك ایچ قپوسندن کیروب سلیم شهیدك نعش پاکنی قان ایچنده کوردیکی کبی برمهیب صدا ایله (ایواه پادشاهم سکا قیدیلرمی) دیه‌رك فریاد وفغانه باشلادقده او قوجه میدانی طوتمش وپاشالرینك بویله فریادینی اصلا ایشتمامش اولان وحشی وجسور عسکر همان دال بیچاق اولوب فقط کیمه اوریله جغنی بیله‌مدکارندن براشارته منتظر ایکن شهزاده سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینی میدانه چیقاروب عملدارك یانه کتورملریله عملدار درعقب بیعت ایدرك عهده‌سنه صدارت توجیه بیورلدی برقاچ ای صکره عملدار باشنده‌کی عسکرك اکثریسنی روسجغه مسلط اولان منلا پاشانك اوزرینه کوندردیکی جهتله نظام جدید تشکیلندن طولایی دلکیر اولان یکیچریلر فرصت بوله‌رق برقدر کیجه‌سی باب عالیی صاروب درت طرفدن آتش ویردیلر عملدار آتشدن تخلیص جان ایچون برمخزنه قپانوب مدافعه ایتمك استدیسه‌ده برقاچ یوز یکیچری مخزنك قبه‌سنی هدمله آتشه باشلادقلرندن بیچاره جبه‌خانه‌سنی آتشلیه‌رك یکیچیلرله برابر برهوا اولمقدن بشقه چاره بوله‌مدی .

§

﴿ علوفه ﴾ — دولت علیه‌ده مقدما صنوف عسکریه اعطاقلنان معاشه تخصیص اولنمش براسمدر اشبو علوفه یومیه اعتباریله ویریلوردی یعنی زمانمزده مثلا برنفرك معاشی شهریه ایله معین ایکن اسکیدن شهریه لقردیسی اولمیوب یومیه شوقدر علوفه‌لی دینوردی . اوللری بزده معاملات اخذ واعطانك اساسی اچه اوزرینه مبتنی اولدیغندن علوفه‌ده دخی بواساسه رعایتله برنفرك مثلا یدی اچه علوفهٔ یومیه‌سی اولسه اکا (یدیلی) دینور ایدی . کذا و کذا .

علوفه شهور عربیه یه تقسیماً سنه‌ده درت تقسیط ایله ویریلور ومحرم وصفر وربیع الاول ایلرینه مخصوص اولان برنجی تقسیطه (مصر) وربیع

الآخر وجمادی الاول وجمادی الآخر ایلرینه مخصوص اولان ایکنجی تقسیطه (رجج) ورجب وشعبان ورمضان ایلرینه مخصوص اولان اوچنجی تقسیطه (رشن) وشوال وذی القعده وذی الحجه ایلرینه مخصوص اولان دردنجی تقسیطه (لذذ) تعبیر ایدیلور ایدی .

§

﴿ علی ﴾ بن ابی طالب رضی الله عنه — خاتم خلفاء راشدین وداماد جناب سید المرسلین در . حضرت عثمان رضی الله عنهك وقوع شهادتی عقیبنده یعنی (٦٥٥م و٣٥ه) تاریخنده بالانتخاب جالس اورنك خلافت اولدی فقط ام المؤمنین جناب (عایشه) وبعض اعیان صحابه قتلهٔ عثمانی قصاصده مسامحه سی وقوعبولدی ظنیله بیعت ایتمیوب ایچلرندن بعضیلری شهید مشار الیهك قاتلی اثوابیله شام والیسی حضرت معاویه یه وبرطاقلری مکهٔ مکرمه دن حضرت عایشه یی استصحابله خصوص مذکوری اجرایه طرفدار بولمق ایچون بصره یه عزیمت ایتدیلر وحضرت علی دخی بصره یه کیدنلری کویرمك ایچون ارقه لرندن درت بیك کشی کوندرمکله یولده جمل محاربهٔ معلومه سی وقوعبولوب ایکی طرفدن برقاچ بیك کشی تلف اولدقدن صکره حضرت عایشه اعاده اولندی وحضرت معاویه قتلهٔ مرقومه نك همان تحقیق وقصاصیله اسلام اره سنه دوشن تفرقه نك برطرف ایدلمسی لزومنی اجتهاد وحضرت علی دخی اورته لق غلیانده ایکن وقعهٔ مؤلمهٔ مذکوره نك تفتیش وفاعللرینك قصاصی بین الاسلام بر بیوك وقعه وتفرقه یی مؤدی اوله جغندن شمدیلك تأخیری موافق مصلحت بولندیغی یولنده اعطای رأی سداد ایلدیکی جهتله آره لرینه دوشن نائرهٔ اختلاف علوریز روابط ائتلاف اولدی و(٦٥٧ م ٣٧ ه) تاریخنده مصر والیسی سابق عمرو بن العاص معاویه طرفندن مصری حرباً آلوب حضرت علی طرفندن والی بولنان (محمد بن ابوبکر) ی تحقیر واعدام ایلمکله حضرت علی کوفه دن وحضرت معاویه شامدن کیتلو عسکر ایله چیقدیلر و(صفین) نام محلده تلاقیٔ طرفین ایله شدید محاربه لردن صکره غالب ومغلوب بللی اولمدیغی حالده ایکی طرف دخی عقد مصالحه یه رغبت ایتدیلر و(٦٦٠م و٤٠ه) تاریخنده خوارجدن اوچ خبیث کوفه وشام ومصر یننده اولان اختلافی

كويا قالديرمق ايچون اتفاق ايدوب برى مصره عزيمتله عمرو بن العاص
ظنيله برينى تلف وديكرى حضرت معاويه يى جزؤيجه مجروح ايتديكى كبى
ابن ملجم نامنده اولان اوچنجيسى دخى كوفه ده حضرت على يى صباح نمازينى
ادا ضمننده جامع شريفه كيدركن شهيد ايتدى .
حضرت علينك امام حسن وحسين ومحمد بن الحنفيه وعمرو العباسدن صكره
اون درت ذكور وسكز اناث اولاد كرامى كلوب بعد وفاته بونلردن امامين
حضراتيله برابر اون نفرى قالمشيدى كاتبى سعيد بن نجران الهمدانى
وعبدالله بن ابى رافع وقاضيسى شريح بن حارث وحاجبى قنبر بن زيد ايدى
سخاوت وشجاعت ودرايت وفطانت و باخصوص علم ومعرفتى مستغنئ
تفصيل وبياندر .
حضرت على زمانىنده (اشعث بن قيس) و (مسعود بن الفدكى) و (زيد
بن حصين الطائى) كبى بغاة وعبدالله بن سباء واصحابى مثللو برطاقم غلاة
ظهور ايتدى كه مشارالیه حقنده وارد اولان (يهلك فيك اثنان محب غال
ومبغض قال) حديث شريفنك مقتضاى مضمون اصابتقرونى ايدى .
حضرت علينك شهادتندن صكره اصحاب كرامدن (ضرار بن ضمرة الكنانى)
لاجل الزياده حضرت معاويه نك حضورينه چيقدقده معاويه مشارالیهه
حضرت على يى بكا وصف وتعريف ايله ديو امر ايتدكده ضرار ابتدا
خفيفجه چكشديرمك استيوب معاويه تكرار والحاح ايلديكنه بناءً يامعاويه
مادامكه حضرت علينك حقيقى متصف اولديغى صفاتنى استيورسك
اشته والله العظيم حضرت على (بعيد المدى وشديد القوى . ينفجر العلم
من جوانبه . تنطق الحكمة من نواحيه . يستوحش من الدنيا وزهرتها .
يستأنس بالليل وظلمة . وكان والله عزيز العبرة . طويل الفكرة . يقلب
كفه ويعاتب نفسه . تعجبه من اللباس ماقصر . ومن الطعام ماخشن)
الى آخره صفات جليله سيله متصف بر نادر الوجود ايدى ديدى ومشارالیه
بونلرى سويلدكجه حضرت معاويه اغلايوب هرنقدر بللو ايتمامك ايچون
كوزلرينى سيلدى طوردى ايسه ده ضرورى لحيه سنه ياشلر طمله ديغندن
كتم ايده مدى و حاضر بولنانلر دخى اغلاشديلر وحضرت معاويه حق
اكا رحمت ايتسون والله وصف وتعريفك كبيدر ديدى .

امام علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینك اداب حکومت واصلاح ممالك وسائره یی شامل مصر والیسی مالك بن الحرث طرفنه کوندردیکی عهدنامه‌نك جلالت مندرجاتی جهتیله بعض مهم فقراتی بروجه آتی ملخصاً تحریر اولنمشدر . بعد البسملة والصلولة (یامالك سکا برنجی امرم شریعت مطهره احکامنه اتباع وهوای نفسدن مقتدر اولدیغك مرتبه تباعد وامتناع ایله . سندن اول کلان والیلرك اویغونسزلرندن صادر اولان سوء افعال شمدی سکا رخلقه نصل فنا کورینور ایسه سندن دخی اویله افعال ظهور ایتدیکی حالده دوچار طعن ومذمت اولهجغنی دوشینوب اکا کوره حرکت وخلق اره‌سنده ذکر جمیل تحصیلنه غیرت ایتکلکك لازم کلور . اوراده اولان رعایا دین قرنداشلرك ایله اهل ذمتدن عبارت واهل ذمت دخی خلقتده سنك کبی برشخص ذی فراست اولدیغندن حفظ ورعایتلری واجبهٔ ذمت اسلامیتدر رعایا بعضاً برسببدن‌ناشی یاقصداً ویاخطأً برجرم وکناه ایده‌بیلور اولوقت لایق اولان بسط مجاریٔ عفو واحساندر . یا مالك سن انلردن یوجه اولدیغك کبی سنی اورایه والی ایدن دخی سندن والله جله‌مزدن یوجه‌در صاقین‌نفسکی انك غضبنه مظهر دوشورمه زیرا انك مرحمت وعقوبتدن مستغنی دکلسك . عفوکدن ندامت وعقوبتکدن مسرت وخطا ملحوظ اولان یرلرده عاجلانه حرکت ایتیوب امورکده الك زیاده رشتهٔ عدل وحقانیته مرتبط وخلقه انفع ومتوسط اولانی اختیار ایله‌که حتی عموم رعایا سندن ممنون ومتراضی اولسون . سکا لازم اولان عامه‌نك رضاسیدر یالکز خواصك رضاسی مفید اولمز وعیوب خلقی کشف وغمزه وسیله‌جو اولنلری یانکه اوغراتمه زیرا خلقده اویله عیبلر واردرکه ستر ینه والیدن غیریسی قادر اوله‌مز سندن غائب اولانك حاکمی اللهدر .

قورقاقلر ایله مشورت ایتمه صکره سکاده ضعف قلب کلور وطمعکارلرله مشورت ظلمه بادی اولور . خیرخواهلرله بدخواهلری یانکده برابر کوروب ایولك ایدنلره فتور ویرامزلره جسارت ویرمه . اکر رعایانك سکا لایقیله توجهی ایستر ایسك انلری حسن ظن واحسان ایله تلطیف واوزرلرنده کی

بلا و مشاقی تخفیف ایله . زیر حکمنده اولان ممالکك اصلاحنی موجب خصوصاتی تعیین واجراده عالملر وحکمته واقف کمسه‌لر ایله مباحثه ومکالمه ایله . امرا ورجال وخواص وعوام هرصنف امور اداره‌ده بولنانلرك خاطرلرین طاتلی دل ایله اله آلوب یولکنده چکدکاری مشقتلری یانلرنده تذکار وتعداد وخصائل ممدوحه وشجاعت وجرأتلرینی بیان وثنا ایله تطییب ودلشاد ایله . بر مصلحت عظیمه وقوعنده عجز طاری اولدیغی وتردد وقوعبولدیغی زمان صدقله الله ورسوله مراجعت ایله . برمادهٔنك کنه وحقیقتنه ایریشمدین ادنی فهم ایله اکتفا ایتمه وعاملر یکه ارتکابدن مستغنی اولهجق قدر زیاده‌جه معاش ویر اندن صکره حالارینی تفتیش وصادقلرینی ابقا وخائنلرینی دفع ایت ومفتشلری غایت مستقیم ومجرب آدملردن تعیین ایله . کاه‌بکاه مجلس عمومی تشکیل ایدوب کندوك دخی اوتور وکمسه‌یی حضور کدن منع ایتدیرمه . ارباب حاجاتك احقلرینك رطب ویابس سوزلرینه تحمل ایدوب مراملرینی کوزلجه اکلا . امامتده نمازی اوزادوب جماعتی تنفیر ایتمه . احقاق حقه ولو کندوکه منسوب برکمسه ایچون اولسون دقت ایت بردشمن مصالحه یه راغب اولدیغی زمان رد ایتمه مکرکه رغبتی حیله اوزرینه اوله . عهدکده وفا ایله . زنهار ناحق یره قان دوکمه زیرا قان دوکمك بیوك کناه وزوال سلطنته باعث بیکواهدر .

§

﴿ علی ﴾ بن بندار — نیشابور شیخلرندن وثقات اهل حدیثدن اولوب (٩٥٨ م و ٣٤٧ ه) تاریخنده وفات ایلشدر (یطلب الحق بالهویناً وانماوجود الحق بطرح الدارین) کلامنی ورد زبان ایدردی که معناسی حق تعالایی قید هوا وعلاقهٔ ماسوا ایله طلب ایدرلر حالبوکه وصلت خدا ایکی عالمی طرح وافنا ایله رونماولور . کلمات درربارلرندن بری دخی (دنیابردار درکه بنیادی محنت اوزره در لهذا دنیاده محنتسز تعیش محالدر .

(بیت)

خوش کوشهٔ ذوق ایدی صفا اهلنه عالم
بر حال ایله سورسیدی اکر عمرینی ادم

صحت صوکی درداولسه وصلت صوکی هجران
نوش اخری نیش اولسه سور اخری ماتم

§

﴿ علی ﴾ افندی — فتاوی صاحبی مشهور چتاجه‌لی علی افندی که عصر سلطان ابراهیم‌ده ایکی دفعه‌ده اون اوچ سنه پایهٔ فتوی ایله بکام اولمشدر وفاتی (١٦٩١ م و ١١٠٣ ه) تاریخنده وقوعبولدی .

§

﴿ علی ﴾ پاشا — خادم علی پاشا دیمکله مشهوردر اصحاب خیراتدن برذات ایدی استانبولده صدفیلرده عتیق علی پاشا جامعی وقره کرکده زنجیرلی قپوجامعی جملهٔ حسناتندندر . اناطولیده جلالی شاه قولی معرکه‌سنده یعنی (١٥١١ م و ٩١٧ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

§

﴿ علی ﴾ پاشا — چورلیلی دیمکله مشهور اولوب دولت علیه‌ده نائل اولدیغی مسند صدارتی خیلی مدت کمال شرف ومکنتله اداره ایلمشدر (١٧١٠ م و ١١٢٢ ه) تاریخنده مقتولاً عازم دار بقا اولدی . درسعادتده اسکی سیمکشخانه‌نك اولدیغی یرده برجامع شریف وتکیه ایله متعدد حجره‌لری واردر .

§

﴿ علی ﴾ بك — (بادبالو بلیش) نام اسپانیا ضابطنك عربستان وافریقا سیاحتلرنده طاقمش اولدیغی نام مستعاردر مومی الیه هرکیتدیکی یرلرده اسلام زی وقیافتنده کزدیکندن مسلمان ظن اولنورایدی بناءً علیه اهل اسلام حقنده اوکونه قدرهیچ برخرستیانك واقف اولهمدیغی معلوماتی قیله الوب (١٨٠٨ م و ١٢٢٣ ه) ده نشر ایلمشدر . مؤخراً برایکنجی سیاحته دها چیقدیسه‌ده عمری وفا ایتدیکندن (١٨١٨م و١٢٣٤ه) تاریخنده شام شریفده قالبی دکلندیردی .

§

﴿ علی ﴾ بن حسین الشریف العلوی — ابن الاعلم دیمکله متعارفدر هیئت وصناعت تیسیر وحل زیج ایله عصرنده شهرت بولمش وعضدالدوله

ابن بویه نزدنده غایت نفوذ وحرمت قزانمشیدی عضد الدوله‌نك وفاتیله اوغلی صمصام الدوله یرینه کچدکده حالی دیکر کون ومقدمه نسبتله قدری دون قالدیغندن بویه‌لیلردن انقطاع ایدرك (٩٨٤ م و ٣٧٤ ه) تاریخنده حجه عزیمت وعودتنده عسیله نامیله معروف محلده جهان بقایه رحلت ایلمشدر .

§

﴿ علی ﴾ الحمدانی — ملوك بنی حمدانك جود وکرم وفرط شجاعت وهممه ایله مشهور ودفاتر نظم ونثر شعرا وبلغاده مدایح واوصافی مذکور اولان سیف الدوله حمدانیدرکه خلفادن صکره بونك قپوسنده جمع اولان شعرا ادبا علما ظرفاملوکدن هیچ برینك قپوسنده جمع اولمامش وشعرایه صله ایچون مخصوص اونلق التون کسدیروب اوزرینه اسمنی وصورتنی نقش ایتدیرمشیدی کندیسی دخی ادیب شاعر فصیح بلیغ برذات ایدی شجاعت وجسارتی ایسه روم طرفلرنده وقوعیولان غزواتیله مثبتدر .

ولادتی (٩١٢ م و ٣٠٠ ه) سنه‌سنده اولوب (٩٦٦ م و ٣٥٦ه) تاریخنده عسرت بول مرضندن وفات ایلمدی .

اولا (واسط) واطرافنده بولنان نواحی یه مالك ایدی بعده (٩٤٤ م و ٣٣٣ ه) تاریخنده حلبه ومؤخراً شوکت ودولتی کتدکجه متزاید اولهرق دمشقه و اکثر بلاد شام وجزیره‌یه مالك اولدی . ایتدیکی غزالرده البسه‌سنه طوپلانان توزلری جمع ایدوب برکرپیچ یاپدیردیغی وبو کرپیچی وفاتنده باشی التنه قوملرینی وصیت ایتدیکی منقولدر .

اشبو آل حمدان (٩٣٤ م و ٣٢٣ ه) تاریخنده استقلال بولهرق قرق بش سنه حکومت سورمشدر برنجیلری (ناصرالدوله) ایدی .

§

﴿ علی ﴾ افندی — اعرج سید حاجی علی افندی دیمکله معروف برذات اولوب اولیاء الله کرامك برکزیده‌سی وعلم وعملده کافهٔ انامك وباخصوص اقطار حجازیه‌وحرمین شریفین اهالیسنك مسلم وپسندیده‌سی ایدی (١٧٨٥م و ١٢٠٠ه) تاریخنده بور قصبه‌سنده مهد وجوده کلوب

قصبهٔ مذکوره ده وخداوندکار ولایتنده جمعه وصالی کونلری رنجبرلك وسائر ایامده تحصیل علم ایله مشغول وباطناً دخی نیجه طلوعاته مظهریتله نائل مأمول اولدقدن و بر زمان سیاحت ایلدکدن صکره ١٢٣٦ سنهٔ هجریه سنده موره محاربه سنده اثبات وجوده بذل همت و برمقدار مال غنیمت ایله مکهٔ مکرمه یه عزیمت ایلدی . بعده مدینهٔ منوره یه کیدوب اون سکز سنه مدت فراشت شریفه خدمتنده قائم ومؤخراً مدینهٔ منوره شفامدرسه سی مدرسلکنده تدریس علومه مداوم اولوب برچوق زهد وکرامات واظهار خوارق عادات ایله حرمین شریفین اهالیسی بینلرنده کامران ومن قبل الرحمن اولاد رسولدن اولدیغی بشارتیله منشرح الجنان اولدقدن صکره آخر عمرنده کوزلرینه عمی وقولاقلرینه صمم عارض اولدیغی حالده (١٨٧٥م و١٢٩٢ه) تاریخنده وفات ایلدی .

§

﴿ علی رضا ﴾ بن موسی الکاظم — ائمهٔ اثنی عشرك سکزنجیسیدر (٨١٦م و٢٠١ه) تاریخنده بغدادده علویلرك عباسیلر علیهنه ظهور ایدن اختلالنی تسکین مقصدیله خلیفه مأمون طرفندن ولی عهد اتخاذ اولنمشیدی . مؤخراً خلیفه ایله برابر عراقه کیدوب طوس نام محله وصوللرندن بر مدت صکره یعنی (٢٠٣ ه) تاریخنده فجأةً وفات ایلدی . صورت وفاتنه نظراً مأمون طرفندن تسمیم اولندیغی خاطره کلور .

مشارالیهك مخدومی امام تاسع محمد تقی حضرتلری دخی یکرمی بش یاشنده (٨٣٥ م و ٢٢٠ ه) تاریخنده بغدادده مسموماً وفات ایلشدر . خلیفه معتصم بوکا صغر سنده کریمه سنی تزویج ایتمشیدی .

§

﴿ علی ﴾ بن العباس بن جریح — کنیه سی ابو الحسن شهرتی ابن رومی در نظم عجیب وتولید غریب صاحبی شاعر مشهورکه ابداع معانئ جلیله یه قادر و ایجاد کلمات جمیله یه مقتدر ایدی قوس غمام حقنده سویلدیکی ابیات بلیغه دندر :

(وساق صبیح للصبوح دعوته فقام و فی اجفانه سنة الغمض)
(یطوف بکأس العقار کانجم فمن بین منقض علینا و منفض)

(وقدنشرت ايدى الجنوب مطارفاً على الجود كناوالحواشى على الارض)
(يطرزها قوس السحاب باخضر عـلى احمر فى اصـفر اثر مبيض)
(كاذيال خـود اقبلت فى غلائل مصبغة والبعض اقصر من بعض)

صولى نام ذات حروف اوزرينه ديوان شعر ينى ترتيب ايلشدر .

شـاعر مومى اليه كثير التطير بر كيمسه اولديغندن احبابى لطيفه اولهرق اسمندن تشأم اولنور آدملرى كوندررلر ومومى اليه دخى اوكون حبس نفس ايله اصلا خانه سـندن چيقماز ايدى . معتضد خليفه نك وزيرى قاسم بن عبدالله مومى اليهى هجوندن قورقديغى جهتله حضورنده تسميم ايتديرمشدر بيچاره طعام مسمومى بيديكى وقت ايچنده زهر اولديغنى حس ايدرك درحال اياغه قالقوب وزير نره يه كيده يورسـك ديو صـوردقده (بنى كوندرديكك يره كيده يورم) ديمسيله وزير (اويله ايسـه والدينه سـلام سـويله) ديدكده ابن رومى (يولم جهنمه اوغراميه جق) جوابنى ويرمشدر .

ولادتى (٨٣٦ م و ٢٢١ ه) ده بغـداده ووفاتى وقعـهٔ مذكوره دن اوچ كون صكره اولمق اوزره (٢٨٣ ويا ٢٧٠ ه) ده كذلك بغداده وقبرى باب البستانه در .

§

﴿ على ﴾ قوشى — ماوراء النهر شاهى (الغ) بك امراسـندن بر ذاتك مخدوميدر اولا سمرقنده مشاراليه الغ بكدن ومؤخراً قاضى زادهٔ روميدن تحصيل علم و معرفت و بعده اوزون حسن طرفندن ايكنجى دفعـه اولهرق سفارتله درسعادته كلوب ايفاى مأموريت ايلدكدنصكره كوردبكى حرمت ورعايته مبنى درسعادته اختيار اقامت ايلش وعلم هيئت وصرفدن (محمـديه) و (فتحيه) و محاضره دن (محبوب الحمائل فى كشف المسائل) نام كتابلرى يازمشيدى .
وفاتى (١٤٧٤ م و ٨٧٩ ه) تاريخنده وقبرى ايوبده در .

§

﴿ على القارى ﴾ — مؤلفـين كرامندن (١٦٠١ م و ١٠١٠ ه)

تاریخنده وفات ایلدی بر تفسیری وشفاء شریفه شرحی و دهـا بعض تألیفاتی واردر .

§

﴿ علی ﴾ بن محمد — ابو حیان کنیه‌سیله شهرتشعاردر هر نوع علوم و فنونده ماهر و باخصوص فنون ادبیه‌یی ایجاده قادر بر ذات ایدی شیرازده تولد ایدوب (٩٩٠ م و ٣٨٠ ه) تاریخنده وفات ایلدی .
بعض اقـواله کوره معتزلی الاعتقاد ولسـانی غایت سخیف و بر باد اولوب فضل و درایتی نقدر واسع ایسه کندوسی دخی او نسبتده قسمت ازلیه‌سنه غیر قانع ایدی . بر مدت بغدادده اقامتله بعده (ری) جانبنه کیدوب انجـق اورادهده امرادن ابوالفضـل ابن العمید وصـاحب ابن عباد ایله خوش گچنه‌مدیکندن مومی‌الیهمایی هجو وتزییف وحتی ذم ومساویلرینـه دائر بر کتاب دخی تألیف ایلدی . او اخر عمرنده ایسه او قـدر امکانله میدانه کتوردیکی تألیفاتنی بعض اوهـامه مبنی کاملاً آتشـه یاقـدی آثار مذکوره‌دن بعضیلری اولجه شاگردلری طرفندن قورتارلمش والیوم موجود اولان کتابلری بونلردن انتشار ایتمشدر .
فضلادن (یاقوت) وابن النجارك شهادتلرینـه کوره ابو حیان صالح وعابد وهرکس صلاح ودیانتنه واثق ومعتمد برذات ایدی (العهدة‌علی‌الراوی) .

§

﴿ علی النقی ﴾ یاخود (علی الهادی) بن محمدالتقی — عاشر ائمهٔ اثنی عشردر ابوالحسن کنیه‌سیله مکنی ایدی . (٨٦٧ م و ٢٥٣ یاخود ٢٥٤ ه) تاریخنده وقرق یاشنده (سرمن‌رای)ده وفات ایلدی .

§

﴿ علی ﴾ بن‌هلال — ابن بواب‌لقبیله معروفدر متقدمین ومتأخرین ایچنده مثلی نایاب‌وهله حسن خط وفن‌کتابتده مهارت منفردانه‌سی تسلیمکردهٔ اولی‌الباب ایدی . ابو علی بن مقله‌نك خط کوفینیدن تبدیلاً طرز دیکرده وضع ایلدیکی خطی براسـلوب بهین اوزره تهذیب وتعیین ایلدیکه الآن نسخ وثلث نامریله بین الامم مشهور واکثر کتب معتبره‌ده زینتبخش سـالك سطوردر . تألیفاتی ایسه لایعد ولایحصی وهر بری اربابی عندنده واصل

درجات اقصادر . وفاتی (٩٣٢ م و ٣٢٠ یاخود ٤١٣ ه) تاریخنده مرقدی بغداددده امام احمد بن حنبل جوارنده‌در .

§

﴿ علی یحیی ﴾ — چین ومغولستان خاقانی (قبلای) خانك وزیریدر فی الاصل اویغور تاتارلرندن اولوب ممالك غربیهٔ چینیه ده تحصیل علم ایتمش ونزد خاقانیده پك چوق حیثیت واستقلال قزانمش ایدی . چینده (هوانغ هو) نهرینك منبعنی کشف ایچون مومی الیهك کوندردیکی برجمعیت ریاضیه درت آی سیاحتله اکمال مأموریت ایلمشدر .

§

﴿ عماء ﴾ — (کور) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عماد ﴾ — میرعماد دیمکله معروف خطاط مشهور اولوب (١٦١٧ م و ١٠٢٧ ه) تاریخنده مقتولاً وفات ایلمشدر .

(عماد) سلطان نورالدین وسلطان صلاح‌الدین ایوبینك کتابت خدمتنده بولنان کاتب اصفهانینك دخی لقبیدر .

§

﴿ عمادالدوله ﴾ — بنی زیاد حکمداری مرداویج طرفندن کرخ والیسی ایکن مومی الیهك اصفهانده مقتولیتی اوزرینه (٩٣٢ م و ٣٢٠ ه) تاریخنده عراق عجم و فارس ودیالمه جهتلرینی ضبط ایله سلطنت آل بویه‌یی تشکیل ایدن ذاتدر . اسمی علی بن بویه ایدی .

(٩٤٤ م و ٣٣٣ ه) تاریخنده بلا ولد وقوع وفاتنه مبنی یرینه اورتانجه برادری رکن‌الدوله حسن کچدی . اشبو رکن‌الدوله‌نك اوغلی عضدالدوله ملوك آل بویه‌نك الپارلاغیدر . (بویه) بالتعجیلقله کچینور برفقیر ایکن (بین السماء والسمك) قبیلندن اولمق اوزره جناب حق اولادینه سلطنت احسان بیوروب اوچ نفر اوغللری علی وحسن ومعزالدوله بربرینی متعاقب پادشاه اولمشلردر بونلرك سلاله‌سی مؤخراً عراق عرب کرمان خوزستان وممالك سائره‌یه دخی مالك اولهرق یوز یکرمی سکز سنه سلطنت سورمشلر ایدی .

§

﴿ عمار ﴾ بن یاسر — اصحاب کرامدندر . صفین وقعه سنده امام علی کرم الله وجهه حضرتلرینه پك چوق یرارلق ابرازایلدی . حقنده جانب جناب رسالتدن (ویحك یاعمار ستقتلك الفئة الباغية) بیورلدیغی وفی الحقیقه چوق سورمیوب برفئهٔ باغیه طرفندن تسمیم اولندیغی بعض سیرده محرردر .

§

﴿ عمالقه ﴾ — عملیق بن لاوذ بن سام اولادلریدر . اشبو عملیق ابتدا یمنده (جو) نام محلده توطن ومنسوباتنه اثنای ریاستنده زیاده سیله فحشیاته انهماك ایلدیکندن (عملاق) تسمیه اولندی . بونلر غایت آزغین وفسق وفجور وقطع طریقه مائل برقوم اولدقلرندن ملوك حمیریه طرفندن طرد ودفع اولندقلرینه بناءً یمندن اطراف بلاده طاغلدیلر . اهل مشرق وعمان وبحرین وحجازوفراغنهٔ مصریه وکنعانیون دینمکله مشهور اولان جبابرهٔ شام هپ بونلردن ایدی . امم مرقومه نك بحرین وعمان ومدینه ده ساکن اولنلرینه (جاسم) دینلمشدرکه (بنی لئف)و(بنی سعد بن هذال)و(بنی مطر)و(بنی الازرق) مدینهٔ منوره ده اولان اشبوامت جاسمه دن ایدی (بدیل)و(ارمل)و(غفار) قبیله لری عمالقه دن اولان نبوارقك ارض حجازدن تیمایه دکین ممتد اولان نفوذی التنده یعنی نجدده توطن ایتدکلریچون ملکاری (ارقم) اسمیله مسمی اولمشدر . عمالقه طائفه سنك مصره هجرتلری (٣٣٨٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکی بیك ایکیوز اون درت سنه مقدمنده در . اول وقت اون ایکنجی سلالهٔ فراعنه یی منقرض ایدوب اون اوچنجی سلاله یی تشکیل ومصر وسطی وسفلاده برقاچ یوز سنه حکومت ایلدیلر .

عمالقیلر (٤٠٣٨ خ) تاریخنده اثوریاده دخی برقاچ یوزسنه سلطنت سورمشلر . وصکره انقلابات روزکارایله تدریجاً طاغیلوب سائر اقوام عربه قارشمشلردر .

§

﴿ عمر ﴾ بن الخطاب رضی الله عنه — ثانیٔ خلفاء راشدین وحضرت ابوبکر الصدیق رضی الله عنهدن صکره امیر المؤمنیندر . زهد وطاعت وفتح بلادوعدالتده نظیری کلدی فخر کائنات علیه اکمل التحایاحق عالیلرنده (لوکان بعدی نبیاً لکان عمر) بیوردی . ابتدای خلافت سنیه لری اولان (٦٣٤ م و١٣ ه) تاریخنده (ابوعبیده بن جراح)و(خالد بن ولید)

شام شریفی یتش کون محاصره و استیمان ایله آلدقده والی بولنان طوماس فرار ایلدی وبعلبك وحما وحمص طرفلرینه آقین ایدلدی و بر سنه صکره (ابوعبیده) زاب کنارنده ایرانلولره مغلوب اولدی و(۱۵ ه) ده ابوعبیده بن جراح (معرا) (لازقیه) (طرسوس) (قنسرین) (مرعش) (یافه) یی دخی الدی وایمپراطور هراقلیوس پای تختنی انطاکیه‌دن قسطنطنیه‌یه نقل ایتدکدن صکره انطاکیه دخی ضبط اولندی . ومصالح عمومیهٔ مسلمینی تسویه‌ایچون بردیوان عالی تشکیل بیورلدی ومشهور (قادسیه) و(مداین) محاربه‌لری سعد بن ابی وقاص حضرتلرینك همتیله قزانیلوب ایران شاهی یزد جرد فراره مجبور اولدی و (۱۷ ه) ده بصره شهری انشا وقدس شریف صلحاً و(موصل) (رها) (حران) (سوس) (میافارقین) (نصیبین) (کرمانشاه) (بدلیس) (اخلاط) (ملاطیه) (شهر زور) (تکریت) وبعض کردستان کاه صلحاً وکاه عنوةً استیلا اولندی و(۲۱ ه) ده افریقا اردوسی ایتالولرك ایکیوز بیك عسکرینی بوزوب (طرابلس غرب) ولایتنی الدی وعجملرك نهاوند ده تجمع ایدن جسیم اردوسی (نعمان بن مقرن) همتیله بوزیلوب عساکر اسلامیه همدان و اصفهان وخراسانه طوغری ایلرولدی لکن نهاوند محاربه‌سنده نعمان بن مقرن ایله برابر پك چوق اسلام جام شهادتی نوش ایتدی و بر سنه صکره اسلامك بر فرقه‌سی اذربایجان وطاغستانه قدر کیدوب شیروانی صلحاً الدی ودیکر فرقه‌سی دخی (ری) (کورکان) (طبرستان) (هرات) طرفلرینی وعمرو بن العاص مصردن تونسه قدر ممالکی ضبط ایلدی .

حضرت (عمر) رضی الله عنهك عدالتده اقرانی کلدیکی ادما اولنسه بجادر حتی شرب خمر تهمتیله متهم اولان مخدوم عزیزی عبد الرحمانی وفات ایدنجه یه دکین ضرب ایتش وحتی حدشرعیدن باقی قالان اون دکنکی جسد بی روحی اوزرنده اکمال ایتدیرمشدر .

حضرت (عمر) رضی الله عنهك ملك الروم ایله غزا قصدینه شامه طوغری عزیمتلری اثناده ملك الروم احوال موکب اسلامیه‌یی تجسس ضمننده قرناسندن برینی کوندرمشیدی مرقوم اردوی همایونه طورسیناده

يتيشدى و حضرت عمرى ارقه‌سنده قيون توكندن منسوج يمالى برجبه وبنديكى اسبك اكر قاشنده برطوبره درونده اتمك آصيلى وشمسك حرارتنده شمسيه وچادرى اولمديغى حالده اردونك ايچنى طولاشوب تنظيم ايتمكده بولدى وكيدوب بوحالى ملكنه خبر ويرديكى صرده بويله بركافتسز عسكره مقاومت ممكن اولهمز ديديكنه بناءً ملك درحال مصالحه‌يه رغبت ايتدى .
حضرت (عمر) خلفادن امير المؤمنين عنوان جليلنه مظهر اولنلرك برنجيسيدر بوعنوان صحابهٔ كرامدن (مغيره بن شعبه) نك يا امير المؤمنين ديو خطاب ايتمسيله تحسين وجمله طرفندن اولوجهله تكريم اولنمشدر .
حضرت مشار اليه (٦٤٢ م و ٢٢ ه) تاريخنده فيروز نامنده بر خبيثك سم آلود خنجر غدريله جامعده شهيد اولمشدر بوخائن مجوسى الاصل اولوب تيورجيلكده وسائر صنايعده مهارتنه بناءعراقدن مدينهٔ منوره‌يه جلب اولنمش واصحاب كرامك قليج وحربه وسائر آلات حربيه‌لرينى اعمال وتعمير ايله مشغول بولنمش ايدى . خائن اوكون حضرت مشار اليهدن بشقه طوتمق استه‌يان يدى ذاتى دها تلف ايتمشدر .

§

﴿ عمر ﴾ الخيام — علم حكمت وهيئتده يكتاز عرصهٔ فضل ومهارت وفن احكام نجوم وسائر علومده افلاطون صفت اولوب نظم وانشاده ايسه قدرتى حيرتفزا وخصوصا كشيدهٔ سلك نظم ايلديكى رباعيات حكمت آياتى چرخ چارمه تعليق اولنسه سزادر استراباد سمتنده فيروز شهرى ملحقاتندن اولان (دهك) ده تولد ايلدى عنفوان جوانيسنده حكيم سنايينك استادى ناصر الدين شيخ محمد منصوردن اقتباس انوار معلومات ايتمش وسنى اون يدى يه واصل اولدقده علوم حكميه‌يى تماماً تحصيل ايله يكانهٔ عصرى اولمشيدى عالم شباببنده اكثريا بلخده وآخر عمرنده نيشابوردە اوتوردى نزد سلاطين عظامده رهين التفات واحترام اولوب حتى سلطان سنجر مومى اليهى كندو تختى ياننده وكرسئ مخصوصى اوزرنده اقعاد ايدر ايدى . (١٠٧٤ م و ٤٦٧ ه) تاريخنده ملوك سلجوقيه‌دن ملكشاهك وزيرى مشهور (نظام الملك) ك امريله تشكيل اولنان هيئت فنيه‌يه بودخى داخل ايدى بونلر نوروزى رأس حمله تحويل وبر رصد وزيج ترتيب ايلديلر .

خیامك مذهب تناسخه قائل اولدیغنی روایت و بو بابده بر غریب قضیه حکایت ایدرلر شویله که بر وقت نیشابوری زلزله‌دن خراب اولان مساجد ومدارسی تعمیر ایچون مرکبلر ایله کرپیچ نقل اولنورکن ایچلرندن بر مرکب صفه نردبانه کلدکده یوقاری چیقمق استمز و بر چوق طیاق یدیکی حالده برآدم بیله آتمز اواثناده خیام حاضر بولنمغله همان قالقوب مرکبك قولاغنه

ای رفته و باز آمده وخم کشته نامت زمیان نا مها کم کشته
ناخن همه جمع آمده وسم کشته ریش ازپس پشت آمده ودم کشته

رباعیسنی اوقوینجه مرکب دفعةً صفه‌یه صعود ایله یوکنی محلنه ایصال ایدر حاضرون سببنی اکلامق استدکارنده خیام دیرکه بوبدنه تعلق ایدن روح وقتیله بوراده بردل آزر آدم ایدی جسمندن مفارقتی اثناده عروج ایده‌میوب نزولده قالمغله بوحالی کسب ایلدی‌که بعضیلر عندنده جهنم انجق بو وجهله‌در . بو سوزك بر لطیفه‌دن عبارت اولدیغنده شبهه اولمیوب مومی‌الیهك حقنده بالعکس کرامتنی مؤید بعض اقوال دخی واردر قبری نیشابورده .

§

﴿ عمر ﴾ سکینی — حاجی بیرام ولی خلفاسندندر طریقت‌ملامیهٔ بیرامیه بوذاتدن ابتدا ایدر . حاجی بیرام ولی حضرتلرینك وفاتندن صکره پوست نشینی آق شمس الدین حضرتلری اولدیسه‌ده قطبیت حیاتده اشارت بیوردقلری اوزره اشبو عمر سکینی حضرتلرینه انتقال ایتمشیدی مسقط رأسی بروسه وفاتی (١٥١٩ م و ٩٢٦ ه) تاریخنده وقبری (کونیك) قصبه‌سنده در بو ایکی ذاتك بیننده تحدث ایدن اختلافی تحقیق ایچون (اق شمس الدین) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عمر ﴾ بن عبد العزیز — ملوك امویه‌دن کمال اتقا و عدالتله موصوف برذات ستوده سماتدر . (٧١٧ م و٩٩ ه) تاریخنده جلوسیله برابر سرایه متعلق کافهٔ اشیای نفیسه‌یی صاتوب اثمانی بیت المالله وضع

وکندوسنه یالکز یومی ایکی درهم تخصیص ایلدی . امویه نك خطبه‌ده حضرت علی یه سب عادت ملعونه‌سنی دخی لغو و سلب ایدوب اکا بدل (ان الله یأمر بالعدل) آیت کریمه‌سنی اوقوتدیردی که الیوم حکمفرمای السنهٔ خطبادر .

فقط آل مروانك تخصیصاتنی کسوب خزینه مانده ایدیشی بنی امیه یه کران کلدیکندن سلطنتنك ایکنجی سنه‌سی بیك آلتون مقابلنده بر غلامی واسطه‌سیله تسمیم ایتدیرلمشدر دفنی اثناده علی ملاء الناس سمادن ورقهٔ آتیه نازل اولدیغنی روایت ایدرلر (برآءة من الله لعمر بن عبدالعزیز من النار) مشار الیهك خصائل جمیله و مناقب جلیله‌سی حددن افزون واکثر کتب سیرده مانند در مکنون موجود ومشحوندر .

§

﴿ عمر ﴾ بن هبیرة الفزاری — دولت امویه مشاهیر رجالندن اولوب عراق وخراسانده مدت مدیده والیلك ایتمشدر مومی الیه اصلنده بنی فزاره دن برفقیر الحال آدم اولوب بن عاقبت عراقه والی اولورم دیر وخلق سوزینه خندهٔ استهزا ایله مقابله ایلر ایدی صکره عبد الملك زمانندهوقوعبولان غزالرده کزه رك خیلی اعتبار و عبد الملك خاندانندن برعورت آلوب شامده کرکی کبی اشتهار قزاندی بناءً علیه عمر بن عبد العزیز زمانننده (جزیره) یه عامل ومؤخراً یزید خلیفه اولدقده ابن هبیره یزیدك جاریه‌سی (حبابه) یه کمال میل و محبتنی و یانندہ بر سوزی ایکی اولدیغنی کورمکله حبابه طرفنه دوشوب پی در پی هدیه‌لر ارسالیله اطماع ومعاونتنی استحصال ایتمکله بو سایه‌ده عراق والیلکنه دخی نائل اولدی .

§

﴿ عمری ﴾ — بنی اسرائیل حکمدار لرندندر مومی الیه اولا امرای عسکریه‌دن بری ایدی صکره (زمری) نام شخصك تغلباً تخت سلطنته قعودینی کورمکله (٤٦٧٦ خ) تاریخنده یعنی میلادك طقوز یوز اون سکز سنه مقدمنده کندوسی دخی اکا غلبه ایدرك تخت حکمداری یه چکمش و فقط (تبنی) نامنده برینی برمدت شریك سلطنت اتخاذ ایتمکه مجبور اولهرق مؤخراً انك دخی حقندن کلمشدر .

مومی الیه (زمری) نك اثنای مغلو بیتنده کندوسنی خانه‌سیله برابر آتشه یاقدیغی دخی روایات تاریخیه جمله‌سندندر .

§

﴿ عمون ﴾ — حضرت لوط سلاله‌سندن وقتیله ارض بلقاده توطن ایتمش برقبیلهٔ مفرزه اسمیدر .

§

﴿ عمور ﴾ — (سدوم) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عنبر ﴾ — مسکه مشابه رایحهٔ لطیفه‌یی حائز یاغلی برماده‌در . اشبو ماده عروسة البحر دنیلان ذوثدی بر بیوك بالغك باغرصاقلری ویا معده‌سی ایچنده حصوله کلوب آنك افراغاتندن اوله‌رق ژاپونیا وملوك اطه‌لری و (قوروماندل) ساحلی ومادغشقار جواری دکزلرنده پارچه پارچه وبعضاً طوپدن اوله‌رق بولنور . صودن غایت خفیف وکول رنکنده وحرارت واسطه‌سیله یومشایجی و بالمومی کبی اریمکیدر . (عروسة البحر کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله) (عنبرقابوغی) دخی فروتون قسقاریلا یاخود (الوتریا) دنیلان کوچك براغاجك قابوغی اولوب سنت‌دومنك جزیره‌سنده حصوله کلمکده ومقوی ومهیج ودافع الحما اعتبار اولنمقده‌در .

§

﴿ عنصر ﴾ — حکمای متقدمین بوکلمه ایله اجسام وموادك شکل ابتدائیلرینی مراد ایدر ایدیلر . بونلردن بقراط وطرفدارلرینه کوره عناصر (جزؤ لایتجزی) دن عبارت و بونلر شکل وجسامتجه بربرندن مختلف اولدقلری حالده ترکیلرندن بالجمله اوصاف محسوسه تشکل ایدرایمش . ارسطویه کوره ایسه عناصر حرارت وبرودت و یبوست ورطوبت کبی خواص متضاده‌ایله بربرندن تفریق اولنور وآتش وصووهواوتراب مادهٔ بسیطه‌لریله سما ونجومی ترکیب ایدن وناقابل تغیر اولان (اتر) ماده‌سندن عبارت ایمش . هردوته کوره ایسه عناصر الك رقیق اولان (اتر) قسمندن عبارت برماده‌نك اتکال مختلفه‌سندن عبارت اولوب مادهٔ مذکوره برودت وآتش واسطه‌سیله هوایه وهوادن صویه وصودن ترابه تبدل ایدر وحرارت واسطه‌سیله ده

بعضاً تبدلات مذکوره‌نك عکسی حصوله کلورایمش . کیمیای جدیده‌ایسه عناصر کله‌سیله بتون اجسام بسیطه مراد اولنور یعنی وسائط کیمویه ایله تحلیلی قابل اولمیان جسمله اجسام عنصریه دنیلورکه بونلرك شمدی یه قدر کشف اولنانلرینـك عددی ٦٤ یاخود ٦٥ وارمشـدر الك مشهورلری شـونلردر . کوش . آرسـنیق . آزوت . پیزموط . بروم . قادمیوم . قاسیوم . قاربون . قلور . قروم . قوبالت . باقر . قلای . تیور . مولدالماء . ایدییوم . ایبوت . مانیزیوم . مانغانز . جیوه . نیکل . التون . فوسفور . پلاتنا . قورشـون . مولد الحموضه . پوتاسیوم . رودییوم . سیلیسیوم . سودیوم . کوکرد . سترونیوم . تللور . توتیا . زیرقونیوم . اجسـام عنصریه‌دن الك صکره (١٨٧٥ م و١٢٩٢ ه) تاریخنده کشف اولنان دخی غالیوم‌در .

§

﴿ عنقا ﴾ ی مغرب — بو ینی اوزون توکی کوزل بر بیوك قوشـك اسمیدر . بوحیوان مقـدما موجود اولوب هجرت نبویه‌دن مقدمجه پیغمبر اهل رس حنظله بن صفوان الحمیری عیسی یاخود (خالد بن سنان) دعاسیله منقرض اولدیغی بعض تواریخده کورلدی . مصرلیلرك افسـانه قبیلندن اولهرق بیان ایتدکلرینه کوره عنقا قرتال قوشی جسامتنده برحیوان اولوب بوینك توکاری التون کبی پارلاق صاری وقویروغی بیاض ایله مخلوط پنبه رنکلی وکوزلری غایت کوزل ایمش وعمری تمام اولدیغنی براز اوجله حس واو اثنـاده شمس دخی یوواسنی احراق ایتمك جهتیله یکیدن بر یووا یاپوب وایچنی نباتات عطریه ایله تزیین ایدوب اوزرینه اوتورر واوراجقده تلف اولور کیدر وکیکی ایچنده‌کی صوغلجاندن دیکر بر عنقا وجوده کلور وبو یاوری اناسنك جثه‌سنی مرصافی ایله یاپدیغی برمحفظه درونه وضعله بعلبکده شمس معبدینه کوتورر ایمش . عنقا قوشـنك عربستان چولرنده بش التی یوز سـنه معمر اولدیغنی دخی روایت ایده‌یورلر . (عنقانك فی زماننا هذا آشیانساز) وجود اولدیغی یرلر شعرا بیتلریدر . ایرانیلر (سیمرغ)و(سیرَنك) دیرلر (هما) دخی عنقانك غیری اولمامق کرك .

§

﴿ عنکبوت ﴾ — عام حیواناتده سلامی فاملیاسندن برحیواندر . دماغ صدریسنك جهت بطنیسنده متحرك درت چفت اوزونجه اياقلری اولوب اولکی برچفتنك اوزونلغی دها زیاده جه در . برکیمسه ایاغنك بر ینی طوتوب قویورمز ایسه او ایاغنك پارچه سنی براغوب فرار ایدر وبطننده مایع حالنده بولنوب هوایی کوردکجه صلب حالنه کیرن ایپلکنی استدیکی زمان مغزللرندن چیقاره رق صید ایچون استعمال ایلر وسینکلری طوتمق ایچون بش دقیقه ظرفنده الك بیوك برآغ یاپه بیلور . بیچاره سینك آغه چارپدیغی کبی آغنك ترکیبنده اولان محالیب ایله طاقیلور وآغنك بر کنارنده یاخود اورته سنده کیرلنمش اولان اورمجك درحال خبردار اولهرق کلوب سینکی صیم صیق صارار واکثسه کوکندن دلهرك ایمکه باشلار . اورمجکك انواعی چوق اولوب (غال اود) یعنی (بو) دنیلان نوعی سملی وبره زیلیاده (میغال) دنیلوب یتمش بش معشار ذراع طولنده اولان نوعی غایت قورقنج ومضر حیوانلردر . اشبو حیواناتك کافه سنك کوزلری سکزر عدد اولور .

§

﴿ عوج ﴾ بن عنق — ارض کنعانده باتنی قبیله سنك رئیسی یاخود بازان ولایتنك حکمداریدر توراتده (عمروث وادر عایده ساکن باسان ملکی عوج) دیو محرردر . حضرت موسی علیه السلام آخر عمرینه قریب زمانده بنی اسرائیل ایله برابر بریهٔ تیهدن حرکتله عمور اراضیسندن کچوب فلسطینده اردن نهرینك جانب شرقیسنده مرقومی وقبیله سی خلقنی قتل واسیر ایلمشیدی .

اشبو عوج بن عنق وپاتنی اهالیسی غایت جسور وقوی البنیه اولوب اولوقت بنی اسرائیلك کوزینی کرکی کبی بیلدیردیغندن اسرائیلیات عوجی حالا کوکه چیقارمقده ودکزدن بالق طوتدیروب کوکده پیشیرتدیرمکده در .

§

﴿ عود ﴾ — الیوم غیر مستعمل آلات موسیقیه دندر بو آلت ابتدا ایکی قاتلی التی صره کریشدن عبارت ایکن مؤخراً اون واون ایکی ویکرمی درت کریشدن ترکیب ایدلمکه باشلادی بو کریشلر اشاغیسی مدور

وقاپلومبغه شکلنده برجسم اوزرنده اولوب جسم مذکورك نهایتنده کیرو یه طوغری اکریلش برده ایکلی قولی وار ایدی . قانوندن اول دائما قالین و آغر سس مراقلیلری عود استعمال ایدر لر ایدی کمان عودك وهنوز اسپانیاده استعمال ایدلمکده اولان اینجه کمانك کوچکیدر وفی الاصل عربلردن مأخوذ در .

§

﴿ عود ﴾ — برمعروف اغاجدر . اکثریا هندستان وبلاد شرقیه ده چیقار . طبیعتی حار ویابس اولوب استعمالی معده دن رطوبات متعفنه یی و صغوق وضعف مشانه دن متحصل مضراتی دفعه مدار ایدر ودماغه قوت ویرر و قینادیلوب صوبی ایله مضمضه ایدلدیکی حالده آغز قوقوسنی دخی ازاله ایلر . انواعی بروجه آتی یکرمی ایکی قسمدن عبارتدر (عود اسود) (عود ازرق) (عود بری) (عود جبلی) (عود جلالی) (عود سراسب) (عود ریطانی) (عود سفالی) (عود سمندوری) (عود صنفی) (عود صینی) (عود طافی) (عود قافلی) (عود کشمیری) (عود قطعی) (عود قاری) (عود لوانی) (عود مانطانی) (عود مندلی) (عود منقط) (عود موشی) (عود هندی)

§

﴿ عون الدین ﴾ — عباسیه وزراسندن برفاضل یکانه ایدی . کنیه سی ابوالمظفر اسمی یحیی بن هبیره مسقط رأسی عراقده (بنی اوقر) قریه سیدر . هنکام شبابنده بغداده کلوب استماع احادیث نبویه وتحصیل فنون سائره ایله کتابت وانشاده دخی کما ینبغی اکتساب مهارت ایلدکدن صکره بعض کونه امور دولتده استخدام اولنمش و بعده دیوان کتابتی خدمتنی ایفا ایدرك برمدت صکره خلیفه مقتفی لامر الله وزیر اولمشدر . مسند وزارته صعودندن اول نقبی جلال الدین ایکن وزارتندن صکره عون الدین) تلقیب اولندی . مجلسی مجمع علما و فضلا اولوب حضورنده حدیث شریف قرائت ایدیلور وسائر هرنوع فنوندن کوناکون مباحثه اولنور ایدی . مشایخ عظامدن ابوالفرج بن جوزی وامثالی ذوات کندوسندن استماع حدیث ایلشلردر (مرأت الزمان) نام تاریخك مؤلفی شمس الدین

ابو المظفر یوسف مشار الیهك کوله‌لرندن (فرغلی) بن عبد الله نام ذاتك زوجه‌سی ومومی‌الیه ابو الفرجك کریمه‌سی اولان خاتوندن تولد ایلشیدی .

(عون الدین) خلیفه مقتفی یه اون بر سنه وزارت ایدوب (١١٥٥ م و ٥٥٠ ه) سنه‌سنده مقتفی وفات ایدوب اوغلی مستنجد بامر الله یرینه خلیفه اولدقده مشار الیه ینه رأس مأمور یتده قاله‌رق بش سنه دها معمر اولدقدن صکره (١١٦٤ م و ٥٦٠ ه) تاریخنده وفات ایتمکله ونعشی بغدادده یاپدردیغی مدرسه درونه دفن اولندی . فنون متنوعه‌ده تألیفاتی واردر .

§

﴿ عید الصلیب ﴾ — رومالیلره مخصوص بر بیرامدر بیوك قسطنطینك والده‌سی (الن) (٣١٤ م) تاریخنده قدس قامه کلیساسنی انشایه وتملاربنی حفره باشلادیغی صره‌ده حضرت عیسایی کویا اعدام ایتدکلری صلیبك اغاجلرینی بولوب رومایه کوندرمشیدی . اولوقتدن برو روما اهالیسی بونك ورودی کونني تخطر ایچون هر سنه ایلولك اون دردنجی کونده اشبو بیرامی اجرا ایدرلر ایدی . مؤخراً (٥٤٣ م) تاریخنده کانون ثانینك التنجی کونه تحویل ایدلمشدر .

§

﴿ عید غدیر ﴾ — (غدیر) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عید قتل مجوسان ﴾ — ایرانده (٥٠٧٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز یکرمی ایکی سنه مقدمنده عادت ایدلمشدر . (سمیردیس) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ عید قیام ﴾ — ملاحدهٔ اسماعیلیه یه مخصوص بر بیرام اولوب هر سنه رمضانك اون یدنجی کونی اجرا اولنور ایدی .

ملاحدهٔ مرقومه‌دن (الموت) حاکمی آخوند حسن (١١٦٣ م و ٥٥٩ ه) یاخود (٥٥٣ ه) تاریخنده اهالیی بر صحرایه جمع و بالذات منبره

صعود ایدوب (بن تکالیف آلهیه یی سزدن عفو ایتدم وقرآن کریمك معانیٔ ظاهره‌سی معتبر اولمدیغنی اشته سزه رسماً دخی سویلدم ارتق بوندن بویله اول صورتله عمل ایتمکز لازمدر) نتیجه‌لی بر طاقم هرزه‌لر قارشدیرمسی اوزرینه اهالیٔ مجتمعه یکدیکرینه تبریکه باشلایه‌رق او کونی عید قیام تسمیه ایلدیلر .

حاکم مومی‌الیهك (٦٦٢ ه) ده اشبو مذهب لایذهبدن عدول و بغدادن کتورتدیکی علما واسطه‌سیله مذهب اهل سنتی قبول ایلدیکی دخی منقولدر . روایت اخرایه کوره عدول ایدن مرقومك سلاله‌سندن (جلال‌الدین) نام شخصدر .

§

﴿ عید میلاد ﴾ — اهل صلیبه عائد بیرامدن اولوب (٥٤٣ م) تاریخنده شرق ایمپراطوری (ژوستنین)ك امریله کانون اولك یکرمی بشنجی کونه تحویل ایدلمشدر . مومی‌الیه اولوقت عیدصلیبك دخی کانون ثاننك التنجی کونی اجرا اولنمسنی امر ایتمشیدی . ارمنیلر ایکیسنیده قبول واسکی عادتلرینی ترك ایتمدیلر .

§

﴿ عیسی ﴾ علیه السلام — پیغمبران اولوالعزمدندر ٢٥ کانون اول (٥٥٩٤ خ) تاریخنده قدرت بالغهٔ صمدانیه اثری اوله‌رق مریم بنت عمران نام‌مخدرهٔ پاکره‌نك صدر نجابت مصدرندن زیور مهد وجود اولوب دها طفل شیر خواره ایکن بشکده اوچ دفعه تکلم ایلش وبعده حد کلام معتاده دکین برشیٔ سویلهمشدر . مولدی قدس شریف جوارنده بیت اللحم قصبه‌سیدر .

حضرت عیسانك خلاف عاده اوله‌رق یعنی وقت مرهوننمدن اول تولد ایلدیکنی وبعضیلری علی العاده طوغدیغنی روایت ایدرلر .

(تاریخ مذکوره نظراً ولادتی سنه آخرینه التی کون قاله وقوعبولمش اولدیغندن تاریخ میلاد (٥٥٩٥ خ) سنه‌سی ابتداسندن معتبر طوتیلمور) صباوتنده والده سیله ووالده سنك عمی زاده‌سی یوسف ایله مصره هجرت واون سنه یی متعاقب قدسده ساعیر قصبه‌سی جوارنده واقع (ناصره) قریه‌سنه

کلوب اوتوز یاشنه قدر اوراده اکلمکدن صکره اوچ سنه تنفیذ احکام نبوت ایتدی بعده یهودیلرك وقوعبولان خیانتنه بناءً رفع بیورلدی. رفعی بیت مقدسده لیلهٔ قدره تصادف ایتمشیدی بعضیلری کوندزین اوچ ساعت قدرترك حیات جسمانی ایدرك بعده امر حقله سمایه رفع اولندی دیرلر. والدهسی جناب مریم کندوسندن صکره التی سنه دها یاشامش وملك رومك امریله حضرت مریمه پك چوق نوازش واکرام وحضرت عیسی حقنده وقوعبولان غدارلغه مقابل بنی اسرائیلدن برچم غفیر اعدام اولنمشدر.

§

﴿ عیص ﴾ حضرت یعقوبك توأم قرنداشیدر لقبی ادومدر رئیس بولندیغی ادوم قبیلهٔ جسیمه سیله ارض کنعانك طرف جنوبیسنده ساکن اولور ایدی.

برروایتده وفاتی ده حضرت یعقوبك وفاتیله توأمدر.

§

﴿ عیصون جابر ﴾ — بلاد (ادوم) جنوبنده یعنی بحر احمرك منتهای شرق شمالیسنده براسکله در وقتیله هندستانه ایشلیان فیکه تجار سفائنك مرکزی ایدی الیوم اوزرنده عقبه یاخود (قلعة العقاب) ناحیهسی کائندر. حضرت سلیمانك اولوقتلر بوراده برترسانه یاپدیردیغی وترتیب ایتدیکی دونمانمك اوچ سنهده برکره هند وصوماطره وزنکبار جهتلرینه سفر ایدوب کایتلو غنائم ایله عودت ایلدیکی و بودونمانده فیکه وصور وطرسوس اهالیسندن فنون بحریه یه واقف طائفهلر استخدام اولندیغی تواریخده مقیددر (فاران) کلمسنده نظر بیوریله.

§

﴿ عیلام ﴾ — سام بن نوحك ایکنجی اوغلیدر حین تفرقده منسوباتیله عجمستان جنوبی یه کیدوب توطن ایلش وصکره مادلر ولوزستان وقهستان سکنهسی بونلردن منشعب اولمشدر بوکا آلام دخی دیرلر.

(۲۴۱۵ خ) ده پیشدادیان حکومتنی تأسیس ایدن (کیومرث) اشبو عیلام سلالهسندن اولمق کرك.

§

﴿ عين اكبر ﴾ — مشايخ خلوتيه اولوارندندر مولدى اولان بروسه ده واستانبولده برمدت تدريس ايله مشغول اولوب مؤخراً شيخ مصرى حضرتلرينه انتساب وبعد وفاته خليفه سى شيخ قاسم حضرتلرندن اكمال طريقت وآداب ايلمشدر . كمال عشقندن ناشى دائما آغلر وكندوسندن بلاراده پك چوق خوارق عاده شيلر ظهور ايلر ايدى . شمائل شريفى ترجمه نظم ايلدى ووفاتى (١٧٢١ م و ١١٣٤ ه) تاريخنده وعوقبولدى .

§

﴿ عينتاب ﴾ — حلبك ٧٧ كيلومترو شمالنده يكرمى بيك نفوسى حاوى برشهر اولوب اكرچه هواسى لطيف ايسه ده ايكيده برده ولوله ويرن زلزله سى لطافتنى قاچرمقده در . بوراده اعلا اقمشهٔ قطنيه وسختيان اعمال اولنور واهاليسى على الاكثر ذكى وفطين واشعاره مستعد اولور .

سوريه وروماليلر زمانده بركوچك حكومتك مقر اداره سى ايدى (١٤٠٠ م و ٨٠٣ ه) تاريخنده تيمورلنك ضبط وتخريب و برمدت صكره ترك ايلمشدر .

§

﴿ عين التجار ﴾ — عكاك كيروسنده وطبريه جوارنده برموقعدر شامدن مصره كيدن كاربانلر بوموقعده قوناق ايتدكاريچون عين التجار نامنى آلمشدى حضرت يوسفك آتلديغى قيو موقع مزبور جوارنده اولديغى سويلنور فى الواقع بو جواردە جبل يعقوب اتكنده بوستان قيوسى كبى برصولى قيو اولوب كلان كچن كاربانلر اوراده حيوانلرينى صولامقده واشبو قيودن برساعت اوته ده دخى قطع ناقص شكلنده بربيوك وقورى قيو كورلمكده در . فقط اورالردن يالكز كچلمك مشكل اولور .

§

﴿ عينى ﴾ — متبحرين علماى حنيفه دن اولوب اسمى محمود بن احمد بن موسى لقبى بدرالدين در (١٣٦٠ م و ٧٦٢ ه) تاريخنده عينتابده بدر وجودى تاب افزاى افق عالم شهود اولدى .

حقايق علوم وفنونه عارف ودقايق احوال واموره واقف برعلامهٔ پرمعارف ايدى مصر قاضيلكى اثناسنده جامع ازهر قربنه برمدرسه وبرباب كتابخانه تأسيس وانشاسيله مثاب اولمشدر .

تأليفاتى (شرح بخارى) و برى بيوك ديكرى كوچك ايكى عدد (شرح شواهد) (شرح معانى الآثار) (شرح الكنز) (شرح المجمع) (شرح عروض السادى) (طبقات الحنفيه) (طبقات الشعرا) (مختصر تاريخ ابن عساكر) (شرح الهدايه) (شرح دررالنجار) وسائره اولوب بونلردن بشقه نامنه منسوب برده تاريخ كبيرى واردركه تمام التمش جلدى شاملدر . طريق تدريسدن باب عالى فارسى خواجه لكنه تحويل مأموريت ايدوب (١٨٣٨ م و ١٢٥٤ ه) تاريخنده وفات ايدن ديوان ونظم جواهر صاحبى عينتابى حسن افنديك مخلصى دخى (عينى) در .

§

﴿ عينيه ﴾ بن حصين — بنى فزاره قبيله سنك رئيسيدر عهد سعادتده عرض اسلام ايتشيكن انتقال نبويدن صكره دعواى نبوت ايدن بنى اسد قبيله سندن طليحه بن خويلد نام كذابه قومندن يدى يوز نفر كسه ايله اتباع ايدوب مدينى اولمشيدى مؤخراً حضرت صديق اكبر رضى الله عنه طرفلرندن خالد بن وليد حضرتلرى مأموراً كيدوب كذاب مرقومى وجمعيتنى پريشان ايلديكى صره‌ده اشبو عينيه‌يى دخى طوتوب قيد وبند ايله مدينهٔ منوره‌يه كوندردى و بونك اوزرينه عينيه حضور صديق اكبرده تائباً اسلامنده ثبات وبعده مكهٔ مكرمه‌يه عزيمت ايدوب انجق مدت حيات حضرت ابى بكرده حياسندن مشارالیه ايله ملاقاة ايده‌مدى . مرويدركه عينه حضرت عمر رضى الله عنه قرناسندن برادر زاده‌سى حر بن قيسى مدينهٔ منوره‌ده كوره‌رك مومى اليهك دلالتيله حضور فاروق اعظمه داخل اولدقده همان دهنكشاى خطاب اولوب (يا ابن الخطاب سن بزه عدالتله حكم ايتميورسك)ديه مشارالیهك عرق حدت وغضبينى تحريك ايلدكده حر بن قيس مقام نيازده يا امير المؤمنين بارى تعالى نبى مبعوثنه (خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين) بيورمشدر اشته عينه دخى زمرهٔ جاهلينندن صوچنى عفو واعراض ايله ديمكله مشارالیه حضرتلرى عينيه حقنده تصور بيوردينى مجازاتى عفو وصفحه تبديل بيوردى .

(ع) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
عادلجواز	قضا		وان	وان
عاقو	ناحیه		کرکوك	موصل
عالیات	ناحیه		ماردین	دیاربکر
عاهم	ناحیه		حدیده	یمن
عبس	ناحیه		حدیده	یمن
عبوس	ناحیه		تعز	یمن
عتلیت	ناحیه		عکا	سوریه
عثمانیه	قضا		جبل برکت	اطنه
عثمانجق	قضا		اماسیه	سیواس
عثمه	ناحیه		صنعا	صنعا
عجلون	قضا		حوران	سوریه
عجیلان	قضا		طرابلس غرب	طرابلس غرب
عدین	قضا		تعز	یمن
عر	ناحیه		صنعا	صنعا
عربان ۱۵	ناحیه		حلب	حلب
عربان	قضا		طرابلس غرب	طرابلس غرب
عربان	ناحیه	عینتاب	حلب	حلب
عربسون	قضا		نیکده	قونیه
عربکیر	قضا		معمورة العزیز	معمورة العزیز
عرقوب	ناحیه		جبل	جبل لبنان
عرنون	ناحیه		سوریه	سوریه
عزاندیلی	ناحیه		حلب	حلب
عزیز	ناحیه		اطنه	اطنه
عزیریه	ناحیه		بغداد	بغداد
عزیزی	ناحیه		سلیمانیه	موصل
عزیزیه	قضا		سیواس	سیواس
عسال	ناحیه		شام	سوریه
عسکر	ناحیه		سلیمانیه	موصل
عسیر	مرکز لواء		یمن	یمن
عشاره	قضا		جبل برکت	اطنه
عشاق	قضا		کوتاهیه	خداوندکار
عصیان	ناحیه		صنعا	یمن

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
عفار	ناحیه		صنعا	یمن
عقره	قضا		موصل	موصل
عقرقوب	ناحیه		بغداد	بغداد
عکا	مرکز لواء		عکا	سوریه
عکا ساحلی	ناحیه	عکا	عکا	سوریه
عکار	قضا		طرابلس شام	سوریه
عکار ثلث	ناحیه	عکا	طرابلس شام	سوریه
عکار ثلث	ناحیه	عکا	طرابلس شام	سوریه
علائیه	قضا		تکه	قونیه
علا	ناحیه		حما	سوریه
علایق	ناحیه		طرابلس غرب	طرابلس غرب
علاج	ناحیه	دیوانیه	حله	بغداد
علوجه	ناحیه		سلیمانیه	موصل
علیا باد	ناحیه	خانقین	بغداد	بغداد
علی الشرق	ناحیه		عماره	بغداد
علی الغربی	ناحیه		عماره	بغداد
عمادیه	قضا		جوله‌مرك	حکاری
عماره مع خشا	ناحیه		تعز	یمن
عماره	مرکز لواء		عماره	بغداد
عمران	قضا		صنعا	یمن
عمرانیه	ناحیه		بغداد	بغداد
عمریه	ناحیه		ماردین	دیار بکر
عمرکان	ناحیه		ماردین	دیاربکر
عمق	ناحیه		حلب	حلب
عمیق اووه	ناحیه		حلب	حلب
عنتره	قضا		زور	حلب
عنه	قضا		بغداد	بغداد
عنیه وادی	ناحیه		فزان	طرابلس غرب
عود	ناحیه		تعز	یمن
عورتحصاری	قضا		سلانیك	سلانیك
عوینه	قضا		ماردین	دیار بکر
عیسی بکلی	ناحیه		ماردین	دیار بکر
عیش	ناحیه		انقره	انقره
عیناب	قضا		حلب	حلب
عین ترازو	ناحیه		جبل	جبل لبنان

حرف غ

﴿ غاز ﴾ — هوا کبی شفاف وقابل تضییق بالجمله سیالات هوائیه یه تعبیر اولنور غازلرك اکثریسی غایت قوتلی تضییق ویابرودت واسطه سیله تمیع وتصلب ایتدکلرندن تبخره مستعد مایعات بخارلری اولدقلرنده شبهه یوقدر غازلرك بعضیلریده مولدالماء ومولدالحموضه وآزوت واوقسید دوقاربون وعلی العموم بطاقلق غازی کبی تضییق ویابرودتله تمیع ایتمزلر . بتون غازلر جملری لاینقطع بیویه‌رك موضوع بولندقلری قابلره جزئی کلی تضییق اجرا ایتمك خاصه سیله متصفدرلرکه بوخاصه یه غازلرك قوهٔ الاستیقیه‌سی تعبیر اولنور .

تضییق ایدلدکجه غازلرك جملری کوچلدیکنی اولا (ماریوت) نام حکمتشناس کشف ایدوب مؤخراً جملر تضییق خارجیلر ایله معکوساً متناسب اولدیغنی بالتجربه اثبات ایلمشدر .

مایعات غازلری بلع وحل ایدرلر مثلا صوهوا درونده موجود مولد الحموضه ایله آزوتی ۳۲ و۶۸ نسبتنده حل ایدر بالقلرك دکزده یشاملری صویك هوادن حل وبلع ایلدکده اولدیغی مذکور ایکی غاز واسطه سیله در غازلری بردرجه یه قدر تسخین ایدلمش چلیك کبی بعض جسملره نفوذ ایلدیکی کبی اجسامك سطحلرنده تکاثف وبعض اجسام صلبه داخلنده حل اولنورلر . کورکندو جمنك طقسان مثلی نشادر روحی واللی بش مثلی (ایدروژن سولفره) بلع ایده بیلور .

بلاتنه وکموش والتون و (آلیمینوم) یوقاری درجهٔ حرارتده مختلف غازلردن

برچوق مقدار بلع ایدرلر غازلر بربریله برلشدکاری حالده دائما برنسبت بسیطه اوزره بولنورلر مثلا ایکی قسم مولدالماء برقسم مولدالحموصه ایله وینه برقسم مولدالماء برقسم (قلور) ایله برلشور .

غازلره دائر ایلك تجربه‌لر (هلمون) نامنده برذات طرفندن اجرا اولنمش ومؤخراً (ماریوت) و (توربسللی) و (کیلوساق) وسائره واسطه‌سیله خواص حکمیه‌لری معاینه وکشف ایدلمشدر . سوقاقلری اضائه ایچون یاقیلان غازلر (قاربون ایله) ایله (مولدالمأ)دن مرکب برغازدر بوغاز علی‌العموم اجسام عضویه وباخصوص معدن کموری دنیلان ماده احراق اولنه‌رق استحصال ایدیلور بناء علیه اجزای مرکبه‌سی استحصال اولندیغی ماده‌یه‌کوره تبدل ایدرایسه‌ده اصل مادهٔ مضیئه‌سی (غازاوافیان) دنیلان غازایله بطاقلق غازندن عبارتدر .

سوقاق غازی الئاهون اولق‌اوزره معدن کموردن استحصال ایدیلور بونك ایچون معدن کموری اسطوانه‌لرده تقطیر ایدیلوب حاوی اولدیغی مواد اجنبیه‌دن وباخصوص قوقوسی پك فنا اولان (آسید سولفدریك) ایله (آسید قاربونیك) تعبیر اولنور ماده‌لردن تخلیص ایچون مذکور ایکی غازی بلع ایده‌جك مواد داخلندن حوضله امرار ایدیلور .

برکیلوغرام معدن کموردن ایکی یوزدن اوچیوز لیتره‌یه قدر غاز حصوله کلدکدن بشقهٔ محل‌تکاثفلرده یعنی غاز ومتره‌لرده صنایعده کثیرالاستعمال برچوق مواد حصوله کلورکه مواد مذکوره (نیزین) ونیزنیلی موادایله برقاچ درلو مواد ملونه وقطران و (آلفال) ی شامل سائر موادد عبارتدر تنویر اسواق ایچون طوغریدن طوغریه صودن مولدالماء استحصالی دخی تجربه اولنمشدر صودن مستحصل مولدالماء ٢٠ دن ٣٠ قسمه‌قدر (اوقسید دوقاربون) ایله ٧٠ دن ٨٠ قسمه‌قدر مولدالمأدن مرکب اولوب قزمزی درجهٔ حرارتده قوقدن صوبخاری امراریله استحصال اولنور لکن بهالی وصحته مضر اولان (اوقسیددو قاربون) ماده‌سنی شامل اولدیغندن وکیت کیده رنکنی تغیر ایلدیکندن ترك اولنمشدر .

دیکر برنوع غازدها بولنمشدرکه بوده (ترمنتی) روحی‌ایله نفطدن مرکب بر ترکیب اوزرینه صغوقده جریان هوانك تأثیر دائمیسیله استحصال اولنور .

غازایله تنویر اولا (١٧٨٥ م و ١٢٠٠ ه) تاریخنده فرانسه ده بولنمشدر فرانسه مشاهیر مهندسینندن (لوبون) تاریخ مذکورده اغاجلرك حرقندن حصوله کلان قابل اشتعال غازلرایله خانه لرك تنویرینی دوشنمش ایسه ده کسه طرفندن نظر اهمیته آلنمدیغی حالده یکرمی سنه صکره ایکی انکلیزلی مومی الیهك تجربه سندن استفاده ایلمشدر . (١٨١٦ م و ١٢٣٢ ه) تاریخنده ایلك دفعه غازفابریقه سی لوندره ده تأسیس اولندی و (١٨٢٠ م) ده انکلتره ده (پورتاتیف قومپریمه) دنیلان برنوع غازدخی ایجاد اولندیسه ده پاتلامه محذورینه مبنی ترك ایدلدی (موزومریبون) نامنده بزدات دخی فابریقه لرك صابونلی صولرندن برنوع (پورتاتیف) غازینی بولدی و بونك استعمالی پارس ایله بعض فرانسه ولایتلرنده شایع اولدی .

§

﴿ غازان ﴾ — تبریزده حکومت ایدن ملوك ایلخانیه دندر مقدما سلطنت ایرانیه طرفندن خراسان والیسی ایکن شاهلری (بایدو) خاندن متنفراً درکاهنه النجاایدن امرا وضابطانله قوت بوله رق بایدویه غلبه ایتدکدن صکره سلطان عنوانیله تبریزده تخت ایلخانی یه اوتوردی و باعث مظفریتی اولان مشهور امیر نوروزی وزیر اعظم تعیین ایتدی .

مؤخراً شیخ ابراهیم الحموی تلقینیله اسلامی قبول ایدرك سلطان محمود تسمیه اولنوب اوکون دائره سی منسوباتیله امرا وضابطانندن سکسان بیك مغول مسلمان اولدی . مشارالیه عبادات وطاعاتی وفی سبیل الله جهادی سور وعلما وحکمایله مباحثه یه رغبت ایدر ودیکرلرینك اومثللو مباحثاتنه مجلسنی آچیق طوتار برخان نادرالاقران ایدی وفاتی (١٣٠٢ م و ٧٠٣ ه) تاریخنده وقبری تبریزده در .

قونیه یی مقر سلطنت اتخاذ ایدن ملوك سلجوقیه سلطان غازات زماننده بتون بتون دولت ایلخانیه نك حکمی التنه کیرمش ونفوذلری تبریزدن کوندریلان امرای مغول یدینه کچمش و بونلر کندولرینه مماشاة ایتیان حکمداران سلجوقیه یی همان برشکایتله عزل وتبدیله مقتدر بولنمش ایدی .

دولت سلجوقیه نك انقراضی سلطان غازانك وفاتی سنه سنه مصادفدر .

§

﴿ غال ﴾ امارتی — انکلیزلر نزدنده (وود) قدماجه (قامبریا) بیوك بریتانیانك قطعهٔ غربیسنده بر ناحیه در شمالاً ایرلانده دکزی غرباً سن ژورژ قنالی جنوباً بریستال قالی شرقاً مونمون هریفور شورپ شستر قونتلقلریله محدوددر طولاً ٦٥ عرضاً ١٤٠ کیلومترو اتساعنده اولوب سلت جنسندن برملیون ایکی یوز بیك نفوسی جامعدر . امارت مذکوره اون ایکی قونتلغه تقسیم اولنمشدر وهواسی شدتلی صغوق ایسه ده صاغلامدر وطاغلری پك درجه ده معدن کورلرینی حاویدر . النون کوش باقرقورشون تیمور معدنلری کثرت اوزره بولنور زراعت آز بر درجه ده وصناعتی معدن وفانیله اعمالاتندن عبارتدر . اهالیدن طاغلرده ساکن برفرقه قدیم سلت لسانندن منشعب برلسانله تکلم ایدرکه کبی اخلاق قدیمه لری اوزره متخلقدرلر . غال امارتی بریتانیای بریدن نشأت ایدن غالهلو کیمریس مهاجرلری طرفندن اعمار ایدلدیکندن غال نامنی آلمشیدی . رومالیلر بورایی ضبطه بر قاچ دفعه قویولدیلرسه ده موفق اولهمیوب (٤١١ م) تاریخنده بریتانیای کبیری ترك ایتدکلرنده اهالیسی زمام حکومتی (پن دراغون) تسمیه ایتدکلری بری یدینه ویردیلر وانکلیز ساقسونلرینی ودانیمارقه لیلری ونورمانلری بر بری آردنجه دفع ایدوب (١٢٨٣ م و ٦٨٢ ه) ده برنجی ادواره تبعیته مجبور اولدیلر فقط کاملاً انکلتره یه التحاقلری سکزنجی هانری زمانندهدر (١٥٣٦ م و ٩٤٣ ه) ده ایکنجی ادوار اوغلنه پرنس دوغال نامنی اعطا ایلدی اولوقتدن برو انکلتره قرالری ایلك اوغلارینه بونامی ویرمکدهدرلر .

§

﴿ غال ﴾ یاخود (نووغال) — انکلیز امریقاسنده برجسیم شهردر شرقاً هودسون دکزی شمالاً شستر فیلدکورفزی غرب وجنوب غربیده روشو طاغلرینك شعبه لری جنوباً قناده ایله محدوددر ایکیبیك ایکیوز کیلومترو طولی ودرتیوزالتی کیلومترو عرضی اولوب میسسپی نام نهراشبو قطعه یی نووغال جنوبی نووغال شمالی نامله ایکی یه تقسیم ایدر اهالیسی قرق بیك رادهسنده در هواسی سرت وفقط صاغلام اولوب بعض محالرندن قطع نظر اراضیسی منبتدر والیوم قناده والیلکنه تابعدر .

(غال) جديد جنوبى — آوسترالیا قطعه‌سنك شرقنده انكليز مستملكات وسيعه‌سندن بريدر طولى يورق بورنندن ويلسون برونه قدر امتدادايدر (١٨٠٢ م و ١٢١٧ ه) تاريخنده اون اوچ بيك اهاليدن زياده نفوسى اولميان اشبو قطعه اليوم اوچ يوزبيك نفوسى جامع اولوب بونلرك بيوك قسمى قديم منفيلرك انسابندندر . مقرى (سيدنى) وباشليجه ممالكى پاراماته باتورست پورتماقارى غول بورنى ميتلاندشهرلريدر وداخلى آزمعروف اولوب سواحلى غايت كيرنتى وچيقينتيلى وهواسى زياده صيجاقلغيله برابر صاغلام وقوهٔ انباتيه‌سى بروفق مرامدر اهالى ايسه مملكتلرنده التون معدنى كشف اولنه‌ليدن بروكون بكون فوق العاده ترقى ايتمكده‌درلر .

§

﴿ غالاتيه ﴾ ياخود (غالاوقراسيا) — شمديكى انقره وكنغرى سنجاقلرندن عبارت برقطعهٔ قديمه در شمالا بيتنى وپافلاغونيا غرباً فريژى شرقا پونت جنوباً قپادوقيا ايله محدود اولوب خاليص وسفاريه نهرلريله اسقا اولنور ايدى (٥٣١٦ خ) تاريخنده يعنى ميلادك ايكيوز يتمش سكز سنه مقدمنده آسيايى استيلا ايدن غولواليلر ويونانيلرك اختلاطندن ناشى غالاوقراسيا نامنى المشدر .

غلاتيه‌ليلر سوريه حكمدارى برنجى انتى يوخوسه قارشو بيتنى حكمدارى برنجى نيقوميده معاونت ايتدكلرندن حكمدار مومى اليه طرفندن واسع برقطعهٔ اراضى‌يه نائل اولديلر وآسياى صغراده ياپمش اولدقلرى فتوحات مناسبتيله دخى ملكلرينى توسيع ايلديلرسه‌ده (٥٤٠٥ خ) تاريخنده يعنى ميلادك يوز سكسان طقوز سنه مقدمندن يوز سكسان سنه مقدمنه قدر مانليوس‌وولسونام روما قونسلى طرفندن مغلوب ايديلوب مؤخراً ٢٥ ميلاد مقدمنده اوكوست طرفندن تماماً روما ايمپراطورلغنه الحاق ايدلديلر . غلاتيه‌ليلر قوميت اعتباريله شرقده تروقوملرجنوب غربيده توليس‌توبويلرشمال غربيده تكتوزاژلر نام اوچ فرقهٔ اهاليدن مركب اولوب مقر حكومتلرى انقره شهرى ايدى . استانبولك قارشوسنده اولان غالاتيه (غلطه) استانبولك فتحى زمانندە دكين جنويزلرده اولديغى حالده فتحدن برقاچ سنه صكره بلامحاربه دولت عليه‌يه

ترك اولندی غلطه قله‌سی (۱۴۴۶ م و ۸۵۰ ه) تاریخنده جنویزلر معرفتیله انشا اولنمشدر .

§

﴿ غالب ﴾ — اندلسده بنی احمر سلاسندن بر پادشاهدر اسمی اسماعیلدر (۱۳۰۸ م و ۷۰۸ ه) تاریخنده اسپانیا قرالنك یوزیکدن متجاوز عسکر ایله بغتةً هجومنه قارشو یانمده بولنان بیك بش یوز سواری واوج بیك پیاده ایله محاربه یه طوتیشوب قرال مومی الیهك اوتوزبش بیك عسکرینی خاکاه یکسان واردوسنده اولان اشیانك کافه‌سنی اغتنام ایلمشدر .

§

﴿ غالوانوپلاستی ﴾ — طوزلرك الکتریق پیلری واسطه‌سیله اصول حلندن مستخرج غایت مهم برتطبیقات صناعیه‌در بوده معادنك ملس محلوللرینی غایت آغر ایشلر الکتریق پیلی واسطه‌سیله ترسیب ایدرك معادن مذکوره‌یی اصاغه ایتمکدن عبارت اولوب (۱۸۳۸م و ۱۲۵۴ه)ده انکلتره وروسیه‌ده ایجاد اولنمشدر .

غالوانوپلاستی واسطه‌سیله براویمه‌نك عینی آلتق استه‌ندیکی حالده ابتدا مذکور اویمه‌نك قبارتمه اولهرق برقالبنی ایدنمك لازم کلور بونك ایچون اکر قالبی النه‌جق اویمه معدندن ایسه بش قسم قورشون سکزقسم پیزموت واوچ قسم قلایدن برخلیطه یاپیلوب مذکور خلیطه برقاب درونده اذابه ایدلدکدن صکره تصلبه باشلادیغی اثناده قالبی آلنه‌جق اولان اویمه‌مذکور خلیطه داخلنه برآز یوکسکدن و غایت دوز براغیلوب صغوینجه‌یه قدر قلداتمیه‌رق ترك اولنور وصغودقده جزئی برضربه ایله قالب آیریلور .

بروجه مشروح یاپیلان قالبی الکتریق پیلنك منفی قطبنه‌ربط ایدیله‌جك اولان باقر تل مذکور قالبه صاریلور بعده مذکور تلك صارلدیغی محل ایله قالبك ترسنه غایت اینجه بر بال مومی طبقه‌سی سوریلور ایشته قالب بروجه مشروح حاضرلندقدن صکره اکر اویمه باقر اوله‌جق ایسه صو ایله درجهٔ اشباعه کتورلمش (سولفات دوکویور) ایله طولو برقاب النوب بو قابك اوزرینه اوزادلمش صاری باقردن ایکی عدد چبوغك بری بولمش پیلنك منفی قطبنه دیکری مثبت قطبنه ربط ومنفی قطبه ربط اولنان

چبوغه قالب ودیکر چبوغه‌ده برباقر لوحه تعلیق اولنور. جریان الکتریق تأثیرینه قرق سکز ساعت ترك اولنجه قالبك اوزرنده قالینجه بر باقر طبقه‌سی حصوله کلورکه قالب محلول درونندن چیقارلدقده اوزرنده حصوله کلمش اولان باقر قولایلقله آیریلور آلنور شوقدرکه مذکور باقر طبقه‌نك قالبه یاپشمامسیچون قالب محلول درونده صوقلمزدن اول خفیفجه یاغلی بر جسمه سورلمش فورچه ایله فورچه‌لنملیدر. اکر اویمه آلچیدن اولورایسه قالبنی آلمق ایچون یتمش درجهٔ حرارتده اریدلمش (ستهآرین) بانیوسنه طلدیریلور (ستهآرین) آلچینك مساماتنه نفوذ ایدرك اویمه درعقب قورر. بانیودن چیقاریلان اویمه قوریدقده یومشاق بر فورچه ایله اوزرینه (پلومباژین) دنیلان ماده سوریلوب مقوا ایله صارلدقدن صکره ایصلادلمش (ستهآرین) اوزرینه براغیلورکه مذکور (ستهآرین) تصلب ایدنجه اویمه‌یی عینیله آلور. بروجه مشروح حصوله کلان قالب اوزرینه تکرار (پلومباژین) سورلدکدن صکره اولکی کبی (سولفات دوکوبور) داخلنده الکتریق تأثیرینه براغیلور.

§

﴿غالوانیزما﴾ — حکمت طبیعیه‌نك بعض اجسامك تماسلرنده ظهوره کلان آثار الکتریقیه‌یی بیلدیرر قسمنه تعبیر اولنور. (١٧٨٩م و١٢٠٤ه) تاریخنده فرانسه‌ده پولونیا حکیمی غالوانی نام طبیب بعض تجربه‌لر ایچون حاضرله‌مق ایستدیکی قوربغالری تصادفی اوله‌رق بالقونه مربوط تیمور چنکلره (لومیر) دنیلان سکرلریله عمود فقاری اره‌سندن کچیره‌رك آصمش و بوترتیب اوزره آصیلان قوربغالرده اولدکلری واعضالری کسلدیکی حالده عضلاتلرنده شدتلی بعض حرکتلر کومش و بوحرکتلری کندو نامنه نسبتله (غالوانیزما) تعبیر ایلدیکی برسیالهٔ مخصوصه‌نك حصولنه عطف ایلمشدر. لکن مؤخراً (الکتریق باتأثیر) ده کوریلان آثار ایله (غالوانیزما) اثرینك اسباب حصولنده مشابهت تامه اولدیغی بالتجربه مرتبهٔ ثبوته واردیغی کبی صکره‌لری الکتریق پیلی ایله الکتریق مقناطیسی دخی کشف اولندیغندن (غالوانیزما) آثارینه دائر کشفیات فوق العاده ایلرولیه‌رك (غالوانیزما)

اصولی اوزره (یالدیز) و (تلغراف) و (غالوانو پلاستی) یاپلق والکتریق محرك یرینه قوللمق و سوقاقلری تنویر ایتمك کبی مهم تطبیقاتی وجوده کتورلمشدر.

§

﴿ غالوانیزما یالدیزی ﴾ — الکتریق سیبیله طوزلرك حل اولنه بیلدیکی کشف اولنمزدن اول یالدزلر جیوه واسطه‌سیله یاپیلور ایدی یعنی التون ایله جیوه قارشدیریلهرق حصوله کلان مخلوط یالدیزلنه‌جق باقر پارچه‌لرك اوزرینه سورلدکدن صکره پارچه‌لر قزدیریلور وبو اثناده جیوه تبخر ایتمکله مخلوطده بولنان آلتون زار شکلنده پارچه‌نك اوزرنده قالور ایدی فقط بو اصول هم بهالی همده تهلکه‌لی اولدیغندن شمدی (غالونیزما یالدیزی) اصولی قوللانلمغه باشلامشدر. بو اصول اولا (۱۸۰۳م و۱۲۱۸ه) تاریخنده کشف ومؤخراً اکمال ایدلدی.

شویله که یالدیزلنه‌جق باقر پارچه‌لر اوزرلرنده بولنه‌بیله‌جك مواد دهنیه‌یی ازاله ایچون اتشه کوستریلور وبو اثناده باقر پارچه‌لرك سطحلرنده حصوله کله‌جك حضلرك دخی ازاله‌سیچون پارچه‌لر قزغین اولدیغی حالده صولی (آسید آزوتیك) ایچنه طالدیریلوب بعده صوایله یقاندقدن صکره مساوی مقداردہ (آسید آزوتیك) ایله (آسید سولفریك) دن مرکب بانیو درونده وتکرار بر مقدار طوز علاوه ایدلمش (آسید آزوتیك) بانیوسنه آتیلوب چیقارلدقده ماء مقطر ایله یقانور.

یالدیزلنه‌جق پارچه‌لر وجه مشروح اوزره حاضرلندقدن صکره اوچ ونهایت درت بولمش و یا ذیل طاقندن مرکب برمنظومه‌نك منفی ناقلنه تعلیق و (غالوانوپلاستی) ده تعریف اولندیغی کبی ترتیب اولنه‌رق التون بانیوسنه وضع ویالدیزك مطلوب اولان قالینلغی نسبتنده بانیوده الکتریق تأثیرینه ترك اولنور.

التون بانیولری ترکیبجه پك مختلف یاپلقده‌در فقط الك زیاده مستعمل اولانی بر درهم قلور ذهب ایله ایکیوز درهم صوده حل اولنمش اون درهم (سیانور دوپوتاسیوم) ی یوز اللی درهم ماء مقطر درونده حل ایدوب

کشافتنی دخی ثابت طوردیرمق ایچون قطب مثبت طرفنده‌کی باقرلوحه‌نك یرینه برآلتون لوحه تعلیق اولنمقدر.

کموش وتونج وصاری باقر دخی بواصول اوزره یالدیزلنوب تیمور چلیك توتیا قلای قورشون لایقیله یالدیزلنه‌مز.

§

﴿ غالیچیا ﴾ قرالیتی — روسیه لهستانی ایچنده آوسترپا ایمپراطورلغنه تابع برقطعه‌در شمالاً روسیه لهستانی شرقاً روسیه ومولداویا یعنی بغدان غرباً موراویا وسیلیزیا جنوباً مجارستان وترانسیلوانیا ایله محدوددر طولاً ۱۷۰ عرضاً ۵۹۰ کیلومترو مسافه‌یی وبش ملیون نفوسی حاوی اولوب مقر اداره‌سی (لمبورغ) شهریدر. اشبو قطعه الیوم اون طقوز دائره‌یه تقسیم اولنور شمال وغربده اراضیسی دوز وشرق وجنوب جهتی قارپات سلسلهٔ جبالی ایله مستوردر ویستول پروت دنیستر باشلیجه نهرلریدر واراضیسی کنویر وکتان توتون سبزه ومیوه‌جه محصولدار ایسه‌ده زراعتجه کیرو‌ده‌در ایری وبیوك مواشیسی وکوزل آریلری وتیمور باقر قورشون وباخصوص طوز معدنلری کثرت اوزره بولنور.

بوقطعه‌یه غالیچیا اطلاقی دها یکیدر. بونامی (۱۷۷۲ م و۱۱۸۶ ه) ده آوسترپایه اتحاقدن‌برو حائز اولدی وقتیله‌قرمزی روسیه نامیله معروف ایدی.

§

﴿ غالیله ﴾ — ائمهٔ فن هیئتدندر (۱۵۶۴ م و ۹۷۲ ه) ده طوسقانه غراندوقه‌لغی ملحفاتندن (پیزا) ده تولد ایلدی غایت ذکی وفطین کیمسه ایدی تحصیل علومدن صکره اولا پیزا مکتبنده ریاضیات خواجه‌سی ومؤخراً وندیکه هجرتله (پادوا) مکتبنده اون سنه ایچون معلم نصب اولنوب ۱۶۰۲ ده مکتب مذکور ایله اولان مقاوله‌سی ختام بولمغله وندیك سناتوسی کندوسنه قید حیاة شرطیله بیك فیورین معاش اعطا و پادوا مکتبی نظارتنی تفویض ایلدی. مؤخراً فلوانسه مکتبنده علوم ریاضیه برنجی خواجه‌لکنه کیدوب بو صره‌ده کرهٔ شمسك

استقراری وکره ایله اجرام سائره‌نك اطراف شمسده دورانی حقنده (قوپرنیق) طرفندن میدانه قونیلان قول حکیمانه‌یی براهین ریاضیه ایله اثبات واشاعه ایتکله بیکلرجه سنه‌دن برو ارض ثابت شمس متحرك اعتقادینه خادم کچینان کروه رهابین طرفندن شدتله تکفیر اولنمغه باشلادی بناءعلیه (۱۶۳۳ م و ۱۰۴۳ ه) تاریخنده رومایه دعوت اولنوب مواصلتنده انکیزیسیون سراینه حبس اولندی ونهایت بر دها بو مثللو ادعالرده بولنمیه جغنه پاپانك دلخواهی وجهله یمین واستغفار ایدوب حالبو که هنوز محل استغفاردن کیدرکن ینه بر درلو کندوسنی ضبط ایدهمیه‌رك (هر حالده دونان کره‌در) دیو ایاغنی یره اوردی .

بوندن صکره برمدت دها روماده محبوس قالوب مؤخراً فلورانسه جوارنده‌کی صیفیه‌سنده اقامته (نزدینه هیچ کیمسه‌یی قبول ایتمامك شرطیله) مأذون اولدیسه‌ده مراقدن کوزلرینه عمی طاری اولهرق اوحال اسف مآل ایله ۱۶۴۲ م و۱۰۵۲ ه) تاریخنده یتمش سکز یاشنده ترك محنتخانهٔ فنا ایلدی .

§

﴿ غالیه‌ن ﴾ یاخود (لیسینیئوس اغناتیوس غالیه‌نوس) — روما ایمپراطورلرندندر بو ایمپراطور (واله‌ریه‌ن) ك اوغلی اولوب (۲۳۲ م) تاریخنده تولد و (۲۵۳ م) تاریخنده پدری طرفندن تخته شریك ایدلدی و (۲۶۰ م) ده پدری شابور طرفندن اسیر حرب ایدلسی اوزرینه پدرینی اسارتدن قورتارمق شویله طورسون بونی استقلالنه بروسیله ونعمت عظیمه بیلوب کندوسنی ایمپراطور طانتدیرمغه غیرت وخواهش کوسترردی . زمان اداره‌سنده مرتکب اولدیغی کوناکون مظالم وسفاهت واسرافات اثری اوله‌رق باربارلر غول ویونانستان وشرقه استیلا ایدوب اکر متفقلرندن تدمر قرالی غیرت ایتمامش اولیدی بتون ممالکی حوزهٔ حکومتندن چیقاجق ایدی . صوك کونلرینه طوغری براز اصلاح احوال دولته قیام ایله ایلیریاده (انژه‌نواوس) غولده (پوستوموس) ی تحت اطاعته کچودیسه‌ده شوقیام بالآخره قانی بهاسنه اوتوروب میلانده (اوره‌له اوس) ی محاصره ایتمك اوزره ایکن (۲۶۸ م) تاریخنده ضابطلرندن بری یدیله قتل اولندی .

﴿ غامه ﴾ یاخود (واسقودغامه) — پورتکیزلی مشهور برسیاح بحریدر (١٤٦٠ م و ٨٦٥ ه) تاریخنده پورتکیزده سنیز لیمانسده فلك وجودی لنکرانداز ساحل شهود اولدی مرقوم (١٤٩٧ م) ده امانویل نام قرال طرفندن پارتلمی دیاس معرفتیله اوجه کشف اولنان امید برونی جهتندن هند یولنی بولمغه مأمور اولمغله سنهٔ مز بوره ظرفنده امید برونی یکوب بیك تهلکه لردنصکره (١٤٩٨ م) ده قالکوته اوکنه واصل اولدی و برسنه صکره عودتنده موفقیت مذکوره سندن طولایی امانویل طرفندن بیوك حرمتله قبول اولنوب هند آمیرالی و (ویدیکیره) قونتی عنوانلرینه مظهر ایدلدی و (١٥٠٢ م) ده اون طقوز سفینه ایله تکرار عزیمت وآفریقای شرقینك برقسم سواحلنی مجبور اطاعت وتجارت وسائره جه برطاقم تأسیسات نافعه یه همت ایلدکدن صکره (قانانور) نام قرال ایله معاهده یاپوب قوشنه دکین داخل و بوملکت راچه سنك دخی اتفاقنه نائل اولدی . لیزبونه عودتنده مکافاة غریبه اولهرق کندوسنی یکرمی برسنه ایشسز براقدیلر نهایت (١٥٢٤ م) ده (ویس روا) یعنی قرال وکیلی عنوانیله اوچنجی ژان طرفندن تکرار هنده کوندرلدیسه ده وصولندن براز صکره قوشنده وفات ایلدی . واسقود غامه سفرینك تاریخی (باروس) نام مورخ طرفندن یازلمشدر .

§

﴿ غانژ ﴾ — هندستانده بر بیوك نهردر تبتده همالایه طاغلرینك درت بیك مترو مرتفع محللرندن نشأت ایدوب (دیوا پرایاغا) ده الاقانانده نهرینی الدقدن صکره (غیر وال) ده غانژ نامنی اخذ ایدر بورادن اعتباراً الله آباد میرزا پور بینارس غازی پوردن و دهلی و اکره و بنکال ایالتلرندن کچه رك برچوق شعبه لره انقسام ایدرکه بونلرك اك قوتلیسی قالکوته واسطه سیله شاندرناغوره کچن هوقلی شعبه سیدر آندن صکره دخی صاغ طرفنده غالینادی جناه وصول طرفنده رامقانقا وسائر نهرلرله برلشه رك براغزله بحر محیطه دوکیلور . طول مجراسی اوج بیك کیلومترو اولوب انصباب محلنه یقین یرلرده درت و بش کیلومترو عرضی ودکزه سکز یوز مترو یاقلاشدیغی محللردن اعتباراً اشاغیلرده اون مترو عمقی واردر و ایکی بیك کیلومترو یه دکین محللری قابل سیر وسفردر هرسنه نیسان وتموز آیلرنده

ايكى دفعه فيضان ايدر وحين فيضانده صولرى يوز ميل مسافه يى بصار. هندليلرك نظرنده غائر بر مقدس نهردر بوكا نسبتله برآلهه لرى وار ايدى وغائز نهرينك صولرينى مذهبلرينك الك عالى رسومنى اجرا ايچون صاقلارلر وصوييله مادة تميزلندكلرى كبى معناً دخى تطهر ايچون يقانورلر ايدى. اعتقادلرنجه بوراده بوغلمق رحمت دكزينه غرق اولمقله برابرايمش.

§

﴿ غانغرا ﴾ — كنغرى قصبه سنك نام عتيق ياخود غلطيدر.

§

﴿ غاية الاتقان فى تدبير بدن الانسان ﴾ عربى — طبه دائر بركتاب نفيس اولوب ابن سلوم ديمكله معروف و (١٦٦٩ م و ١٠٨٠ ه) تاريخنده متوفى رئيس اطباء صالح بن نصرالله حلبى طرفندن تأليف ايدلمشدر كتاب مزبور درت مقاله يى حاوى اولوب مقالهٔ اولى برطاقم ابواب وفصولى مشتمل بولنان كلياته مقالهٔ ثانيه كذلك بعض اجزاء وابواب وفصولى حاوى اولان (اقرباذين) ه مقالهٔ ثالثه هر بر عضوك امراض مخصوصه سنه مقالهٔ رابعه بدنك هر جهتنه عائد امراضه دائردر. مؤلف مومى اليه اشبو كتاب نفيسى تأليف ايلديكى حالده تبييض وترتيبنه موفق اولمامشيدى صكره اوغلى روم ايلى قاضيعسكرى فاضل مشهور يحيى افندى ترتيبنه وضع يد همت ايلدى. مؤخراً دخى (١٧٢٨ م و ١١٤١ ه) ده سلطان احمد جامع شريفى دارالشفاسنك طبيب اولى مصطفى بن محمد طرفندن (نزهة الابدان فى ترجمة غاية الاتقان) نامیله ترجمه يه ترجمه اولندى.

§

﴿ غاية الامانى ﴾ — (١٤٨٧ م و ٨٩٣ ه) ده وفات ايدن احمد بن اسماعيل كورانى نام فاضلك علم تفسيره دائر اثريدر.
كتاب مذكور علامهٔ زمخشرى و بيضاوى يه برچوق مؤاخذاتى متضمندر.

(غاية فى العروض) — (١٢٧٧ م و ٦٧٦ ه) ده وفات ايدن محمد بن حسن زبيدينك عروضه دائر يازديغى اثر جليلدر.

(غاية القصوى) — (١٢٨٦ م و ٦٨٥ ه) ده وفات ايدن قاضى ناصرالدين عبدالله بن عمر بيضاوينك فروع شافعيه دن باحث اثر مفيديدر.

شیخ عبدالله بن محمد فرغانی عبیدی و (١٣١٨ م و ٧١٨ ه) ده متوفی محمد بن محمد واسطی وفقهای سائره شرح ایلدیلر .

(غایة المرام) — (١٢٣٣ م و ٦٣١ ه) ده وفات ایدن امام سیف الدین ابی حسن علی بن ابی علی آمدینك علم کلامه متعلق اثریدر .

(غایة المطلب) — (١٢٨٩ م و ٦٨٨ ه) ده وفات ایدن علامه شمس الدین محمد بن محمود اصفهاینك اثریدر .

(غایة الوصول فی الاصول) — امام حجة الاسلام غزالینك اثریدر (١٣٢٥م و٧٢٦ه) تاریخنده وفات ایدن حسن بن مطهر علی شیر شرح ایلدی .

§

﴿ غدا ﴾ صحیحی غذا — بدنك ادامهٔ حیات ایچون آنی آنه صرف ایتدیکی لوازمه بدل انبو به‌ٔ هضمیه‌یه ادخال اولنان نسنه‌یه دینور . لوازم مذکوره‌یی اوچ قسم اعتبار ایدرلرکه برنجیسی تیور وطوزکبی قانك ایچنده بولنان مواد معدنیه ایکنجیسی تنفسه خدمت ایدن وحرارت غریزیه‌نك حصولنه سبب اولان اجسام غازیه اوچنجیسی وجودك اجزاسنی تجدید وادامه ایلیان افراد عضویهٔ آزوتیه وغیر آزوتیه‌در بونلر غدانك ترکیبندن حصوله کلدیکی ایچون وجود تلافیٔ مافاته‌ایدر .

جمله‌نك معلومی اولدیغی اوزره اغذیهٔ حیوانیه‌نك باشلیجه‌لری قیون وطانه وطیور وبالق اتلریله قیون واینك ودوه سودلرندن وشحوم وبالدن واطعمهٔ نباتیه‌نك باشلیجه‌لری حبوبات وپتاتس اونی وبونلردن معمول نان‌عزیز وباقله وفصولیه وسبزوات کبی یاش قوری محصولات وفواکهدن عبارتدرکه برطاقی صلب ودیکرلری مایع حالنده بولنورلر ایچلرندن بعضیلرینك مرکب اولدیغی مواد زیرده بیان اولنمشدر بونلرك هضملری اکرچه طبخ ایله تسهیل اولنورایسه‌ده اوزرینه چای وقهوه ایچمك وحین طبخده وصکره ایچنه بهارات قارشدیرمق دخی فائده‌دن خالی‌دکلدر وهله قره‌بویر تنبل معده‌لره زیاده‌سیله نافعدر .

(اغديه‌دن بعضيلرينك تركيبنده بولنان مواد)

بغداى — يوزده		
٨٠	٦٣	نشاسته
٠٠	٢٠	مواد ازوتيت دغلوتن
٠٠	٠٨	دكسترين
٢٥	٠٢	مواد شحميه
١٠	٠٣	نسيج حجروى
٨٥	٠٢	مواد معدنيه

چودار		
٦٥	٦٧	نشاسته
٥٠	١٢	مواد ازوتيه
٩٠	١١	دكسترين وسائره
٢٥	٠٢	مواد شحميه
١٠	٠٣	نسيج حجروى
٦٠	٠٢	مواد معدنيه

شعير		
٤٣	٦٦	نشاسته
٩٦	١٢	مواد ازوتيه
٠٠	١٠	دكسترين وسائره
٧٦	٠٢	مواد شحميه
٧٥	٠٤	نسيج حجروى
١٠	٠٣	مواد معدنيه

علف

٥٧	نشاسته ٦٠
٣٧	مواد ازوتیه ١٤
٢٥	دکسترین وسائره ٠٩
٥٠	مواد شحمیه ٠٥
٦٠	نسیج حجروی ٠٧
٢٥	مواد معدنیه ٠٣

قوقوروز

٥٥	نشاسته ٦٧
٥٠	مواد ازوتیه ١٢
٠٠	دکسترین وسائره ٠٤
٨٠	مواد شحمیه ٠٨
٢٥	مواد معدنیه ٠١
٩٠	نسیج حجروی ٠٥

پرنج

١٥	نشاسته ٨٩
٠٥	مواد ازوتیه ٠٧
٠٠	دکسترین وسائره ٠١
٨٠	مواد شحمیه ٠٠
١٠	نسیج حجروی ٠١
٩٠	مواد معدنیه ٠٠

فصولیه

٧٠	نشاسته ودکسترین وشکر ٥٥
٥٠	مواد ازوتیه ٢٥
٨٠	مواد شحمیه ٠٢
٩٠	نسیج حجروی ٠٢
٢٠	املاح معدنیه ٠٣
٩٠	صو ٠٩

بقله

٣٠	٤٨	نشاسته ودكسترين وشكر
٨٠	٣٠	مواد ازوتيه
٩٠	٠١	مواد شحميه
٠٠	٠٣	نسج حجروى
٥٠	٠٣	املاح معدنيه
٥٠	١٢	صو

نخود

٧٠	٥٨	نشاسته ودكسترين وشكر
٨٠	٢٣	مولد ازوتيه
١٠	٠٢	مواد شحميه
٥٠	٠٣	نسج حجروى
١٠	٠٢	املاح معدنيه
٨٠	٠٩	صو

مرجك

٠٠	٥٦	نشاسته ودكسترين وشكر
٢٠	٢٥	مواد ازوتيه
٦٠	٠٢	مواد شحميه وسائره
٤٠	٠٢	نسج حجروى
٣٠	٠٢	املاح معدنيه
٥٠	١١	صو

برالماسى

٠٠	٢٠	نشاسته
٠٠	٧٤	صو
٣٥	٠٤	مادهٔ زلاليه وازوتيه
٦٥	٠١	املاح معدنيه

پاته تیس	
٦٤ ٧٩	صو
٣٦ ٢٠	نشاسته و شکر وازوت و سائره

صغراتی	
٠٠ ١٥	لفین ونسیج حجروی وسائره
٥٠ ٧٧	صو
٣٠ ٠٤	البومین
٣٠ ٠١	اوزمازون
٨٠ ٠١	املاح
١٠ ٠٠	شحم

اینك سودی	
٤٠ ٨٦	صو
٣٠ ٠٤	قزیین
٢٠ ٠٥	شکر
٧٠ ٠٣	یاغ
٢٥ ٠٠	ملح فوسفیت
١٥ ٠٠	ملح قلوریت پوتاس وسائره

یمورطه	
٤٨٦ ٥١	صو
٧٦٠ ١٥	شحم
٣٠٤ ٢١	مارغرین اولیین
٢٢٦ ٠٧	حامض اولییق ومارغاریق
٠٢٢ ٠١	فوسفیت کلس وماغنیزی
٤٠٠ ٠٠	خلاصهٔ لحم
٨٥٣ ٠٠	نشادر روحی ومواد آزوتیه
٢٧٧ ٠٠	ملح
٢٣٤ ٠١	حامض فوسفوغلیسریق
٤٣٨ ٠٠	قولسترین

شراب		
۱۸۸	۰۹	اسپرتو
۱۱۲	۰۰	مازی
۱۹۰	۰۰	ثانی طرطریت پوتاس
۰۸۹	۰۰	ثانی طرطریت حدید
۰۲۵	۰۰	املاح معدنیه
۰۱۱	۰۰	مادهٔ ملونه
۳۸۵	۹۰	صو

بره		
۵۰	۰٤	اسپرتو
۱٤	۰٤	دکسترین وغلیقوس
۵۳	۰۰	مادهٔ آزوتیه
۱۸	۰۰	املاح معدنیه وسائره
٦۵	۹۰	صو

(بالاده محرر اجزالرك تعریفی)

لفین	لحمی تشکیل ایدن اینجه دریجکلر وقابلر
نسیج جروی	بودخی
البومین مادهٔ زلالیه	یمورطه آقی کبی برماده
ازومازون	اسپرتوده منحل برخلاصه
مواد معدنیه	فوسفیت کلس وسلیس وحدید
قزیین	قایماق اولان ماده
ثانی طرطریت پوتاس	قرم طار طار
ثانی طرطریت حدید	چلیك
دکسترین	نشاسته یه مشابه برماده

§

﴿ غداره ﴾ — پاله نوعندن آغیر واوج طرفلك صیرتی کسکین و یالمانلی بر قلیجدر وقتیله اکثریا جزایرلیلر قوللانورلر ایدی.

§

﴿ غدیر ﴾ عید غدیر — شیعیلره مخصوص بر بیرامدر (۹۶۲م و۳۵۱ه) تاریخنده امرای عباسیه دن (معزالدوله) احداث ایلدی. ماتم کربلا آیینی دخی بو (معز) طرفندن احداث اولنمشدر. عید غدیر هرسنه ذی الحجه نك اون سکزنجی وماتم محرمك اونبنجی کونی اجرا اولنور ایدی.

§

﴿ غراغوار ﴾ — (هیلدیراند) کلمه سنه نظر بوریله.

§

﴿ غراغورین ﴾ — ژولیه ن تقویمنك مصححی اولهرق (۱۵۸۲م و۹۹۰ه) ده اون اوچنجی غراغوار طرفندن اتخاذ اولنان تقویمدر.
(غراغورین — التنجی عصر میلادیده لیتورژیه یی یعنی (قداسی) سیاق واحد اوزره اجرایه متعلق پاپا بیوك غراغوار طرفندن اتخاذ ایدیلان اعتقاددر. (قداس) کلمه سنه نظر بوریله.

§

﴿ غرانیق ﴾ — قره سی سنجاغنده الیوم (صال ات دره) دیدکاری نهرك اسمیدرکه اسکندر یونانی فارسلولر ایله ابتدا بوراده محاربه ایتمشیدی.

§

﴿ غررالاحکام ﴾ — فروع حنفیه یه دائر برمتن متین اولوب مدرسین وقضاة وزمانمزده فقه ایله اشتغال ایدن ذوات نزدنده غایت معتبردر مؤلفی محمد بن فرامرزدرکه منلا خسرو دیمکله تعریف اولنور. مشار الیه مؤخراً بوکا برشرح لطیف دخی تألیف ایلیوب (دررالحکام) تسمیه ایتمش ایدی متن مذکور اللی بش کتاب اوزرینه مرتب اولوب یوزیکرمی باب واوتوز فصل وتذییلاتی واوچ مسائل شتی وبرتکمله وتتمه وتنبیه وسائره یی حاویدر. حواشیسندن مشهورلری وانقولی دیمکله شهیر محمد بن مصطفانك (۱۵۸۶م و۹۹۵ه) ده تألیف ایتدیکی (نقدالدرر) ایله عزمی زاده نك حاشیه سی وسائرلریدر. کتاب مذکور اوزرینه یازیلان

شرح و تعلیقات ایسه خارج تعداد اولوب بونلرك ایچنده قنالی‌زاده واوغلی حسن چلبی وابن کمال وشیخ الاسلام زکریا ومعمار زاده کبی فضلانك دخی اثاری واردر.

§

﴿ غرق ﴾ — یونانستان قدیمده بوناملە طانینمش برقومدر مستعد بهادر متلون طمعکار ایدیلر بعضاً (غراقو) نامیله دخی یاد اولنورلر. یونان ایتالیان فرانسز اسپانیول وپورتکیزلرایله رومانیا اهالیسنی واسویجره‌نك اهالئ شرقیه‌سنی اشبو غرق جنسندندر دیرلر.

§

﴿ غرق ﴾ — معلوم اولدیغی اوزره صوده بوغلمقدر غریقك سبب موتی ماده‌سنده اطبای عصرك بعض فروعاتجه رأیلری مختلف ایسه‌ده عندالجمهور مقبول ومعتبر وباخصوص یقین وقتلرده تدقیقات ایله مجرب اولان صورت غریقك سبب موتی قارنه کیرن صو اولیوب بلکه جکرده‌کی هوایه فساد عارض اولمسندن عبارتدر. قدما صویه غرق اولنلرك وفاتنی مجرد قارنلرینه کیرن صویه اسناد ایتدکلرندن دیکر برشئ دوشمیوب مجرد بوصویی چیقارمغه چالیشورلر ایدی حالبوکه ایکی اوچ ساعت صو ایچنده قالدقدن وحتی کندولرنده برچوق موت علامتلری مشاهده اولندقدن صکره دیرلمش نیجه غریقلر کورلدیکی رسیدهٔ رتبهٔ تحقیق اولوب ازجمله پارس دولت کتبخانه‌سی ناظری موسیو تیلازیوسك برقادین حقنده یازوب نشر ایلدیکی رساله‌ده مرقومه‌نك اوچ کون صو ایچنده قالدقدن صکره بیله دیرلدیکی محرر ودها پك چوق امثالی متواتردر لکن بونلر فوق العاده شیلر اولدیغندن بوبابده اتخاذ اولنان قاعدهٔ عمومیه یه باقلمق لازم کلور شویله که عندالاطبا اوچ چاریك وبلکه برساعت صو ایچنده قالمش برغریقك برقاعده حیاتندن قطع امید اولنمز ووجودنده صلابت موت مشاهده اولنمدیکجه یعنی دیکر برسبیله وفات ایدن برشخصك جسدینه عارض اولان قاتیلق کبی برقاتیلق کورلمدیکجه معالجات لازمه‌دن صرف نظر ایدلمز وجسد تعفن ایتمدیکجه دفنی مناسب اولماز.

غریقلری ایاقلرندن آصمق وایکی طرفی آچیق بر فوچی درونته قویه‌رق

یوارلمق مثلاو اسکیدن برو هرطرفده جاری اولان اصولدن صرف نظر اولنوب (١٨٥٠ م و ١٢٦٧ ه) سنه‌سنده پارس ضبطیه نظارتی جانبندن نشر اولنان تعلیماتده محرر اولدیغی اوزره مغروق صودن چیقارلدیغی کبی درحال یوز درجه‌یه منقسم اولان میزان الحراره حسابنجه اون یدی درجه صیجاق بر برده صاغ طرفنه یاتیریلوب آلتندن طوتهرق باشنی اشاغی یه طوغری برازاکوب ویواشجه چکه‌لرینی آچوت بوصورتله آغزندن وبورنندن کیرمش اولمسی محتمل اولان صویك دیشاری چیقمسی تسهیل اولنمق وصوبی لایقیله چیقارمق ایچون برقاچ دفعه باشنی جسدندن جزئی آلچق محله قویوب ینه قالدیرمق وفقط هر دفعه‌ده غریقك باشنی بوحال اوزره برقاچ ثانیه‌دن زیاده طوردیرمامق لازمدر و بردقیقه‌دن زیاده سورمیه‌جك اولان اشبو عملیات اثناسنده غریقك بطن اسفلی وکوکسنك ایکی طرفی آهسته آهسته ونوبتله اشاغیدن یوقاری یه طوغری اوغوشدیریله‌رق تنفس اولندیغی وقت عضوین مذکورین نصل حرکت ایدر ایسه اولوجهله حرکت ایتدیرلملیدر. عملیات مذکوره‌نك اجراسندن صکره غریق درحال کچه وکلیم مثلاو برشئ وبونلر بولنمز ایسه صمان ویاخود یولاف ایچنه قونیله‌رق موسمك اقتضاسنه کوره یعنی هوا صغوق ایسه زیاده‌جه دکل ایسه خفیفجه اورتیلوب خسته خانه یه کوتورلملیدر. خسته خانه‌ده غریقك باشیله صدری اعضای سائره‌سندن یوکسکجه اولمق اوزره وضع اولنمسنه وباشی سربست براغیله‌رق یوزی آچیق بولنمسنه ایوجه دقت اولنملی ووجودینی ایصتمق وتنفس ایتدیرمك ایچون لازم کلان تدابیر وعملیاتی اجرا صره‌سنده بحاقلریله قولاری وباخصوص بیل کمکلرینك وقلبك اوزری وایاقلرینك التیله ال آیه‌لری بربیوك فانیله پارچه‌سیله دلك وتنفس ایده‌جکی حس اولندیغی آنده صدری وبطن اسفلی صیقملق کبی حرکتلرینه مانع اولنه‌جق وتنفسجه‌زحمت ویره‌جك عملیات درعقب ترك ایدلملی وتنفسه چباله‌دیغی اثناده استفراغه میل کوریلورایسه برطاوق توکی اوجیله بوغازینه طوقونیله‌رق استفراغی تعجیل قلنملی وعقلی باشنه کلمزدن وسهولتله بلعه استعداد حاصل ایتمزدن اول هیچ برشئ ایچورلماملی وفقط براز قوت کلمك ایچون آغزینه برقاچ طمله عادی

وياخـود كافورلى عرق وملیسا یعنی اوغل اوتی صویی وقواونیا صویی طملادلمی واكر غریقك قارنی كرلمش ایسـه ایلیق وبرمقدار طوزلی صو ایله وبعضاً دخی اربابی عنـدنده معلوم اولدیغی وجهله توتون دومانیـله احتقان ایدلمليدر.

صوده غرقدن وحریقده آتشدن وسائر مهالكدن جان قورتارانلره هردولتده مكافاة اعطا اولندیغی كبی دولت علیه‌ده دخی مدالیه‌لر اعطا و احسـان بیورلمقده‌در.

§

﴿ غرناطه ﴾ — اندلسده الیوم التمش اوچ بیك نفوسی حاوی برشهر شهیردر بوشهرك اراضیسی وقتیله خارجاً انظار اهل عبرته زمرد كبی بر منظرهٔ فرحفزا عرض ایدر وامتدادی قرق میل جكر و (شینل) نهری اراضیٔ لطیفهٔ مذكوره‌یی متمادیاً تروتازه بولنـدیرمق ایچون جابجا طورماز صولار ایدی.

غرناطه وقتیله بونامده برقرالغك دارالملكی ایدیسه‌ده اوچنجی قرن هجریده اسلام معرفتیله یكیدن بنا و (۱۲۳۸ م و ٦٣٦ ه) تاریخنده مركز حكومت اتخاذ اولنمش واولوقت درونده سـاكن اولان اهالینك مقداری درتیوز بیكه بالغ اولمش و بوراده اولان ترقیـات علمیه و صناعیه بتـون جهـانك مغبوطی بولنمش ایدی . اول زمان اثارندن شمـدی یالكز (الحمرا) سرایی قالمشدر. اندلسده ملوك اسلامیه‌نك صوكی اولان عبدالله صغیر زمانده فردیناند وایزابللا قوماندا سیله بورایه هجوم ایدن خرستیانلر یالكز بورادن چیقابیلان یوز بیك كشی یه غلبه وملك مزبورك كمال وهم وجبانتی ومتعلقاتیله اولان رقابتی سایه‌سنده و (۱٤۹۲ م و ۸۹۸ ه) تاریخنده ضبط ایدرك سكز یوز سنه اندلسده فرمانفرما اولان اسلام حكومتنك التنی اوسـتنه كتوردیلر . (عبدالله) كلمه‌سنه دخی نظر بیوریله.

(غرناطهٔ) جدید — امریقـای جنوبیده متفقهٔ قولومبیا دنیلان ولایتك نام دیكریدر بوراسی مقدما اسپانیا اداره‌سنده بولنور ایدی.

§

﴿ غريغور ﴾ — خرستيان علماسندندر ابو ينى بتپرست اولديغى حالده كندوسى دين عيسايى قبول وطريق مراتبده قيصريه پسقپوسلغنه قدر كسب وصول ايدرك (٢٦٢ م) تاريخنده وفات ايلمشدر .
بوكا كمال معلومات وصلابتنه بناء پيغمبر ثانى ديرلر ايدى . ارمنستان حكمدارى (مهرداد) ودها برچوق كسه‌لر بونك نصيحتيله خرستيان اولمشلردر .

(غريغور) ياخود (غره غوار) — (٦٠٤ م) تاريخلرنده شرق ايمپراطورينك غوائل داخليه وخارجيه‌سنى فرصت اتخاذ ايدرك مسندينه حكمدار سوسى ويرمش وكيده‌رك آفاروز قوتيله بتون آوروپاده حكمنى يورتمش بر پاپادر . كليسانك آيين وادعيه والبسه‌سنى جملةً طرز آخره صوقان بو ايدى دها برچوق اثارى واردر .

§

﴿ غز ﴾ — (اوز) دنيلان تركمان قبيله‌سنك اسميدر (اوزلر) كلمه‌سنه نظر بيوريله .

§

﴿ غزالى ﴾ — حجة‌الاسلام امام غزالى حضرتلرى كه نام ناميسى سائر مسائر اقطار جهان وذات عاليسى افضل افاضل آخر زماندر اسمى محمد بن محمد كنيه‌سى ابوحامد مولدى خراسانده (طوس) شهرى وفاتى (١١١١ م و ٥٠٥ ه) تاريخيدر . علوم عقليه ونقليه‌نك امام مطلق العنانى ومسلك زهد ومجاهده‌نك مؤسس اركانى ايدى . كندوسندن اول كلان عرب ويونان فيلسوفلرينك اقوالنى كايليق مطالعه وتدقيق ايدرك اكثريسنك بناى ظنون واعتقاداتنى هدم وتخريب ايلش ووزير نظام‌الملك زمانده بغداده كيدوب مدرسهٔ نظاميه مدرسلكنه مالك ومؤخراً تدريسى براغوب طريق زهد وانقطاعه سالك اولمشدر . ابن‌سينا مشار اليهك بعض آثارينه برازمعترض كچنورايدى . منطق وحكمته دائر كتابلرى قولونياده ترجمه ونشر اولنمشدر . (احياءالعلوم) (جواهرالقرءآن) (ياقوت التأويل) (مشكوة الانوار) (كيمياى سعادت) (مقصدالاسنى) (مسلك المسالك) كبى عربى وفارسى . طقوز يوز جلد تأليفاتى واردر مدت حياتيله زمان وفاتنى

مبین سویلنان تاریخ . (نصیب حجت اسلام ازین سرای سپنج .
حیات پنجه وچار وممات پانصد و پنج)

§

﴿ غزالی ﴾ — حجة‌الاسلام امام غزالی حضرتلرینك برادری ومشاهیر مشایخ کرامدن بریدر معتبر تصنیفاتی و بی‌نظیر رساله‌لری واردر برادرینك احیاء العلومنی برجلدده اختصار ایله (لباب‌الاحیا) توسیم ایلدی (سوانح) و (ذخیره فی‌علم البصیره) دخی جمله‌ٔ تألیفاتندندر . شیخ ابوبکر نساجدن اخذ علوم باطنه ایتمشیدی وفاتی (۱۰۲۶ م و ۵۱۷ ه) تاریخنده‌در .

§

﴿ غزته ﴾ — ژورنال — مطبوعات اصطلاحنده وقتی معین مطبوع ومنشور دیمکدر اصلنده غزته برنوع وندیك پاره‌سی ایدی وندیکلولرك قانونی سلطان سلیمان حضرتلری علیهنه اهالیی تحریك ضمننده برنجی دفعه اوله‌رق طبع ونشر ایتدکلری کاغد برغزته‌یه صاتلدیغنه بناء پاره‌نك نامی ذکراولنان کاغده دخی نام اولدی قالدی .
انکلتره‌نك ایلك غزته‌سی (عطارد انکلیز) نامیله (۱۵۸۸ م و ۹۹۷ ه) تاریخنده چیقان غزته‌در . مشهور (تایمس) اصلزادکانله تجار وصناعك مطالبنی ترویج ایدر (مورنینغ هرالد) اصلزاده‌لك امتیازینی حمایه‌ایدر (مورنینغ پوست) اصلزادکان مجلسنك معترضیدر . کذا وکذا انکلیز ممالکنده طبع اولنان غزته‌لرك عددی بشیوزی تجاوز ایتدی .
فرانسه‌نك ایلك غزته‌سی دخی (عطارد فرانسه) نامیله (۱۶۰۵ م و ۱۰۱۴ ه) تاریخنده چیقان غزته‌در .
ممالك محروسه‌ده ابتدا یونان فترتی علیهنه اولمق اوزره (۱۸۲۵ م و ۱۲۴۱ ه) تاریخنده ازمیرده (مونیتور عثمانی) نام رومجه غزته‌چیقوب یدی‌سنه صکره ترجمه (تقویم وقایع) نشر اولنمغه باشلامشدر .

§

﴿ غزنه ﴾ — افغانستانده بر شهردر کابلك جنوب غربیسنده ویوز کیلومترو بعدنده وسندهری شعبهٔ غربیسی اوزرنده بولنور ونفوسی

اون ایکی بیك تخمین اولنور . وقتیله اهمیت فوق العاده‌یی حائز اولان بو شهر غزنویلرك پای تختی اولوب نامنی غزنویلره اعطا ایلمشیدی جوارنده سلالهٔ غزنویه‌نك الی بیوکی اولان سلطان محمود سبکتکینك تربه‌سی الیوم کورلمکده‌درکه زیارتنه برچوق زوار کلورلر . غزنه (۱۱۱۶ و ۵۱۰ ه) ده عجملر و (۱۱۵۸ م و ۵۵۴ ه) ده اهالیسنی قتل عام ایدن غور پادشاهی علاء الدین طرفندن ضبط اولنوب (۱۷۳۹ م و ۱۲۵۵ ه) تاریخندنبرو انکلیزلرك تحت نظارتنده بولنمقده‌در .

تاتارجنسدن اولان ملوك (غزنویه) عجمستان وهندوستانك قسم اعظمی اوزرنده ایکیوز اون‌درت سنه سلطنت سوردیلر بونلرك برنجیلری اولان (الب‌تکین) غزنه‌ده هوایق نام ترك قومندن نشأت ایتمش وملوك سامانیه طرفندن خراسان والیسی اولدیغی حالده غلو ایدرك سامانیلرك حکومتنی صارصوب (۹۶۰ م و ۳۴۹ ه) ده کندوسلاله‌سنی تأسیس ایلمشیدی . الب تکیندن صکره قاینی سبکتکین (۹۷۵م) ده تخته کچوب بونی متعاقب (۹۹۷ م و ۳۸۸ ه) تاریخنده سلطان عنوانیله الان اوغلی یمین‌الدوله محمود جلوس وعجمستان وهندستانك قسم اعظمنی فتح وتسخیر وملکنی بحر حززدن غانز علیایه‌قدر توسیع ایلدی . بونك وفاتندن صکره غزنویلر خیلیدن خیلی قوتلرینی غیب ایتدیلر ایسه‌ده خلفلرندن مسعود و مودود وشیرزاد وبهرامشاه وسائرلری (۱۱۵۸ م) تاریخنه دکین ینه سلطنتلرینی محافظه ایده‌بیلدیلر . اندن صکره یعنی تاریخ مز بورده بهرامشاه غوریلر سلاله‌سندن اولان علاءالدینه غزنه‌یی ترکه مجبور اولدی . وغزنویلردن خسرو شاه و خسرو ملك نامنده ایکی ذات لاهور ولایتنده بر مدت دها حکومت سوردیلرسه‌ده (۱۱۸۹ م و ۵۸۵ ه) دن ایلروکیده‌مدیلر . بونلرك عجم‌لسانی اوزره یازلمش اولان برتاریخی (۱۸۳۲ م و ۱۲۳۸ ه) تاریخنده (ویلکن) معرفتیله المانیا لسانله دخی ترجمه ایدلمشدر .

§

﴿ غزوه ﴾ — فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك بالذات تشریف بیوردقلری سفرلره اطلاق اولنور بومثللو غزوات نبویه علی قول الاکثر تدافعی وتحفظی اولهرق یکرمی بشه بالغ اولور . بونلرك

طقوزنده یعنی (بدر کبری) (احد) (مریسیع) (خندق) (بنی قریظه) (خیبر) (فتح مکه) (حنین) (طائف) محاربه‌لرنده کندولری دخی مقاتله بیوروب ماعدا اون التیسنده یالکز اردوی همایونلری قلبکاهنده ارام ومحاربه‌یه وتشویق وترغیب بیورمشلردرکه جمله‌سی صره‌سیله ومختصر صورتده ذکر اولنور .

۱ (ودان‌وابواء) غزاسی — هجرت نبویه‌نك اون ایکنجی آینده قرشیلر ایله بنی ضمره قبیله‌سنك اسلام علیهنه تدارکاتده بولندیغی تحقیق اولندیغندن التمش نفر عسا کر اسلامیه ایله (ابواء) نام محله تشریف وقبیلهٔ مرقومه طرفندن استرحام اولندیغنه بناءً بعدالمعاهده عودت بیورلدی .

۲ (بواط) غزاسی — اسلامه تعرضدن خالی‌اولمیان قرشیلری تهدید ومدینهٔ منوره جوارنده سیر وحرکتلرینی منع قصدیله شام شریفه کیده‌جك کاربانلرینك اورلمسنه قرار ویریلوب هجرت نبویه‌نك اون دردنجی آینده ارباب کروفر ایکیوز نفر عسکرله درت کونلك مسافه‌ده واقع (رضوی) ناحیه‌سنه قدر تشریف وکاربان کچمش بولندیغندن ینه عودت بیوردیلر .

۳ (عشیره) غزاسی — رئیس‌قریش ابوسفیانك تجارت بهانه‌سیله اسلام علیهنه طرفدار پیدا ایتمك اوزره شام شریفه عزیمت ایده‌جکی خبر آلندیغندن علیه الصلاة والسلام افندمز لاجل التهدید مرقومك بولندیغی کاربانی اورمق اوزره هجرت نبویه‌نك اون التنجی آینده یوز اللی ایکیوز کسه ایله عشیر نام محله قدر تشریفساز عزیمت اولدقلری حالده کاربان کچمش بولندیغندن ینه عودت بیوردیلر .

٤ (بدراولی) غزاسی — غزوهٔ عشیردن برقاچ کون صکره اشقیای قریشدن برمفرزهٔ صغیره‌نك مدینهٔ منوره جوارنده اوتلیان دوه‌لرینی سرقت ایلدیکی استخبار اولندیغنه بناءً بدر آسمان رسالت افندمز براز ادمله (بدر) نام محله قدر بونلری تعقیبه مسارعت وفقط یتشیله‌مدیکندن عودت بیوردیلر .

۵ (بدر کبری) غزاسی — (بدر) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

۶ (بنی قینقاع) غزاسی — بنی قینقاع دنیلان یهود قبیله‌سی اسلامك بدر کبراده آلدیغی اموال غنایمه حسد ایدرك قرشیلر غوغا بیلزلر اسلام بزمله غوغا ایتسونده کورسون کبی عظمتکارانه هذیانه باشلادقلرینه ومدینهٔ منوره چارشوسنده براسلام خاتونی تحقیر ایدن بریهودی‌یی سائقهٔ غیرت دینیه ایله اعدام ایدن مسلمانك اوزرینه یهودیلر هجوم وتلف ایدرك اختلال چیقاردقلرینه بناءً علیه‌الصلاة والسلام افندمز قبیلهٔ مذکوره اوزرینه اعلان حرب ایدرك درحال قلعه‌لرینی محاصره وضبط ومالرینی اغتنام ایله کندولرینی (ازرعات) ه نفی وطرد بیوردی .

۷ (سویق) غزاسی — رئیس قریش ابوسفیان بدر کبری مغلوبیتنك آجیسنی چیقارمق اوزره ایکیوز سواری ایله مدینهٔ منوره جوارنده واقع (عریضه) ناحیه‌سنه کلهرك براسلامله برخدمتکارینی اعدام وبرقاچ خرما اغاجی احراق ایلدیکی استخبار اولندیغندن علیه‌الصلاة والسلام افندمز هجرت نبویه‌نك یکرمی ایکنجی آینده ایکیوز بهادر ایله مرقومی تعقیب بیوردیسه‌ده حریفلر صاوشدقلرندن کیرو دوندیلر .

۸ (قرقرة‌الکدر) غزاسی — بنی‌سلیم وغطفان قبیله‌لرینك اسلامه خسار قصدیله اجتماعلری خبر آلدیغندن هجرتك ایکنجی سنه‌سی نهایتنده علیه‌الصلاة والسلام افندمز ایکیوز کسه ایله قبیلتین مذکورتین اوزرینه عزیمت واهالیٔ قبیله فرار ایلدکلرندن بشیوز قدر دوه‌لرینی بعدالاغتنام عودت بیوردیلر .

۹ (غطفان) غزاسی — (۴ ه) تاریخنده ایکی بیوك قبیله‌نك اسلام علیهنه اتفاقی خبر آلندیغندن حضرت فخر کائنات درتیوز آتلو ایله (ذی‌القصه) نام محله قدر تشریف بیوردیلر فقط جمعیت اهل عصیان صولت نبویه قارشو اعتراف عجزله پراکنده و پریشان اولمشلر ونبی

ذیشان افندمز اوراده ارام یورمشلر ایدی اول اثناده یغمور یاغدیغی جهتله سلاحلرینی ترکله اردودن براز ایلرو تنها برمحلده البسه‌لرینی قورتمقده ایکن بردشمن (من یمنعك الیوم منی) دیه‌رك سل‌سیف وهجوم ایتدیسه‌ده اوآنده من قبل‌الرحمن کوکسنه اصابت ایدن برضربه ایله ارقه‌سی اوزری دوشمکله حضرت پیغمبر افندمز همان قلیجنی آلوب (من یمنعك الیوم منی) بیوردی وشخص مرقوم دخی بالنفس تجربه ایتدیکی اشبو معجزهٔ باهره‌دن مظهر انتباه اولمغله درحال اسلامه کلوب جانبی قورتاردی وقومنی دخی کندوسی کبی شرفیاب دین محمدی ایتمك ایچون رخصت آلوب قبیله‌سنه کتدی .

۱۰ (احد) غزاسی — (احد) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

۱۱ (حمراءالاسد) غزاسی — قرشیلرك احد غالبیتی عقیبنده سیجاغی سیجاغنه بر دها هجوم ایدوب اسلامی بتون بتون محو ایتمك اوزره یولدن عودت ایلدکلری خبر آلندیغندن فخر عالم افندمز التی یوز اوتوز بهادر ایله مدینهٔ منوره‌دن چیقوب حمراءالاسد نام محله تشریف بیوردیلر لکن قرشیلر اسلامده اومدقلری کبی ضعف کوره‌مدکلرندن دونوب مکه‌یه کتدیلر . حمراءالاسد مدینهٔ منوره‌یه سکز میل مسافه‌ده‌در .

۱۲ (بنی‌نضیر) غزاسی — بنی‌نضیر دنیلان یهود قبیله‌سی اسلامله مصالح بولندیغی جهتله علیه‌الصلاة والسلام افندمز برایش ایچون قبیلهٔ مذکوره‌نك بولندیغی ناحیه‌یه تشریف بیورمش ایدی یهودیلر اشته‌شمدی فرصتی بولدق همان تلف ایدر قورتلیرز دیو بربرلریله سویلشورلر ایکن صورت مذاکره‌لری باواسطهٔ وحی رب‌العالمین معلوم جناب رسول امین اولدیغندن حضرت پیغمبر افندمز همان قالقوب عودت بیوردیلر ودرعقب مدینه جوارندن رحلتلری حقنده شرفصدور ایدن امر نبوی‌یی یهودیلر اصغا ایتمك استمدکلرندن (٤ ه) تاریخنده قلعه‌لری محاصره وکندولری مجبور استیمان ایدیله‌رك کوتوره‌بیلدکلری اشیالریله دفع اولندیلر . بنی نضیر مدینهٔ منوره‌یه ایکی میل مسافه‌ده‌در .

١٣ (بدر موعود) غزاسی — رئیس قریش ابو سفیان برسنه اول سویلدیکی سنهٔ جدیده بوراده یه کوروشیرز سوزینی یرینه کتورمك مجبوریتنده بولندیسه ده اورتالقده قحط ودرونده خوف اولدیغندن سطوت موحدیندن برمدت معینه اسوده نشین اولمق ایچون اسلامی بالواسطه تخویفه قالقشمش ایدی علیه الصلاة والسلام افندمز تهدیدات مزبوره یه اهمیت ویرمیوب (٤ ه) تاریخنده بیك بشیوز دلاور ایله همان حرکت وموعود اولان (بدر) نام محله مواصلت بیوردیلرسه ده قرشیلر محاربه یه جسارت ایده مدکارندن عساکر اسلامیه بدر پنارنده برچوق اخذواعطادنصکره عودت بیوردیلر . بوسفرده قرشیلرك قورقاقلغی بین القبائل تعین وتحقق ایتمشدر .

١٤ (ذات الرقاع) غزاسی — قبائل نجددن ایکی جماعتك مدینهٔ منوره یه هجوم تدارکنده اولدیغی استخبار اولندیغندن علیه الصلاة والسلام افندمز (٥ ه) تاریخنده درتیوز یاخود یدیبوز کسه ایله (ذات الرقاع) نام محله قدر تشریف وجماعتلر کمال خوفله طاغلدیغندن عودت بیوردیلر .

١٥ (دومة الجندل) غزاسی — مدینهٔ منوره نك شام شریف جهتنده واون بش کونلك مسافه ده واقع دومة الجندل نام بلده اشقیاسنك یوجلیره تعرض ایتدکاری استخبار اولندیغندن علیه الصلاة والسلام افندمز اسلام تجارینك تأمین طریق نیتیله (٥ ه) تاریخنده بیك کشی آلوب محل مزبوره تشریف واشقیای مرقومه فرار ایلدکلرندن حیوانلری وقویونلری بالاغتنام عودت بیوردیلر .

١٦ (مریسیع) یاخود (بنی مصطلق) غزاسی — بین الحرمین ساکن اولان بنی خزاعه نك اسلام علیهنه بعض قبائل ایله اتفاقی تحقق ایلدیکندن حضرت فخر کائنات (٥ ه) تاریخنده بیك نفر عساکر نصرت پیکر ایله مریسیع نام محله تشریف وقبیلهٔ مرقومه نك ایلك هجومده ویردیکی اون نفر تلفاتدن بشقه اثنان یدی یوز نفراسیر ایله مظفراً عودت بیوردیلر .

١٧ (خندق) یاخود (احزاب) غزاسی — مقدما مدینهٔ منوره

جوارندن طرد اولنان بنی قینقاع وبنی نضیر یهودیلری اسلامدن انتقام المق ایچون قرشیلرله عهد و پیمان ودها بر قاچ قبیله‌یی اتفاقلرینه ادخال ایدرك جله‌سی اون بیك کشی اولدیغی حالده (٥ ه) تاریخنده مدینهٔ منوره اوزرینه یوریدیلر علیه الصلاة والسلام افندمز دخی اثنای استشاره‌ده اصحاب کرامدن (سلمان فارسی) حضرتلرینك اخطاریله جبل سلع اوکنه عرضی و عمق بشر ذراع بر خندق حفر ینی فرمان و اوچ بیك عسکر آماده بیوردیلر بو صره‌ده اعدا کلوب مدینهٔ منوره‌یی تحت محاصره‌یه الدی ایکی طرفدن وقوعبولان اوق وطاش محاربه‌سی یکرمی درت کون امتداد والك صکره اعدا طرفنده بولنان دهات عربدن (نعیم بن مسعود) رخصتله کیزلیجه اردوی همایونه کله‌رك عرض انقیاد ایدوب (الحرب خدعة) مفهومی اوزره یاپدیغی بعض حیل و دسایس ایله کروه اعدایی بربرینه دوشوردی و علیه الصلاة والسلام افندمزك دعاسی برکاتیله اول اثناده من طرف الله برده فورتنه ظهور ایلدیکندن ذاتاً معناده توز طپراقدن عبارت بولنان صفوف مشرکینی اولحوالیٔ مقدسه‌دن کلیاً سوردی کوتوردی .

۱۸ (بنی قریظه) غزاسی — اوچنجه عقد معاهده ایدوب خندق غزاسی اثناسنده نقض ایدن بنی قریظه یهودیلرینك تأدیبی من طرف الله فرمان بیورلدیغندن حضرت پیغمبر افندمز اوچ بیك عسکر ایله اول طرفه عزیمت وحصارلرینی یکرمی کوندن زیاده محاصره ایله فتحدن صکره اثنای محاصره‌ده ایتدکلری بدزبانلقلرینه بناء تعیین اولنان برمجلس حکم قراریله رجالنك اعدام ومالنك اغتنام اولندی .

۱۹ (بنی لحیان) غزاسی — بنی هذیل قبیله‌سنك تعلیم دین ایچون کوتورمش اولدقلری بر قاچ مسلمانی شهید ایتدکلری استخبار اولندیغندن علیه الصلاة و السلام افندمز (٦ ه) تاریخنده ایکیوز عسکر ایله قبیلهٔ مذکوره اوزرینه تشریف وفرارلری خبر الندیغندن یه عودت بیوردیلر .

٢٠ (غابه) غزاسی — علیه الصلاة والسلام افندمزك یکرمی رأس سودلی دوه‌سی مدینهٔ منوره جوارنده اوتلامقده ایکن حیادیدن قرق آتلو بونلری غصب وغارت و ساربانی قتله جرأت ایتدکلرندن جناب فخر رسالت درحال تعقیبلرینه مبادرت و دوه‌لرك برازینی استرداد ایله عودت بیوردیلر .

٢١ (خیبر) غزاسی — خیبر کله‌سنه نظر بیوریله .

٢٢ (فتح مکه) — مکه‌ده ساکن قرشیلر اسلام حمایه‌سنده کی بنی خزاعه قبیله‌سنه تسلط ایدن بنی بکر قبیله‌سنه امداد ایله اسلام علیهنده بنه اظهار اتفاق وبو صورتله نقض عهد ومیثاق ایلدکلرندن علیه الصلاة والسلام افندمز بنی خزاعه‌یه معاونت وعد بیورمش ایدی بنابرین هجرت نبویه‌نك سکزنجی سنه‌سی رمضانده اون بیك نفر عساکر ظفر پیکر ایله مکه اوزرینه توجیه لجام و مکه‌یه قریب (مر الظهران) نام محلده نصب خیام ارام بیوردقلرنده رئیس قریش ابو سفیان کمال خلجان ایله اردوی همایونك احوالنی تحقیق ورجای مصالحه ضمننده خفیاً محل مزبوره کلدی و برقاچ کون اول مدینهٔ منوره‌یه هجرت ایتمك اوزره یوله چیقوب معیت نبویده قالمش اولان عم رسول حضرت (عباس) ابوسفیانی کوروب مرحبةً برلکده حضور جناب پیغمبری یه کتورمکله درحال اسلامی قبول واردوی همایونك جسامت واسلامك شجاعتنی اکلاتمق اوزره مکه‌یه عودتیچون رخصت طلب ایلدی وحضرت فخر الرسل دخی اهالیٔ مکه‌دن سلاح طوتمیانلر وسنك خانه که النجا ایدنلر معفو در دیه‌رك مساعده بیوردیلر و ابوسفیانك بوامرله مکه‌یه عودتنی متعاقب عساکر اسلامیه دخی جزئی برمحاربه‌دن صکره قول قول ایچروکیروب رسم بیعت اجرا وبیت مکرم لات وعزادن تطهیر بیورلدی .

٢٣ (حنین) غزاسی — بعض مکه فراریلرینك تشویقیله جمعیتلرینه کوکنه‌رك اسلامه اظهار غیض و عداوت ایدن (هوازن) و (ثقیف) قبیله‌لرینك اسلامی همان محو ایتمك اوزره عقیب فتح مکه‌ده اتفاق ومکه ایله

طائف اره‌سنده واقع (حنین) نام محلده چوجق چولقلریله اجتماع ایلدیکی خبر آلندیغندن فخر کائنات افندمز عسکرینی مکه‌لیلرله برابر اون ایکی بیکه ابلاغ ایدرك محل مزبوره تشریف بیوردی ومقدمة الجیش اولان فرقه‌نك برطار بوغازده پوصویه اوغرایوب بوزلدیغنی کورن عساکر اسلامیه دخی رجعت ایلدیکی صره ده فخر الرسل حضرتلرینك امریله حضرت عباس بلند آواز ایله (ای معشر انصار وای شجرهٔ رضوان التنده کیرو دونمامك اوزره سوز ویرن اصحاب ذوی الابصار کیرو دونك حضرت پیغمبر بوراده‌در) دیو باغیرنجه عساکر اسلامیه‌نك کافه‌سی لبیك لبیك صدای اجابت اداسیله کیرو دونوب اعدایی فنا حالده پریشان وبتون مالارینی اغتنام ایلدیلر . روایته نظراً مال‌غنائم یکرمی درت بیك دوه وقرق بیکدن متجاوز قویون ودرت بیك قیه کوش واشیای سائره ایله التی بیك اسیر ایدی .

۲٤ (طائف) غزاسی — حنین مظفریتی عقیبنده بر چوق اشقیانك طائفه فرار وتحصن ولوازم حربیه وذخیره تدارك ایلدکلری علیه الصلاة والسلام افندمزك مسموعی اولهرق کیدوب قلعه‌لرینی محاصره‌یه باشلادقلرنده درون قلعه‌دن بعض کسه‌لر چیقه‌رق عرض استیمان ایتلریله حقلرنده معاملهٔ عفو وصفح اجرا وعودت بیورلدی .

۲۵ (تبوك) یاخود (عسره) ویاخود (فاضحه) غزاسی — تبوك کلمه‌سنه نظر بیوریله .

علیه الصلاة و السلام افندمزك بر ذاتی سرعسکر تعیین و از وچوق عسکر ترفیق ایدرك ارسال بیوردیغی سفرلره (بعوث) و (سرایا) اطلاق اولنورکه ارباب سیر اللی یدی یه ابلاغ ایدرلر بونلرك اکثریسی تبلیغ وتعلیم دین واشغال وتهدید اعدا و وقوعبولان خیانته مقابل اخذ انتقام ایچون اوته یه برویه کوندریلان کوچك کوچك فرقه‌لردن واثنای محاربه‌ده بعض آقینلردن عبارت و همان کافه‌سی تحفظی و لزوم حقیقی اوزرینه مبتنی ایدی .

﴿ غزه ﴾ — فلسطینده ساحلی برشهردر اسرائیلیاتدن اوله‌رق شمسون جبار وقتیله بوممکنتك قپولرینی قالدیروب درونده بولنان برمعبدی خراب ایتدیکی صره‌ده معبد مذکور ایچنده بولنان اوچ بیك آدمی ازمشدر. (٥٢٦٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز اوتوز ایکی سنه مقدمنده بیوك اسکندرك هجومی اثناده غزه‌والیسی برقاچ آی مقاومت ایلدیکندن مشارالیه ضبطدن صکره والئ مرقومی برآت قویروغنه یاخود عربه‌یه باغلی اولدیغی حالده سورکاته‌رك اعدام ایلدی بوفعل قبیح بالآخره اسکندرك علوقدرینه نقیصه ویرمشدر پتوله‌مه وسلوکوس انتی‌غونی بوراده بوزدی ومؤخراً یهودیلرك محاربات داخلیه‌سی اثناده شهر خراب اولوب (غابینیوس) طرفندن مجدداً انشا ایدلدی و (١٧٩٩ م و ١٢١٤ه) ده فرانسزلر آلوب ینه رد ایلدی . شمدی نفوسی بشبیك تخمین اولنیور . جد رسول اکرم (هاشم) بن عبد منافك مدفنی وامام شافعی حضرتلرینك مولدی بوراسیدر.

(غزه) و یا (غزه‌قه) — قدیم آنتر و پاتین‌ده برشهر اولوب عجم شاهلرینك یازلق مقری ایدی الیوم خرابه‌سی روان ایله همدان بینده کورلمکده‌در.

§

﴿ غسان ﴾ — یمنده سیل عرم مناسبتیله اطرافه طاغیلان اقوامدن شام جهتنه کلوب یرلشنلره اطلاق اولنور اشبو غسانیلردن (جفنه) نامنده برینك (٢٠٦م) تاریخنده تأسیسکرده‌سی اولان حکومت عصرفاروق اعظمی‌یه قدر دوام ایتمشدر. بونلر دائما شرق ایمپراطورلرینه تابع بولنورلر ایدی. برارالق دمشق شامی دخی مقر حکومت اتخاذ ایلدیلر.

§

﴿ غلطه ﴾ — غالاتیه‌نك غلطیدر . (غالاتیه) کله‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ غلوس ﴾ — یانیه جوارنده اون بیکه قریب نفوسی جامع برقضا مرکزیدر . اطرافی کوزل باغچه‌لرایله محاط اولوب سواحلی اوتوز ساعت قدراءتداددایدر یونانستان‌عتیق موخلرینك بیانه‌نظراً بوراده‌وقتیله (آپولون)

نامنه یاپلمش بر بیوك کلیسا وار ایمش . معهود ارغونوتلرك سفینه‌سی بوراده انشا اولندیغی دخی مرویدر (ارغون) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ غمدان ﴾ — یمن ولایتی مرکزی اولان صنعا شهری درونده سام بن نوح علیه السلامك شهر مزبورایله برابر یاپدیردیغی قصرمشهورك اسمیدر . بعضیلری ایت کریمه‌ده مذکور اولان (قصر مشید) بوایدی دیرلر ایسه‌ده اکثر مفسرین کرامك قولنجه قصر مشید صنعایه اون درت ساعت بعید اولان (ریدهٔ حاسد) نام محلده یاخود حضرموته ایدیسه‌ده شمدی اثری بیله یوقدر .

صنعاده الیوم (رأس الغمدان) نامیله معروف ودرت قات کارکیر اولهرق موجود اولان قصر ایسه یمن حکمداری (سیف ذی یزن) معرفتیله (۵۷۱ م) ده یاپلمش ایدی . احتمالکه بوقصر دخی سام بن نوح علیه السلامك قصری یرینه انشا ایتدیریلوب اونام ویرلمش اوله . اسکی غمدان قصرینك بعض ملوك تبابعه معرفتیله تعمیر وتجدید اولندیغی دخی تواریخده کورلمشدر .

§

﴿ غوئی ﴾ یاخود (ووئی) — (۵۱۹۲ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز ایکی سنه مقدمندن صکره چینده حکمران اولان (خان) سلاله‌سنی منقرض ایدوب یرلرینه اوتوران سلالهٔ حکمداریه مخصوص بر نامدر . بونلر چینك ایالات جنوبیه وشمالیه‌سنه مالك اولوب مؤخراً (اوهواون) و (هون) تاتارلرینی دخی پریشان وهونلری زیر حمایه‌لرینه ادخال و بروالی مستقل ارسالیله رئیسلرینك (تانغی) عنوانی الغا ایلدیلر واق صویه قدر بتون ممالك اهالیسنی و یرکویه باغلدیلر لکن سلاله‌لری پك چوق دوام ایتمیوب (۵۲۴۳ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز اللی برسنه مقدمنده منقرض اولمغله یرلرینه (تسین) سلالهٔ خاقانیسی قائم اولدی .

§

﴿ غواتمالا ﴾ — امریقای جنوبی ایله شمالی اره‌سنده بر جمهوریت مستقله‌در و مقر اداره‌سی نام مذکور ایله مشهور و اللی بیك نفوسی حاوی بولنان شهردر . بوراسی (۱۸۲۱ م و ۱۲۳۷ ه) تاریخنه قدر اسپانیولرك

زیر اداره‌سنده ایکن مکسیقا اداره‌سنه چکوب (۲۴۰ ه) تاریخنده اعلان استقلال ایلدی .

§

﴿ غوت ﴾ — جرمان قومندندر کرك مارقومانلرله پایلاشدقلری (بووا اوهیوم) وکرك ویستول نهری منبعلری برنجی مسکنلری ایدی . مؤخراً اسقاندیناو جنوبی ووسطایی وژوتلاند شبه جزیره‌سنی ضبط ایله میلاددن اوچ عصر مقدمنده اورالرده توطن ایتدیلر (غوتون) دنیلان بر فرقه‌لری ایسه الیوم پروسیا نامنی آلان بحر بالطغك جنوبنه کلوب اورادن وانیتلری بورغونتلری روقسولانلری ایبازیژلری فینوانلری زیر حمایه‌لرینه آله‌رق ویستول ووتیس نهرلرندن (ره) یه دکین یایلدیلر صکره اوچ قسمه انقسام ایله جله‌سی برحکومت تشکیل ایلدیلرکه اقسام مذکوره‌دن بری الپ یاسترانیقلرك شمالنده ساکن قبطیلر ایکنجیسی ویزیغوتلراوچنجیسی اوستروغوتلردر . ماقسیمین وغوردیه‌ن و دسیوس زمانلرنده روما ایمپراطورلغنی تخریب ایچون طونه وقره دکزی برقاچ دفعه‌لر تجاوز ایتدیلر و (غالیه‌ن) ی ویرکویه باغلادیلرسه ده (۲۶۹ م) ده غوتیك نامنی آلان ایکنجی قلود طرفندن ینه دفع ایدلدیلر . مؤخراً بوسفور قرالیتنی خراب وآسیای صغرایی یغما ایلدکدن صکره قرالری (هرمانریش) دردنجی عصرده براقتدار نامحدود قزاندی شویله‌که (۳۵۰ م) تاریخنده غوت ایمپراطورلغی دوندن یتسه وقره دکزدن بحر بالطغه قدر ممتد اولدی فقط هونلرك استیلاسی بونلرك ترقیاتنه بالآخره سد چکوب (۳۷۶ م) ده هرمانریش برهون محاربه‌سنده قتل اولنمله غوتك برقسمی اولان اوستروغوتلر هونلرك اداره‌سنه کیردی سائرلری یعنی ویزیغوتلر طونه‌یی چکوب یکیدن روما ایمپراطورلغی اوزرینه هجوم ایدرك سنهٔ مرقومه ایچنده (والانس) دن برمقدار اراضی استیلا و (۳۷۸ م) ده تکرار ایمپراطورك عسکرینه غلبه ایدرك استانبول واروشلرینی یغما ایلدیلر نهایت برنجی (تئودوس) بونلری ربقهٔ تابعیتنه چکدی . (۳۹۵ م) ده بو ایمپراطورك وفاتی اوزینه بونلرك رئیسی اولان برنجی (آلاریس) بالجمله تراسیا وماکیدونیایی یغما کرلکله کزه‌رك (۳۹۷ م) ده ایلیریای شرقیده (ارقادیس)

طرفندن روما عسکرینك جنرالی عنوانی آلدی و (٤٠٣ دن ٤٠٩ م) تاریخنه دکین اونوریوس زمانده ایکی دفعه ایتالیایه مستولی اولوب (٤١٠ م) ده رومایی اخذ و تخریب ایتدی و متعاقباً والاریسك وفاتی اوزرینه قرنداشی ووارثی اولان (اتولف) (٤١٢ م) تاریخنده غول جنوبیده واسپانیاده برویزیغوت پادشاهلغی تشکیل ایلدی . اوسترو غوتلره کلنجه آنلر دخی (٤٥٣ م) ده نائل استقلال اولدیلر ورئیسلری مشهور (اتیللا) نك وفاتی اوزرینه بونلرك بعضیلری پانونی ده ودیکرلری تراسده اوتورمشلر ایدی بیوك (تئودریق) زمانندهجلهسی برلشهرك ایمپراطور (زنون) ایله اتفاق و (٤٨٩ دن ٤٩٣ م) سنهسنه قدر ایتالیایی هروللردن ضبط ایدوب اوراده بر قرالیت تأسیس ایتدیلرکه بو قرالیت (٤٩٣ دن ٥٢٦ م) تاریخنه دکین بالاستقلال مقام اقتدار ده قالوب (٥٥٣ م) ده زوال بولمشدر . ویزیغوتلرك حکومتی ایسه اسپانیاده (٧١١ م و ٩٣ ه) تاریخنه قدر دوام ایدرك عربلر طرفندن تخریب اولندی بناء علیه بو قومك یعنی ویزیغوتلرك بقایاسی استوری طاغلرنده و غالیس ده قالوب اوراده برکوچك خرستیان حکومتی تشکیل ایتدیلرکه الیوم دوام ایدن اسپانیول قرالیتنك اصلی بورادن بدأ ایلر . غوتلر بارلر ایچنده مدنیه دها یقین ایدیلر .

§

﴿ غوت قتالی ﴾ — بالطق وشمال دکزلرینی یکدیکره الصاق ایدن قنالدر استوقهولمدن غوتامبرغه قدر ممتد اولور (١٨٣٢ م و ١٢٣٨ ه) تاریخنده اکمال اولندی .

§

﴿ غور ﴾ — افغانستانده واقع غورات و یاغور ایالتنك مقر حکومتیدر قندهارك شمال غربیسندن ایکیوز یکرمی کیلومترو بعد و مسافه ده و ایران حدودی جوارنده بولنور اون اوچنجی عصرده خوارزم خانی طرفندن ضبط ومؤخراً جنکیز وتیمورلنك طرفلرندن تخریب اولندی الیوم خرابه زاردر .

(غور) وبعضاً (لاقنه اوتی یاخود غانژ یاریژیا) — هندستانده غانژ

نهری اوزرنده برشهردر (١٢٠٤ م و ٦٠١ ه) دن (١٥٦٤ م و ٩٧٢ ه) تاریخنه دکین بنکالك پای تخت حکومتی اولدیغی حالده هواسنك وخامتندن ناشی ترك اولنمشیدی .

(غوریلر) — اون ایکنجی عصر میلادی اثناسنده عجمستانده حکومت سورن براسلام سلاله‌در (١١٥٥ م و ٥٥٠ ه) تاریخنده حسین محمود غوری غزنویلر طرفندن بونلره والی اولدیغی حالده اعلان استقلال ایلدی غوریلر علاءالدینك تحت تابعیتنده ایکن بتون عجمستانی برسرعت کامله ایله فتح ایدوب (١١٥٨) تاریخ میلادنده غزنویلری کلیاً اورادن طرد ایلدیلر لکن (١٢١٣ م و ٦١٠ ه) تاریخنده کندولری دخی خوارزم خانلری طرفندن دفع وتبعید اولندیلر . بونلره ملوك (هیاطله) دخی اطلاق اولنور .

(غورستان) — قره‌دکز اوزرنده آسیانك قدیم برقطعه‌سی اولان قولشیدك جنوب جهتندن عبارت برایالت اولوب چورك ایله ریونی بوغازلری بینده کائندر و نفوسی قرق بیکه قریبدر . غورستان ایکی به تفریق ایدیلور بری غورستان روسکه ایمرتی ایالتنه ملحق ومقری (پوتی) . دیکری غورستان ترکیدرکه دولت علیه‌نك طرابزون ولایتنه ملحق لازستان سنجاغیدر واسع اورمانلری وبالی بالمومی وداری وتوتونی واردر . اون بشنجی عصره دکین کورجستان قرالغنك بر قسمندن معدود ایدی . (ایمه‌رلی) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ غول ﴾ — فرانسه بلجیقا ایتالیای جنوبی جزیرهٔ بریتانیا واسپانیادن متشکل برقطعهٔ قدیمه‌درکه رومالیلردن اول کلت جرمان لیکور ویونانلیلردن مرکب اولمق اوزره درت مختلف اقوام ایله مسکون ایدی ایمپراطور سزار (٥٥٣٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك الی طقوزنجی عصره بورایی فتحنده ایکی قسم کبیره تفریق ایلدی . اوکوست زمانده دخی غول (ناربونیس) (آقیتین) (لیونیس) وبلجیقا ناملریله درت ایالته تقسیم اولندی . اواوقت غوللرك رئیسی (تریو) شهرنده اوتوررایدی .

(غولوا) طائفه‌سی — تاریخچه میلاددن التی عصر مقدمنده طانئغه باشلادی بونلر (٥٠٠٧ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز سکسان یدی

سنه مقدمنه طوغری کیمریسلرك استیلاری جهتیله اراضیلرندن طرد و (سیغوی) زمانینده جرمانیاده و (بلووی) زمانینده ایتالیاده اسکان اولندیلر. اشبو دارالهجره لرنده برخیلی زمان تکثر ایدرك قالقوب ایتالیای جنوبی بی ضبط ایله غول سزالپین تسمیه ایلدیلر و (٥٢٠٤ خ دن ٥٢٤٦ خ) تاریخنه یعنی میلادك اوچیوز قرق سکز سنه مقدمنه دکین ایتالیای وسطاده دخی فتوحات عدیده اجراسیله رومایه حاکم اولدیلر و یونانستانده دخی بر مدت حکومت ایلدیلر لکن مؤخراً سزار یونانك بقایاسنی بر چوق محاربات ایله تحت حمایه سنه المشدر.

غوللرك مذهبی (درویدیه) مذهبی واسانلری کلت لسانیدر اول وقت مدنیتلری آز ترقی بولمش ایدی حتی البسه لری پانطلون وعادی سلاحلری برنوع قلقان وقازیقدن وقلیچلری باقر پارچه لرندن عبارت ایدی.

§

﴿ غیاث الدین ﴾ — ملوك سلچوقیه دندر نفوذ سلطنت سلچوقیه ملوك ایلخانیه یه چوب امرای ایلخانیه زیاده سیله تعرضه باشلادقلری صره ده بوذات قونیه ده تخت سلچوقی یه جلوس ایلدی (١٢٩٤ م و ٦٩٤ ه) تاریخنده اناطولی اهالیسنك امرای مرقومه دن کوردکلری ظلم وتعدی واصل سمع ایلخانی اوله رق تحقیقه مأمور کلدکده قباحتی غیاث الدینه یوکلتدکلرندن بیچاره عزل وملکی درده تقسیم اولنوب هر بری حزینهٔ ایلخانی یه برمقدار و یرکو ویرمك اوزره مغوللردن بر رامیره تودیع ایدلدی حالبوکه تعدی دها زیاده لشدیکندن بو اصول ایکی سنه صکره ینه اسکی حاله ارجاع اولنوب ادارهٔ مملکت سلالهٔ سلچوقیه دن علاءالدین کیقباد بن فرامرزه ویرلدی. بو بیچاره دخی سلطان غازان ایلخانی طرفندن برمتسلم کبی تخته اوتوروب رشوتله منصب صاتمغه ودرلو وسیله لرله جریمه المغه آلشمش اولان مغول امراسنك ایندکلرینی کورمامزلکله بر قاچ آی حکومت سوردی. غیاث الدین مؤخراً قتل اولنمشدر.

§

﴿ غیاث الدین ﴾ نقاش — حکمای شرقیه دن اولوب سمرقنده رصد مشهوری بنا ایدن وزیج معلومی ترتیب ایلیان ذواتدن بریدر مومی الیه (١٤٠٤ م

و٨٠٧ه) تاریخنده چین خاقانی (دای منك) خانه خراسان حکمداری شاهرخ طرفندن ایلچیلکله کوندریلان شادی خواجه یه دخی ترفیق اولنمشیدی ٠

(غ) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		درقضا	درلوا	درولایت
غامد	قضا		عسیر	یمن
غدامس	قضا		جبل غربیه	طرابلس غرب
غدوه	ناحیه		فزان	طرابلس غرب
غرب نواحی	ناحیه		دیاربکر	دیاربکر
غربیه	ناحیه		بغداد	بغداد
غربی	ناحیه		فزان	طرابلس غرب
غرزان	قضا		سعرد	تبلیس
غروه	قضا		اشقودره	اشقودره
غفرآباد	ناحیه		قونیه	قونیه
غوطهٔ مرج	ناحیه		شام	سوریه
غوره	ناحیه		پرزرین	مناستر
غوستوار	ناحیه		پرزرین	مناستر
غوسینه	قضا		ایپك	قوصوه

حرف ف

﴿ فا ﴾ — چینده چه‌ئو بکلرندن اولدیغی حالده (٤٤٧٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك یوز یکرمی ایکی سنه مقدمنده (شانغ) خاندانی محو ایله اوچنجی (چه‌ئو) سلاله‌ٔ خاقانیسنی تشکیل ایدن ذاتك اسمیدر بوسلاله زمانده اصول مالکانه ظهور وخطهٔ چینیه‌ده یوز یکرمی بش ادارهٔ مخصوصه تشکل ایدوب بر برلریله محاربه‌دن خالی اولمدیلر . (شانغ) خاندانینك الك صوك حکمداری بولنان ذات اشبو (فا) نك غلبه‌سنی وارتق امید نجات قالمدیغنی کوردکده دشمنه اسیر اولمامق ایچون باجله اولاد وعیالیله کندوسنی آتشده یاقدی .

§

﴿ فارابی ﴾ — مشاهیر حکمای اسلامیه‌دن اولوب کنیه‌سی ابونصر اسمی محمد مسقط رأسی ماوراء النهرده (فاراب) شهریدر مصر وشام طرفلرنده سیاحت وتحصیل علوم ایچون بر اره‌لق دخی بغداددده اقامتله نهایت شام شریفده توطن ایلدی . ارسطونك کتابلرندن مسائل فلسفیه‌یی اخذ ونشر ایلدیکنه بناءً معلم ثانی لقبنه مظهر اولمشیدی یمش قدر لسانه وقوفنی روایت ایدرلر . علم موسیقیده استاد کل اولوب آلات طربدن اولان قانونی بوایجاد ایلمشدر (الملة الفاضلة) کتابنده نفوس شریره‌نك بعد الموت آلام نامتناهیه‌ده قاله‌جغنی معترف اولمشیکن (سیاحت مدینه) آدلو دیکر بر کتابنده بونلری (نفوس شریره‌یی) کأن لم‌یکن اعتبار ایدوب انجق نفوس خیره‌نك بقاسنه قائل اولمش وامر سعادتی یالکز حیات دنیایه منحصر طوتمشدر .

علوم وصنايعك توسيعنه كمال خدمتندن ناشی موجد هر فن صاييلور ٠ وقوهٔ مدركهنك درجهٔ اوليسنه مالك اعتبار اولنور ايدی ٠ سوريه حكمداری سيف الدوله‌نك دعوتنه قارشو عدم اجابتله روبراه فرار اولديغی اثناده قطاع طريق طرفندن تلف ايدلديكنی نقل ايدرلر ديكر روايتده مشارالیهك سراينده برچوق وقتلر اوتوروب (٩٥٠ م و ٣٣٩ ه) تاريخنده وسكسان ياشنده وفات ايلمشدر ٠

ارسطونك اقوال حكميه‌سنی عربلر بيننده ابتدا نشر ايدن بودر باشليجه ايكی تأليفاتندن بری كليات علومه وديكری موسيقی يه دائر اولوب كندو خط دستيله يازديغی نسخه‌لری اليوم اسپانيا شهری كتبخانه‌سنده محفوظدر وسائر بعض تأليفاتی دخی (١٦٣٨ م و ١٠٤٨ ه) تاريخنده پارسده نشر اولنمشدر (فصوص الحكمة) نامنده بر كتابی وتصنيفات سائره‌سی دخی واردر ٠

§

﴿ فاران ﴾ — بحر احمر نهايتنده واقع ايكی كورفز بيننده و (قلعة العقاب)له شرق طرفنده برقصبه‌در وقتيله بورالره فاران چولی‌ديرلرايدی جوارنده اولان بر برونه دخی اليوم (محمديه) دينمكده‌در ٠ حضرت سليمان عليه السلامك ترسانه‌سی بوراده اولديغی وحضرت موسی عليه السلامك ارض موعوده وصول ايچون بو حواليده خيلی مدت اقامت ايلديكی جملهٔ مرويادندر ٠ فاران مكهٔ مكرمه‌نك دخی براسميدر ٠

§

﴿ فارس ﴾ ياخود (فارسستان) — قدما نزدنده (پرسيد) ديلان قطعه كه عجمستانك اك زنكين ومعمور ايالتيدر غرباً كرمان وسيستان شمالاً عراق عجم شرقاً خوزستان جنوباً بصره كورفزی ايله تحديد اولنور ٠ طولاً بشيوز يتمش عرضاً درتيوز اللی كيلومترو اتساعنده اولوب التی يوز بيك نفوسی حاوی وكرسیٔ اداره‌سی شيراز شهريدر ٠ بختری نام سلسلهٔ جبال شمال غربيدن جنوب شرقی‌يه طوغری بوقطعه‌دن مرور ايدر ٠ سلسلهٔ مذكوره‌دن نبعان ايدن نهرلرك ايچنده اك باشليجه‌سی (بندمير) نهری اولوب برچوق كوللری وايليجه‌لری دخی واردر وزراعتی وسط حالده‌در

کوزل پرنجی ونفیس اوزوم وخرما و پموق و ایپکی و اعلا آت و دوه‌سی چیقار . تجارتی بصره کورفزی ایله ایشلکدر . بومملکتده عجم لسانی غایت فصیح اوله‌رق تکلم ایدرلر .

فارسستان مادلیلردن صکره برچوق الره کچدی وساسانیلرك مؤسسی اولان اردشیر بابك خان (٢٢٥م) تاریخنده بورادن نشأت و (٦٤٧ م ٢٦) ده اسلام استیلا ایلدی وبرچوق اختلالات داخلیه‌دن صکره ترکلرطرفندن ضبط اولنوب (٩٣٤م و٣٢٣ه) ده آل بویه سلالهٔ حکمرانیسنك مرکزی اولدی و (١٢٦٣م و٦٦٢ه) ده جنکیزلر و (١٣٩٥م و٧٩٨ه)تاریخنده تیموریلر آلوب حفیدلری یوز سنه حکومت سوردکدن صکره بیاض قیونلی ترکلره وصفویلره وافغانیلره کچدیکی حالده (١٧٣٠م و١١٤٣ه) تاریخنده طهماسب قولی خان طرفندن استرداد اولندی ومشار الیهك وفاتی اوزرینه اون یدی سنه حاکمسز قالوب نهایت کریم خان (زند) سلاله‌سنی و (١٨٩٠م و١٢١٠ه) تاریخنده اغا محمدخان الیوم ایرانده حکمدار اولان قجارسلاله‌سنی تشکیل ایلدی .

§

﴿ فارماقولوژی ﴾ صیدله — طبك خواص وقوای اجزادن بحث ایدن قسمیدر بوعلمك اربابی اولان اجزاجیلر بالجمله اجزای طبیه‌نك قوت وخاصه‌لرینی ویکدیکریله برلشدکلرنده طبیعت کیمیویه‌لری ایجابنجه نه‌خاصه ویامضرت پیدا ایده‌جکنی ونوجهله حفظ اولنمق لازم کله‌جکنی وحکیملرك رچته‌لرنده برخطا اولوب اولمدیغنی واجزا طوردیغی یرده بوزیلوب بوزلمدیغنی وادویهٔ مرکبه‌نك وهردرلو علاجلرك قاعده‌سی اوزره اعمال واستعمالنی بیلورلر .

برمتوسط اجزاخانه‌ده الك آز بولنمسی ایجاب ایدن اجزانك ترکجه وفرانسزجه اسملری حروف هجا ترتیبی اوزره زیرده مختصراً بیان وصورت اعمال وخاصه واستعمالاری اشعار وبربرلرینه نسبتله ذکرلری بیلنمك ایچون شمدیکی تجار فیئاتلری اشارت اولنمشدر فقط بونلرك ایجاب وشخص وعلتنه کوره نافع اولنلرینی انتخاب ومقدارلرینی تعیین فن طبابته وقوفله ممکن وخود

بخود استعمالارنده تهلکه وبلکه هلاك متیقن اولدیغندن احتیاجی اولنلرك هروقت وهرحالده اطبای حاذقه مراجعت ایلری لازم کلور .

١ (آجی اغاج) — فرانسزجه‌سی (قواسیه عامر) — هاضم مقوئ معده دافع حما — صغوق صو درونده برمقدار آجیسی چیقاریله‌رق ایچیلور وسفوف وخلاصه‌سی یاپیلور . یارم قیه صوده اللی درهمی اون درهم قالنجه‌یه قدر قینادیلوب اشبو صو براز شکر علاوه‌سیله برطباق درونده قوندیغی واوزرینه بر قباکاغد براغلدیغی حالده قونان سینکاری تلف ایدر . کیلوسی غروش ٣

٢ (اردیج تخمی) — فرانسزجه‌سی (به دوجنیه وری) — مدرر مصحح معده — صوده حاشلانور ومرباسی وروحی وخلاصه‌سی یاپیلور ادراری تکثیر ایچون قوللانورلر وشیشلرك اضطرابنی خفیفلندیرمك واعصابی اویاندیرمق ایچون توتسی‌ویررلر . خلاصه‌سنك کیلوسی غروش ١٤

٣ (اردیج یپراغی قره) اوراق ابهل — فرانسزجه سی (فوی دوصابین) — فرنکی علتلرندن حاصل اولان ممه‌لری وامعاده اولان صوغلجانلری دوشورمك وحیض دمنی جلب ایتمك ایچون سفوف وروح حالنده قوللانورلر . کیلوسی غروش ٣

٤ (اردیج قطرانی) — فرانسزجه‌سی (غودرون) — انبیقدن چکلمش صو ینی صدری یومشاتمق وادراری آچمق وبولك فنا قوقولرینی کیدرمك ایچون قوللانورلر . ایلیق صو درونده وقیزغین کول اوزرنده برقاچ کون چالقالنمغله دخی اولور . قطرانی خارجاً جلد حرارتلرینی تسکین ایچون مرهملر درونده دخی قورلر . کیلوسی غروش ٣

٥ (ارنیقه چیچکی) — فرانسزجه‌سی (فلوردارنیقه) — محرك دافع الحراره — فلج وقره صو وحما علتلرینی دفع وتسکین ایچون سفوف وخلاصه وروح ومطبوخ حالنده قوللانیلور . کیلوسی غروش ٦

٦ (اسپیرتو) کئول — فرانسزجه‌سی (آل‌قوئول) — پانجار وحاووج کبی شکر پیان محصولات تعفین وتقطیر ایدیله‌رك استحصال اولنور زیاده استعمالی حرارت وسکر ویرر واکثریاخارجا سیزیلری تسکین ایچون سوریلور وداخلا استعمال ایچون روح واکسیر یاپیلور وهردرلو روحلرك چیقارلمسی ایچون قوللانیلور . اسپیرتونك عادیسی یعنی معالجاتك غیری محللرده قوللانیلان برنجیسی قرق درده منقسم اولان (قارتیه) میزانیله اوتوز اوح وایکنجیسی اوتوز التی واوچنجیسی قرق ودردنجیسی قرق درت درجه اولور و بونلرك جمله‌سی مادونده کیرك تکرار تقطیر یله استحصال اولنوب فقط دردنجیسنه حین تقطیرده (آزوتات دوپوتاس)علاوه ایدیلور . اسپیرتویه طوزقارشدیریله‌رق یاقیلورایسه صاری وقلورردوپوتاسیوم ایله بنفشه واسیدبوریك ایله یشیل وقلورر قالسیوم ایله ترنجی وقلورر دواسترون سیوم‌ایله قرمزی‌رنك‌کوسترر . درجه٣٦ کیلوسی‌غروش ٥

٧ (اسید فنیك) حامض فنیك — معدن کورندن وکیکدن وبولدن چیقاریلوب قانغرینه اولمش یاره‌لری تطهیر وقوقوسنی دفع ایچون عادی‌صو درونسده اوله‌رق قوللانورلر وکذلك آری وعقرب کبی سملی حیوانلرك صوقدقلری محلاره وفیستوللره سوررلر . حیواناتك جلد خسته‌لکلرنده دخی بوصورتله قوللانلدیغی واردر . کیلوسی غروش ٢٠

٨ (اطه‌صوغانی) عنصل — فرانسزجه‌سی (بولب‌دوسیل) — مدرر صدری اوکسورك واستسقاء خسته‌لکلرنده سفوف وروح وخلاصه حالنده‌وبریلور وبعض اجزاره‌قاتیلوروسرکه‌جیینی دخی‌اولور . سفوفی‌ك ١٢

٩ (اطه‌چایی) اوراق مریم — فرانسزجه‌سی (فوی دوسوژ) — یومشادیجی اویاندیریجی‌مقوی — آغزاغریلرنده مطبوخی‌ایله غرغره ایدیلور ووجودك التهابنی دفع‌ایچون بانیه‌یاپیلور وبهارلی‌شرابلره وقوقولی‌سرکه‌لره قاتیلور . توتسیسی دخی تعفناتی دافعدر . کیلوسی غروش ٢

١٠ (افيون) — فرانسزجه‌سی (اوپيوم) — قابض منوم اويوشديريجی — حشحاش قوزه‌لری تازه‌ايکن چيزيله‌رك سودی النوب قوريدلغله اولور وايجابنه کوره اسهالی قطع واوکسورکی دفع واغريلری وسانجيلری تسکين ايچون يالکز کندوسی ومرکب وساده روحی وخلاصه وسفوفی قوللانيلور . افيونك چيقاريلان جوهرينی حامض قلور ماء ايله جوضت کسب ايتمش صودرونده حل ايدرك وشروب حالنه دکين قيناده رق (قلور مائيت مورفين) نامنده برطوزدخی وجوده کتوررلرکه بوطوز افيوندن يوزده اون بش درجه قوتلی اولور افيونك اعلاسی درونده يوزده اون مورفين بولنلدر . کيلوسی غروش ٢٧٠ افيون

٢٣٥٠ قلور مورفين

٥٠٠ خلاصه‌سی

١١ (افيون روحی مرکب) — فرانسزجه‌سی (لاودانوم) — بالاده مذکور خاصه‌لری جامع اولان اشبو روح (افيون . زعفران . دارچين . قرنفل . ملاقه شرابی) ايله ياپيلور وصورت اعمالی اجزای مذکوره‌يی سکزکون شرابك ايچنده ترك وتعطين‌دن عبارتدر . بونی داخلا مطبوخلر درونده قورلر وخارجاً لاپه‌لر اوزرينه طمله‌ديرلر . افيونك عادی روحی بشقه‌در . کيلوسی غروش عادی ٣٠

مرکب ٦٠

١٢ (اکرلتی کوکی) جزر سرخسيه — فرانسزجه‌سی (فوچرمال) صوغلجان دوشورمك ايچون حکمانك تعيين ايتديکی مقداری صوده قيناديله‌رق لقمان روحی علاوه‌سيله استعمال اولنور . کيلوسی غروش ٤

١٣ (التون کوکی) جزر عرق الذهب — فرانسزجه‌سی (راسين دی‌پقه) — صدری مقبی — صدر علتلرنده ومزمن اوکسورکلرده صوده حاشلانمشی وسفوفی قوللانورلر . کيلوسی غروش ٩٠

١٤ (انکليز طوزی) — فرانسزجه‌سی (سولفات دوماغنزی) — مسهل ملطف — بعض معدن صولری درونلدن چيقاريلور ومنفانيزی

حاوی برنوع فحمیت کایس زاج یاغیله معامله ایدیله‌رك دخی یاپیلور وطبیعت وشخصنه کوره درت درهمدن اون التی درهمه قدر ویریلور . سیجاق صو ایچنده حل ایله صغوق صغوق ایچلملی . کیلوسی غروش ٢

١٥ (آنیسون تخمی) — فرانسزجه‌سی (سیمانس دانی) — اویاندیریجی دافع ریح — صوده حاشلانه‌رق وسفوفی یاپیله‌رق استعمال اولنور ویاغی چیقاریلور . یاغنك کیلوسی غروش ١٦٠

١٦ (اوزرلك تخمی) بزر لفاح — فرانسزجه‌سی (سیمانس دوبللدون) — قادینلر توتسی یپارلر ایسه‌ده زیاده سملی اولدیغندن طبده مستعمل اولمیوب فقط یپراغندن خلاصه وروح وسفوف اعمال وفلج والم اعصاب وضیق نفس علتلرنده استعمال اولنمقده‌در قطع سیلان بول ومنی ایچون دخی قوللانیلور . اوزرلك یپراغنك جوهرینی ماء مقطر ایله اریدوب زاج یاغی علاوه‌سیله (کبریتیت اتروپین) نامنده برنوع سولفاتوسنی دخی یپارلر بونکله حدقه توسیع اولنور . خلاصه‌سنك کیلوسی غروش ٥٦

١٧ (ایدرات قلورال) مائیت قلورال — مسکن منوم — صاف اسپرتونك ایچندن غازقلور امراریله استحصال وعصبی مرضلرده استعمال اولنور . کیلوسی غروش ٦٠

١٨ (آریق کوکی) جزر عرق نجیل — فرانسزجه‌سی (راسین دوشیه‌ن دان) — مدرر — صوده قینادیله‌رق سوزیلوب صغوق صغوق ایچیلور . کاپلرقی ایتمك ایچون بوکوکی کیردکارینه بناءً فرانسزلر بونامی طاقشلردر . کیلوسی غروش ٣

١٩ (ایپوت) — دکز یوصونلرندن وسونکرلردن چیقاریلور — دافع العطش محلل مغیر — یالکز ایپوت ایله روحی بعض اجزاره قاتیله‌رق خارجا استعمال اولنور و (ایپوت اول زیبق) یعنی برنسبتده جیوه‌لی ایپوت و (ایپوت ثانی زیبق) یعنی ایکی نسبتده جیوه‌لی ایپوت دخی اعمال اولنوب

صره‌جه وفرنکی واستسقای حصیه وامثالی علتلرده ویریلور . ایپوتی (قورتووا) نام کیمیاگر (١٨١١ م و ١٢٢٦ ه) تاریخنده دکز اوتلرینی و صولرینی تجربه ایدرکن بولمشدی . (ایپوت اول حدید) دخی ایپوت وچلیك اکه‌نیسی ایله اعمال و وجوده اولان دمك تکثیری ایچون استعمال اولنمقده‌در . کیلوسی غروش ایپوت ٢٠٠ اول زیبق ٢٥٠

٢٠ (ایپوت — پلین طوزلی) — فرانسزجه‌سی (ایپودور دوپو تاسیوم) — ایپوت چلیك پاسی پلین‌طوزی بونلرصو ایله برلکده قینادیله‌رق استحصال وایپوتده کوستریلان بعض علتلرده وجلد خسته‌لکلرنده استعمال اولنور . استعمال ایدنلر براز نزله‌یه اوغرارلر . کیلوسی غروش ١٤٠

٢١ (پاپاتیه چیچکی) ازهار بابونج — فرانسزجه‌سی (فلور دوقامومیل) — مقوی الاعصاب معدوی دافع‌ریح — تشنجلره‌قارشودر صوغلجانلری دوشورر وقینار صوایله حاشلانور وشروبی یاپیلور .
قنه قنه کشف اولنمزدن اول حمالری دفع ایچون بونی قوللانورلر ایدی . مسحوق پاپاتیه‌نك حایه شیشلرینی اینديرمك ایچون قوری قوریه استعمال اولندیغی دخی مرویدر . کیلوسی غروش ٥

٢٢ (بادم‌یاغی) دهن‌لوزحلو — فرانسزجه‌سی (اوویل‌دامانت) — طاتلی بادم تعصیر ایدیله‌رك استحصال وداخلا سوبیه وشروب وخارجا پوماته ومرهم حالنده استعمال اولنور . ایچنده بردرهم کرج سویندیرلمش یکرمی بش درهم صودن لزومی مقداری النوب بادم یاغیله حل ایدلدکده مرهم کبی برشئ اولور بونی آتش یانقلرینی صاوشدیرمق ایچون قوللانورلر . کیلوسی غروش ٢٠

٢٣ (بادم یاغی صابونی) صابون دوائی — فرانسزجه‌سی (صابون مدی سینال) — محلل مدرر یومشادیجی — سوت قوسنیك منحلی اوزرینه بادم یاغی اضافه‌سیله یاپیلور وداخلاً حامضات ایله‌تسمیم اولنان

ادمله دیکر معالجات ایله برابر حب حالنده ویریلور وتلیین ممکن اولمیانلرك مقعدلرینه صوقیلور وجراحاتی تطهیر ویومشاتمق ایچون مشمع ایدیله‌رك صاریلور . کیلوسی غروش ٢٠

٢٤ (بالدیران خلاصه‌سی) خلاصه شوکران - فرانسزجه‌سی (اکستره دوسیکو) — بالدیران بیراغی قینادیله‌رق استحصال وداخلاً مزمن صدر علتلرنده وخارجاً اورامی‌دفع ایچون‌یاپیلان مرهملرده‌قوللانورلر بیراغنك روحی وسفوف ولاپه‌سی دخی اولور. کیلوسی غروش ٥٦

٢٥ (بالق‌یاغی) — فرانسزجه‌سی (اوویل دوفووا دومورو) - ضعف عمومیسی‌وصره‌جه‌یه استعدادی اولنلره وهرنوع جکر خسته‌لکلرینه نفع کلیسی واردر . بونی مورینه بالغنك جکری صو بخاری اوزرنده ایصیدیلوب صیقیله‌رق چیقارر لر . ایلك عاملرینك نامرینه نسبتله (یونغ) (هونغ) دنیلان ایکی نوعی مخصوص شیشه‌لرله وعادیسی دوکه اوله‌رق فوچیلرله کلمکده‌در . بونلرك تصفیه‌سی مراد اولندیغی حالده کمور توزندن سوزیلور.

مقدملری ایزلاند وترنوو ونوروج طرفلرنده بونکله تداوی اولنمقده اولدیغی حالده مؤخراً هرطرفه منتشر اولدی . الك اعلاسی ترنوو و نوروجدن کلنلردر. ایچنلر استکراه ایتدکاری حالده ترنج قابوغی شره بی علاوه‌سیله ایچسونلر .

٢٦ (بان‌اوتی) اوراق بونج - فرانسزجه‌سی (فوی‌دو ژوسکیام) بونك خلاصه‌سی صدر علتلرنده والم اعصابده قوللانیلور وحب‌ومرهم حالنده ویریلور ویپراغنك روح و لاپه‌سی اولور (بان) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله . خلاصه‌سنك کیلوسی غروش ٥٦

٢٧ (برومور دو پوتاسیوم) — محلل منوم — داخلاً صوده اریدیله‌رك وخارجاً مرهم اوله‌رق فرنکی ونقریس وصراجه علتلرنده والم

اعصاب وبعض شیشلرده قوللانورلر. بونك صورت استحصالی محرق پوتاس منحلی اوزرینه (بروم) دنیلان غازك تأثیریله‌در . (بروم) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله. کیلوسی غروش ۲۶

۲۸ (پلسنك یاغی ـ بلسان) — فرانسزجه‌سی (اوله او رزین دوقوپاهو) — قوپاهی فرا جنسندن بر اغاجك ساقزیدر بل صغو ـ قلقلرنده وحرقت بوله معجون وحب حالنده ومطبوخ درونده قوللانورلر (بوسیون شوپار) لك بل صغوقلغی ترکیبی اولان مشهور سو بیه‌نك ایچنده دخی واردر. کیلوسی غروش ٤٢

۲۹ (پلین طوزی مکرر) — فرانسزجه‌سی (قاربونات دوپوتاس بی) — مدرر محلل — پوتاس محلولندن حامض قاربون امراریله اعمال وعادی پلین طوزی و کهرچله طوزی وقرمطرطر اتشده قیزدیرلمش قاب درونده اریدیلوب صوایله تطهیر قلنه‌رق استحصال اولنور. چوق مقداری سملی اولدیغندن داخلاً استعمالی آز اولوب یالکز خارجاً کوکرد ایله مرهمی یاپیله‌رق اویوز وامثالی جلد علتلرنده قوللانلمقده‌در. عادیسی کیلوغروش ۸

۳۰ (بور قره) — فرانسزجه‌سی (پوأوری نوأر) — جزایر هندیه‌دن کاور واجزا خانه‌لرده بعضا کل باشلر ایچون پوماته‌سی قوللانیلور. دافع حما ومقوئ باح ومعدویدر. مسحوقی طعاملره قاتلدیغی حالده هضمی تسهیل ایدر.

۳۱ (پهلوان یاقیسی) لزق آلپسپیر — فرانسزجه‌سی (آمپلاتری اپیس پاستیق دالپسپیر) ـ قبارتیجی ـ شحم خنزیر ورچنه وبالمومی برلکده اریدیلوب سوزلدکدن صکره درونه قوندوز بوجکی مسحوقی قویوب بز اوزرینه یاپمقدن عبارتدر. ذات الرئه وسائر جکر خسته‌لکلرنده یاپشدیروب وجودك برآز صوینی آلورلر. قوطیسی غروش ۹

۳۲ (بیت‌اوتی) — فرانسزجه‌سی (استافیزغری) — اعصابی

تحريك ايديجى وكهله‌لرى قيريجيدر حاشلانان صويى خارجاً بعض علتلرده قوللانلديغى كبى توزى ايله مرهم دخى ياپيلوب وكهله‌لرى قيرمق ايچون باشه سوريلور . بيطارلر دخى قوللانورلر . سملى اولديغندن داخلاً قوللانلماز . (بوقلمون) كلمه‌سنه نظر بيوريله . كيلوسى غروش ٩

٣٣ (پيزموط) — قيماغنى ياپوب اسهالارى قطع ومعده‌يى اصلاح ايچون سفوف حالنده وشروب درونده قوللانورلر . قابض ومصدر . (پيزموط) كلمه‌سنه دخى نظر بيوريله . كيلوسى غروش ١٢٠

٣٤ (ترنج قابوغى) — فرانسزجه‌سى (أقورس دو رانج عامر) — معدوى — آجى مطبوخلره ومعده قوتى علاجلرينه قاتيلور وچيچكندن معروف اولان صو بالتقطير چيقاريلور . خلجان قلب وصرعه وسائر علل اعصابه نفع كليسى واردر . روحى وشروبى دخى اولور .

٣٥ (ترەنتى) — فرانسزجه‌سى (ترەبانتين) — چام جنسندن بر آغاجك قابوقلرى ياريله‌رق آقيديلور — اوياندريجى — داخلاً مشانه‌ده وجكرده اولان مزمن نزله‌لرى دفع ايچون وخارجاً وجع جنب وريح طيار كبى علتلرده قوللانورلر وبالتقطير روحنى دخى چيقاروب عرق النسا وبعض وجع وحمارده ويررلر . كيلوسى غروش ١٠

٦٣ (ترياق) — فرانسزجه‌سى (الكتوئر ترياق) — بونك اعمالى ازاق اكرى . زنجفيل . بنفشه كوكى . دارچين . اطه صوغانى . افيون . انيسون . معدنوس تخمى . وامثالى التمش نوع اجزا برمقدار ترەنتى وبال ايله قارشديريله‌رق معجون حالنه كتورلمكدن عبارتدر . اصلاح معده وتسكين وجع وتسهيل هضم وباش اغريسنى دفع واويقو كتورمك ايچون شخصنه كوره نخود وفندق قدرى قوللانيلور . ك ٤٥

٣٧ (تمر هندى) — فرانسزجه‌سى (فوروى دو طمارن) — ملطف ملين مبرد قاطع الحراره — اقطار هنديده براغاجك ميوه‌سيدر .

آز مقداری تبرید چوغی تلیین ایدر . صیجاق وصغوق صوایچنده ترکله خاصه‌سی چیقاریله‌رق ایچیلور ومعجونی اولور فقط صیجاق صویك قابی طپراق ویا شیشه اوللیدر . تمرهندینك اغاجی ابتدا مصرده بولنوب صکره هندستان وانتیل اطه‌لرینه دخی کوتورلدی . حجاز وسوریه‌ده دائما شربتنی ایچرلر . مکه‌نکی اعلا وبهالی اولور . عادیسنك کیلوسی غروش ٣

٣٨ (تنکار) ثانی بوریت سوت — فرانسزجه‌سی (بوراقس) — طبیعیسی هند وچین کوللری صولرنده بولنور وسوت محلولندن حامض بوریك امراریله دخی اعمال ایدیلور — اریدیجی بورشدریجی قابض — ماء مقطر درونته بر قاچ بغدایی قونوب وبو صودن دخی بر قاچ طمله‌سی آلنوب قرنیهٔ لامعده ده ظهور ایدن حبیبیاتك ازاله‌سیچون طمله دیرلر وآغز آغریلریچون غرغره وطوزلی بلغم خسته‌لقلرنده مرهم پیارلر .

کیلوسی غروش ٩

٣٩ (توتیاطوزی) — فرانسزجه‌سی (سولفات دوزنك) — ماء مقطر درونته لزومی مقداری طمله‌دیله‌رق بل صغوقلقلرنده شرنقه یاپیلور وکوز آغریلرنده قوللانیلور . کیلوسی غروش ٦

٤٠ (توتیا چیچکی) — فرانسزجه‌سی (اوقسید دوزنك) — توتیا معدنی قیزغین آتشده یاقه‌رق کرج حالنه کتوروب اسپازموز وصرعه وعصبی باش آغریلرنده داخلاً قوللانورلر . تشنجلره قارشو وقابضدر . ك ١٤

٤١ (تیزاب صاف) حامض آزوت صاف — فرانسزجه‌سی (اسید آزوتیك پور) — کهرچله طوزی اوزرینه صاف زاچ یاغی علاوه‌سیله استحصال اولنور — ملطف معتدل — غایت یاقیجی اولدیغندن طوقندیغی یری صاری برحاله‌قویه‌رق تحریك ایدر وخسته‌خانه‌لرده فسخه‌دن ظهوره کلان یاره‌لری تطهیر وسیکلری یاقق ایچون سوریلور وداخلاً طمله‌سیله لیونانه یاپیلوب تیفو ومزمن قره‌جکر واسقورپیت خسته‌لکلرنده ویریلور .

تیزابك عادیسنی دخی طوزایله قارشدیره‌رق تعفناتی دفع ایچون خلاله دوکرلر.
صافك کیلوسی غروش ١٠

٤٢ (تیمور بوزان التونلی) مذهب کبریتیت انتی‌موان — فرانسزجه‌سی (صوفرو دو ره دانتی موان) — معرق ومضاد منبه — ذات‌الجنب وذات‌الرئه وضیق نفس ومزمن اوکسورلرده حب وسفوف حالنده ویریلور. کیلوسی غروش ٢٠

٤٣ (ثعلب) — فرانسزجه‌سی (راسین دو سالب) — ایکی قاریش بوینده بر اوتك صوغانیدر مقدما ایران طرفلرندن کلور ایدی شمدی هرطرفده بولنمقده‌در — بسیجی معدوی مقوی قابض — جمله‌نك بیلدیکی کبی قینادیله‌رق استعمال اولنور.

٤٤ (چام ساقزی) — فرانسزجه‌سی (پووا رزین) — چام اغاجندن آقیدیلان ساقز سیجاق صوایله قارشدیریله‌رق تطهیر ایله استحصال اولنور. اویاندیریجی — بل آغریلرینه نفع کلیسی اولدیغندن یاقیسی اوریلور وسائر بعض مرهم ویاقیلره قاتیلور. کیلوسی غروش ٢

٤٥ (چلیك پاسی) قاربونیت حدیدی — فرانسزجه‌سی (قاربونات دو فر) — مقوی قابض — قاربونیت سوت‌محلولی اوزرینه کبریتیت حدید صاف اضافه‌سیله استحصال اولنور وبعض معدن صولری درونده طبیعی اوله‌رق بولنور. کیلوسی غروش ٨
(چلیك برادەسی) بودخی چلیك پاسی کبی خاصه‌لره مالك اولدیغندن فقرالدم خسته‌لقلرنده ویریلور. صورت اعمالی تیمور اکه‌تیسنی هاونده دوکوب سفوف حالنه کتورمکدن عبارتدر. کیلوسی غروش ١٤

٤٦ (چنتیانه کوکی) — فرانسزجه‌سی (راسین ژان سیان) — معدوی مقوی — خلاصه وسفوف ومطبوخنی بپارلر و بیطارلر عسرت هضمی دفع ایچون قوللانورلر. بوکوك (٤٢٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك

یوز یتمش ایکی سنه مقدمنده وفات ایدن روما قرالی (ژان سیبوس) ه نسبتله بونامی آلمشیدی. خلاصه سنك کیلوسی غروش ۱۲

٤۷ (جهنم طاشی مبلر) آزوتیت فضه مبلر — فرانسزجه‌سی (آزوتات دارژان قرستالیزه) — کوشك توزی صاف تیزاب ایله قینادیله‌رق استحصال اولنور. محلل قابض ـ داخلاً امراض عصبیه واختناق رحم وصدر والتهاب معده وامشالی علتلرده غایت آز مقداری قوللانیلور ودرت درهم ماء مقطر درونته بربغدای قونوب و بوندن دخی برقاچ طمله‌سی آلنوب آغریبان وقانلنان کوزلره طمله‌دیلور. تبلر ایتمش جهنم طاشنی کوش و یا پیلاتین پوطه درونده اریدوب تحجر ایتدکدن صکره خارجاً یاره‌لری یاقق ایچون قوللانورلر. مبلرك کیلوسی غروش ۸۰۰

٤۸ (چیکدم شرابی) خمرحلاح — فرانسزجه‌سی (ون دو قولشیق) ـ اوبوشدیریجی ـ چیکدم ملاقه شرابی واسپیرتو درونده سکز اون کون ترك ایدیلوب آندن صکره سوزلمکدن عبارتدر. نقریس وریح طیار علتلرنده مطبوخ ایچنه قونور. کیلوسی غروش ۳۰

٤۹ (جیوه مرهمی) ایکی قاتلی — فرانسزجه‌سی (اونغوان مرکوریل دوبلو) — جیوه‌یی مساوی مقدار خنزیر یاغیله هاونده اون کون دوکه‌رك اعمال ووجوددده حاصل اولان قرق ایاقلری وفرنکی علتنن قالمه یاره‌لری وبعض شیشلری دفع ایچون استعمال ایدرلر. بونك ایچنه اوچ مثلی خنزیر یاغی دها علاوه ایدرك برقانلیسنی یعنی عادیسنی دخی پیارلر.

کیلوسی غروش ۲ ۳۲
۱ ۲۰

۵۰ (حشحاش باشی) فرانسزجه‌سی (تت دو پاوو) ـ اوبوشدیریجی منوم ـ حاشلانان صویی اسهالی قطع ایچون شرنقه ایدیلور وبعض وجعلری تسکین ایچون صویله بزاصلادیله‌رق اوریلور وشروبی یاپیلوب اوبوتمق ایچون چوجقلره یالاتدیریلور.

۵۱ (خردل تخمی) — فرانسزجه‌سی (سیمانس دو موطارت) — یاقیجی اویاندیریجی — خردل تخمنك بیاضی طعام اره‌سنده استعمال اولنور وسیاهی ایله لاپه یاپیلوب صیرنی ووجعلر اوزرینه اوریلور. کاغد اوزرینه سوریلوب قورودلمشی دخی واردر بونی استعمالده کاغدك خردللی طرفنی صغوق صوایله اصلادوب اویله یاپشدیرملی ولزومی قدرطوروب قالدیرلدقدن صکره اوراسنی ایلیق صو ایله سیلملیدر. خردلك یاغی دخی چیقاریلور. تخمنك کیلوسی ۵ وکاغدینك قوطیسی غروش ۱۰

۵۲ (خرسانین) — فرانسزجه‌سی (سانتونین) — خرسانی دنیلان تخم سوینمش کرچ واسپیرتو وصوایله تقطیر اولنه‌رق وسیجاق ایکن درونه حامض حل علاوه ایدیله‌رك استحصال وصوغلجانلری دوشورمك ایچون سفوفی شکر علاوه‌سیله استعمال اولنور فقط ویریله‌جك کسه‌نك سن وحالنه کوره مقدارینی حکمادن اوکرنمك لازمدر زیراچوجقلره یکرمی درت ساعت ظرفنده بر بغدایدن زیاده‌سی تهلکه‌لیدر. بونك چوجقلره یدیرمك ایچون شکر وقرابیه‌سنی دخی یپارلر. کیلوسی غروش ۳۲۵

۵۳ (خطمی چیچکی) — فرانسزجه‌سی (فلوردو کیمو) — صدری ملطف یومشادیجی والتهابلره قارشودر — حاشلانمشی شکر ایله ایچیلور وعفونتلری یومشاتمق ایچون قینادیلوب صویله بزاصلادیله‌رق اوریلور وکوکنك سفوفی صدر علتلرنده قوللانیلور. اشبو سفوفی رازیانه یاغی وصاری بالمومی وچام ساقزی وتره‌منتی ایله برابر مرهم ایدوب یاره‌لری تمیزلمك ایچون دخی استعمال ایدرلر. کیلوسی غروش ۵

۵۴ (داچین) — فرانسزجه‌سی (ئه‌قورس دوقانل) — مضاد تشنج منبه — (دارچین) کله‌سنه نظر بیوریله. کیلوسی غروش ۸

۵۵ (دفنه یاغی) — فرانسزجه‌سی (اوویل دولوریه) —

اویاندریجی — قوری دفنه تخمینی توزایدوب وبخار ایله یومشادوب بالتعصیر چیقاررلر . اکثریا بیطرلر قوللانور . کیلوسی غروش ١٨

٥٦ (دلیجهٔ چاودار) مقهوزه — فرانسزجه‌سی (آرغودوسه غلی) — چوق احتلام اولنلره واویقوسی آره‌سنده تبول ایدنلره وبل صغوقلغندن بیاض آقنتی کلنلره وفلج وبوغماجه اوکسورکنه ووضع حمل اضطرابنه اوغرایانلره سفوف ومطبوخ درونده ویریلور و جوهری دخی چیقاریلور سملی برعلاجدر . کیلوسی غروش ٢٥٠

٥٧ (دووه‌ر سفوفی) — فرانسزجه‌سی (بودرو دووه‌ر) — مسکن معرق قابض — کبریتیت پوتاس وآزوتیت پوتاس وجزرعرق الذهب ومیان کوکی وافیون خلاصه‌سی بونلر توز حالنه کتوریله‌رك اعمال والتهاب قصبات وریح طیار مزمن واسهال خسته لقلرنده استعمال اولنور . ك ٤٥

٥٨ (رابل صوبی) — فرانسزجه‌سی (اودو رابل) — قابض دافع تعفن قاطع دم — زاج یاغنی اسپیرتودرونده یواش یواش قارشدیره‌رق پارلر ورنك ویرمك ایچون درونه برمقدار کانجك چیچکی علاوه ایدرلر . خارجاً و داخلاً قوللانیلور وسلوك قاننی دیکدیرمك ایچون بونکله برز اصلادیله‌رق اوزرینه اوریلور . کیلوسی غروش ٨

٥٩ (راوند چینی) — فرانسزجه‌سی (راسین‌دو روبارب) مقوی معدوی مسهل — استعمالی غایت لطیف اولوب فعلنی قوت ویره‌رك اجرا ایلدیکندن چوجقلره وقادینلره شروب وحب حالنده ویریلور وروح وخلاصه‌سی یاپیلور . کیلوسی غروش ٣٥

٦٠ (رطانیه خلاصه‌سی) — فرانسزجه‌سی (اکستره دورطانیه) — قابض — رطانیه کوکی توز ایدیلوب قینادیله‌رق استحصال ومزمن اسهالرك قطع ایچون دیکر علاجلره قاتیله‌رق استعمال اولنور . کیلوسی غروش ٢٥

٦١ (زاج قبریسی صاف) کبریتیت حدید صاف — فرانسزجه‌سی (سولفات دوفر پور) — بورشدبریجی قابض — تیور اکه‌نتیسی اوزرینه حامض کبریت محلولی اضافه‌سیله استحصال وفقرالدم وحمامتقطعه وقلب علتلرنده داخلا استعمال اولنور ویلانجق اوزرینه بزاصلادیله‌رق اوریلور . تعفناتی دخی دافعدر . کیلوسی غروش ٣

٦٢ (زاج یاغی صاف) حامض کبریت صاف — فرانسزجه‌سی (اسید سولفوریك پور) — ملطف قاطع الحراره هاضم — کهرچله طوزیله کوکردی اطرافی محفوظ و ایچی قورشون دوشه‌لی وسطحی براز مائل وصوطولی براوطه درونده یاقارلر بونلرك دومانی هواده برلشه‌رك ووجود حاصل ایدرك صویه دوشمکله زاج یاغی حاصل اولور و بعد التصفیه اجزاخانه‌لرده قوللانیلور . بونك برقاچ طمله‌سیله لیموناته یا پوب تسکین حرارت ایچون و یررلر . زاج یاغنی کیماکرلر باشلیجه معیاراتدن عدایتمکده‌درلر . کیلوسی غروش ٨

٦٣ (زنجفره مبلر) کبریتیت ثانی زیبق — فرانسزجه‌سی (سولفرروش دومرکور) — کوکردی آتشده اریدوب اوزرینه تدریجاً جیوه اضافه‌سی وبعدالتبرید تقطیر ایله یاپیلور وطبیعتده دخی کوکرد ایله قاریشق بولنور . علم طبده یالکز بعض جلد خسته‌لکلرنده توتسوسنی ویررلر وبیطارلر قوللانورلر . کیلوسی غروش ٣٦

٦٤ (سرکه روحی) حامض حل — فرانسزجه‌سی (اسیدآسه تیك) — آسه‌تات دو سودك اوزرینه حامض کبریت اضافه‌سیله حاصل اولور . ملطف موقظ معتدل اولوب تعفناتی و باش آغریلرینی وحال غشیده کلان ونفس طارلقلرینی دفع ایچون قوللانورلر . کیلوسی غروش ٧

٦٥ (سرمضاعف) کبریتیت پوتاس — فرانسزجه‌سی (سولفات دو پوتاس) حامض کبریت وپلین طوزی ایله اعمال اولنور بونی مقدما

مسهل اولەرق قوللانورلر ایدیسەده اخیراً دها نافع مسهللر بولندیغیچون شمدی آزقوللانلمقده و(دووه ر) سفوفنه قاتلمقدەدر . کیلوسی غروش ١٠

٦٦ (سلمن بیاض) قلور ثانی زیبق — فرانسزجەسی (بی قلورور دومرکور) — کبریتیت ثانی زیبق وطوز وحض اخیر منغنز ایله استحصال اولنور — مغیر مضاد فرنکی — خارجاً غرغره وبانیو وشرنقه ایله داخلا حب حالنده قوللانورلر . کیلوسی غروش ٤٥

(طاتلی سلمن) دخی بیاض سلمن ایله جیوه برلکده تبخیر اولنەرق وجوده کتوریلورایسەدەطبابتده قوللانمق ایچون بونی تکرار اصولی اوزره تبخیر وتطهیر ایدرلر . اشبو طاتلی سلمن بوزیجی واریجی وطارد دیداندر . قوری کوز اغریلرنده قرنیهٔ لامعه یه کلان لکەلرك ازالەسیچون قوللاندقلری کبی جکر عفونتلرنده دخی التونلی تیمور بوزان و شکر ایله ویررلر . بوعلاجی استعمال ایدن ذاتك قطعا اکثی وطوزلی یمامسی اخطار اولنور . کیلوسی غروش ٥٠

٦٧ (سنامکی) — فرانسزجەسی (فوی دو سنه) — جلەنك معلومی اولدیغی اوزره تلیین ایچون قوللانلمقدەدر . التی درهم سنامکی و سکز درهم قدرت حلواسی و التی درهم انکلیز طوزی و ایکی درهم انیسون تخمی برلکده حاشلانەرق لزومی قدری استعمال اولنور لکن سنامکینك چوپلرینی آیقلامق شرطدر . یالکز سنامکی دخی مسهل ایسه ده سائرلریله قارشدیرلمدقچه وجع کتورر . کیلوسی غروش ٦

٦٨ (سنەغا سود اوتی کوکی) — فرانسزجەسی (راسین دوپولی غاله سنەغا) — آز مقداری او یاندیریجی ومدرر چوق مقداری مقیدر . التهاب رئه وسعالده مطبوخی قوللانیلور . کیلوسی غروش ٦٠

٦٩ (سورر احمر) — حض ثانی زیبق — فرانسزجەسی

(پی اوقسید روژ دومرکور) — جیوه‌یی برمطره درونه ومطره‌یی حمام رمل اوزرینه قویوب یواش یواش حامض آزوت علاوه اولنور وبواشناده‌کی غلیانی سکونت پیدا ایتدکدنصکره تکرار قیناداقده سوررا حرو جوده کلور . اویاندیریجی ومغیردر . کیلوسی غروش ٤٥

(پرەسپی ته بیلان) دنیلان بیاض سوررى دخی آزوتیت زیبق محلولنی حامض قلور ماء ایله ترسیب ایدرك استحصال ایدرلر وخارجاً طوزلی بلغم واسکی قرحه‌لری اصلاح ایچون مرهمی یپارلر . کیلوسی غروش ٤٠

٧٠ (سولفاتو قنه‌قنه سی) کبریتیت کنین — فرانسزجه سی (سولفات دوکنین) — قنه قنه قلیزایه وحامض قلورماء وصو وسویغش کرج ایله استحصال اولنور . آز مقداری یعنی ایکی اوچ بغدایی مقوی وشخصنه کوره التی بغدایدن اون التی بغدایه قدری دافع حمادر . (قنه قنه) یه دخی نظر بیوریله . کیلوسی غروش ٢٢٥٠

٧١ (سیجاق اوتی) خامض آرسنیق — فرانسزجه‌سی (اسید آرسینو) — محلل صوسزلق ویریجی — سمه وفرنکی علتلرنده وامراض جلدیه‌ده غایت آز مقداری داخلاً قوللانیلور و(فوولر) روحی یاپیلور . کیلوسی غروش ٣

٧٢ (شاپ) مضاعف کبریتیت آلومین وپوتاس — فرانسزجه‌سی (سولفات دالومین آدو پوتاس) — بورشدیریجی قابض ملطف — (پیرد الون) دنیلان برنوع معدنی طاشك احراقیله یاپیلور وبعض وولقان قوصونتیلری آره‌سنده بولنور و تصفیه اولنه‌رق رحمدن سیلان دمی وبعض اسهالاری قطع ایچون قوللانیلور وغرغره یاپیلور . کیلوسی غروش ٢

٧٣ (شراب) — فرانسزجه‌سی (وەن) — آزی مقوی واویاندیریجی چوغی منوم — قرمزی شراب قرمزی وعادیسی بیاض اوزومدن یاپیلور عادیسی مدرردر . اسقور پیت علتنده قوللانیلان

(اسقور پیت شرابی) نی دخی بایر طورپی و کلنجك چیچکی وقاشق اوتی وروحی وصو تره‌سی وخردل و بیاض شراب ایله پیارلر .

٧٤ (شربتجی اوتی) ازهار دینار — فرانسزجه‌سی (فلور دو اوبلون) — نیم منوم — کساحه وجلد وصره‌جه علتلرنده قوللانیلور ویتاقده او یقو بکله‌یانلرك یصدقلری درونـه طولدیریلور . (لوپوله‌ن) شربتجی اوتنك جوهریدر . اوتنك کیلوسی غروش ٩

٧٥ (صارمساق معجونی) — فرانسزجه‌سی (الکتوئر دی یاسقور دیوم) — اسهالی تسکین ایچون شخصنه کوره کونده بر ایکی درهمی قوللانیلور . بلوط الارض دیدکاری اوت . قرمزی کل . لفافه . چنتیانه کوکی . زنجفیل . دارفلفل . خیارشنبه . دارچین . قاسنی . ضمغ عربی . کیلرمنی . افیون خلاصه‌سی . کل بالی . اسپانیا شرابی ایله اعمال اولنور . کیلوسی غروش ١٥

٧٦ (صاری صبر) — فرانسزجه‌سی (آلوئس) — ملین — تلیین ایچون حب حالنده قوللانیلور . اسپیرتو ایله یاپیلان روحی قابض ویاقیجی اولدیغندن بونی بیطارلر یاره‌لری تمیزله‌مك و بتیشدیرمك ایچون خارجاً قوللانورلر . کیلوسی غروش ٩

٧٧ (طافلان‌صویی) — فرانسزجه‌سی (اودلوریه سریس) — برنوع طافلان یپراغنی تقطیر ایدرك چیقاروب الم اعصاب وجکر عفونتلری وبوغاجه اوکسورك ومعده سانجیلرنده شخصنه کوره داخلاً طمله ایله قوللانورلر ووجعی زیاده اولان یاره ویانقلرك وجعنی تسکین ایچون بالمومی وبادم یاغی ایله برابر مرهم یپارلر . کیلوسی غروش ٣

٧٨ (طالیون یاقیسی) لزق دیاشیلون — فرانسزجه‌سی (آمپلاتری دی یاشیلون) — مرده‌سنك وزیتون یاغی ایله اعمال و یاره‌لری یومشاتمق وهوادن محافظه ایتمك ایچون استعمال ایدرلر . کیلوسی غروش ٩

٧٩ (طرطير مقبي) — فرانسزجه‌سی (طرطير ئه‌مه‌تيك) — هم مسهل وهم مقبی در تيمور بوزان وقرمطرطر وصو ايله ياپوب ريح طيار مزمن وذات الجنب وذات الرئه وسل علتلرنده داخلاً سائر اجزا ايله ويرلر وخارجاً دخی وجوده چيبان دوكديرمك ايچون مرهمی سورلر. كيلوسی غروش ٢٤

٨٠ (طوز روحی) — فرانسزجه‌سی (اسيد قلوری دريق پور) — عادی طوز وزاج ياغی وصو ايله چيقاروب قره جمالرده حرارتی تسكين ايچون ليمونانه‌سنی بيارلر وسكز درهم قره طوت شروبی درونه ايكی اوچ طمله‌سنی قويوب آغز آغريلرنده آغريان يره ياموق ايله سورلر. حرارتی تسكين ايچون ياپيلان ليمونانه‌سی بر برداق شكر شربتی درونه اوچ درت طمله قويمغله اولور زياده‌سی سمدر. كيلوسی غروش ١٠

٨١ (عسلبند — عسلبان) — فرانسزجه‌سی (بوم بزوان) — صوماتره اطه‌سنده براغاجك ساقزيدر. مثانه‌وصدر ونفس طارلغی علتلرنده نوتسی ايديلور تعفناتی دخی دافعدر. روحی‌ده اولور. كيلوسی غروش ٢٠

٨٢ (غلسيرين) خلوين — ساده ياغنی كرج صويی ايله صابون حالنه كتوروب بوندن حاصل اولان صويی زاج ياغی ايله معامله ايدرك وبعده اسپيرتو ايله حمام ماريده قينادرق اعمال ايدرلر. خارجاً بعض يارەلرده وال چطلاقلرنده وصوده محلولی قولاق آغريلرنده قوللانلقدەدر. لـ ١٦

٨٣ (فوسفور) حامض — فرانسزجه‌سی (اسيد فوسفوريك) — فوسفور حامض آزوت وصو ايله استحصال وحرارتی قطع وتلطيف ايچون برقاچ طمله‌سيله بر برداق شكرشربتی درونده‌ليمونانه‌سی اعمال اولنور وبعض مطبوخلر درونه دخی علاوه ايديلور (فوسفور) كلمه‌سنه‌ده نظر بيوريله.

٨٤ (قاديغی) — فرانسزجه‌سی (اوويل دوقاد) — اريج

اغاجنی احراقله چیقاروب جلد خسته لکارنده خارجاً مرهم اولهرق قوللانورلر . کیلوسی غروش ٧

٨٥ (قاربونات دوسوت مکرر) ثانی قاربونیت سوت — عادی قاربونات دوسوتك صوده محلولانه حامض قاربون علاوه سیله پیارلر . هاضم معدوی مدرر — اکثری معدن صولرنده دخی بولنور . ایکی درهم مکرر قاربونات دوسوت بربچق درهم قرمطرطر اکشیسی ایله برلشدیکی حالده کوپورر — ستلیج اولور . کیلوسی غروش ٣

٨٦ (قارغه بوکن) جوز مقیی — فرانسزجه سی (نواوومیق) — ته تانوس وامثالی سکیر علتلرنده قوللانیلور وروح وخلاصه سی یاپیلور . (استرکنین) دنیلان جوهری دخی فلج وصرعه وقره صو خسته لکلرنده جلده شرنقه ایدیلور .

٨٧ (قاقوله) — فرانسزجه سی (سیمانس دوقار داموم) — معدوی منبه دافع ریح — (قاقوله) کلمه سنه نظر بیوریله .

٨٨ (قدرت حواسی) من — فرانسزجه سی (مان) — ملین — یاسمینه فامیلیاسندن لسان العصفور یاخود دیش بوداق اغاجنك یپراقلرنده طبیعی حاصل اولورایسه ده اکثر یا جزر بقلهٔ غزالك کوکی یاخود یپراقلری چیرلمکله ده چیقاریلور . اشبو بقله نك الك زیاده محصولداری (قاله بار) اطه سنده در . بونی شروب حالنده مسهللر درونه قورلر . لك ١٤

٨٩ (قرمز معدنی) — فرانسزجه سی (کیرمز مینه رال) — معرق قاطع مضاد منبه — مسحوق کبریتیت انتی مووانی قاربونیت سوت ایله قاینادهرق استحصال وذات الجنب والرئه وضیق نفس ونزلهٔ مزمن وجکر علتلرنده سفوف وحب حالنده استعمال ایدرلر . کیلوسی غروش ٨٠

٩٠ (قرمطرطر) ثانی طرطریت پوتاس — فرانسزجه سی (قره م

دوطرطری) ملین — اوزوم شرابنك و تمر هندینك طورتیسنی صیجاق صوده حل و براز کیل اضافه‌سیله قیناده‌رق تبلر ایتدیررلر ومؤخراً محلول حالنه کتورمك ایچون (حامض بوریك) وصو ایله تکرار قینادیرلر ٠

(طرطرات دوپوتاس آدوفر) دیدکلری چلیکلی مبلر قرمطرطر دخی بالاده محرر قرمطرطری حمض ثانی حدید وصو ایله حل ایتدکدنصکره قینادەرق چیقاروب مقوی شروب مقامنده قوللانورلر ٠

(اسید طرطریق) دنیلان قرمطرطر اکشیسی دخی ابتدا کی قرمطرطری تباشیر وزاج یاغی وکرچ قیماغیله صوده‌حل ایتدکدنصکره قینادەرق‌وجوده کتوررلر ٠ ملطفدر حرارتلری ازاله ایچون لیموتاتەسی یاپیلور ٠

کیلوسی غروش ١٩ ثانی
٢٠ چلیکلی
٢٤ اکشی

٩١ (قصاب مرهمی) — فرانسزجه‌سی (اونغوان بازیلیق) — زفت و رچنه وبالومی وزیتون یاغی اریدیله‌رك یاپیلوب وجعسز یاره‌لری تطهیرایچون اوزرینه اوررلر ٠ کیلوسی غروش ١٠

٩٢ (قطران روحی) — فرانسزجه‌سی (قیره اوزوت) — مقطر اردیج قطرانی صووزاج یاغی‌ایله تکرار انبیقدن چکه‌رك استحصال‌ایدوب چورك دیش آغریلرینی تسکین‌ایچون پاموغه بولاشدیره‌رق اوزرینه قورلر٠ قروحك تطهیری ایچون دخی قوللانیلور ٠ (قطران صویی) اردیج‌ده محرردر٠ کیلوسی غروش ٢٥

٩٣ (قلمچنکار) حلیت نحاس — فرانسزجه‌سی (آسه‌تات دو کوویوری) — باقرپارچه‌لری‌اوزوم جبره‌سی‌درونده برمدت ترکله حاصل اولان یشیل پاسدر بونی فرنکی علتلندن کیك اوزرنده حاصل اولان لجوم زائده‌یی‌ازاله واوراسنی صیقشدیرمق ایچون قوللانورلر٠ بیطارلرك دخی علاجیدر ٠ کیلوسی غروش ١٣

٩٤ (قلور) — کله‌سنه نظر بیور یله ٠

٩٥ (قلورات دی پوتاس) — قاربونیت پوتاس محلولندن غاز قلور چکوریله‌رك استحصال واسقورپیت وحناق خسته‌لکارنده غرغره اوله‌رق استعمال اولنور ٠ بعض اغز اغریلرینی دخی ازاله‌ایچون قره‌طوت شروبیله قارشدیره‌رق عفونتلی محلاره پاموق‌ایله باصدیررلر ٠ کیلوغروش ١٣

٩٦ (قلور وفورم) — کرچ‌قیمانی‌اسپرتو وصو وسونمدك کرچ‌ایله تقطیر اولنه‌رق چیقاریلوب بیوك عملیات اجرا ایدیله‌جك‌آدمه حسنی‌ابطال ایچون قوقلادیلور و آغریلری تسکین ایچون بادم‌یاغی وبعض روحلرایله قاریشق اوله‌رق خارجاً سوریلور ٠ کیلوسی غروش ٣٣

٩٧ (قلورردوفرپر) — پرقلورور دوفرلیکیت) — قاطع‌دم قابض چلیك پاسی‌و طوز روحی و صو ایله استحصال اولنوب دم کلان محله خارجاً بزاصلادیله‌رق قونور وشرنقه ایدیلور وداخلا دخی سائر معالجات‌ایله‌برابر فقرالدم خسته‌لغنده ویریلور٠ کیلوسی غروش ٦

٩٨ (قنطریون چیچکی) — فرانسزجه‌سی (صوم میته دوپطیت سانتوره)— مقوی معدوی دافع حما — حاشلانان‌صوبی‌شکرایله‌ایچیلور ودیکر صورتده دخی استعمال اولنور٠

٩٩ (قنه قنه‌قابوغی) — فرانسزجه‌سی (ئه‌قورس‌دوکینکینا) — امریقا وسائر بعض محللرده بولنان رو بیافاملیاسندن وسنقونه جنسندن براغاجك قابوغیدر قیرچیل رنکده اولانك کنینی آز صاری رنکده اولانك چوق ایکیسی اورته‌سی رنکده اولانك متوسط اولور٠ اشبو اغاجك چیچکی قرمزی کل‌رنکنده وقوقوسی لطیفدر٠ ذکراولنان اوچ نوعدن‌بشقه دهابرچوق نوعلری وارایسه‌ده قوت وکنینی آزاولور٠ قنه‌قنه معدوی وبورشدیریجی ونفعی کثیر برمبارك قابوقدر٠ روح وخلاصه

وشروب وشرابنی دخی بیارلر . اوچ درهم قنه قنه قابوغی اوچ درهم اخلامور کوری ایکی درهم شاب اوج درهم هرجائی بنفشه کوکی برلکده سحق اولنه رق دیش اتلرینه سوریلور ایسه قوت و یرر . کیلوسی غروش ٤٢
خلاصه سی ٢٠٠

١٠٠ (قواق مرهمی) مرهم غرپ — فرانسزجه سی (اونغوان پوپلیه) — مسکن — قوری اوزرلك پیراغی قواق فلیزی حشحاش پیراغی . طموز یاغی . بان اوتی برلکده از یله رك مرهم حالنه کتوریلوب باسور همه لرینك اضرابنی تسکین ایچون سوریلور . کیلوسی غروش ١٨

١٠١ (قورد بوغان پیراغی) اوراق حانق الذئب — فرانسزجه سی (فوی داقونی) — رنون کلاسه فاملیاسندن برنباتدر خلاصه سنی یاپوب فلج وریح طیار مزمن علتلرینی دفع ایچون حب حالنده قوللانورلر . ك ٥٦

١٠٢ (قورشون طوزی) حلیت اسرب — فرانسزجه سی (آسه تات دوپیلوم) — مرده سنك وحامض حل ایله یاپیلور واجزاخانه لرده مؤخراً تکرار قینادیله رق قرستاللندیریلور . بورشدیریجی بوزیجی — قبض ایچون دیکر اجزالره برابر داخلا استعمال وجلد ویانق وعفونتلر ایچون خارجاً طلا ایدرلر . اشبو طوزه براز دها مرده سنك وصوقویه رق قینادیلدیغی حالده قورشون سرکه سی اولور . کیلوسی غروش ٦

١٠٣ (قوصو چیچکی) — فرانسزجه سی (قلور دوقوصو) — حاشلانان صویی صوغلجانلری دوشورر . کیلوسی غروش ٢٤

١٠٤ (قوندوز بوجکی) زراریح — فرانسزجه سی (قنطاریت) — قوله اوپتر جنسندن وتراشه لیت فاملیاسندن بربوجکدر مایس وحزیران آیلرنده اوچارلر وياسمن ولیلاق کبی پیراغی کورك اغاجلرده یشارلر . اشبو بوجکلر بوزمانلرده صباح ایرکندن اغاجك اتنه چوقه سره رك طوپلانوب

سركه بوغوسيله تلف ايديلور ومسحوقى مرهمه قارشديريله‌رق ياقى ياپيلور وروحى دخى ايجابنه كوره طلا ايديلور . كيلوسى غروش ٦٥
مرهمى ١٨

١٠٥ (قوندوز حايه‌سى) — فرانسزجه‌سى (قاستوره اوم) — قيصه اياقلى كديدن كوچورك بربيانى حيوانك اركك و ديشيسنك مقعدلرى جوارنده‌كى ايكى غده‌دن بريدر . تشنجه قارشو و مقوى اوله‌رق سفوف وروح حالنده قوللانورلر وبعضاً شربته دخى ايدرلر .

١٠٦ (قيماق مرهمى) — فرانسزجه‌سى (اونغوان سن پيلى) — صورت اعمالى بالمومى ايله زيتون ياغنى اريدوب قارشديره رق اعاده تقدن عبارتدر . كيلوسى غروش ١٨
(پوماته) دخى بادم ياغى واسپرماچت يعنى بالق نفسى و بياض بالمومى ايله قيماق مرهمى كبى ياپيلور .

١٠٧ (كافور) — فرانسزجه‌سى (قانفرى) — مضادشهوت — بعض معالجات ايله برابر امراض عصبيه‌ده توتون كبى ايچيريلور وروحى اعضايه طلا ايديلور . (كافور) كلمه‌سنه‌ده مراجعت بيوريله . ك ٢٢

١٠٨ (كدى اوتى) — جزر حشيشة الهره — فرانسزجه‌سى (راسين دو واله ريان) واله ريانا فامليا سندن دالارى دليكلى و سيورى پيراقلى براغاجك كوكيدر — دافع حما طارد ديدان — تشنجلره قارشودر . سفوف وحب وسائره‌سى ياپيلور وخلاصه‌سى دخى اولور .
خلاصه‌سنك كيلوسى غروش ٣٦

١٠٩ (كرچ قيماغى) — فرانسزجه‌سى (قلورر دو شو) — سوينمش كرچكدن غاز قلور چكوريله‌رك استحصال اولنور . تعفناتى دافعدر لكه‌لرى دخى چيقارر . كيلوسى غروش ٣،

۱۱۰ (کوکرجین کوکی) — فرانسزجه‌سی (راسین دوقولوبو) — قابض مقوئ معده — اسهالدن باغرساقلره کلان ضعفی ازاله ایچون حاشلانان صوینی ایچیرلر سفوفی وروحی دخی اولور . کیلوسی غروش ۸

۱۱۱ (کهرچله طوزی) — فرانسزجه‌سی (آزوتات دوپوتاس) — مدرر معتدل اریدیجی — آزوتیت دوسوت و پلین طوزی ایله یاپیلور . وطبیعتده اولدیغی کبی آلچیدن دخی چیقاریلور . کیلوسی غروش ۸

۱۱۲ (کهرچله قیماغی) — فرانسزجه‌سی (قاربونات دوماغنزی) — طبیعتده بولنور ومعدن صولرندن چیقاریلور انکلیز طوزینی پلین طوزی ایله برابر اریدوب بعدالترسیب حاصل اولان پوصه‌دن دخی چیقاررلر معده نك حموضاتنی ازاله و حامضات ابله تسمیم اولنانلری تخلیص وتلیین ایچون قوللانیلور . دیش توزلرینك ترکیباتنده دخی واردر . ك ۸

۱۱۳ (لقمان روحی) — فرانسزجه‌سی (اتر سولفوریك) — تشنجلره قارشو وایچقریقلری دافعدر . حامض کبریت واسپیرتوایله استحصال واحتلاج وعصبی سانجیلری تسکین و بونلرده ظهور ایدن غشیانلری منع ایچون استعمال اولنور . برقاچ طمله‌سی بر بارداق شکر شربتنه قونه‌رق شرخوشه ایچیرلسه آیلور . کیلوسی غروش ۱۰

۱۱۴ (لینت معجونی) — فرانسزجه‌سی (الکتوئر لنی تیف) — تلیین ایچون برکوزل علاجدر شخصنه کوره یارم درهمدن بش التی درهمه قدر و یریلور . صورت اعمالی سکز درهم صویی آیقلانمش سنامکی بی مقدار کافی صوده قینادوب ایچنه یوزالتمش درهم شکرعلاوه‌سیله قویو شروب حالنه کتوردکدن صکره درونته ۲٤ درهم مسحوق کل قوریسی ۲٤ درهم خیارشنبه ۲٤ درهم چکردکی آیقلانمش تمرهندی ۲٤ درهم چوپی آیقلانمش مسحوق سنامکی بردرهم رازیانه تخمی بردرهم آنیسون قویوب معجون حالنه کتورمکدن عبارتدر .

١١٥ (مارول سودی) عصارهٔ حس — فرانسزجه سی (لاقتو قاریوم) — افیون کبی اویوشدیریجی قاطع سعال — یبانی آجی مارولك قوجانمی چیرهرك سودینی آلوب شروب وحب یپارلر . بونك قوللانلیان دیکر برزهرلی نوعی دخی واردر . کیلوسی غروش ٢٠٠

١١٦ (مازی طوزی) — فرانسزجه سی (اسید طانیك) — لقمان روحی واسپیرتو وماء مقطر ومسحوق مازی ایله استحصال اولنور . اسهالاری تسکین ایچون داخلاً و بل صغوقلقلرینی دفع ایچون شرنغه حالنده استعمال ایدرلر وساچی دوکیلانلرك باشلرینه یوماته ایله سوررلر . کیلوسی غروش ٤٥

١١٧ (مرمرقیماغی) — تباشیر راسبه — فرانسزجه‌سی (قره‌پره پاره) — خوضاته قارشو وقابضدر قلورور قالسیوم وقاربونیت سوت محلولندن استحصال اولنور معده‌یی تصحیح وقبض ایتمك ایچون ویررلر . کیلوسی غروش ٦

١١٨ (مصر مرهمی) — فرانسزجه‌سی (اونغوان اجیبت‌سیاق) — بال وکسکین سرکه وقلم جنکار قینادیله‌رق مرهم حالنه کتورلمکدن عبارتدر . یاره‌لری تمیزلمك ایچون بیطارلر قوللانورلر . کیلوسی غروش ١٢

١١٩ (ملح عجایب) — فرانسزجه‌سی (سولفات دوسوت) — حامض قلور ماء اعمالنده حاصل اولان طورطودن استحصال وتلیین ایچون استعمال اولنور . بونی (غلوبر) نام کیماکر (١٦٥٨ م و ١٠٦٩ ه) تاریخنده طوزلی صولرك ترکیباتنی زاج یاغیله تجربه ایدرکن بولمش ایدی . کیلوسی غروش ٢

١٢٠ (لقمان روحی) آمونیاق بالماء — فرانسزجه‌سی (آمونیاق لیکیت) — نشادر وسو یمدك کرچ واسطه‌سیله چیقاریلور و طبیعی اوله‌رق بعض معدنلرده و هوا و نباتاتده دخی بولنور . نشادر روحنی

سیزیلری ویللری ازاله ایچون اسپیرتو و زیتون یاغیله برابر اوله‌رق طلا ایدرلر وزهرلی بوجکلرك صوقدیغی یرلره سوررلر . برقاچ طمله‌سی بر بارداق شکر شربتنه قونه‌رق سرخوشه ویرلدیکی حالده غثیان کتورمکله آییلور وسیجاقدن وهوا عفونتلرندن ضرر کلمامك ایچون قوقلانور . ك ٤

۱۲۱ (هندیاغی) زیت خروع — فرانسزجه‌سی (اوویل دو ریچن) — خروع دنیلان نباتك فصولیه دانه‌سی کبی تخمندن بالتعصیر چیقاررلر وتلیین ایچون شخصنه وعلتنه کوره ایکی درهمدن اون درت درهمه قدر ویررلر . قولای ایچمك ایچون بعض کوزل قوقولی صولر علاوه ایدیله‌رك سوبیه‌سی دخی یاپیلور . کیلوسی غروش ۷

(ذکر اولنان اجزایی فرانسزجه اسملرندن دخی بولمق ایچون)
(شویله برجدول یاپیلدی)

N°.	نمرو اسامی اجزاء
093 Acétate de cuivre	۰۹۳ آسه‌تات دوکوویور
102 Acétate de plomb	۱۰۲ آسه‌تات دوپیلوم
064 Acide acétique	۰٦٤ آسید آسه‌تیك
007 Acide fénique	۰۰۷ آسید فنیك
041 Acide azotique pur	۰٤۱ اسید ازوتیك پور
116 Acide tannique	۱۱٦ آسید طانیك
080 Acide chlorhydrique pur	۰۸۰ اسید قلوری دریق پور
083 Acide phosphorique	۰۸۳ اسید فوسفوریك
062 Acide sulfurique pur	۰٦۲ اسید سولفریك پور
071 Acide arsénieux	۰۷۱ اسید ارسینو
090 Acide tartrique	۰۹۰ اسید طرطریق
006 Alcool	۰۰٦ آل قونول
076 Aloés	۰۷٦ آلوئس
120 Ammoniaque liquide	۱۲۰ آمونیاق لیکیت
047 Azotate d'argent. crist.	۰٤۷ ازوتات دارژان قرستالیزه
033 Azotate de bismuth	۰۳۳ ازوتات دوبیزموط
111 Azotate de potasse	۱۱۱ ازوتات دوپوتاس

002	Baies de géniévre	۰۰۲ به‌دوژینوری
081	Baume benjoin	۰۸۱ بوم بنژوان
038	Borax	۰۳۸ بوراقس
027	Brômure de potassium	۰۲۷ برومور دوپوتاسیوم
107	Camphre	۱۰۷ قانفری
054	Cannelle	۰۵٤ قانل
104	Cantharide	۱۰٤ قنطاریت
045	Carbonate de fer	۰٤۵ قاربونات دوفر
029	Carbonate de potasse	۰۲۹ قاربونات دو پوتاس‌پی
112	Carbonate de magnésie	۱۱۲ قاربونات دوماغنزی
085	Carbonate de soude (bi)	۰۸۵ قاربونات دوسوت مکرر
105	Castoréume	۱۰۵ قاستوره اوم
066	Chlorure de mercure (bi)	۰٦٦ قلورر دومرکور پی
094	Chlore	۰۹٤ قلور
096	Chloroforme	۰۹٦ قلورو فورم
097	Chlorure de fer liquide (per)	۰۹۷ قلورر دوفر پر
109	Chlorure de chaux	۱۰۹ قلورر دوشو
095	Chlorat de potasse	۰۹۵ قلورات دی پوتاس
090	Crème de tartre	۰۹۰ قرم دوطرطری
117	Craie préparée	۱۱۷ قره پره پاره
092	Créosote	۰۹۲ قیره‌اوزوت
077	Eau de laurier cérise	۰۷۷ اودولوریه سریس
058	Eau de rabel	۰۵۸ اودو رابل
099	Ecorce de quinquina	۰۹۹ نه‌قورس دوکینکینا
034	Ecorce d'orange amére	۰۳٤ نه‌قورس دورانج عامر
114	Electuaire lénitif	۱۱٤ الکتوئر لنی‌تیف
036	Electuaire thériaque	۰۳٦ الکتوئر تریاق
078	Emplâtre de diachylon	۰۷۸ آمپلاتری دی‌یاشیلون
075	Electuaire de diascordiume	۰۷۵ الکتوئردی یاسقوردیوم
031	Emplâtre épispastique d'albes	۰۳۱ آمپلاتری اپیس پاستیق
056	Ergot de séigle [peyres	۰۵٦ آرغودوسه غلی
113	Ether sulfurique	۱۱۳ اترسولفریك
024	Extrait de ciguë	۰۲٤ اکستره دو سیکو
060	Extrait de ratanhia	۰٦۰ اکستره دو رطانیه
067	Feuille de séné	۰٦۷ فوی دو سنه

009 Feuille de sauge	٠٠٩ فوی دو سوژ
003 Feuille de sabine	٠٠٣ فوی دو صابین
026 Feuille de jusquiame	٠٢٦ فوی دو ژوسکیام
101 Feuille d'aconit	١٠١ فوی داقونی
053 Fleur de guimauve	٠٥٣ فلور دو کیمووو
005 Fleur d'arnica	٠٠٥ فلور دارنیقه
021 Fleur de camomille	٠٢١ فلور دو قامومیل
074 Fleur de houblon	٠٧٤ فلور دو اوبلون
037 Fruits de tamarin	٠٣٧ فوروی دو طمارن
012 Fougère-mâle	٠١٢ فوچر مال
082 Glycérine	٠٨٢ غلسیرین
004 Goudron	٠٠٤ غودرون
025 Huile de foie de morue	٠٢٥ اوویل دوفووا دومورو
084 Huile de cade	٠٨٤ اوویل دو قاد
055 Huiles de laurier	٠٥٥ اوویل دو لوریه
121 Huile de ricin	١٢١ اوویل دو ریچن
022 Huile d'amande	٠٢٢ اوویل دامانت
017 Hydrate chlorale	٠١٧ ایدرات قلورال
019 Iode	٠١٩ ایوت
020 Iodure de petassium	٠٢٠ ایودور دو پوتاسیوم
089 Kermès minéral	٠٨٩ کرمز مینه‌رال
103 Kousso	١٠٣ قوصو
115 Lactucarium	١١٥ لاقتوقاریوم
011 Laudanum (liquid : de sydenh .)	٠١١ لاؤدانوم
088 Manne	٠٨٨ مان
086 Noix vomique	٠٨٦ نواوومیك
028 Oléorésine de copabu	٠٢٨ اولهاورزین دو قوپاهو
106 Onguent simple	١٠٦ اونغوان سن‌پلی
049 Onguent mercuriel. double	٠٤٩ اونغوان مرکوریل‌دوبلو
118 Onguent aegyptiac	١١٨ اونغوان اجیپت سیاق
091 Onguent basilicum	٠٩١ اونغوان بازیلیق
100 Onguent populéum	١٠٠ اونغوان پوپلیه
010 Opium	٠١٠ اوپیوم
069 Oxyde ronge de mercure (bi)	٠٦٩ اوقسید مرکور روژ بی
040 Oxyde de zinc	٠٤٠ اوقسید دو زنك

044	Poix résine	٠٤٤ پووا رزین
030	Poivre noir	٠٣٠ پوأوری انوار
057	Poudre de dower	٠٥٧ پودرو دو دووم
001	Quassia amèr	٠٠١ قواسیه عامر
046	Racine de gentiane	٠٤٦ راسین ژان سیان
043	Racine de salep	٠٤٣ راسین دوسالب
068	» de poligala sénéga	٠٦٨ راسین دوپولی غا له سنه غا
013	« d'ipéca	٠١٣ راسین دی پقه
108	« de valériane	١٠٨ راسین دو واله ریان
018	« de chiendant	٠١٨ راسین دوشیه ن دان
110	« de colombo	١١٠ راسین دوقولومبو
059	« da Rhubarb	٠٥٩ راسین دو روبارب
052	Santonine	٠٥٢ سانتونین
016	Semences de belladon	٠١٦ سیمانس دوبالدون
015	Semences d'anis	٠١٥ سیمانس دانی
051	Semences de moutharde	٠٥١ سیمانس دوموطارت
087	Semences de cardamome	٠٨٧ سیمانس دوقاردامووم
098	Sommité de petite centaurée	٠٩٨ صوم میته دو پطیت سانتوره
042	Soufre doré d'antimoine	٠٤٢ صوفرو دوره دانی موان
065	Sulfate de potasse	٠٦٥ سولفات دو پوتاس
061	Sulfate de fer pur	٠٦١ سولفات دوفرپور
072	Sulfate d'alumine et de potasse	٠٧٢ سولفات دالومین آدو پوتاس
063	Sulfure rouge de mercure	٠٦٣ سولفرروش دومرکور
014	Sulfate de magnésie	٠١٤ سولفات دوماغنزی
039	Sulfate de zinc	٠٣٩ سولفات دوزنك
070	Sulfate de quinine	٠٧٠ سولفات دوکنین
119	Sulfate de soude	١١٩ سولفات دوسوت
023	Savon de médicinal	٠٢٣ صاوون مه دی سینال
032	Staphysaigre	٠٣٢ استاقیزغری
090	Tartrate de potasse et de fer	٠٩٠ طرطرات دوپوتاس آدوفر
079	Tartre émétique	٠٧٩ طرطیری ئه مه تیك
035	Têrébenthine	٠٣٥ تره بانتین
050	Têtes de pavot	٠٥٠ تت دوپاوو
073	Vin	٠٧٣ وین
048	Vin de colchique	٠٤٨ وین دوقولشیق

﴿ فاس ﴾ — اقصای مغربده برحکومت مستقلهٔ اسلامیه در التی ملیون بش یوز بیك نفوسی اولوب مقر اداره‌سی (طنجه) وبلاد مشهوره‌سی (مراکش) و (موغادور) در. بودولته آورو پالیلر (ماروق) دیرلر . فاس حکومتی (١٦٠٠ م و ١٠٠٩ ه) تاریخنده ابتدا ایدرك (١٨٥٣ م و ١٢٧٠ ه) ده مولی عبدالرحمن سلطانك وفاتیله سید محمد سلطان یرینه کچمش و بودخی (١٨٧٣ م و ١٢٩٠) تاریخنده وفات ایتمکله سلطنت سلطان (حسن) ه انتقال ایتمشدر . اشبو فاس سلطانلری سلالهٔ حسینیهٔ علویه‌دندر . (١٥٧٥ م و ٩٨٣ ه) ده فاس حکمداری بولنان عبدالملك تخت مغصوبنه اعاده‌سنی استرحام ایتمسی اوزرینه طرف دولت علیه‌دن دونمانکوندریلوب تخته اجلاس اولنمش وفاس ممالکی بوصورتله نوعما دولت علیه حمایه‌سنه کیرمش ایدی. اسپانیالولر فاس ساحلنده وسبته بوغازی اوزرنده (سوتا) نام موقع ایله دیکر بعض مواقع بحریه‌یی تصرف ایتمکده‌درلر . حکومت کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ فاضل احمد ﴾ پاشا — مشاهیر وکلای دولت علیه‌دن کوپریلی محمد پاشا زاده در (١٦٦١ م و ١٠٧٢ ه) تاریخنده پدرینك وقوع وفاتیله یرینه صدراعظم تعیین اولندی. اوته‌دنبرو دولت علیهٔ عثمانیه‌یه حسن خدمت وصداقتله مشتهر بولنان اجداد عظامی اثرینه بودخی اقتفا ایله تصدرندن برسنه صکره اوسترپا محاربه‌سنه کیدوب (١٦٦٤ م و ١٠٧٥ ه) ده موراوه جوارنده برقاچ قلاع مهمه‌یی و (١٠٧٧ دن ١٠٨٠ ه) تاریخنه قدر اوچ سنه ظرفنده اقدامات متواليه وبرمهارت فوق العادهٔ حربیه ابرازیله (قندیه) قلعهٔ مشهوره‌سنی آوردهٔ دست جلادت ایلدی . قندیه قلعه‌سی (١٠٥٧ ه) تاریخندن تاریخ مذکوره قدر اره‌صره تعطیلیله برابر یکرمی اوچ سنه‌ده فتح اولنه بیلمش وبومدت ایچنده ایکی طرفدن حسابسز آدم واقچه تلف اولمشدر . (١٠٨٣ ه) ده کریدن عودتندن صکره لهستان سفرینه‌دخی کیدوب لهلیلری وله ایچنده براغه‌رق بردفعه‌لك سکسان بیك وبهر سنه یکرمیشر بیك التون ویرمك اوزره معاهده‌یه ربط ایتدی .

غازیٔ مشار الیه دها نیجه خدمات جسیمه و مهمه ده بولنوب اجانبه قارشو دولت وملتك شان وسطوتنی اعلا اغورنده افنای وجود ایلدکدن صکره (۱۶۷۶ م و ۱۰۸۷ ه) تاریخنده ادرنه طریقیله درسعادته کلورکن جسر ارکنده ده نهر حیات فانیدن ساحل عالم جاودانی یه عبور ایلمشدر .

(قندیه) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ فاضل ﴾ بك — شعرای بنامدندر امرای متغلبهٔ مصریه‌دن مشهور طاهر عمرك اوغلی اولوب پدری طوتلدیغی زمان هنوز صبی اولدیغندن درسعادته کتوریله‌رك اندرون همایونه آلنمشیدی تحصیل وتربیه‌سی اوراده وفاتی (۱۸۱۰م و ۱۲۲۵ ه) تاریخنده‌در .

§

﴿ فاطمه ﴾ — خراسان اهالیسندن کشف وکرامتله مشهوره برخاتوندر. فی‌الاصل نیشابورلی اولدیغی حالده اکثر اوقاتنی مکهٔ مکومه‌ده کچورر ایدی . ابو یزید بسطامی حضرتلری بونی مدح وستایشده بولنمش . وذوالنون مصری حضرتلری دخی کندوسندن خیلی مسائل مهمه حل ایلمشدر .

§

﴿ فاطیمه ﴾ — (۹۰۹م و۲۹۷ه) تاریخنده علویلردن (مهدی) نام ذاتك مغرب زمینده مهدیه جهتلرنده تشکیل ایلدیکی حکومتك اسمیدر بوحکومت مؤخراً اولحواليده متشکل بنی‌مدرار وبنی‌اغلب وبنی‌رستم حکومات صغیره‌سنی وطرابلس‌غرب تونس جزایر فاس سجلیا وساردنیا ولایاتنی و (۹۶۸م و۳۵۸ه) ده دخی مصر الکاسنی زیر اداره‌سنه آلمش و مغرب ولایاتنی حوزهٔ حمایه‌سنده اولمق اوزره بروالیه ترك ایدوب کندوسی مصره نقل ایتمش ووالیٔ مومی‌الیهك سلاله‌سی (بنی‌بادیس) نامیله یوز سکسان برسنه اوراده حکومت سورمشدر . (مهدیه) قلعه‌سنی (۹۱۵ م و ۳۰۳ ه) تاریخنده مشار الیه یاپدیردی لقبی (معزلدین‌الله) در .

(معز) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ فاس ﴾ — اقصای مغربده برحکومت مستقلهٔ اسلامیه در التی ملیون بش یوز بیك نفوسی اولوب مقر اداره‌سی (طنجه) وبلاد مشهوره‌سی (مراکش) و (موغادور) در. بودولته آورو پالیلر (ماروق) دیرلر . فاس حکومتی (١٦٠٠ م و ١٠٠٩ ه) تاریخنده ابتدا ایدرك (١٨٥٣ م و ١٢٧٠ ه) ده مولی عبدالرحمن سلطانك وفاتیله سید محمد سلطان یرینه کچمش و بودخی (١٨٧٣ م و ١٢٩٠) تاریخنده وفات ایتمکله سلطنت سلطان (حسن) ه انتقال ایتمشدر . اشبو فاس سلطانلری سلالهٔ حسینیهٔ علویه‌دندر . (١٥٧٥ م و ٩٨٣ ه) ده فاس حکمداری بولنان عبدالملك تخت مغصوبنه اعاده‌سنی استرحام ایتمسی اوزرینه طرف دولت علیه‌دن دونمانکوندریلوب تخته اجلاس اولنمش وفاس ممالکی بوصورتله نوعما دولت علیه حمایه‌سنه کیرمش ایدی. اسپانیالولر فاس ساحلنده وسبته بوغازی اوزرنده (سوتا) نام موقع ایله دیکر بعض مواقع بحریه‌یی تصرف ایتمکده‌درلر. حکومت کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ فاضل احمد ﴾ پاشا — مشاهیر وکلای دولت علیه‌دن کوپریلی محمد پاشا زاده در (١٦٦١ م و ١٠٧٢ ه) تاریخنده پدرینك وقوع وفاتیله یرینه صدراعظم تعیین اولندی. اوته‌دنبرو دولت علیهٔ عثمانیه‌یه حسن خدمت وصداقتله مشتهر بولنان اجداد عظامی اثرینه بودخی اقتفا ایله تصدرندن برسنه صکره اوسترپا محاربه‌سنه کیدوب (١٦٦٤ م و ١٠٧٥ ه) ده موراوه جوارنده برقاچ قلاع مهمه‌یی و (١٠٧٧ دن ١٠٨٠ ه) تاریخنه قدر اوچ سنه ظرفنده اقدامات متواليه وبرمهارت فوق العادهٔ حربیه ابراز یله (قندیه) قلعهٔ مشهوره‌سنی آوردهٔ دست جلادت ایلدی . قندیه قلعه‌سی (١٠٥٧ ه) تاریخندن تاریخ مذکوره قدر اره‌صره تعطیلیله برابر یکرمی اوچ سنه‌ده فتح اولنه بیلمش وبومدت ایچنده ایکی طرفدن حسابسز آدم واقچه تلف اولمشدر . (١٠٨٣ ه) ده کریدن عودتندن صکره لهستان سفرینه‌دخی کیدوب لهلیلری وله ایچنده براغه‌رق بردفعه‌لك سکسان بیك وبهر سنه یکرمیشر بیك التون ویرمك اوزره معاهده‌یه ربط ایتدی .

غازئ مشار الیه دها نیجه خدمات جسیمه و مهمه ده بولنوب اجانبه قارشو دولت وملتنك شان وسطوتنی اعلا اغورنده افنای وجود ایلدکدن صکره (۱۶۷۶ م و ۱۰۸۷ ه) تاریخنده ادرنه طریقیله درسعادته کلورکن جسر ارکنه ده نهر حیات فانیدن ساحل عالم جاودانی یه عبور ایلشدر .
(قندیه) کلمه سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ فاضل ﴾ بك — شعرای بنامدندر امرای متغلبهٔ مصریه دن مشهور طاهر عمرك اوغلی اولوب پدری طوتلدیغی زمان هنوز صبی اولدیغندن درسعادته کتوریله رك اندرون همایونه آلنمشیدی تحصیل وتربیه سی اوراده وفاتی (۱۸۱۰م و ۱۲۲۵ ه) تاریخنده در .

§

﴿ فاطمه ﴾ — خراسان اهالیسندن کشف وکرامتله مشهوره برخاتوندر. فی الاصل نیشابورلی اولدیغی حالده اکثر اوقاتنی مکهٔ مکومه ده کچورر ایدی . ابو یزید بسطامی حضرتلری بونی مدح وستایشده بولنمش . وذوالنون مصری حضرتلری دخی کندوسندن خیلی مسائل مهمه حل ایلمشدر .

§

﴿ فاطیمه ﴾ — (۹۰۹م و۲۹۷ه) تاریخنده علویلردن (مهدی) نام ذاتك مغرب زمینده مهدیه جهتلرنده تشکیل ایلدیکی حکومتك اسمیدر بوحکومت مؤخراً اولحواليده متشکل بنی مدرار وبنی اغلب وبنی رستم حکومات صغیره سنی وطرابلس غرب تونس جزایر فاس سچلیا وساردنیا ولایاتنی و (۹۶۸م و۳۵۸ه) ده دخی مصر الکاسنی زیر اداره سنه آلمش و مغرب ولایاتنی حوزهٔ حمایه سنده اولمق اوزره بروالیه ترك ایدوب کندوسی مصره نقل ایتمش ووالیٔ مومی الیهك سلاله سی (بنی بادیس) نامیله یوز سکسان برسنه اوراده حکومت سورمشدر . (مهدیه) قلعه سنی (۹۱۵ م و ۳۰۳ ه) تاریخنده مشار الیه یاپدیردی لقبی (معز لدین الله) در .
(معز) کلمه سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ فالاریس ﴾ — سچلیا حکمدارلرندندر (۵۰۲۹ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز التمش بش سنه مقدمنده تغلباً قزاندیغی اشبو حکمدارلغی ارباب جرایمی مجوف باقردن مصنوع اوکوزایچنده پشیره‌رك تلف ایتمك کبی بر طاقم غدارلغه آلت اتخاذ ایلدیکندن جانلری یانمش اولان تبعه‌سی برکون بتون بتون غلیانه کله‌رك طوتوب کندوسنی دخی اوکوزی ایچنده پشیردیلر. ایدن بولور. صانمه قالور . برکون اولور . وقتی کلور.

§

﴿ فالغ ﴾ — ارم بن سام بن نوح علیه السلامك نام دیکریدر (ارم) کله‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ فالیونوس ﴾ — طیش دکزلرده یکرمی ایکی وبعضاً یکرمی بش ارشون طولنده بولنور بر بالقدرحیوانات ذوالقفارك ذوالثدی طبقه‌سندندر بوکا (بالنه بال) دخی دیرلر .

§

﴿ فانوس السحر ﴾ — (مصباح) کله‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ فتاوی الکبری ﴾ — (۱۱۴۱ م و ۵۳۶ ه) ده شهیداً وفات ایدن شیخ عمر بن عبدالعزیزك اثریدر لقبی حسام شهید . صغراسی دخی وار .

(فتاوی عبدالرحیم) ترکی — (۱۷۱۵ م و ۱۱۲۷ ه) ده وفات ایدن شیخ الاسلام منتشی زاده عبدالرحیم بروسه‌وینك بین العلما معتبر بر اثریدر .

(فتاوی عبدالله بن عباس) رضی الله تعالی عنهما — ابو بکر محمد بن موسی بن یعقوب بن مأمون خلیفه‌نك جمعنه همت ایلدیکی یکرمی جلد اثر شریفدر .

(فتاوی عطاافندی) ترکی — (۷۱۵ م و ۱۱۲۸ ه) ده وفات ایدن شیخ الاسلام محمد عطاافندینك مسائل فقهیه یی مع نقولها متضمن اثریدر.

(فتاوى على افندى) — (١٦٩٠ م و ١١٠٣ ه) ده وفات ايدن شيخ الاسلام مشهور چتاجه‌وى على افنديك اثريدر .

(فتاوى قاضيخانيه) — (١١٩٥ م و ٥٩٢ ه) ده وفات ايدن امام فخرالدين حسن بن منصور اوزجندى فرغانينك علما وفقهاجه دستورالعمل اتخاذ اولنان اثريدر.

(فتاوى قورقود خانيه) — (١٥١٢ م و ٩١٨ ه) ده مقتولا عازم دار بقا اولان قورقودخان بن سلطان بايزيد عثمانينك جمع ايلديكى اثردر .

(فتاوى نسفيه) — (١١٤٢ م و ٥٣٧ ه) ده وفات ايدن صاحب منظومه علامهٔ سمرقند نجم الدين عمر بن محمد نسفينك اثريدر .

(فتاوى بزازيه) علماء متأخرين بزاز زاده ديمكله معروف منلا حافظ الدين محمد بن شهاب الدين كردينك تأليفنه موفق اولديغى كتاب شريفدر.

§

﴿ فتاوى ابى السعود ﴾ ترجمه — (١٥٧٤ م و ٩٨٢ ه) ده وفات ايدن ابى السعود بن محمد عمادينك اثر مدون ومقبوليدر .

(فتاوى انقروى) — (١٦٨٦ م و ١٠٩٨ ه) ده وفات ايدن شيخ الاسلام فاضل محمد بن حسين مرحومك علما وفقهاى كرام نزدنده مقبول ومعتبر اثريدر .

(فتاوى بهجة) — (١٧٤٣ م و ١١٥٦ ه) ده وفات ايدن فاضل محقق شيخ الاسلام عبدالله يكيشهر ينك اثريدر .

(فتاوى حنفية) — (١٣٨٨ م و ٧٩١ ه) ده وفات ايدن سعدالدين مسعود بن عمر تفتازانينك اثريدر .

§

﴿ فتق ﴾ — اعضادن برعضو ويا اول عضوك بر جزئى جوف طبيعيسى خارجنه چيقمغه دينلور سه ده خاصةً امعانك برقطعه سنك ويا

سر پك برجزئك وياخود اعضاء بطنيه‌دن برى محلنى ترك ايله جوفنك خارجنه چيقماسنه تعبير اولنور. تبديل محل ايدن اعضايه واول عضوك خروج ايلديكى فرجه‌يه نظراً فتق اسماء مختلفه ايله مسمادر مثلا مخك جوفدن خارجه چيقماسنه (فتق مخ) معده‌نك خروجنه (فتق معده) امعانك خروجنه (فتق معا) كبدك خروجنه (فتق كبد) رحمك خروجنه (فتق رحم) مثانه‌نك خروجنه (فتق مثانه) ديرلر والحاصل جوف بطنك فرجات طبيعيه‌سندن برى حذاسنده بولنان اورامه فتق نامنى ويررلر. ورم مذكور برزورلغك تأثيريله آناً وياخود شيئاً فشيئاً ظهور ايدر بو ورم وجعسز برورم اولوب بونده جلدك لونى دخى متغيراولماز مفتوق‌اولان كسه اياق اوزرى طورر و يا اوكسورر و آقسيرر و ياخود جهدى موجب برايش ايله مشغول اولور ايكن ورم مذكور كسب جسامت ايدوب ياتديغى زمان ياكوچيلور و ياخود مكانته دخول ايدرك موقةً غائب اولور.

آرقه اوستى ياتلديغى حالده كندو كندويه محلنه داخل اولان‌ايله بالواسطه يعنى قاعدةً اجرا اولنان برلمس واسطه‌سيله داخل اولان فتقه (فتق قابل الادخال) وعكسى حالنده اولنلره (فتق ناقابل الادخال) ديرلر. فتق‌ظهور ايلديكى حالده فرجه بيومكسزين درعقب قاصق باغى وضع ايدلملى وحكمايه بالمراجعه التنه مضادالفتق علاجلر قونلميدر اهماله كلمز.

§

﴿ فتوحات المكية فى معرفة اسرار المالكية والملكية ﴾ — شيخ محيى‌الدين عربى حضرتلرينك اعظم تأليفات وخاتم تصنيفاتى اولوب اوچ جلدى شامل و برمقدمه ايله بش يوز التمش بابى مشتملدر. مشارالیه كتاب مذكورى كندو اختيار وقريحه‌سيله يازميوب الهام ربانى ايله سلك ترتيبه چكديكنى يه كندوسى اشبو كتابى درونده بيان ايتمشدر.

فتوحاتى ائمهٔ علومدن (١٥٦٥ م و ٩٧٣ ﻫ) تاريخنده متوفى عبدالوهاب شعرانى حضرتلرى اختصار ايدوب (لواقح الانوار القدسية المنتقاة من‌الفتوحات الملكية) تسميه ايلديكى حالده صكره بونى دخى تلخيص ايدرك (الكبريت الاحمر من علوم شيخ‌الاكبر) نامنى ويرمشدر. امام شعرانى

حضرتلری مصرده یتیشان علمای اعلامك برکزیده‌لرندندر مختصر فتوحاته بیوررکه(فتوحاتی اختصارم اثناده اهل سنت والجماعة اعتقادینه منافی بعض مقالات کوروب اولبابده توقف وکتابمدن حذفنی مراد ایتمشیدم لکن ترددن کندومی بردرلو قورتاره‌میوب نهایت برکون اعلام مصردن سید ابی الطبیب المدنی ایله ملاقاتمده شوسر سربسته بی اکاده اعلام ایلدم مشار الیه درعقب قونیه‌ده ابن عربی حضرتلرینك خط دستیله موشح فتوحاتك عینی ومقابلی اولمق اوزره جیبندن بر نسخه چیقاردی نسخه‌یه باقدم حین اختصارده حذف ایتمك ایستدیکم جمله‌لرك هیچ بریسنی کوره‌مدم اولوقت بیلدم که مصرده متداول اولان فتوحات نسخه‌لری بجملتها شیخ مشار الیه حضرتلرینی عقاید اهل سنت وجماعته مخالف کوسترمك ایچون یازلمش نسخهٔ مفتریات آلوددن استنساخ اولنمشدر . نصل که مشارالیهك کتاب فصوص وسائر تألیفاتنده دخی امثالی نظرتأسفله کورلمکده‌در) .

§

﴿ فتیان ﴾ — (اخیلر) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ فجر شمالی ﴾ — هوای نسیمیده اولان الکتریقك تأثیریله ظهور ایدن حادثاتدندر کرهٔ ارضك قطبلرینه قریب محللرده کیجه وقتی جوهواده قبه شکلنده برضیا ظهور ایدوب برقاچ ساعت طورر حادثهٔ مذکوره اولا نصف النهار مقناطیسی یه موازی بر استقامتده وبرقوش شکلنده صولوق صاری رنکلی‌اولەرق کورینوب بعده‌افقك هرطرفنده ینه اورنکده برچوق شعاعات احداث ایدر وبونلرك جمله‌سی سمانك برنقطه‌سنه یعنی میل ابره‌سنك قطب جنوبیسی حذاسنه متوجه اولمریله نورانی برقبه شکلی حاصل اولور . اشبو حادثه نك وقوعنده پوصله‌لرك ابره لری استقامتلرندن شاشه‌رق صاغه صوله انحراف ایلدیکی مجربدر .

§

﴿ فخر ﴾ بن عساکر — کنیه‌سی ابوالقاسم در علمای شافعیه‌نك مفخری و ارباب حدیثك امام فضائلپروری ایدی تاریخ دمشق یازمش

وحفظ احاديث شريفه ضمننده برچوق ممالكه سياحتله رجالدن بيك اوچيوز ونسادن سكسان شيوخ حديث استمع ايلمشدر متدين وخير نهاد بر ذات اولوب ايام عاديه ده هر جمعه ورمضان كونلرنده كل يوم برر ختم ايدر ومناصبدن كندوسنه الكعالى درجه عرض اولنديغى حالده اعراض ايلر ايدى امر بالمعروف ونهى عن المنكرده ايسه مفرط ايدى (١١٧٦ م و ٥٧٢ ه) تاريخنده شامده وفات ايدرك باب الصغيرده معاويه رضى الله عنه مرقدى جوارينه دفن اولنمش وقبرى شاهجه الك معروف زيارتگاهلردن بولنمشدر .

مشار اليهك اشهر تأليفى سكسان جلدى حاوى اولان مار الذكر شام تاريخيدر بوندن صكره باشليجه تأليفاتى (كتاب الموافقات) (كتاب الاطراف للسنن الاربع) (مناقب الشباب) وسائر آثار نفيسه در . بر طاقم اشعار لطيفه سى دخى موجود اولوب اوجله دن اولمق اوزره زيرده اولان ابيات آلندى .

ايا نفس ويحك جاء المشيب فاذا التصابى و ما ذا الغزل
تولى شبابى كأن لم يكن و جاء مشيبى كأن لم يزل
كانى بنفسى على غرة وخطب المنون بها قد نزل
فيا ليت شعرى ممن اكون و ما قدر الله لى بالازل

§

﴿ فخر الاسلام ﴾ — اسمى عبد الواحد بن اسماعيل بن احمد بن محمد كنيه سى ابو المحاسن ولادتى (١٠٢٤ م و ٤١٥ ه) سنه سيدر .

مشاهير محققين علمادن اولوب دين متين و اعتقاد يقين صاحبى ايدى كندو بلده سنده بدر وجدندن اخذ علوم ايلدى حفظى بر مرتبه واسع ايدى كه آنكله ضرب مثل اولنوردى حتى كتب شافعيه نك جله سى محو ومحترق اولسه بن حفظمدن املا ايدرم ديديكى روايات موثوقه دندر مشهور نظام الملك مشار اليهى غايت تعظيم وتوقير ايدردى .

اولا طبرستان بعده (آمل) شهرينه قاضى اولوب (١١٠٨ م و ٥٠٢ ه) تاريخنده ملاحده دن برينك مقتول تيغ غدرى اولمشدر .

(كتاب البحر) (كتاب الفروق) (كتاب الحليه) (كتاب التجربه) (مناصص الشافى) و (الكافى) نام كتابلر جلهٔ تأليفات حسنه سندندر .

§

﴿ فخرالدين ﴾ رازی — اسمی محمد بن عمر کنیه‌سی ابو عبد الله مسقط رأسی (ری) وفاتی هراتده (١٢٠٩م و٦٠٦ه) تاریخنده‌در :

اجلهٔ حکمای اسلامیه‌دن علوم عقلیه ونقلیه‌نك کنه وحقیقتنه ایرمش برذات باهر الکمالات ایدی ناتمام برتفسیر کبیری واردرکه جداً سزاوار تسلیم اولوب مؤخراً بعض تلامذه‌سی معرفتیله اکمال وطبع اولنمشدر. هراتده مشار الیهی شیخ الاسلام لقبیله تلقیب وماوراء النهر وخوارزمده مذهب وعتقاده دائر آچدیغی مباحثاته مبنی شهردن تبعید ایلدیلر . بوکا آوروپالیلر رازینك غلطی اولهرق (رازون) دیرلر . حکمای یونانیه‌نك اکثرا قوالنی رد و تعدیل ایتدیکیچون اوروپاجه مشکك نامنی دخی آلمشدر.

(مطالب العالیه) (نهایة العقول) (برهان) (مباحث المشرقیه) (تهذیب الدلائل) (تأسیس التقدیس) (اربعین) وامثالی لایعد تألیفات بی مثالی وابن سینانك اشارات وقانون طبنه شرحلری ونبض حقنده مکمل برکتابی واردر.

§

﴿ فخرالدين ﴾ محمد بن سعید بن هشام — ابن جنان الشاطبی دیمکله معروفدر (١٢١٨ م و ٦١٥ ه)ده شاطبه‌ده تولد و(١٢٧٦ م و ٦٧٥ ه) ده شامده وفات ایدوب قاسیون طاغی اتکنه دفن اولندی . شامه دخولنده کمال الدین بن العدیم واوغلی قاضی القضاة مجدالدینك زیر صحابتنده یشایوب دلالتلریله مذهب مالکیه‌دن مذهب حنفیه‌یه نقل ایلش واقبالیه مدرسه‌سنده مدرس اولمشدر . ادیب فاضل شاعر محسن حسن معاشره ومزاحه مائل برذات اولوب اکابر ایله مخالطه ایدردی . شعرندندر .

ولی کاتب اضمرت فی قلب حبه مخافة حسادی علیه وعذالی
له صنعة فی خط لام عذاره ولکن سها اذنقط اللام بالخال

§

﴿ فخرالدين ﴾ عجمی — ایران علماسندن اولوب سلطان مراد ثانی وفاتح زمانلرنده اوتوز برسنه اجرای احکام مشیخت ایلمشدر وفاتی (١٤٦٠ م و ٨٦٥) تاریخنده‌در. سلطان محمد فاتح حضرتلری بوکا کمال

فضل ومعلوماتی جهتیله ابو حنیفهٔ زمان تعبیر ایدر ایدی . خیلی تألیفاتی واردر ..

(فخرالدین) عراقی — اسمی ابراهیم بن شهریار عراقی مسقط رأسی همداندر . سالك محقق وفاضل مدقق اولوب اطواری عاشقانه واشعاری عارفانه ووجد وحالده یکانهٔ زمانه ایدی . کتاب (لمعات) علم تصوفده اولان تصنیفات مقبوله‌سی جمله‌سندندر . هند وعراق وسائر طرفلرده برچوق زمان سیاحته ارخای عنان ایدوب نهایت شامده وفاتنه قدر کمال تعظیم واحترام ایله اقامتساز ارام اولمشیدی . وفاتی (١٢٨٩ م و ٦٨٨ یاخود ٧٠٩ ه) تاریخنده وقوعبوله‌رق صالحیه‌ده شیخ محیی‌الدین عربی حضرتلرینك تربهٔ عالیلری ارقه‌سنه دفن اولنمشدر . اشعار عاشقانه‌لرندن برقاچ بیتنك درجیله تبرك اولندی .

نخستین باده کاندر جام کردند زچشم مست خوبان وام کردند
برای صید مرغ جان عاشق ززلف فتنه جویان دام کردند
بعالم هر کجا رنج و بلا ییست بهم بردند و عشقش نام کردند

§

﴿ فخرالدین ﴾ — مشهور حسین‌واعظك اوغلیدر بودخی پدری کبی منابر ومساجدده دهنپرداز مواعظ اولور ایدی بر کون اثنای وعظده لطیفه کونه (اکر شیعیلره طرفدارلق ایلسم کروه سنیانه کران کلور واکر اهل سنت لهنده سویلسم امامینك خاطری قالور حالبوکه بن نه سنی‌یم ونه شیعی) دیمشدر « مذهب عاشق زمذهبهان جداست . عشق اسطرلاب اسرار خداست » منظومهٔ (محمودوایاز) جملهٔ آثار بلاغتنواندندر (١٥٣٢ م و ٩٣٩ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

§

﴿ فدور ﴾ — مسقوه مترپولیدلرندن ایدی روسیه حکومتی برطاقم نااهل هوسکاران النده دوچار مذلت اولدیغی وبناء علیه لهستاندن مسقویه قدر اهالی حرکات تعرضیه اجراسنه تحریك اقدام جرأت ایلدیکی برصره‌ده مومی الیه بوکیدشله حکومتك قریباً بورطهٔ انقراضه دوشه‌جکنی درك و بوورطه‌دن قورتلمق ایسه برحکمدار قوی الاقتدارك زمام اداره‌یی

كف كفاية آلمسنه متوقف اولديغنى ازمان ايدرك كيفيتى وكندو اوغلى (رومانوف)لك اوصاف حكمرانى بى كماليله حائز بولنديغنى اهالى يه بيان واخطار ايتمكله اهالى درحال (١٦١٣ م و ١٠٢٢ ه) تاريخنده مومى اليه رومانوفى حكمدار انتخاب ايتمشلردر .

وفاتى (١٦٨٢ م و ١٠٩٤ ه) تاريخنده در .

§

﴿ فرائض ابى نصر ﴾ — احمد بن محمد بن على بغدادئ حنفينك اصول مسائل فرائض وفوائد كثيره يى متضمن اثريدر .

(فرائض بركوى) — مشهور بركوى محمد بن پير علينك اثر خامه سيدر . مومى اليه بوكتابنه برده شرح تأليف ايلدى .

(فرائض سجاوندى) — امام سراج الدين محمد بن محمد بن عبد الرشيد سجاوندئ حنفى طرفندن تأليف وشمس الدين محمد بن حمزة الفنارى وشمس الدين ابن كمال وسعد الدين مسعود بن عمر تفتازانى وسيد شريف جرجانى مثللو متبحرين همتلريله تشريح اولندى . اشبو كتاب (فرائض سراجيه) نامياله دخى ياد اولنور .

(فرائض شهاب الدين) — قاضى ابوحامد احمد بن محمود بن على بن ابى طالب نام ذاتك اثر بهيئى اولوب شروح معتبره سى واردر .

(فرائض طاشكپريلى زاده) — (١٥٦٠ م و ٩٦٨ ه) تاريخنده وفات ايدن احمد بن مصطفانك اثر مختصريدر .

(فرائض طحاوى) — (٩٣٢ م و ٣٢١ ه) تاريخنده وفات ايدن معانى الآثار صاحبى ابوجعفر احمد بن محمد طحاوينك اثريدر .

(فرائض عثمانى) — (١١٩٦ م و ٥٩٣ ه) تاريخنده وفات ايدن (هداية) صاحبى شيخ برهان الدين ابى الحسن على بن ابى بكر مرغينانينكدر . شرحلر يده وار .

(فرائض محسن قیصری) — (١٣٥٣ م و ٧٥٥ ه) تاریخنده وفات ایدن مارالذکر محسن قیصرینك اثر منظومیدر. بوکا دائر برچوق شرحلرده یاپلدی .

§

﴿ فرات ﴾ — سریانجه طاتلی صو معناسنه برنهردر بونهر بایزیددده (دیادین) قصبه‌سی جوارندن ظهور ایدوب کچدیکی یرلره کوره ابتدا مراد صکره اشبو فرات نامنی آلور مؤخراً دجله نهریله محل تلاقیسی اولان قورنه‌دن منصبی بولنان بصره کورفزینه قدر شط العرب اسمنی حائز اولور. طولی ایکی بیك درت یوز کیلومترودن عبارتدر .

§

﴿ فراعورت ﴾ — ماد حکمداری کیقباداك اوغلی و خلفیدر . (فراارد) وکیقباد ثانی دخی دیرلر (٤٩٠٤ خ) تاریخندن یعنی میلادك التی یوز طقسان سنه مقدمندن التی یوز اللی بش سنه مقدمنه یاخود التی یوز اللی یدی سنه مقدمندن التی یوز اوتوز درت سنه مقدمنه قدر حکمدارلق ایدوب برطاقم اقطار ونواحیده نائل فتوحات اولدیسه‌ده برنجی بخت نصر طرفندن (راغو) ده آلدیغی مغلو بیت اوزرینه ترك حیات ایلدی . خلفی اوغلی برنجی سیئازار ایدی. مومی‌الیه فراعورت هرعقلنه کلانی پیار برآدم اولدیغندن قوشلرله سمایه چیقمق استیان نمرودك بواولمسنه احتمال ویره‌یورلر . کتب عتیقه‌ده مسطورارپاقساد دخی ینه بوآدمدن عبارت ظن اولنور .

§

﴿ فرانسوا ﴾ برنجی — فرانسه قرالرندندر (١٤٩٤ م و ٩٠٠ ه) ده تولد و (١٥٤٧ م و ٩٥٤ ه) تاریخنده وفات ایلدی .
(١٥١٥ م) ده اسوچلیلرله محاربه‌سنده غالب اولوب عیقبنده میلانی دخی تسخیر ایلدیسه ده (١٥٢٥ م) ده اسپانیا قرالی (شارل کن) طرفندن مغلوب و (پاوی) نام محلده اسیر ایدلدی. فرانسزلر بومحاربه‌ده ابراز شجاعت ایلدکلرندن فرانسوا اسارتنده والده سنه یازدیغی برمکتوبده (هرشی غائب اولدی لکن شرف وناموس غیب اولمدی) دیمشدر. بواثناده

والده‌سی مشار الیها و یاخود کندوسی سلطان سلیمان حضرتلرینه برعریضه یازوب استشفاع ایلمسی و سلطان مشار الیهك بعض تشبثات واشعاری وکندوسی دخی بورغونیا قطعه‌سنك ترکنی متضمن بر معاهده‌یی امضایه راضی اولدیغنی بیان ایلمسی اوزرینه شارل کن طرفندن موافقت اولنه‌رق بو صورتله اسارتدن قورتلمشیدی انجق بورغونلر فرانسه‌دن آیرلق وعهده وفا ایتمك استمدکاری جهتله تکرار محاربه باشلادی . فرانسوا بومحاربه ده دخی ادباریني تجربه ایدوب ناپولی اوکنده ینه مغلوب اولمسی اوزرینه (۱۵۲۹ م) ده قامبری ده ایکنجی برمعاهده ایله مصالحه‌یه قرار ویردی و (۱۵۳۵ م) ده ایتالیا وصاووایی فتح ایلدکدن صکره (۱۵۴۲م) ده اسپانیولرله تکرار کارزاره چیقوب بر موفقیت متقابله ایله قطعی برمصالحه‌یه راضی اولدی وبومصالحه نتیجه‌سی اوله‌رق (قریسپی) ده امضالنان بر معاهده نامه حکمنجه میلان ایالتی ایکنجی اوغلی (دوق دورلئانس) ه ویرلدی .

(فرانسوا) علو طبع وشجاعتی جهتیله مغلوب اولدیغی حالده بیله کندوسنی خصمه قارشو فائق کوسترمك استر ایدی . فرانسه‌ده ادبیات وباخصوص صنایع نفیسه‌یی اوج اعلایه ایصال ایتدیکندن معارفك پدری نامنی حائز اولمش و مع مافیه عشرت و اسرافه انهماکی ایام حیاتیه‌سنك برقسمنی لکه‌دار ایلمشدر .

§

❊ فرانسه ❊ — غالیه دخی دنیلور آوروپای غربی دولتلرندندر شمالاً مانش پادیقاله بلچیقا المانیا لوقسانبورغ شرقاً السانس لورن اسویچره ایتالیا جنوباً بحر سفید اسپانیا غرباً محیط اطلاسی ایله ایله تحدید اولنور . شمال غربیدن جنوب شرقیه طولاً بیك التمش درت وجنوب غربیدن شمال غربیه عرضاً طقوز یوز یکرمی درت کیلومترو ومساحهٔ سطحیه‌سی بشیوز قرق بر بیك کیلومترو مربعنده‌در واوتوز سکز ملیون التمش یدی بیك نفوسی اولوب مرکز حکومتی پارس شهریدر . دولت مشار الیهانك کرهٔ ارضك اقسام مختلفه‌سنده مستملکاتی دخی بولنور . برطاقم جبال مرتفعه‌سی ایچنده خصوصیله (پیره‌نه) طاغلری فرانسه‌یی

اسپانیادن تفریق ایدر و (موز) (رون) (غارون) (لوار) (سن) نهرلری انهار مشهوره‌دن عد اولنور . بر چوق معادن مختلفه‌سی اولدیغی کبی اراضیسی دخی غایت مخلف وعلی‌الاکثر منبت وصناعتی مشهوردر باخصوص صنایع نفیسه‌جه بتون ممالکه تفوق ایتمش وتجارتی ایسه داخلاً وخارجاً غایت جسامت اوزره بولنمشدر .

فرانسزلر فی‌الاصل غولوالیلر کیریس ایبر غال رومالو فرانق آلتین غوت بورغون اقوام مختلفه‌سندن تشکل ایتدی‌دیرلر وغایت مونس وذکی وچالشقان وشجیع وفقط نهایت مرتبه غضوب ثباتسز و مغرور و متکبر صیارلر . شکل حکومت (۱۸۷۵ م و ۱۲۹۲ ه) دنبرو جمهوریت حالنده اولوب بر رئیس جمهور وسناتو وبر مجلس قوانین معرفتیله اداره اولنور اهالی اکثریت اوزره قتولك و مملکت الیوم سکسان یدی ایالته منقسم و تقسیمات عسکریه‌جه اون سکز قول اردویه منقسمدر .

جهت تاریخیه‌سی حقیق فرانسزلق تاریخی (میروونژیه‌ن) سلاله‌سنك مؤسسی ومیروونك حفیدی اولان (قلوویس) زمانندن بدأ ایلر (۴۸۱ م) تاریخنده‌قلوویسك تخته‌جلوسنده ویزیغوتلر بورغونلرالمانلر غول‌اراضیسنی بینلرنده منازع فیه طوتارلرایدی (۴۸۶ م) ده قلوویس (صوواصون) ده رومالیلری بوزوب المانلری تحت اطاعته ادخال و(۴۹۶ م) ده‌خرستیانلغی قبول ایتدی و (۵۱۱ م) ده وفاتی اوزرینه براقدیغی اراضی‌یی اوغللری بینلرنده تقسیم و بو تقسیمدن (۱ پارس ۲ مج ۳ صوواصون ٤ اورلیان نامل‌رنده) درت قرالیت تشکل ایلدی (۵۵۸ م) ده برنجی‌قلوتر بتون فرانق ایالتنی ید توحیدینه الوب برایمپراطورلق اساسی قوردیسه‌ده وضع ایتدیکی تمل چورکجه اولدیغندن (۵۶۱ م دن ۶۱۳ م) تاریخنه دکین فرانسه ینه بریکی تقسیماته‌اوغرایوب (۱ اوسترازی ۲ نوستری ۳ بورغون ٤ آقیتین) نامل‌ریله کذا درده آیرلدی . مؤخراً (۷۵۲ م و ۱۳۵ ه) تاریخنده پوپون لبروف نام قرال تخت سلطنته قعود ایلدیکه بوتاریخدن اعتباراً قلوویس خاندانی یرینه ایکنجی سلاله‌ٔ حکمرانی اولان (قارلاونیژیه‌ن) خاندانی بدأ ایلر . مومی‌الیه بریتانیادن ماعدا بتون فرانسه‌یی قبضهٔ تسخیر ینه کچورمشدر . (۷۶۸ دن ۸۱٤ م) تاریخنه دکین ایسه‌اوغلی شارلمان‌اسپانیای

جنوبی وایتالیا وساقسونیای جرمانی وباقر یرا وآورای تحت اطاعتنه آلوب ۸۰۰ م) ده مجدداً جسیم برغرب ایمپراطورلغی اعلان ایلدی انجق (۸۴۳)ده اشبو ایمپراطورلق دخی فرانسه ایتالیا جرمانیا نام قرالیتلره انقسام ایلیوب بوصورتله قارلاویزژیه‌ن سلاله‌سی دخی منقرض اولدی و (۸۸۷ م) ده اوچنجی (هوقفایت) یاخود قاپیسیه‌ن سلاله‌سی و (۱۳۲۸ م) ده والوا خاندانی مقام اقتداره کلدی مؤخراً (۱۳۳۷ م) دن (۱۴۵۳ م) تاریخنه قدر مشهور یوز سنه محاربه‌سی دوام و (۱۵۵۲ م)ده داخلاً ظهور ایدن محاربهٔ دینیه‌اساس دولتی خیلیدن خیلی دوچار انهدام ایلدی و(۱۵۸۹ م)ده والوا خاندانی یرینه بوربون سلاله‌سی کاوب ایشلر اپیجه کسب انتظامه باشلادی یعنی ۱۶۱۰ دن ۱۶۴۳ سنه‌سنه قدر اون اوچنجی لوئی زماننده (ریشلیو) پروتستان فرقه‌سنی بوزدقدن صکره دره‌بکلرینی دار عدمه کوندردی . مومی‌الیه ریشلیو (۱۶۱۸ م) دن (۱۶۴۸ م) تاریخنه دکین سورن اوتوز سنه محاربه‌سنده دخی فرانسه‌یی تخلیصه باعث مستقل اولمشدر . نهایت (۱۶۴۸ م) وستفالی و (۱۶۵۹ م) ده پیره‌نه معاهده‌لری فرانسه‌یی اوروپانك دول معظمه‌سی صره‌سنه کچوردیکی حالده (۱۷۹۲ م) ده جمهوریته تبدیل و (۱۸۰۴ م) ده ناپولیون واسطه‌سیله تکرار ایمپراطورلغه تحویل اولندی . ناپولیون زماننده دولت فوق‌الغایه قوت وشوکت اکتساب ایدوب ۱۸۱۴ ده یکیدن علائم ضعف اظهار ایتسی اوزرینه بوربونلر اجنبی معاونتیله ینه موقع اقتداره کتوریلوب فرانسه حدود قدیمه‌سنه ارجاع ایدلدی . مؤخراً اون سکزنجی لوئی قانون اساسی‌وضع ایدوب فقط اونجی شارل ادارهٔ مشروطه‌یه محبت ایدر کیسه‌لردن اولدیغندن (۱۸۳۰ م و ۱۲۴۶ ه) تاریخنده ینه موقع اعتباردن دوشوب (اورلئانس) خاندانی میدانه چیقارلدی و (۱۸۴۸ م) ده بغتةً بر اختلال ظهور ایدرك نتیجه‌سنده حکومت جمهوریته منقلب اولدیسه‌ده بوجمهوریتك رئیسی اولان اوچنجی ناپولیون زماننده یعنی (۱۸۵۲ م) ده تکرار ایمپراطورلغه تحویل قلندی . اشبو ایکی حکومتك ابتدالری خوش کچدیسه‌ده مکسیقاسفریله برابر فلاکت یکدیکرینی تعاقبه باشلایوب (۱۸۷۰م

و۱۲۸۷ ه) تاریخنده وقوعبولان پروسیا محاربه‌سی نهایتنده ینه ایمپراطور - لغك محویله جمهوریتك احیاسنه قرار ویرلدی .

§

﴿ فرانق ﴾ یاخود (فرانس) — المانلر سربست متکبر شجیع معناسنی اکدیران (فرانکن) نامیله چاغیرلرایدی بونلر قدیمده جرمانلرك متفقلری اولوب قبائل عدیده‌یه متفرع ایدیلر فقط قبائل مذکوره‌دن خاصة فرانق نامنی الانلر ایکی قبیله‌دن عبارتدرکه بری (ایسل) نهری کنارلرنده ساکن اولوب مؤخراً غربده وغوللرك وسطنده تمکن ایدن (فرانق ساله‌لر) . دیکری (رین) نهرینك صاغ کناریني وطن اتخاذ ایلیان (فرانق ریپوئرلر) در . بونلر (۵۳۵٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز قرق‌سنه مقدمنده اوچنجی غوردیه‌ن نام ایمپراطور زمانندہ ربط رشتهٔ اتحادایدرك ممالك غربیه‌ده خیلی زمان سربست یغما و تاراجه قویولدیلرسه‌ده (تریو) میداننده بیکلرجه فرانق اسیرلرینی تلف ایتدیرن (اورلین) و (پروبوس) و (قسطانس قلور) وقسطنطین نام ایمپراطورلردن اورکه‌رك ایکنجی (قسطانس) و (ژولیه‌ن) زمانلرنده غوله کلدیلر . ژولیه‌ن (۵۲۳٦ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز اللی سکزسنه مقدمنده بونلری بوزدی و متعاقباً فرانق سالینیلرك (برابانت) ده‌اسکانلرینه مساعده کوسترددی بنابرین بونلردنخی (٤۰٦ م) تاریخنده‌وقوعبولان باربار استیلاسنده رومالیلره صادق قالوب غولوا حدودینی محافظه یه‌چالشدیلر ومؤخراًرین نهری اوزرینه یوربیان باربارلری دنخی منع ایتمك استدیلرایسه‌ده مقتدراوله‌مدقلرندن بالآخره کندولری دنخی انلر قاتیلوب رومالیلری یاغماده حصه‌دار اولدیلر و (٤۲۹ م) ده قلودین زمانننده ایسه غوله کیروب (تورنه) ده توطن و (تریو) دن باشلایه‌رق (لیوار)ه قدر ممالکی تخریب ایلدیلر . نهایت قرالری اولان (قلودیس) زمانننده غوللك ملت حاکمه‌سی اولوب اولوقتدن اعتباراً فرانسه نامنی الان اشبو قطعه‌ده کوچك کوچك حکومتلر تشکیل واوتاریخلرده قتولك مذهبنی قبول ایتدیلر . فرانقلرك سرعسکرینه (هیرزوق) تسمیه اولنور وعسکرلری یغما کرلکله یشارایدی . تاج حکمداری هرنقدر برخاندانه مخصوص ومنحصر ایدیسه‌ده بینلرنده انتخاب

اصولی اجرا ایدیلور ایدی وایکی عادی مجموعهٔ قوانینلری اولوب برینه (لوواسالیق) دیکرینه (ری‌پوور) دنیلورایدی که بونلردن هربری کندو بینلرنده منقسم اولدقلری ایکی فرقه‌یه بشقه بشقه مخصوص اولوب برفرقه حقنده استعمال ایدیلان قانون دیکر فرقه‌حقنده مرعی الاجرا اوله‌مزایدی . امور مهمه ومواد جسیمه‌یی حل وفصله مأموراولان مجلس عمومیلرینه (مال) و بیوك حاکملرینه (موردون) دینورایدی .

§

﴿ فرانقفورت ﴾ — ماین نهری اوزرنده برشهردر وقتیله جرمانیا اتفاقنده بولنان درت مستقل شهرلردن بری وجرمانیا هیئتنك کرسیٔ اداره‌سی‌ایدی (مایانس) لك شمال شرقیسندن اوتوزبر و پارسك شمال شرقیسندن سکزیوز قرق‌یدی کیلو متر و بعدنده واقع والتمش یدی بیك نفوسی جامعدر . کوزل برباش کلیساسی اولوب اوراده ایمپراطورلرك رسم تتوجلری اجرا اولنور ومفسوح جرمانیا اتحادینك (دیت) مجلسلری بوراده یاپیلورایدی . الیوم قرون وسطادن قالمه ابنیهٔ متعدده‌سی هوتلری وخیرات خسته خانه‌لری وفنون وادبیات وصنایع مکتبلری موزه خانه کتبخانه نباتات باغچه‌لری وجسیم تجارتی ایکی مهم پناری ورنك آمیز کاغد فابریقه‌لری واردر . فرانقفورت غایت قدیم برشهر اولوب سکزنجی عصردن برو کسب اهمیت ایتمکه باشلامشدر وقتیله شرقی فرانسه ویافرانقونینك مقر حکومتی ایدی .

(فرانقفورت) — اودر نهری اوزرنده برمملکتدر پروسیاده براندبورغ داخلنده و برلینك جنوب شرقیسندن اللی کیلو مترومسافه‌ده اولوب اوتوزبیك نفوسی حاویدر صناعتی کفایت مرتبه‌ده ایشلك وتجارتی الویره‌جك درجه‌ده جسیم اولوب اعمالات حریریه وفس والدیوان وبز وسختیان فابریقه‌لری واردر بومملکت (۱۳۴۸ م و ۷۴۹) ده ایمپراطور دردنجی شارل و (۱۴۳۲ م و ۸۳۶ ه) ده‌هوسسیدلر و (۱۴۵۹ م) ده پولونیزلر طرفندن صیق صیق محاصره اولندیغی کبی اوتوزسنه محاربه‌سی اثناده دخی برچوق خساره اوغرامشیدی .

§

﴿ فرانقلن ﴾ — اون سکزنجی عصر مشاهیر حکماسندندر (۱۷۰۶م و۱۱۱۸ه) ده امریقاده بوستون شهرنده تولد ایتدی واولا مرتبك ایله وقت کچیره‌رك مؤخراً فیلادلفیا شهرنده برمطبعه تأسیس وچیقاردیغی غزته‌لرده مجرد حقایق علمیه وقواعد اخلاق مباحثه حصر افکار ایدوب (۱۷۵۷م) تاریخنده وطنداشلری طرفندن مستعمرات خلقنك حقوق سیاسیه ومشروعه‌لرینی محافظه ایچون وکالتله لوندره‌یه کوندرلدیسه‌ده امریقانك مستعمرات شمالیه‌سیله انکلتره حکومتی بینده حرب وقتال باشلامش اولدیغندن کیروسنه کیرو فراره مجبور وآمریقایه مواصلتنده پانسیلوانی قونغره‌سنه مبعوث اولدی ومؤخراً ۱۷۷۶ده امریقا جمهوریتی طرفندن فرانسه‌نك مظاهرت وحمایه‌سنی طلب ایچون فرانسه‌یه سفیر نصب واعزام اولنمغله فرانسه رجال دولتیله حصوله کتوردیکی مخادنت سایه‌سنده مملکتنك محافظهٔ حقوق واستقلالنی مصدق تنظیم ایلدیکی معاهده‌یی فرانسه وانکلتره واسپانیا دولتلرینه تصدیق ایتدیرمکه موفق اولدی و (۱۸۷۵م) ده پارسدن امریقایه عودت وبوستونه مواصلتنده طوپلرله استقبال ایدیلدیرك اول امرده فیلادلفیا اجرا مجلسی اعضالغنه متعاقباً پانسیلوانی جمهوریتی ریاستنه انتخاب وتعیین اولنوب بش سنه بوخدمتی ایفادن صکره سکسان‌درت یاشنده وفات ایلدی. وفاتیچون مجلس مبعوثان اوچ کون ماتم طوتمشدر.

فرانقلن الکتریق اوزرینه ایضاحات کافیه ویردیکی کبی (پراتونر) دنیلان سپر صاعقه‌یی دخی ایجاد ایلمش وضیا ایله حرارته دائر برچوق تجربه‌لردن بشقه سیس روزکار فورتنه و بورالر حقنده برچوق مطالعات مفیدهٔ فنیه میدانه قومشدر.

§

﴿ فرخ علی ﴾ پاشا — صغوجق قلعه‌سی محافظلغی اثناده چرکسلرك اسلامنه سبب اولمش واناپه قلعه‌سنی انشا ایدوب اوحوالیی دولت علیه‌یه قزاندرمش برمرد غیوردر. عمرینك نهایتنه طوغری فوق‌النهایه برمضایقه ایچنده قاله‌رق اناپه‌ده وفات ایلدی. محافظلغی (۱۷۸۰م و۱۱۹۵ه) ده‌در.

§

﴿ فردوسیٔ ﴾ طوسی — مشاهیر فضلای عجمدندر و اسمی حسن

بن اسحق مولدی ایرانده طوس کویلرندن (رزات) نام قریه‌در پدری طوس قریبنده فردوس نام بر باغچه‌ده باغبان اولدیغی جهتله فردوسی مخلصیله شهرت بوله‌رق بعده بومخلص کندوسنه دخی انتقال ایتمشدر .

فضل ومعرفتی حیطهٔ وصفدن بیرون وحوزهٔ مبالغه‌دن افزون اولوب ازجمله مشهور آفاق اولان (شهنامه) نام اثری بو بابده شاهد عدلنمودر . بعض احوال مزعجه‌یه مبنی طوسدن غزنه‌یه کیدوب سلطان محمود غزنوی‌یه کسب مناسبت وشهنامه‌یی شاه مشار الیهك امریله اوراده ترتیبه مباشرت ایلیوب ابیات آتیه‌دن دخی اکلاشیله‌جغی وجهله اوتوز سنه صرف نقدینهٔ غیرتله بتوردکدن صکره حضور شاهی‌یه تقدیم ایلدیسه‌ده مأمولی کبی مکافاة کورمدکدن بشقه اوجه دخی اصحاب غرض « فردوسی رافضیدر » غمزیله حقنده شاهك بغض ونفرتنی جلب ایتمش اولدیغندن اینجنوب سلطان مشار الیهك شهنامه ذیلنده‌کی لاحقه‌سنده

بسی سال بردم بشهنامه رنج — که تا شاه بخشد مرا تاج وکنج
اکر شاه را شاه بودی پدر — بسر برنهادی مرا تاج زر
چو اندر تبارش بزرکی نبود — نیارست نام بزرکان شنود

(الی آخره) زمینده هجوه ابتدار وغزنه‌ده درت آی اختفادن صکره هراته واورادن رستمداره فرار و بر مدتجك‌ده اوراده اوتوردقدن صکره هرم وپیری وجودینه مستولی اولدیغی آوانده تکرار وطن اصلیسی بولنان طوسه عودتله قرار ایلمشدر .

غرائب احوالدن اولدیغی اوزره منقولدرکه سلطان محمود هند سفرنده (دهلی) حکمدارینه برنامه کوندروب (نامه‌مزك جوابی شاید مرامزك عکسنه ظهور ایدر ایسه تدبیرندر) دیو نزدنده بولنان مستشاری خواجه احمد میمندیدن استفسار ایلدکده خواجه درعقب شهنامه‌دن (اکر جزبکام من آید جواب . من وکرز ومیدان وافراسیاب) بیتنی اوقومغله مشارالیهه رقت کلوب فردوسی‌یه جفا وغدر ایلدك عجبا فقیر نه حالده‌در دیدکده

خـواجه فرصت بولوب فردوسی پیر وعاجز طوسـده مختفی ایمش دیه‌رك سلطانك عرق شفقتنی تحریك ایلدیکندن پادشـاه فردوسی‌یه اون ایکی دوه یوکی چوید ارسالنی امر ایتمش و بونلر منزل مقصوده کله‌رك طوسك رودبار قپوسندن کیرر ایکن فردوسینك جنازه‌سی (رزان) قپوسندن چیقمشـدر. مرقدی طوسده حالا معروف وملتجای زواردر. وفاتی (١٠٢٠م و٤١١ه) تاریخنده ایدی. عربی وفارسیدن متعدد تألیفات مرغوبه‌سی واردر. ادبای عجم بینده سلطان الشعرا وامیر المتکلمین عنوانیله یاد اولنور. امام غزالی حضرتلری ممکن اولسه جمله مؤلفاتی فردوسیٔ طوسینك شـو ایکی بیتنه دکیشور ایدم دیمشدر.

پرستیدن داد کر پیشه کـن — زروز کذر کردن اندیشـه کن
بترس از خـدا ومـیاز ارکس — ره رسـتکاری چنینسـت بس

§

﴿ فردوسیٔ ﴾ طویل — (شهنامه) کلمه‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ فردینان ﴾ پیزارو — برخنزیر چوبانك اوغلی اولوب (١٥١٣م و ٩١٩ ه) ده بحر محیط جنوبیـده سـیاحت ایچون برقاچ رفیق ایله یوله چیقمشیدی پاناماناك جهت جنوبیسنده یعنی امریقای شمـالی ایله جنوبی اره‌سنده‌کی برزخ جوارنده اوچ سنه کشفیات مهمه اجراسیله اوغر اشدقدن صکره اسـپانیایه کلوب کشف ایتـدیکی یرلرك قرال وکیلی عنوانی آلدی ومؤخراً بر دها کیـدوب (پرو) و (شیلی) یی استیلا ایلدیسـه ده هربری برطرفده ریاسته باشلایان رفقاسی وقرنداشلریله خوش کچنه‌مدیکندن اسپانیادن کلان امر موجبنجه اخذ واعدام اولندی.

§

﴿ فردیناند ﴾ — اسپانیاده قشتاله قرالرندندر (١٢٣٢ م و٦٣٠ ه) تاریخنده غرناطه حکمداری ابن هود ایله محاربه ایدرکن ظالم اوجه طوتدیغی ایکی بیك قدر اسرای اسلامیه‌یی میدانه کتوروب برر برر شهید ایتدیرمکله اسلام عسکری بو معاملهٔ وحشیانه‌دن اورکه‌رك بوزلدقلرندن محاربه‌یی قزانمش واوچ سنه صکره قرطبه شهرینی بعض شرائطـله محـاربه‌سز آلوب دنائت

عهدشکنانه‌سی اقتضاسی اوله‌رق اهـالی‌یی یالکز اوزرلرنده‌کی اثوابله طرد ایلدیکی کبی کتبخانه‌لرنده بولنان لایعد آثار نفیسه‌یی دخی بسبتون یاقمشدر . (۱۲۴۸ م و ٦٤٦ ه) تاریخنده اشبیلیه دخی اون‌سکز آی محاصره‌دن صکره پنجهٔ استیلاسنه کچدی .

§

﴿ فرزدق ﴾ — فضلای عرب وکبار تابعیندن‌واهل ادبدن اولوب دیوان اشعاری حجاز وعراق عربده مکرم‌ومشهور وخاندان نبوتك‌مداحلغیله معروف ومذکوردر نقل اولنورکه امویه‌دن هشام بن عبد الملك‌حکومتی اثنـاده حجه کیدوب مکهٔ مکرمه‌ده کثرت حجـاجدن حجراسعـدی زیارته یول بوله‌مدیغندن تنهالغه انتظاراً برکوشه‌یه چکلمشیدی بواثناده زین العابدین حضرتلری استلام ایچون حجر اسعد طرفنه توجه ایتدکده حجاج کمال تعظیم ورعایتله آیریلوب یول ویرملریله هشـام وقار وعظمتله بوکیـدرکه خلقـك تابومرتبه مظهراغرازی‌اولیور دیدیکی‌آنده‌فرزدق‌حاضر بولنمغله‌بالبداهه برقصیدهٔ غرا انشا ایلشدرکه مطلعی شوبیتلردر .

هذا الذی تعرف البطحاء وطئته والبیت یعرفه والحـل والحرم
هذا ابن فاطمة ان کنت جاهله وجـده انبیـاء الله قدختـم
فلیس قولك من هذا بضـائره العرب تعرف‌من‌انکرت والعجم

بونك اوزرینه هشـام مغبر ومکدر اوله‌رق فاضل مومی الیهی حبس ایتمش وتاهشامك وفاتنه قدر محبوس قالوب صکره چیقارلمشدر (۷۲۸ م و ۱۱۰ ه) تاریخنده طقسان یاشـنده اولدیغی حالده وفات ایلدی اصل اسمی همام کنیه‌سی ابوفراسدر .

§

﴿ فرسخ ﴾ — اوچ میل‌یعنی یدی بیك‌بش یوزذراع طولنده‌اولان مسافه‌درکه (فرسنك) دن معربدر مشی متوسط اوزره برساعتلك یول فرسخ اعشاری اون‌بیك مترو یاخود میریامترودر (میل) کلمه‌سنه دخی‌نظربیوریله .

§

﴿ فرشـته ﴾ — اصل‌اسمی(محمدقاسم) استرابادلی برمورخدر(۱٦۰۰م

و ٩٦٨ ه) تاريخنده استرآباده طوغوب تحصيل كمالدن صكره كنجلكنده هنده عزيمت ودقانده بيتوتت ايتدى و (ويزاپور) ك سرايده مناصب عاليه احرازيله بكام اولدى . تاريخ تمام نامنده اون ايكى جلددن عبارت برهند تاريخى واردر . اشبو تاريخ (٩٩٧ م و ٣٨٧ ه) دن (١٦٢٠ م و ١٠٣٠ ه) تاريخنه قدر اولان وقايعى جامع اولوب (١٨٢٩ م و ١٢٤٥ ه) تاريخنده لوندره‌ده جانبر يقس طرفندن انكليزجه‌يه ترجمه اولنمشدر .

§

﴿ فرغانى ﴾ — علماى فن هيئتدندر اسمى احمد بن قصير الفرغانيدر . خلفاى عباسيه‌دن مأمون خليفه زمانده شهرت بولوب مشار اليهك امريله حكماى اسلاميه‌دن عباس وسيد وخالد ويحيادن متشكل هيئت فنيه‌يه داخل اولەرق بغداددە برصدخانه ياپمش ومبانئ فن هيئته دائر بر كتاب يازمشدر بو كتاب (١٦٦٩ م و و ١٠٨٠ ه) تاريخنده لاتينجه‌يه آلندى . بوندن بشقه كونش ساعتنه واسطرلابه دائر دخى اپيجه آثارى واردر . وفاتى (٨٤٠ م و ٢٢٦ ه) تاريخنده‌در .
هيئت فنيهٔ مذكوره (٨٣٢ م و ٢١٧ ه) سنه‌سى سنجار صحراسنده دائرهٔ نصف النهارك ايكى درجه‌سنى دخى اوچوب كرهٔ ارضك حركت وجسامتنى تعيين و اثبات ايلشلر ايدى .

§

﴿ فرمات ﴾ — ارباب هندسه مشاهيرندندر (١٦٠١ م و ١٠١٠ ه) تاريخنده مونتوبان قربنده بومون دولامانى‌ده تولد و (١٦٦٥ م ١٠٧٦ ه) تاريخنده وفات ايلدى . مومى اليه طولوز پارلمنتوسنده مستشار اولوب كافى درجه علوم وفنون تحصيل ايتمشيدى . ارباب معارفدن (پاسقال) (روبروال) و (توريچللى) ايله كورشمش و رياضياتده كشفيات عظيمه‌سى جله‌سندن اولەرق جبرى هندسه‌يه تطبيقده دقارته حصه‌دار اولمش وعلم حسابده خواص اعدادى كشف ايدن فرقهٔ علمانك برنجيلكنى قزانمشدر . (اوقليد) و (آپولونيوس) نام هنزوران متقدمينك ضايع اولان برچوق مصنفاتنى كندى كندينه ميدان شهوده وضعى ايسه محير عقول برفراسته مالك اولديغنى اثباته كافى مواد مهمه‌دندر . فرمات الينوز لسانده ماهر

وقانون ومعاملاتده متبحر ایدی فقط طبیعتنده اولان قسقانجلغی مناسبتیله فنونه دائر بولدیغی اصول واختراعاتك بعضیلرینی صاقلادیغندن بونلردن بعضیلری بالآخره کندوسیله برابر صحیفهٔ شهوددن طی وجود ایلدی .

§

﴿ فروشیم ﴾ — یهودیلردن برفرقه‌نك اسمیدر بوکروهه فریس وربانیون دخی دیرلر (صدوق) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ فرهاد ﴾ — طبقهٔ آشکانیانده کلان برقاچ حکمدارك اسمیدر (فرهاد) اول (۵۴۲ خ) تاریخندن یعنی میلادك یوزسکسان ایکی سنه مقدمندن یوز التمش درت سنه مقدمنه دکین حکومت ایدوب مدیانك بدوی قومی اولان مادلیلری تحت اطاعتنه آلدی .

(فرهاد) ثانی — (۵۴۵ خ) تاریخندن یعنی میلادك یوز اوتوز طقوز سنه مقدمندن یوزیکرمی یدی سنه مقدمنه دکین قاعدصندالئ حکومت اولدی وسوریه قرالی (انتی یوخوس) ه اوچ بیوك محاربه‌ده مغلوب اولەرق (بابل) و (اقباتان) ولایتلرینی قاپدیرمسندمبنی نفوذ حکمرانیسی یالکز قدیم پارتیایه منحصر قالمشیکن برطرفدن کوردیکی بیوجك معاونت سایه‌سنده سوریه‌ایله هجوم ایدرك خصمی مومی‌الیه انتی یوخوسی تلف واغرب غرائبدن اولمق اوزره اشبومظفریتنی تأمین ایدن عساکر معاونه‌نی دخی اواثناده سهام قتل عامه هدف ایتدکدنصکره عساکر مذکوره‌نك منسوب اولدیغی حکومت علیهنه دخی حرکت ایتدیسه‌ده وقوعبولان محاربه‌ده اعدام اولنمغله غوغای جهاندن قورتلدی .

(فرهاد) ثالث (۵۲۴ خ) تاریخندن یعنی میلادك یتمش طقوز سنه مقدمندن التمش برسنه مقدمنه دکین حکومت سوردی . فارس اهالیسی بوکا کمال توقیرلرندن ناشی لله‌عنوانی وبرمشلر ایدی . غایت شجیع و بهادر برذات ایدی (مهرداد) و (اورود) نام اوغللرینك علیهنه چیقاردقلری برفساددە تلف اولمشدر .

(فرهاد) رابع — (۵۵۸ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوتوزالتی سنه مقدمنده تخته جلوسی اوزرینه قرنداشلرینی اعدام و (مارق اوره‌ل)ه قارشو

موقفیتله محاربه ایلدی ومؤخراً برمحاربه‌ده عسکرینك طبانسزلغنه مبنی منهزم اولدیسه‌ده ترکستاندن الدیغی عسا کر معاونه سایه‌سنده تختنی یدغصبه الان (تیرداد)ی بوزدی بعده رومالیلرایله عقد مصالحه ایدوب قراوسدن الدیغی سنجاقلرایله اسیر حربلری اعاده ایلدی وبرمدت صکره زوجه‌سی ایله فرهاد نام اوغلی طرفندن تسمیم اولنوب میلاددن طقوزسنه مقدم متأثراً وفات ایتمکله اوغلی بشنجی فرهاد یرینه کچدیسه‌ده مدت قلیله ایچنده اودخی خلع وقتل اولندی .

§

﴿ فرهاد ﴾ پاشا — دولت علیه‌ده الك بیوك و شجیع جنرالردندر (۱۵۸۳ م و ۹۹۱ ه) تاریخنده ایران محاربه‌سنده کرجستان سرعسکری ایدی . ابتدا روانه یوریوب مملکتی خالی بولدیغندن خانك باغچه‌سی اطرافنه قرق بش کونده سکز قوله لی و سکز بوز یکرمی بش بدنلی برسور وآنك خارجنه قرق اوچ قله لی وبیك یدی یوز یکرمی التی بدنلی دیکربرسور چکدیروب اشبو حسن تدبیری سایه‌سنده نائل مظفریت اولدیغنه بناءً درسعادته ورودنده صدر اعظم تعیین اولندی ایسه‌ده مؤخراً اوستریالیلره قارشو طونه اردوسیله دخی کیتدکده صدر سابق سنان پاشانك سنان غمز جانستانیله نظر شاهانه‌دن دوشوب قتلنه اراده تعلق ایتمکله بیچاره (۱۵۹٤ م و ۱۰۰۳ ه) تاریخنده اخذ واعدام اولندی .

اشبو سنان پاشانك بویله ضررلری و غدارلقلری چوقدر حتی تاریخ مز بورده مومی الیهك سوء تدبیر ومعاملات شدیده‌سی اثری اوله‌رق مملکتین واردل و یوده‌لری عصیان و افلاق ویوده‌سی افلاقده اولان داینلردن بیك مقتول مسلمانی بغتةً اعدام ایتمش ویرکوی اهالئ مسلمه‌سنی قتل‌عام ایلمشیدی .

§

﴿ فرید الدین ﴾ عطار — کبار مشایخ صوفیه دندر همدانده تولد و (۱۲۲۹ م و ٦۲۷ ه) تاریخنده شهیداً وفات ایلدی مومی الیه شیخ مجدالدین بغدادی حضرتلرینك اخص مریدانندن اولوب اوائل حالنده عطار ایدی برکون ایشیله مشغول ایکن بر درویش چیقه کلوب دفعاتله شیئاً لله دیدیکی حالده التفات ایتمدیکندن درویش (ای خواجه سن نصل

آدمسك) ديوب (سنك كبى) جوابنى الدقده باقديم سن بنم كبى اوله بيلورميسك ديه يانده كزديردیكى اغاجدن معمول برچناغى باشى التنه قويه‌رق (الله) ديمكله قالبى دكلديردى وعطاردخى بووقعه‌دن الديغى كمال تأثر اوزرينه همان دكانى دستكاهى طاغيدوب طريق صوفيه‌يه كيردى. منظوم ومنثور خيلجه آثارى واردر كه هر برندن بشقه بشقه بوى حقيقت استشمام اولنور (تذكرة الاولیا) نامنده بركتابى دخى واردر. ابيات آتيه جملهٔ آثار حقايق آياتندر .

(اى روى درکشيده ببازار آمده . خلق باين طلسم كرفتار آمده)
و (توى معنى و بيرون تو اسمست . توبى كنج وهمه عالم طلسمست)

§

﴿ فريدريق ﴾ باربا روس — المانيا ايمپراطوريدر (۱۱۲۱م و ۵۱۵ه) ده تولد و (۱۱۵۲ م و ۵۴۷ ه) ده سيف‌سلطنتى تقلد ايلدى جلوسى اثنارده آرلى (بربيوك دوقه‌لق ايدى) وپولونيا ودانيمارقه قرالیتلرينى تكرار نفوذ ايمپراطوريسى تحتنه ادخال وزمان حكومتنك قسم اعظمنى ايتاليا دوقه‌لقلرينى تضييق واختلالاتى تسكين اغورنده امرار ايلدى وپاپايه اوته‌دنبرو طرفدار كچينان (كلف) لر ايله (كلف وژيبلن المانيا ايله ايتاليايى نيجه محاربات ايله ايكى‌يه تفريق ايدن ايكى طرفدارلرك عنوانيدركه كلف فرقه‌سى دائما پاپالره طرفدار بولنورلر ايدى) لاينقطع محاربه ايتمكدن ناشى پاپا اوچنجى علكساندرينك آفروزينه اوغرايه‌رق بو آفروزك شأمتندن اولمليدركه (۱۱۷۷ م) ده مغلوب ايدلمسى اوزرينه كيدوب پاپانك ياقلرينى اوپمكه والتى سنه صكره قونسطانس معاهده‌سى اقتضاسنجه ايتاليايه استقلال ويرمكه مجبور اولدى فقط فلاكتى بونكله ده انجام‌پذير اولمديغندن (۱۱۸۹ م) ده صليبيون محاربه‌سنده بولنه‌رق اناطولى ايچنده بردرجه‌يه قدر غالب اولديسه‌ده مؤخراً يوز بيكدن متجاوز اردوسى خسته‌لقله وسلجوقيلرك هجومیله محو اولوب كندوسى دخى قونيه جوارنده بر نهره دوشه‌رك بوغلدى .

§

﴿ فريدريق ﴾ ايكنجى — پروسيا قرالى اولوب بيوك فردريق ديمكله مشهوردر (۱۷٤۰ م و ۱۱۵۳ ه) ده جلوس ايتدى درعقب تجارتى صناعتى و علوم و ادبياتى كماليله ترويج و التزام وخصوصاً وولتر وديدرو كبى اصحاب هنرى نزدينه جلب ايله تحصيل معارفه اقدام و اهتمام ايلديكندن فروع شوكت و حشمتى كون بكون تزايده باشلايوب حتى بر درجه يه كلدى كه عموم اوروپا دولتلرى كندولرينى بونك زوالنده اراشديرمق اوهامنه تابع اولديلر بناءً عليه (۱۷۵٦) ده آوسترياساقسونيا فرانسه اسوج و روسيه متحداً بوكا قارشو مشهور يدى سنه محاربه سنى آچديلركه فردريقك بوقدر غلبه لكه مقابل متفق ياكز انكلتره دن عبارت ايدى اون التى محاربه ياپوب اولماز درجه ده مقاومت ايلديكى حالده اولا برمدت ممالكنك قسم اعظمندن محروم اولديسه ده (۱۷۵۷) ده اوسترياوفرانسه اردولرينى (روسبش) ده بردن بره بوزه رق غيب ايتديكى ممالكى يكيدن قزاندى . والحاصل اشبو محاربهٔ مدهشه نتيجه سنده غالب چيقوب ارتق داخلاً اعمارملك وتلافئ مافاته باشلادى وملكنده سربستئ مذاهبى اعلان ايتدى و (۱۷۷۲ م) ده پولونيانك مقاسمه سنه حصه دار اولوب غربى پروسيايى دخى تسخير و (۱۷۷۸ م) ده ايكنجى ژوزف نام ايمپراطورك باويرايى اشغالنه ممانعت ايلدى .

اشبو ايكنجى فريدريق عقل وشوكتجه معاصرى اولان حكمدارانك اعظمى ودولتى بر كوچك حكومت ايكن محضا حسن تدبيرى ثمره سى اولهرق دول سائره نك معظمى اولدى . فنون حربيه يه زياده وقوفى حسبيله عسكرلكك هربر فضائلنى مع زيادة احراز ايلديكى كبى كرك شعر و كرك نثرده بر چوق تأليفات دخى براقدى .

§

﴿ فريدون ﴾ — ملوك پيشداديانندر تخميناً (۳۵۰۰ خ) تاريخلرنده يعنى ميلادك ايكى بيك طقسان درت سنه مقدملرنده ضحاكك قتلنى متعاقب اجلاس اولندى . حقانيتى سور وارباب معارفه رعايت ايدر برذات ايدى وفاتنده ملكى اوچ اوغلى بينده مقاسمه اولنوب مؤخراً ايچلرندن ايكيسى بالاتفاق ديكرينك حصه سنى دخى كندو حصه لرينه

قاتديلر بعد زمان اشبو حصه‌سی غصب اولنان ذاتك حفيدی (منوچهر) چيقوب تخت فرسی ضبط ايتمسيله مومی‌اليهمادن يالكز (تور) ايرانه تابع تركستان غربيده حكمدار اولهرق قالدی . تاريخلرك بوندن ماعدا ويرديكی معلومات افسانه قبيلندندر .

§

﴿ فريكيا ﴾ ياخود (فريژی) — مرمره دكزی و بحر سياه وقزل ايرماق وقونيه طاغلريله محاط برحكمدارلق ايدی متعدد انقلاباته اوغرايوب بر ارالق آقشهر آقسرای قونيه كوتاهيه قره حصار سنجاقلرينه تفرق ايلدی مؤخراً درده تقسيم ايله بعض يرلری برغمه قرالیتنه الحاق اولنوب الك صكره روما دولتی اداره سنه كچدی . فريكيا اهالئ قديمه‌سنك كندولرينه مخصوص عبادتلری اولوب معبودلرينه نای وقوال ايله تعبد ايتدكلری مرويدر .

§

﴿ فزان ﴾ — طرابلس غرب ولايتی داخلنده برسنجاق اولوب مركزی مرزوق شهريدر عربلر (واح) ديرلر بوشهر طرابلس غربه ايكيوز اوتوز بش ساعت مسافه‌ده بولنور وجنوب جهتی سودانه واقع صحرای كبيره التصاق ايدر مرزوق اوچ بيك نفوسی شامل و (سوكنه) (سبهه وسمنو) (شاطی) (غات) ناملريله درت قضايی مشتمل اولوب شاطی قضاسنك دخی وادئ شرقی و وادئ غربی و حضره نام اوچ ناحيه‌سی وار واشبو قضا وناحيه‌لردن هر برينك طرابلس غربه اولان بعدلری (١٢٠ دن ٢٢١) ساعته قدردر . مرزوقده تيمور وكاوساله چيقار وياغمور آز ياغار و حرارتی (٥٦ : ٦٠) درجه‌يی بولور . آثار معارفدن يالكز برمكتب رشديه‌سی واردر .

مصر طرابلس تونس بورنو و طومبوقطو كار باتلری ايچرولره طوغری آمدوشدلرنده فيزانه اوغرامغه مجبوردرلر .

§

﴿ فساد هضم ﴾ — فعل هضمك متكدرا ولمسنه دينوركه علت مذكوره كثير المقدار اكل طعامدن و ياخود هضمی عسير برطاقم مواد

اکل و شربندن و صغوق آلمه و یا حرکات نفسانیه کبی بعض اسبابدن تکون ایدر. بعضا فساد هضمده یالکز بر راحتسزلك ایله معده ده آغرلق و اکشی اکشی کیرمه و بطمك منتفخ اولمسی کبی اعراض خفیفه مشاهده اولندقده اولوقت اخلامور و پاپاتیه وچای کبی ادویه ایله ازاله ایدیلور. بعضا دخی اعراض مذکوره یه طعامدن استکراه وغثیان وبطنده غورلتی وایچقرق وصداع وکسالت کبی اعراض دخی منضم اولهرق مرض کسب شدت ایدر و اکثریا وجع ایله اسهال دخی وقوعبولور اکر قئ بالطبع وقوعبولمش ایسه اولوقت جزئیجه مضاد التشنج ادویه مصلحه ایله معده تصحیح وحیهٔ مطلقه ایله حیه ایتدیرلمك یوق اکر مریض طبیعتیله قئ ایده میور ایسه یاقلیل المقدار برمقبی ویرلمك ویاخود بوغازه پارمق طالدیره رق قئ ایتدیرلمك لازم کلور. فسادهضم قنات معائیه ده ایسه اولوقت یوقاریدن اشربهٔ مصححه ایچیریلوب اشاغیدن دخی چند دفعه ملطف حقنه لر ایدللیدر و بشقه درلو تدبیرلر دخی وار ایسه ده قولایلقله کچمیان هضمسزلقلر ایچون هرحالده حکمایه مراجعت لازمدر.

(غدا) و (علم حفظ صحت) کلهلرینه دخی نظر بیوریله.

§

﴿ فسقاط ﴾ — حضرت عمر زمانده مصر والیسی عمرو بن العاص معرفتیله انشا ومقرحکومت اتخاذ اولنان شهر جسیمك آدیدر بوشهر معزالدین طرفندن مصر والیسی بولنان (جوهر) ك قاهره یی اعمار واورایه نقلی تاریخنه قدر مرکز اداره اعتبار اولنمشیدی.

§

﴿ فسقیه ﴾ — اصول حکمت طبیعیه ده فعللری هوانك تضیقندن نشأت ایدن بعض التلره اطلاق اولنور بونلرك انواعی چوقدر تخمیناً (۵۵۱۰ خ) تاریخنده یعنی میلادك سکسان درت سنه مقدمنده اسکندریه لی (هارون) نامنده برینك ایجاد کردهسی اولوب انك نامیله یاد و (نافورهٔ هارون) تسمیه اولنان فسقیه فی الاصل بری اشاغیده وبری یوقاریده ایکی قاب ایله بربرینه مربوط ایکی بوریدن عبارتدر شویله که یوقاروکی قابك ایچنده اولان صو مربوط اولدیغی بوری درونندن الت یانده کی قاب درونته

جريان ايتدكجه آنده واقع هوايى يانندهكى ديكر اينجه بورى واسطه سيله ينه بوقاروكى قابه سوق ايدرك مذكور قابك حاوى اولديغى صويى تضييق ايتمكله اول دخى بوقاروكى قابك اوستندن ديكر اينجه بورى واسطه سيله بوقارى فشقيرر .

(نافورهٔ متقطعه) تعبير اولنان فسقيه دخى بربورينك اوزرينه ايچى صو طولى اولهرق قونمش برقاب ايله اكا مربوط واشاغيكى اوجى برتكنه درونه صوقلمش بوريدن عبارتدر بوقاروكى قاب درونده واقع صويك اوزرينه هوا تضييق اجرا ايتدكجه صو فشقيره جق اينجه اغزلردن جريان ايده ميوب وحين جريانده تكنه ده تراكم ايدوب بر يره قدر يوكسلدكده بوقاروكى قابك درونه هوانك برطرفى ايله دخولنى منع ايتمكله صويك سطحنه اجراى تضييق ايده مديكندن جريان منقطع اولور وخارجه جريان ايدرك صويك تسويه سى تنزل ايلدكده بورينك نهايتى صودن قورتيلهرق هوا داخل اولمغله ينه جريانه باشلار .

بزم اكلايه جغمز حقه بازلرك قرق چشمه سى يولنده برالتدر . بونلر كبى (مولدالماء غاز قنديلى) و (نافورهٔ تضييق) و (سيفون) وسائره نامليرنده دخى التلر واردر (سيفون) كلمه سنه نظر بيوريله .

§

﴿ فصوص الحكم ﴾ — شيخ محيى الدين عربى حضرتلرينك اشهر تصنيفاتندندر يكرمى يدى فص اوزرينه مرتب اولوب (١) حكمة آلهية فى كلمة آدمية (٢) نفثية فى شيثية (٣) سبوحية فى نوحية (٤) قدسية فى ادريسية (٥) مهيمية فى ابراهيميه (٦) حقيقية فى اسحاقية (٧) علية فى اسماعيلية (٨) روحية فى يعقوبية (٩) نورية فى يوسفية (١٠) احدية فى هودية (١١) فاتحية فى صالحية (١٢) قلبية فى شعيبية (١٣) ملكية فى لوطية (١٤) قدرية فى عزيرية (١٥) نبوية فى عيسوية (١٦) رحمانية فى سليمانية (١٧) وجودية فى داودية (١٨) نفسية فى يونسية (١٩) غيبية فى ايوبية (٢٠) جلالية فى يحياوية (٢١) مالكية فى زكرياوية (٢٢) ايناسية فى الياسية (٢٣) احسانية فى لقمانية (٢٤) امامية فى هارونية (٢٥) علوية فى موسوية (٢٦) صمدية فى خالدية (٢٧) فردية فى محمديه (در)

علما بونده (یعنی فصوص الحکم ده) رد وقبول طریقیله برچوق اختلافه دوشمشلر وابن زمکانی . عبدالرحمن جامی . کمال الدین عبدالرزاق کاشی . مؤیدالدین جندی . شیخ داود بن محمود قیصری . سعدالدین فرغانی . خلیفهٔ رومی . بالی خلیفه . مظفرالدین شیرازی . محمدیه صاحبی یازیجی زاده شیخ محمد افندی . شاعر ماهر نوعی وعارف بالله بوسنوی عبدالله افندی وامثالی برچوق ذوات فخام حسن قبول ایله برابر متعدد ومعتبر شرحلر یازمشلردر

(فکوك) — فصوص الحکمك مسنداتنه دائر اولوب شیخ صدرالدین قنوی حضرتلری طرفندن تصنیف قلنمشدر .

§

﴿ فضل ﴾ بن یحیای برمکی — ملوك عباسیه دن هرون الرشیدك وزیر اعظمیدر صکره خراسان والیسی نصب اولنوب یرینه قرنداشی جعفر برمکی کچورلمشیدی . فضل هرون رشیدك سود قرنداشی اولدیغندن مشارالیه قرنداشم دیو تلطیف ایدر ایدی جود وسخاسی طائفهٔ برمکیه نك جمله سندن بالاترایدی . هارون رشید جعفری قتل ایلدیکی زمان بونی وپدرینی دخی زندانه آتهرق مالرینی مصادره ایتمش وکیرلی مالنی میدانه چیقارتمق ایچون فضله ابکی یوز قامچی اوردرمشدر (٨٠٨ م و ١٩٣ ه) تاریخنده زندانده اولدیغی حالده وفات ایلدی .

§

﴿ فضل ﴾ بن سهل السرخسی — ملوك عباسیه دن مأمون خلیفه نك وزیر اعظمیدر مأمون بغدادده تخت خلافته کچن برادری (امین) ك اوزرینه خراساندن عسکر چکدیکی زمان اشبو فضل مشارالیه ایله برلکده بولنمش وبوخصوصده برچوق امکاری کورلمشیدی مأمون مؤخراً اطواریني بکنه مدیکندن (٨١٧ م و ٢٠٢ ه) تاریخنده خفیاً تعیین ایلدیکی مأمورلر واسطه سیله حمامده اعدام ایتدیرمشدر . علم نجومه واقف وفن سیاستی عارف بذات ایدی مدت عمری قرق سکز سنه در بوکا زمانده ذوالریاستین دیرلر ایدی .

§

﴿ فضل ﴾ حروفی — فضل‌الله نعیمی دخی دیرلر یدنجی عصر هجریده استرابادده ظهور ایدن زمرهٔ ملاحدهٔ روافض ایچنده شهرت بولندی . جاودان کبیر نامیله یازدیغی کتابدن مرده‌سنه درس ویرر وکاه نبوتدن وبعضی‌ده الوهیتدن دم اوروب (ذلك فضل‌الله) آیت کریمه‌سندن مراد بنم دیر وحضرت پیغمبر یکرمی سکز حرفله تکلم ایتمش بن‌ایسه درت عدد حروف فارسیه دها علاوه ایتدیکم ایچون افضلم کبی درلوهذیانلر ایلرایدی . مؤخراً کفری حضورشرع شریفده ثابت‌اولهرق لوث‌وجودندن عالم تمیزلنمشدر . حیاتنده باش خلیفه‌سی اولان محمود سنجانی نقطه‌جیلغی ایجاد وجاودان صغیر نامنده برکتاب تحریر ایلدیکندن بینلرنده رقابت حاصل اولهرق یکدیکرینك هذیانلرینی رد وتزییفه قالقشدقلری غرائب احوالدندر والیوم شریعت مطهره‌یه ومسلك پیرانه مغایر حرکتده بولنان جهلانك اکثریسی اوته‌دن برو اشبو حروفی ونقطویلردن ایچلرینه قاریشان ملحدلر واسطه‌سیله اضلال اولندقلری شبهه‌دن وارسته‌در . مومی‌الیه فضل حروفی عباسیه‌دن مستعصم زمانینده بولنوب برخلا درونینده محبوساً ومحقراً وفات ایلدیکی دخی بعض روایات تاریخیه‌دندر .

§

﴿ فضولی ﴾ — عاشق بالله بر شاعر حقایق آکاه ایدی دیوانی وحدیقة السعداسی نظم ونثرده یازیلان آثارك الك مؤثر وسوزشلیسیدر اسمی محمد بن سلیمان بغدادی تاریخ وفاتی (١٥٦٣ م و ٩٧١ ه)

§

﴿ فضیل ﴾ بن عیاض — کبار اهل اللهدن وارباب مجاهده وانزوادن برذاتدر برکون خسته‌لنوب سفیان بن‌عیینه نام ذات عیاده‌سنه واردقده (نیچون کلدیکز والله اکر کلمه‌کز ایدی‌دها زیاده ممنون اولوردم علت ومرض پك کوزل شیدر لکن‌عیاده اولماسه) دیمش وبر دفعه دخی (مخدومکز برمحلده‌اولسیدم که ناسی بن‌کورسه‌مده ناس بنی‌کورمسه) دیبور دینلدکده مشار الیه (یازیق بکا که خیر الخلفه موفق اولمامشم) عجبانیچون (نه بن ناسی کورسه‌م ونه‌ده ناس بنی کورسه) دیمامش بیورمشدر .

فضیل حضرتلری طبقهٔ اولی رجال کرامندن اولوب کنیه‌سی ابو علیدر

کوفی الاصل ایسه ده بعضیلری فی‌الاصل خراسانده (مرو) ناحیه‌سندن اولدیغنی وبعضیلری دخی سمرقنده طوغدیغنی نقل ایدرلر . وفاتی (٨٠٢ م و ١٨٧ ه) تاریخنده‌در .

§

﴿ فطنت ﴾ خانم — شاعرهٔ مشهوره که شیخ اسماعیل افندی زاده اسعدافندینك کریمه‌سی وشریف افندینك زوجه‌سیدر وفاتی (١٧٧٩ م و ١١٩٤ ه) تاریخنده‌در .

§

﴿ فقرالدم ﴾ — وجوده موجود اولان قانك ایچنده‌کی کرواتك نقصانه اطلاق اولنور (غواره) و (اندرال) لك قوللرنجه برآدمك حال وسطده بیك جزؤ قانده یوز یکرمی یدی جزؤ کروات بولنوب بو مقداردن برآز نقصان اولان کرواتك ضرری یوغیسه‌ده سکسان جزؤه تنزلی مضردر . دمك کرواتی تناقص ایلدکجه صویی بالعکس تزاید ایدر ومع مافیه مایع مزبوری ترکیب ایدن اجسام سائره‌ده بواره‌لق برکونه تبدلات وقوعبولمز . فقر الدمك باشلیجه عرضی لونك صولغلغیدر . اشبو مرض بالتدریج ترقی ایدرك درجهٔ نهایه‌یه واردقده جلدایله اغشیهٔ محاطیه خاسف وبالجمله وظائف از چوق متکدر اولور ووجود یومشایوب برسولپوکلك پیدا ایدر واز برایش ایله یوریلوب صولیغه ونبض ضعیف وصغیر آتمغه باشلار . باشلیجه علاجی اعلا کولباصدی یبوب ادویهٔ حدیدیه ورفدان یمورطه یمك وقنه قنه مطبوخلری ایچمك وحکیمك ویره‌جکی سائر علاجلری استعمال ایلکدر (قان) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ فقه ﴾ — (علم) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ فکر ﴾ — جناب حقك یالکز انسانه اعطا بیورمش اولدیغی خاصهٔ جلیله‌در . انسان ذاتندن خارج اولان اشیایی بیله ورای حسده اولان اشبو فکر ایله ادراك ایده‌بیلور شویله که بطون دماغده مرکوزاولان قوی ایله صور محسوساتی انتزاع وذهنی صور مذکوره‌ده احاله واعمال

ایدرك انلردن دیکر صورتلر تجرید واختراع ایلر اشته فکر دیدیکمز ورای حسده اولهرق اول صورتلرده تصرفدن عبارتدر وبوده اوچ مرتبه بی حائز اولوب اولکیسی خارجدن ترتیب طبیعی یاخود ترتیب وضعی ایله مرتب اولان اموری تعقلدرکه انسان کندو قدرتیله خارجاً حصوله کتوره جکی اموری اول امرده ذهناً ملاحظه ایدر اکثریا تصورات قبیلندن اولان اشبو مرتبه‌نك جلب منفعت ودفع مضرته مداری اولدیغندن بوکا (عقل تمییزی) دخی اطلاق ایدرلر . ایکنجیسی انسانك ابنای جنسیله واقع معاملات وامر اداره‌سنی وسیاسته دائر احوالنی افاده ایدر بومرتبه اکثریا تصدیقات قبیلندن اولدیغنه بناء آزر آزر تجربه ایله حصوله کلمکله فائدهٔ تامه و مصلحت عامه حصولنه وسیله اولور اشته (عقل تجربی) دیدکاریده بودر . اوچنجیسی ورای حسده کندویه عمل تعلق ایتیان بر مطلوب حقنده علم یاخود ظن افاده ایدن فکردر بوکادخی (عقل نظری) تعبیر ایلرلر . کرك تصورات وکرك تصدیقات ذهنده شروط مخصوصه اوزره انتظام خاص ایله منتظم اولدقده هربری کندو جنسندن اولهرق برعلم دیکر افاده ایده بیلورکه بومرتبه‌نك غایتی حقایق اشیایی اجناس وعلل واسبابی ایله تصوردن عبارتدرکه بو مرتبه‌ده قوهٔ فکریه کمال بولمش وعقل محض ونفس مدرکه اولمش اولور اشته حقیقت انسانیه بوکا دیرلر . ظرفادن برتریاقی یه عقل وفکرك تعریفنی رجا ایتدکارنده (عقل پوصله فکر دومن) (توتون یکیجه قهوه یمن) جوابنی ویرمشدرکه تعمیق وتفصیل اولنسه تمام برکتاب اولور .

§

﴿ فلاجه لانلر ﴾ — آورو پاده توره‌مش برقسم توبه کارلردر بونلر الدنده برر قیرباج بلدرینه‌قدر چپلاق اولدقلری حالده جعیتله طولاشورلر وکفارت ذنوب ایچون نشیده وآلهیلر تغنی ایدرك علی‌ملاءالناس کندولرینی قرباجلرلرایدی . سن‌پیردامیین بونلرك اك زیاده انتشارینه مساعده ایتمشیدی صکره یعنی (۱۲۶۸ م و ٦٦٧ ه) ده رهبان طائفه‌سی خلافنه اولهرق برده طریق مخصوص تشکیل ایلدیلر حتی (۱۵۷٤ م و ۹۸۲ ه) ده فرانسه قرالی

اوچنجی هانری بیله توابعیله برابر بو طریقه منسلك ایدی بر عصر اولنه قدر بو متعصبلر ایتالیاده وجنوبی فرانسه ده بولنمقده ایدیلر .
پارسلی (ژاق بووالو)نك فلاجه لانلر حقنده لاتینجه برتاریخی واردر .

§

﴿ فلاحت ﴾ — زراعت کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ فلاندر ﴾ غربی — بلجیقا ایالاتندن المعمور ومشهور برایالتدر ساحل بحرده بولنور مرکزی اللی بیك نفوسی جامع اولان (بروژ) شهریدر . رسم ایچون مستعمل یاغلی بویانك اون بشنجی عصر میلادیده (یان فان آیق) نام رسام معرفتیله بوشهرده ایجاد اولندیغنی روایت ایدرلر .
(یاغلی بویا ایله نقاشلق ایران و ترکستانده دها اسکیدر ظن ایدرم)

§

﴿ فلبه ﴾ — روم ایلئ شرقی ولایتنك مرکز اداره سیدر ادرنه نك شمال غربیسنده واون التی ساعت بعدنده بولنور نفوسی یکرمی بش بیکه قریبدر پیاغیسی وپرنجی پك اعلا اولدیغی کبی کوزل چوقه واقمشهٔ حریریه دخی نسج اولنور .
فلبه یی (۱۳۶۳ م و ۷۶۵ ه) تاریخنده لالاشاهین پاشا محاصره ایتدکده حاکمی بولنان بلغار (فلیب) بلامحاربه تسلیم ایدوب کندوسی صربیه یه صاوشمشیدی . اشبو شهرك (۵۳۴۴ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز اللی سنه مقدمنده انشا ایدلدیکنی روایت ایدرلر . بوحالده یعنی تاریخ مذکور صحیح ایسه اسکندر رومینك پدری فلیب طرفندن یاپلدیغی روایتی صحیح اوله مز زیرا فلیبك سلطنتی میلادك اوچیوز اللی سنه مقدمنده در .
فلبه غوتلرك تسلطی و (۱۷۱۸ م و ۱۲۳۴ ه) تاریخنده حرکت ارض مناسبتیله ایکی دفعه خراب اولمشیدی .

§

﴿ فلسطین ﴾ — شریعه نهرینك شرقنده وآق دکزك غربنده واقع ارض کنعانك اسمیدر بوراده ابتدا بنی اسرائیلدن افرایم قبیله سی ساکن اولور ایدی اصل فلسطین قبیله سی اوراده مسکون اولاد کنعاندن اولمیوب

اولاد حامدن مصره هجرت ایدن مصرایم نام ذاتك سلاله سندندر بونلر اولوقت یافه دن غزه یه قدر اولان ممالکده اوتوررلرایدی فلسطینده قدس خلیل الرحمن غزه نا باس عسقلان حوران دخی داخلدر . عربستان ایله سوریه آره سنده بولنان اشبو فلسطین قطعه سنك نامنی رومالیلر تسمیه و (جلیله) و (سامریه) و (یهودیه) و (عبرانیه) نامله یاد ایلدی مؤخراً اوچه دخی منقسم اولمشدر . فلسطینلیلر متمادیاً یهودیلرایله محاربادده بولنه رق (٤٣٣٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك بیك ایکیوز التمش بر سنه مقدمندن ١٢٤٣ مقدمنه قدر اون سکز سنه یهودیلری زنجیر اسارته باغلادیلر مؤخراً شمسون کلوب یهودیلری مبتلا اولدقلری حال اسارتدن تخلیص ایلدی . (شاوول) فلسطین اهالیسنی (کارباوون) قربنده مغلوب ایتدیکی کبی حضرت (داود) دخی بونلری تحت اطاعته المغه موفق اولدی اهالئ مزبوره متعاقباً فرسلر وسلوسیدلر واخیراً رومالیلرك نفوذلری التنه دخی چکمشلردر (ارض کنعان) ه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ فلسفه ﴾ — محب حکمت دیلان فیلسوفلره منسوب علمك اسمیدر . بوعلم کافهٔ مادیات ومعنویاتك اساس وحقایقنی قواعد فنیه یعنی انظارفکریه واقیسهٔ عقلیه ایله بیلدیرر . قدمای فلاسفه نك بوفنده طوتدقلری مسلکلر تعدادی داعئ صداع اوله جق صورتده متعدد ومختلف اولوب متأخرینك ایسه برطاقمی علوم ریاضیه ده بولدقلری دلائل وقواعدك ارتباط ووضوحنه مجلو بأ بدیهیات وفرضیاته بناء اساس ایله تجربه جهتنه التفات ایتمکسزین ترتیب مقدمات ودلائل مجرده ده تعمیق فکره ودیکر طاقمی فنون طبیعیه نك ساحهٔ وجوده کتوردیکی ترقیاته باقه رق فلسفه نك اساسی تجربه اولدیغنی زعم ایدوب تجربه وقیاس اصولنی ترویجه صاپدیلر اخیراً میدانه چیقان مذاهب فلسفیه بش نوعه منقسم ایدی .

برنجیسی اشیایه وجود خارجی ویرمیوب کائناتك بالجمله ظل وخیالدن عبارت ایدوکنه ذاهب اولان وآلهی انکار الوهیتی تصدیق ومعجزاتی انکار امکانی تصدیق ایلیان مذهب (افلاطونیه وعنادیه) .

ایکنجیسی معقولاتی کاملاً رد ایله یالکز تجربه یه قصر وجدان اعتماد ایدن بر طاقم اهل هوی . اوچنجیسی هر شیئك ثبوتنه علم اولماز اعتقادنده بولنان (لا ادریه) . دردنجیسی عالم علوی یدن الهام ایله حقایق اشیایه اطلاع دعواسنده اولان (اشراقیون) . بشنجیسی بر چوق ارای سخیفه اراسنده حقی بولوب چیقارمق امکانی تصدیق ایدن (ارباب انتقاد) در .

بونلردن بشنجه برده (عندیه) کروهی واردرکه بونلر حقایق اشیا اعتقاده تابعدر اکر بر شیئی جوهر اعتقاد ایدرسك قدیم و حادث جوهر اولور واکر عرض اعتقاد ایدرسك عرض اولور دیدیلر . بعض کتب اسلامیه دخی مذاهب فلاسفه یی شو وجهله اوچه تقسیم ایدیور . برنجی (طبیعیون) که اثردن مؤثره استدلال طریقی ایله برخالقك وجودینی تصدیق واعتراف ایدوب فقط قوای حیوانیه نك قوام وحصولنده اعتدال مزاج وطبیعتك تأثیرات عظیمه سی جهتیله نفس ناطقهٔ انسانیه نك مزاجله برابر محو اولهجغنه و محو اولان شیٔ ایسه بر دها وجود بولیهجغنه ذهاب ایله بعث و قیام و جزایی انکاره تصدی ایدنلردر . ایکنجی (آلهیون) در بونلر معقولاتی اثباته صرف ذهن ایدوب شریعت و مذهب طانیمدیلر و دیدیلرکه برآدم معقولاته ومبدأ ومعادینی اثباته قادر اولدقدن صکره انك ایچون کمال مطلوبه وصول حاصلدر وسعادتی علم و عرفانی وشقاوتی جهل و نقصانی تسبتنده در وشرایع امور مصلحیه عامه دن وحدود واحکام وحلال وحرام امور وضعیه دندر دیدیلر . اوچنجی اولان (دهریون) ایسه حقایق اشیایی فهم ایچون اقامهٔ دلیل وبرهان اراسنسزین مجرد مشهوراته حصر نظر اعتقاد ایلدیلر .

اوروپالیلر علم فلسفه یی الیوم شو وجهله تعریف ایتمکده درلر (علوم وفنونك هر بری برشیدن بحث ایتدیکی حالده علم فلسفه کافهٔ موجوداتی موقع بحثه چکر یعنی فنونك قواعد عقلیه سنی وضعه واسطه اولان قوهٔ مفکره دن باشلایه رق قوهٔ مذکوره ده و یا خارجنده بولنان برچوق وقوعات وآثارك قوای طبیعیه لرینه وارنجه یه قدر حادهٔ امتحاندن کچورر بناء علیه

علم فلسفه علوم رياضيه وطبيعيه‌نك خلافه اولهرق بتون علوم وفنون شمولى حيثيتيله اولا روح انسانينك حقيقتيله قواى طبيعيه واثارندن بحث ايدن علمى ثانياً علم منطق ثالثاً اتقان مكونات وصنايع نفيسه‌يى رابعاً علم اخلاق ووظائف انسانيه‌يى خامساً حقوق طبيعيه‌يى سادساً حكمت عمليه‌يى سابعاً فلسفهٔ تاريخيه‌يى يعنى جمعيات سياسيهٔ بشريه‌نك صورت تأسيسيله اديان ومذاهب واعتقادات دينيه وجمعيات سياسيه‌نك آثار مدنيه‌جه توسعى قوانينى وسائره‌يى شاملدر .

§

﴿ فلمنك ﴾ ياخود (هولاندا) — قدما (باتاويا) ديرلر ايدى اوروپاى وسطا دولتلرندندر شمالاً و غرباً شمال دكزى جنوباً بلچيقا شرقاً هانوره وستفالى ورين نام پروسيا ايالتلرى ايله محدود اولوب ايكيوز قرق كيلو مترو طول و ايكيوز اوتوز كيلومترو عرضى و درت مليون نفوسى واردر بونلرك برمليون اوچيوز بيكى قتولكدر مقر اداره لاهى شهرى اولوب حوزهٔ حكومت اليوم اون بر ايالته منقسمدر . افريقاده وامريقاده واوقيانوسده واقع مستملكات اهاليسيله برابر بتون نفوسى اون التى مليونه بالغ اولور فلمنك اراضيسى اكثريا مستوى و بعض يرلرى سطح دريادن اشاغيدر و بو مثلو اشاغى اولان يرلرده دكز كنارلرينه چكلمش اولان سدلر حيرتبخش عقولدر . باشليجه نهرلرى (اسقو) (موز) (رين) (ايسل) (آمستل) اولديغى كبى متعدد قنالرى اره‌سنده (شمال) (زدريق) (و يلينست) (و اعست) (امست) قنالرى دخى مشهوردر . سواحلى تجاوزات دريادن متعدد كورفزلر تشكيل ايلر و اهاليسى زراعت و بغچوانلغى كوزل بيلر هواسى رطوبتلى وسيسلى وصناعتى پك رواجلى اولوب بز كاغد چوقه ايپك قماش قطيفه فغفورى چيقارمقده وپايدقلرى مشهور فلمنك پيرندن سنده اون بش مليون كيلو غرام صرف اولنمقده‌در . فلمنكده الماس پك چوق چيقديغى كبى الماس ايشلمك صنعتى دخى ايلرولمشدر و (بالينه) بالغى صيدندن نهايت درجه‌ده تجارت حصوله كلمكده در و ادبيات و معارفى فوق العاده در واهاليسى غايت انتظامپرست ومفتون نظافتدر و الك زياده منتشر اولان

مذهب (قالوه ن) مذهبیدر وشکل حکومت مشروطه ایسه ده مستملکاتده اداره قراله منحصردر .

مقدما بوراده باتاولر فریزونلر بروکترلر نامنده اوچ صنف اهالی ساکن اولوردی روما ایمپراطورلغنك انقساخندن صکره بونلر فرانقلره تابع اولوب شارلمان معرفتیله خرستیانلغی قبول ایتدیلر وشارلماندن صکره برچوق کوچك حکومات مستقله یه آیرلدیلر ایسه ده (۱۴۳۳ م و ۸۳۷ ه) تاریخنده (فلیب دو بورغونی) یه انقیاد و (۱۴۷۷ م) ده شارل تمیرررك وفاتی اوزرینه کریمه سی (ماری دو بورغونی) نك جهازی اولهرق آوسترپا خاندانه انتقال ایلدیلر مؤخراً (شارل کنت) لك وفاتیله فلمنك اسپانیول قطعه سنه ضمیمه اولوب بو تاریخلرده منتشر اولان صناعت و تجارتی مناسبتیله آمریقا و هند طریقی کشفیاتنه معاونت کلیه سی کورلدی .

(۱۵۷۹ م) ده براختلال کبیردن صکره یدی ایالت متحده نامیله برجمهوریت تشکل ایدوب (۱۶۲۱ م) ده اسپانیوللر تکرار حوزهٔ اطاعتلرینه المق اوزره محاربه یه قیام ایلدیلرسه ده فرانسه ایله اتفاقی سایه سنده فلمنك استقلال تامه یه مظهر اولدی . متعاقباً اسوج وانکلیزلره قارشو شانلی بر طاقم محاربات ایدرك (۱۶۶۸ م) ده اتفاق مثلث نامیله تنظیمنه موفق اولدیغی برمعاهده نامه اون دردنجی (لوئی) نك نیات حریصانه سنه سد چکدی و اتفاق مذکور مؤخراً مبدل نفاق وشقاق اولمی اوزرینه بعض مغلوبیتلره دوشدیسه ده آمیرال رویتر نامنده بری معرفتیله ینه تحکیم و تنظیم اولندی و (۱۶۸۸ م) ده انکلتره قرالی اوچنجی کلیوم فلمنکلك کندو خاندانه موروثیتنی اعلان ایلدیسه ده وفاتی اوزرینه بو اعلان دخی حکمسز قالوب برچوق تبدلاتدن صکره فرانسه ضبطنه کچدی و فرانسزلرده (۱۷۹۴ م دن ۱۷۹۵ م) سنه سنه قدر قالوب بومدتجه بطاوجمهوریتی نامنی حائز وسکزیالته منقسم اولدی و (۱۸۰۶ م) ده بوناپارتك مساعده سیله قرالیته تحویل و درت سنه صکره تکرار فرانسه ایمپراطورلغنه الحاق اولنوب دردنجی سنه ده ینه نائل استقلال اولمقله برابر بلچیقا ایله برلشدی و (په یبا) نامنی آلدی ونهایت (۱۸۳۱ م) ده ظهورایدن شدتلی براختلالدن ناشی بلچیقا آیریلوب فلمنك باشلی باشنه برقرالیته منحصر قالدی .

§

﴿ فلیپ ﴾ — ماکیدونیا قرالرندندر پدرینك حیاتنده (تب) جهوریتنده مرهون ایکن (۵۲۳۵ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز اللی طقوزسنه مقدمنده پدرینك وفاتی اوزرینه اورادن قاچوب تخت مورثنه اوتوردی ویکرمی درت سنه ظرفنده دائرهٔ حکمرانیسنی ترمو پیلدن طونه یه وونديك دکزندن قره دکزه قدر تمدید ویونانستان قطعه سنی دخی ضبطله اساس ملك وحکومتنی کرکی کبی تحکیم وتشیید ایلدی مؤخراً ایران علیهنه جاهیر یونانیه نك اتفاقنی بالاستحصال عساکر متفقه قوماندانلغنی درعهده ایلدیکی اثناده زادکاندن (پوزانیوس) نامنده بری طرفندن اعدام اولندی (بواهانت قرال مومی الیهك اولکی زوجه سی طرفندن اولنان تحریك اثری ایدوکی ظن اولنور . اشبو فلیپ مشهور اسکندر رومینك پدریدر.

§

﴿ فلیپ ﴾ — حواریوندندر (حواریون) کلمه سنه نظر بیوریله.

§

﴿ فلیپ ﴾ — فرانسه قرالرندندر غایت جبار ودلازار برکیسه اولوب حتی پاپا بونیفاس کبی برحکمدار روحانی بونك کمال قهر و تحکمندن (۱۳۰۹ م و ۷۰۹ ه) تاریخنده ترك عالم جسمانی ایلمش ویرینه تعیین اولنان (قله ئومن) دخی اطوار متحکمانه سنه طیانه مدیغندن بالآخره مقرینی (اونیون) قصبه سنه قالدیرمق مجبوریتنده بولنمشدر. (۱۳۱۱ م و ۷۱۱ ه) تاریخنده فرانسه ده واقع (وین) شهرنده قرال مومی الیهك امریله تشکل ایدن برجمعیتده شوالیه لرایله نسوان جمعیت رهبانیه سنك تضلیلنه وعموم رهبانلر ایچون بریکی آیین وقاعده تعیین والسنهٔ شرقیه تعلیمنه وارمنی مقدس یعنی قدس شریفك فتح وتسخیرینه دائر مذاکرات جریان ایتمشدر. بوجمعیتده قرال مومی الیهدن بشقه انکلتره قرالی ایکنجی (ادوارس) واراغون قرالی (ژاق) و پاپا واسکندریه وانطاکیه پطریقلری دخی موجود ایدی.

§

﴿ فنئلون ﴾ — فرانسه معارفپروراننده مشهور (تلماق) مؤلفیدر (۱۶۵۱ م و ۱۰۶۲ ه) ده فرانسه ده کرس شهرنده فنئلون قصرنده تولد ایلدی قدیم ومعروف برفامیلیادن ایدی پك ایرکندن مسلك رهبانیه

انسلاك ايدوب دها اون‌بش ياشنده ايكن وعظ ايتمكه باشلادى اكمال علوم ايتدكدن صكره پارسك باش پسقپوسى طرفندن يكى قتولكلرى تعليمه مأمور اولوب (١٦٩٤ م) ده اون‌دردنجى لوئى طرفندن (قامبرى) باش‌پسقپوسى تعيين ايدلدى . مومى اليه (تلماق) ى لوئينك حفيدى (دوق دوبورغونيا) نك تهذيب اخلاقنه مدار اولمق اوزره تأليف‌وپرنس‌مشار اليهه تعليم‌وتدريس ايلمشيدى انجق عموماً افراد ناسك رعايتلرى وجيبه‌دن اولان اصول وآداب انسانيته وخصوصاً عباد اللهك زمام اداره‌لرى مسلم يد اختيارلرى اولان حكمداران جهانك مترتب ذمت همتلرى بولنان وظائف رعيتپرورى ومعدلته دائرحاوى اولديغى قواعد حكميه حكمدار مشار اليه ايله اطرافنى آلمش اولان مداهنلرك اطوارنابهنجارينه مخالف دوشديكندن بالآخره كتابى توقيف ومأموريت مذكوره‌سندن عزل اولنمشدر بونك اوزرينه مومى اليه قامبريده برطرفه چكيله‌رك اختيار عزلت واولديغى محل اهالى واطفالنك بالذات تعليم وتربيه‌سنه حصر اوقات ايله تحمل بار كلفت ايلمكده اولديغى حالده (١٧١٥م و١١٢٨ه) تاريخنده‌دار بقايه‌رحلت ايلمشدر . عزلتخانه‌سنده برحياة قالديغى مدتجه حسن صيت‌وشهرت فضائلى هرطرفه طاغيله‌رق مجرد مجلسيله تشرف ايچون پك چوق كسان محال بعيده‌دن شد رحل ايله‌زيارتنه كلورلر ايدى . فرانسه مؤلفلرى بينده فنلوندن دها زياده اعلم وابلغلرى وار ايسه‌ده حسن ادا وسلاست افاده جهتيله هيچ بريسى بونك كعبه‌واصل اوله‌ميوب متقدمينك غايت ساليس وساده اولان آثار نفيسه‌لرينه بين المتأخرين مومى اليه جمله‌دن زياده تقليد ايلمشدر . فنلونك اليوم خيليجه آثارى موجود ايسه‌ده شاكردى مومى اليه (دوق بورغونيا) نك حين وفاتنده اون‌دردنجى لوئى كافهٔ اوراقنى ياقديرمش اولمغله بونلر ميانده برطاقم مؤلفاتى ضايع وتلف اولمشدر .

§

﴿ فنار ﴾ — ايلك‌فنار اسكندريه پيشكاهنده واقع كوچك فاروس اطه‌سنده انشا اولنديغندن فنارلره فرانسز لسانده فار واندن مأخوذ اوله‌رق تركجه فنار تسميه ايدلمشدر . بوفنارلر كيجه‌لرى سياحين بحريه‌يه قيلرى وقيالرى ونهرلرك دكزه انصبابلرينى وليمانلرك مداخلنى ارائه ايدرلر فرانسه

دەکی فنارلر غایت مکمل براصول تنویریه مالکدر بونلر جسامتجه وامتداد ضیاجه اوچ مرتبه به تقسیم اولنور علی‌الاطلاق برنجی مرتبه‌ده اولان فنارلر نهایت اون درت میل بحری یعنی التمش کیلومترو محلدن سواحلك امتدادینی وسیر سفائن ممکن اولوب اولدیغنی بیلدیرر ایکنجی مرتبه‌ده اولان فنارلر دکزده صویك سطحیله برابر اولان قیالری و کوچك کورفزلری وکمی یتاقلرینی اکلادر اوچنجی مرتبه‌دەکی فنارلر دخی آقدیلری ونهرلرك اغزلرینی ولیمانلرك کیریله‌جك محللرینی کوسترر. بوفنارلرك هر بر مرتبه‌سنه مخصوص شعله وعلامتلر واردر وخریطه‌لرده یرلری کوسترلمشدر بونلرك بعضیلری ثابت وهرجهتی وبعضاً برجهتی علی الدوام تنویره خادم اولوب دیکرلری دقیقه‌ده برکره کورینه‌رك ینه غیبوبت ایتمکده‌در. اولا فنارلر طاغ تپه‌لرنده کیجه‌لری یاقیلان آتشلردن عبارت ایدی مؤخراً قله‌لر درونده معدندن یاپلش لوحه‌لر اوکنده موضوع بیوك قندیللره تحویل اولندی.

فاروس اطه‌سنده‌کی فناردن صکره رومالیلر زمانینده یعنی (١٦٤٣م و١٠٥٣ه) تاریخنده مانش دکزی اوزرنده کزن سفاینه رهبر اولمق ایچون بولونیاده یاپیلان فنار حالا موجوددر. فنار ضیالرینك تشدید وتکثیری وفنارلرك اصلاحیچون (١٧٩٣م و١٢٠٨ه) تاریخنده‌برو اوغراشیله‌یور وآن بان ترقی کوریله‌یور. بالاده بیان اولنان فاروس ایچون اسکندریه کله‌سنه دخی نظر بیوریله.

§

﴿ فناری ﴾ — کبار مؤلفیندن محمد شمس‌الدین افندینك شهرتیدر افاضل علمای ایراندن اولدیغی حالده بلاد رومده اختیار اقامتله یلدیرم سلطان بایزید حضرتلری طرفندن مظهر اعزاز واحترام وعصر مراد خان ثانیده شیخ الاسلام اولمشدر. امور دینیده دقت واهتمامی رتبهٔ علیایه واصل اولوب حتی برشیدن‌طولایی پادشاهه (سن‌جماعته دوام‌ایتیورسك) دیه‌رك شهادتنی رد ایلدیکی مشهور انامدر. عقلیات ونقلیات وسیما هیئت وریاضیاتده فرید عصری ایدی. (حصول‌البدایع فی‌اصول الشرایع)

(انموزج علوم)(تفسير فاتحه) (سراج مفتاح لغيب) جلهٔ تأليفاتندندر. وفاتی (١٤٣٠ م و ٨٣٤ ه) تاريخنده وقوعبولدی .

§

﴿ فنلاندیا ﴾ — اورو پای روسیده برایالتدر جنوباً فندلاند کورفزی غرباً بوتنی کورفزی شمالاً نوروج ایله محدود وطولاً بیك یوز عرضاً بشیوز قرق کیلومترو مربع مساحهٔ سطحیه ده بر ملیون یدی یوز بیك نفوسی حاوی اولوب مقر حکومتی (هیلسنقفور) دینلان شهردر الیوم سکزکوچك ایالته تقسیم اولنور. برچوق کولری کوزل لیمانلری وتیمور باقر مرمر معدنلری واردر وهواسی غایت صغوق وجنوب ایله غرب جهتی مستثنا اولهرق اراضیسی آز قوهٔ انباتیه یه مالکدر .

فنلاندیا اولا لایونلر مؤخراً بر تاریخ غیر معینده فینوالر و یاچودلر طرفندن مسکون اولوب بونلراونجی واون برنجی واون ایکنجی اعصار میلادیه ده برچوق کوچك مستقل حکومتلر تشکیل ایلمشلرایدی. خرستیانلق بورایه (١١٥٧ م و ٥٥٢ ه) تاریخنده اسوجلیلرله برابر کیرمشدر. تصرفی خیلی زمان روسلر ایله اسوجلیلر بینده منازع فیه قالدیغی حالده نهایت (١٨٠٩ م و ١٢٢٤ ه) تاریخنده کلیاً روسیه یه چکوب بر امارت شکلنه قونلمشدر .

(فنلاند) کورفزی — بحر بالطغك شرقی بر قولیدر جنوبدن فنلاندیایه ممتد اولور یوز اون بش کیلومترو طولی واون اوچدن یکرمی سکز کیلومتروبه قدر عرضی اولوب ایچنه جاری اولان نهرلرك مشهوری (نیوا) نهریدر وسواحلی اطه جقلر و قیالرله مالامالدر .

§

﴿ فو ﴾ — چینده براهمایه معتقد اولنرك اعتقادینی اصلاح وتجدید ایدن بودالردن برینك اسمیدر ظهورینك (٤٥٤ خ) تاریخنه قریب اولمسنه وچینلیلرجه شهرتنك موافقتنه نظراً بونام بودا کلمه سنده محرر اولان (شاکونی) نك نام دیکری اولمق کرکدر و بومذهبك اصل انتشاره بدئی (٥٣٩٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز سنه مقدمنده در کاهنلرینه یعنی پاپاسلرینه (بونس) دیرلر. (بودا) کلمه سنه نظر بیوریله .

§

﴿ فوائد غیاثیه ﴾ — قاضی عضدالدین عبدالرحمن بن احمد ایجی نك معانی و بیانه دائر اولمق اوزره یازدیغی کتاب فوائد نصاب اولوب سلطان محمد خدابنده نك وزیری غیاث الدین نامنه تألیف اولنمشدر. کتاب مزبوری شمس الدین محمد بن یوسف کرمانی و شمس الدین فناری و محمد بن سید شریف جرجانی و طاشکپریلی زاده احمد بن مصطفی و عالم و فاضل شریف میر علیم بخاری حضراتی شرح ایتدیلر.

§

﴿ فواق ﴾ — صدرایله بطنی تفریق ایدن حجابك تقلصات تشنجیه سنه و بلکه معده نك تقلصاتنه فواق یعنی ایچقریق تعبیر ایدرلر و بو دخی یا اصلی و یاخود عارضی اولور اکر اصلی ایسه ماء بارد و بر مقدار شکر اوزرینه بر قاچ طمله لقمال روحی طملادیله رق و یریلور و کسلدیکی حالده ناحیهٔ شرسوفیه سنه یعنی اکه کیکنك یومشاق جانبنه بر مقدار بوز وضع ایدیلور ودها بشقه علاجلری وار ایسه ده سببنی بیلمك و اکا کوره علاج ایتمك ایچون حکیمه مراجعت لازم کلور.

§

﴿ فوتیوس ﴾ — استانبول پطریقلرندندر بوراده تولد ایدرك ابتدا عجمستان سفیری ایله (میشل) نام ایمپراطورك سرکاتبلکنه ومؤخراً (٨٧٨ م و ٢٦٥ ه) ده مخلوع (انفیاس) ك یرینه قائم اولمق اوزره استانبول پطریقلکنه نصب وتعیین اولندی. مومی الیه برنجی نیقوله نام پاپا حقنده وقوعبولان بعض حرکات مخالفتکاریسی اوزرینه شهرت بولوب اکرچه برمدت صکره عزلیله یرینه پطریق سابق انفیاس کتورلدیسه ده اشبو پطریقلك وفاتی عقیبنده ینه خدمتنه اعاده و خطالرندن رجوع ایده جکی شرطیله بو دفعه کی مأموریتی پاپا طرفندن دخی تصدیق ایدلدی لکن فوتیوس بونده ده پاپا جنابلرینی آمالنه موافق خدمت کوسترهمامك جهتیله برقات دها کوجندردیکندن (٨٩١ م و ٢٧٨ ه) تاریخنده زنی ایدلکله ارمنستانده کائن برمناسترده وفات ایلدی. فوتیوس فکر ثاقب وفنون ومعارفده اقصای مراتب صاحبی برذات ایدی (کتبخانه) نامیله معنون بر مجموعه سندن بشقه لاتینلر علیهنه (ادورسوس لاتانیوس)

وماتیکه‌لره قارشو ادورسوس (ماتیکه‌اوس) نامله‌نده آثاری وبرلغت یونانیه‌سی وروح القدسه دائر رساله‌سی وکاپسانك مجموعهٔ قوانینی ایله قوانین عادیه وقوانین قرالیه بیننده اولان توافق وتطابقی شامل تألیفات وسائره‌سی واردر .

§

﴿ فوچه ﴾ یاخود (فوکیا) — آسیای صغراده وایدین ولایتی وازمیر سنجاغی داخلنده برقضا مرکزیدر ازمیرك شمال غربیسندن قرق ایکی کیلومترو مسافه‌ده کائن اولوب درت بیك نفوسی وخیلی مناسبت تجاریه‌سی وپك کوزل‌دکز طوزی اخذواعطاسی واردر وقتیله غایت معمور وآبادان ایدی جوارنده بونامده برقصبه دها اولوب بناء علیه ایکیسی بردن فوچتین نامیله یاد اولنور .

§

﴿ فورتنه ﴾ — اوچ نوعدر . (نوع اول روزکارفورتنه‌سی) کلمه‌سنده دخی محرر اولدیغی اوزره مجرد هوانك تموجندن عبارت اولان روزکارك شدت وسرعتی دیمك اولوب فقط بوشدتك یعنی فورتنه‌نك هرطرفده مساوی درجه‌ده اولمدیغی بحریون نزدنده معلومدر واقعا بو عرضلرده دخی شدتلی فورتنه‌لر وقوعبولور لکن مدارینده و اکثری امریقاده مکسیقا کورفزیله (ماراقائیبو) کورفزی اراسنده واقع بر طاقم جزائر کبیره و صغیره‌دن عبارت (آنتیل) اطه‌لری حوالیسنده اولان فورتنه‌لر بشقه‌در . حوالیٔ مذکوره‌ده هردفعه فورتنه وقوعنده بهمه‌حال براً وبحراً آز چوق مضرتی کورلدیکندن اهالی فورتنه ظهورندن زیاده‌سیله خوف واحتراز ایدرلر وقبل الوقوع سماده بعض علائم مشاهده اولنور شویله‌که بوطرفلرده اصلا مشاهده اولنمامش درجه‌ده جوهوایی ظلمت استیعاب ایدر وبلوطلر متکاسف اوله‌رق حرکتدن قالوب کویاروی زمینه دوشه‌جك کبی برحالده بولنور وهوایه فوق‌العاده ثقلت عارض اوله‌رق برطرفدن شمشك چاقوب وبرطرفدن بیلدیرملر دوشوب وحوش وطیورك صدای وحشت افزالری ایسه برقات دها موجب خوف وخشیت اولدیغندن فورتنه‌سکونت بولنجیه دکین هرکس برمصیبته منتظر ومضطرب اولورلر هردفعه‌سنده

برقاچ کمی قضازده اولوب حتی بردفعه (سن‌داوید) لیمانی اوکنده اوچی قپاق اولمق اوزره یکرمی قطعه انکلیز حرب سفینه‌سنك کلیاً غرق وتلف اولدیغی و درونده بولنان نفوسدن هیچ بری قورتیله‌مدیغی تواریخده مقیددر .

(نوع ثانی) یغمور وقار فورتنه‌سی — بو فورتنه دخی نوع اول روزکار فورتنه‌سیله برابر یغمور ویاخود قاردن حاصل اولور که بونده دخی قپودانلر کمال درجه خوف و تلاش ایدرلر چونکه هر طرف قپانوب ساحل یاخود سائر تهلکه‌لی محللر کورنمز و کمیجیلر دخی صغوق و یغمورك شدتندن و فورتنه زحمتندن یلکن و سائره مثللو خدمتلری ایفا ایده‌مز اولور . سیس دخی بعضیلری عندنده نوع ثانی فورتنه‌دن معدوددر .

(نوع ثالث) قصرغه وخرطوم — قصرغه‌نك روزکارك شدتنه کوره درجاتی اولوب شدتلوسی مضر و خطرناکدر شدید قصرغه وقوعبولان یرلرده تازه فدانلردن و برقاچ سنه‌لك اغاجلردن خیرقالمیه‌جغی درکار اولوب بعضاً بیوك اغاجلری بیله قلع و کارکیر بنالری هدم ایلدیکی کورلمشدر . اشبو قصرغه استوانه شکلنده دائروی هبوب ایدر دکزده وقوعبولور ایسه مخروط وخرطوم دخی تعبیر اولنور . (روزکار) کله‌سنه‌ده نظر بیوریله .

§

* فورقروا * — فن کیمیا علماسندندر (١٧٥٥ م و ١١٦٩ ه) ده پارسده تولد ایلدی (١٧٨٤ م) ده نباتات باغچه‌سنده کیمیا خواجه‌سی نصب اولنوب متعاقباً عقل وذکاسی سایه‌سنده اکتساب ایتدیکی شهرت فوق العاده اوزرینه پارس معارف عمومیه و بعده شورای دولت اعضالغنه انتخاب اولندی و (١٨٠١ م) تاریخنده دخی معارف عمومیه ناظری اولوب مأمور یتنده بر بیوك غیرت وفعالیت کوستردیسه‌ده مقاصدی ناپولیونك افکارینه کاملاً توافق ایتدیکندن مناصب عالیه‌دن دوشوب شوقیمت ناشناسلغك کدریله متأثراً (١٨٠٩ م و ١٢٢٤ ه) تاریخنده فجأةً وفات ایلدی . برچوق تألیفات مرغوبه‌سی میانده الك مهمی معلومات کیمیویه‌دك

اصول و تطبیقاتنی حاوی اولان کتاب ایله بالجمله السنه یه ترجمه ایدلمش اولان فلسفهٔ کیمویه سیدر . فورقروا مواد حیوانیه ومیاه معدنیه‌نك تحلیلاتنی دخی اکمال ایلدی .

§

﴿ فوسفور ﴾ — علم ژئولوژیده اهمیتلری درکار وعددی اون التی یه بالغ اولان اجسام عنصریه‌دندر . بوعنصر خالص اولدیغی حالده رنکسز وشفاف ولذتدن عاری وقوقوسی صارمساق قوقوسنه شبیه برجسم صلب اولوب صلابتی بال مومندن زیاده‌جه‌در قرانلقده لمعان ایدر هوایه ترك اولندقده مولد الحموضه‌یی جذب ایدوب کندوسندن بر بیاض دومان چیقار وجزئی تسخین اولنسه آتش آلور ینار و حامض فوسفوره منقلب اولور بناء علیه فوسفوری صو درونده ویا مولد الحموضه‌سز بر هوا ایچنده حفظ ایدرلر . فوسفوری ابتدا (١٦٦٩ م و ١٠٨٠ ه) تاریخنده بولدن کشف ایدن هامبورغلی (بران) نام کیمیاکر اولوب مؤخراً (شه‌ئل) دخی کیکاردن استخراج طریقنی بولمشدر .

مادهٔ فوسفوریه‌یی حاوی اولان اجسام ایکی صنف اولوب مثلا آتش کوجکلری و کدینك کوزلری و بعض چورومش اغاج کوکلری ودکزده قالمش بالق لاشه‌لری صنف اولدن و خالص کهرچله و بیاض کله شکری وکوکرد وکونشده قالمش ویا آتشده ایصلادلمش بعض طاشلر وکیك وبونلرك امثالی اجسام دخی صنف ثانیدن عد اولنور . آمریقای شمالیده واقع آنتیل اطه‌لرنده برجنس بیوجك آتش کوجکی اولوب بونك نشر ایتدیکی ضیا بیاغی یوجیلره ارائهٔ طریق ایدر وبوجنس کوجکلر وقوردلرهندستانده دخی بولنور و هلاك اولدقلرنده کندولرنده کورینان ضیاء فوسفوری دخی زائل اولور .

§

﴿ فوسیل ﴾ — حیوانات بحریه وحیوانات میاه عذبه و حیوانات بریه انقاضی بری بری اوزرینه موضوع طبقات مختلفه‌ده برکومبلت تشکیل ایدر اشته بوکا طبقات الارض اربابی بیننده فوسیل تعبیر اولنور . کرهٔ ارضك شمال طرفلرنده بولنان فوسیللرك اتلری وقیللری ودریلری وماعدا

محللرده بولنانلرك يالكز كيكلرى كورلمكده در . طبيعيوندن (پالاس) نام كسنه طقسان سكز سنه مقدم سبر يادە سياحت ايدركن صغوقدن انجماد ايتمش ودريسى وقيللرى واتى بوزلمامش بر كركردان بولديغى كبى يتمش سكز سنه مقدم بر بالقچى سبريادە (لنا) نهرى اغزنده بوزلرك اره سنده برجثهٔ جسيمه كوروب نه اولديغنى بيلەميەرك ترك ايتمش واندن بش سنه صكره بوزلر زيادەجه اريوب جثهٔ مذكوره ميدانه چيقمش وآقنتى ايله كناره كلەرك اهالى آزى ديشلرينى چيقاروب آلمشلر وجوار كويلرك كلبلرى برمدت اتنى يوب اورانك حيوانات وحشيەسى دخى بر مدت تغذى ايتدكدن صكره اوك اياغى اكسيك اولەرق اسكلتى ميدانه چيقمش و پترسبورغدن مخصوصاً كوندريلان اقادىمى اعضاسى بونك (فيل محمودى) اولديغنى جزم ايلەانقاضنى كويليردن طوپلايەرق باشى واتى وديشلرى اولديغى حالده يوز يكرمى بش قيه كلمش وقالمش اولان جزئى جلدى اون آدم يوكى اولوب ديشلريده يوز اون ايكى قيه وزن اولنمشدر . بوحسابه كوره لحم و امعاسى وباش وديش وبرايغى برابر طارتلمش اولسه بيك بشيوز قيەيه بالغ اولەجغى ظن اولنور .

فيل محمودى عن اصل اراضئ ثالثه مخلوقاتندن ايدى شمدى جنسى معدومدر . وقتيله بوهميا طرفنده اولان و (آنفوزوار) تسميه اولنان غايت كوچك حيوانك دخى جنسى مفقود اولوب بونك يقينلرده بر طاش اوزرنده بر پرمق مكعبى محلده قرق برمليون عدد فوسيلى كورلمشيدى .

انكلتەده واقع كمور معدنلرنده قعر دريادن (۳۹۰۰) قدم اشاغيده نباتات وحيوانات بقيەلرى والمانيانك (خارس) معدنلرنده (۱۰۰۰) قدمدن زياده درينلكنده تحجر ايتمش اغاج دالرى وحيوانات اصدافى بولنمشدر .

(۱۸۷۱ م و ۱۲۸۸ ه) تاريخنده ايتاليادە منتونه شهرى جوارنده واقع برمغاره درونده حفر اولنور ايكن بربيوك نسان اسكلتى واطرافنده برطاقم زينت اولەرق باشه طاقلمق ايچون دليكلى صدف پارچەلرى وچاقق طاشندن معمول قارغى اوجلرى و سائره چيقمش و بونك كويا فيل محمودى دورى آدملرندن يعنى يكرمى بشبيك سنه مقدم كلان آدملردن ايدوكى تخمين اولنمشدر .

§

﴿ نوتشان ﴾ — رومانیاده بر شهردر بغدان ولایتی داخلنده و (میله‌قوو) نهرینك صاغ کنارنده و بکرشك شمال شرقیسندن یوز اوتوز کیلومترو مسافه‌ده‌بولنور . عثمانلیلر (۱۷۸۹ م و ۱۲۰۴ ه) تاریخنده بوراده روسیه‌لیلر ایله بربیوك محاربه ایتدیلر وعاقبت عساکر عثمانیه بوزیلوب حین رجعتده (بوزه‌ئو) نهرینی چکرکن بر چوغی مغروقاً وفات ایتدی وبواثناده جبه خانه عربه‌لری آتش آلوب براز آدمده اویله کیدوب بقیه‌سی برو طرفه چکدیسه‌ده انلر دخی بر برینك مال و نقودینی یغما ایلدیکندن رزالت دیزده سوکدی .

§

﴿ فوکاس ﴾ — روم ایمپراطور لرندندر موریس نام ایمپراطور زماننده سانتوریونلرك اکزارخی (شرق ایمپراطورلری نامنه قوماندا ایدنلره اکزارخ اطلاق اولنور) اولدیغی حالده (۶۰۲ م) تاریخنده یعنی هجرت نبویه‌نك یکرمی بر سنه مقدمنده طونه‌نك جهت شمالیسنده بولنان فراری عسکرلر طرفندن ایمپراطورلغی اشاعه و اعلان ایدلمسی اوزرینه استانبوله کله‌رك موریس ایله درت نفر چوجقلرینك قفاسنی کسمشدر . حریص شهرت غدار ولئیم بر کیمسه ایدی . فرس پادشاهی نوشروان بین النهرینی وارمنستان وسوریه واسیای صغرانك برقسمی ایله دها بعض روما ممالکنی ضبط ایلدیکی حالده سسنی چیقارمدی اکرچه (۶۰۴ و ۶۰۶ و ۶۱۰ م) تاریخلرنده ظهوره کلان فساد واختلالی زجر و تسکینه موفق اولدیسه‌ده تاریخ اخیر عقیبنده استانبولك بربحری محاربه‌سی اوزرینه (هراقلیوس) طرفندن طوتیله‌رق موریس واولادی حقنده ارتکاب ایلدیکی جنایتك جزاسنه کرفتارایدلدی . فوکاس فناوینك مجموعه‌سیله (قودی) مجموعهٔ قوانینی یونان لسانته ترجمه ایتدیردیکی کبی (ته اوفیل) واسطه‌سیله دخی انسیتوت (ژوستنین) ك قانوننامه‌سنی دخی شرح وتفسیر ایتدیرمشدر .

§

﴿ فولتون ﴾ روبر — فن جراثقال مشاهیرندندر . (۱۷۶۵ م و ۱۱۷۹ ه) ده پانسیلوانی‌ده طوغوب (۱۸۱۵ م و ۱۲۳۱ ه) ده وفات ایلدی .

برچوق اختراعات مفیده وضعنه موفق اولوب ازجله مرمری دسترہ ایله کسمك وپارلاتمق وایپ یاپمق ایچون ماکینه‌لر وتحت الماء سیر وسفر ایچون سفینه‌لر وکیلری برهوا ایتمك ایچون اجزالر ایجاد وفرانسه‌ده براز اول (مارکی دوژوفروا) طرفندن بولنان سفینه تجاربنی اکمال ایتمشدر . سیر سفائنه دائر بولدیغی بریکی اصولی پارسده موقع اجرایه قویدیسه‌ده چندان مظهر اعتبار اولهمدیغندن کندوسنی کمال حرمت وامتنانله قبول ایدن امریقایه عودت و (١٨٠٧ م و ١٢٢٢ ه) تاریخنده البانی وایورق اره‌سنده واقع هودسون دکزی اوزرنده اثر دست اختراعی اولان برنجی واپوری تحریك ایلدی . اشبو موفقیت جهاذ یمتی اوزرینه امریقای شمالی نهرلرنده متعدد واپورلر انشاسنه مأمور اولهرق سرعتله بربیوك ثروته مالك اولدی . تألیفاتی اره‌سنده الك مشهوری قنالاره دائر یازدیغی کتابدر .

§

﴿ فوهی ﴾ — چینك واضع قوانینی و برنجی حکمداریدر . (٢٦١٦ خ یاخود ٢٢٩٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك برنجی قوله کوره ایکی بیك طقوز یوز یتمش سکز سنه مقدمنده جلوس ایتدیکی ظن اولنیور . زمان اداره‌سی وقوعاتنه دائر شایان اعتماد برشئ کوریلهمیورسه‌ده وضع ایتدیکی قوانیندن برآله عظیمك وجودینه معتقد اولوب انك ایچون وکندوآباءواجدادی ایچون بشقه بشقه بیرامر وضع وتشریع ایتدیکی ووحشی چینلولری زراعته وتزوج وطلاقه ومعادن اخراجنه وچونانلغه آلشدیردیغی استفهام اولنیور دیرلر . صید بحری و بری و موسیقی ویازو و تقویم اختراعاتی دخی بوکا حمل اولنمقده‌در .

§

﴿ فهرنایت ﴾ — المانیا حکمتشناسلرندندر . (١٦٩٠ م و ١١٠٢ ه) تاریخنده دانسقده تولد و (١٧٤٠ م و ١١٥٣ ه) تاریخنده وفات ایلدی . حیاتنده فلنکی قرارکاه اتخاذ ایتمشیدی . مومی الیه میزان الهوا ایله جیوه‌لی میزان الحراره‌نك موجدیدر بونك میزان الحراره‌سی ٢١٢ درجاته تقسیم اولنور . اشبو میزان الحراره‌ده منتهی اولان ایکی نقطه‌دن بری قاینامش صویك درجهٔ حرارتنی دیکری قار وملح نشادر مزجیله حاصل اولمش

اولان صغوغك درجهٔ شدتنی بیلدیرر . سانتیغراد میزان الحراره سنك صفری بونك اوتوز ایکی درجه سنه معادلدر . مومی الیهك سائر علوم وفنونده دخی برچوق تألیفاتی واردر .

§

﴿ فه لر ﴾ — ازمنهٔ متقدمه ده خیالی برطاقم قاریلردرکه فوق البشریة اقتداری حائز اولمغله برابر حقارت آمیز وسفلی بعض قوانینه تابع طانینورلر وبعضاً کنیج وحسناوالبسهٔ نفیسه ایله مکتسی وبعضاً پژمرده جامه لرله ملبس تصویر ایدیلورلر . بونلر دائما سحرلی برر عصا ایله کزرلر وحیات ابدی یه مالك دکلرایسه ده بیکارجه سنه لر یشارلر ایمش ومزیتلری مستقبلدن خبر ویرمك ایمش (کاهنلك دیمك اولهجق) هرنه حال ایسه (فه لر) قرون وسطاده بویله جه اعتقاد اولنوب مقلدلری برچوق اویونلر اویدامشلر وهله شوالیرلرك زمان اقتدارلرنده بیوك بر موقع طوتمشلر ایدی . (قوجه جادیلر .)

§

﴿ فیثاغورس ﴾ — یونان فیلسوفلرندندر (٤٨٩٦ خ) تاریخنده یعنی میلادك التی یوز سکز سنه مقدمنده سیسام اطه سنده تولد ایلدی باشلیجه تحصیلی صور و مصر شهرلرنده وقوعبولوب صکره ایتالیایه عزیمتله (قورتون) ده توطن ایتمش واورادہ ایتالیان مکتبی نامیله معروف بر یکی مکتب تأسیس ایدرك آز مدت ظرفنده برچوق شاکرد طوپلامشدر . فیثاغورس طلبه سنی بش سنه تکلمدن منع و قناعت طریقی ایله امتحان ایدر ایدی . صورت وفاتی حقنده تفصیلات اولمیوب شوقدر که نفوذندن قورقان بعض ایتالیان غدارلری طرفندن یاخود حکومت اعیانی ترجیحنه بناء حکومت عوام طرفدارلری جانبندن برعربده ده تلف ایدلدیکی ظن اولنور . تاریخ وفاتی (٥٠٨٥ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز طقوز سنه مقدمنده در . فیثاغورس محبلرینك ویرمش اولدقلری (سوفوس) یعنی عقللی نامی یرینه الك زیاده مقرون ادب اولان فیلسوف نامنی آلمشیدی زماننده معروف اولان جمیع علوم وفنونی جامع اولوب باخصوص علم حساب هندسه نجوم و موسیقی کبی علوم ریاضیه یی لایقیله تحصیل ایتمشدر

و فنونجه کشفیات عدیده سی واردر مناسبات حسابیه ده ملاحظات متواليه‌سی کندوسنی بر اصول عمومی یه ایصال ایلك حسبیله احدك اصل اولوب اندن اعداد واعداددن نقاط ونقاطدن خطوط وخطوطدن سطوح وسطوحدن اجسام واجسامدن عناصر ار بعه و آندن عالم حادث اولدیغنه وتناسخ ارواحه قائل اولمش وتناسخده پك ایلروکیدوب هرنوع لحمك اکلنی حرام اعتقاد و قارنجه‌نك بیله تلفنی انسان قتلنه معادل عد ایتمش ایدی ·

جناب واجب الوجود واحد واصلدر — روح نفسنده حرکت ایدر برعددر — ماده بر صفت غیر معین ومبدأ شردر — دنیا اویغونلق ایله تنظیم اولنمش بر دکلدر — ارضك کرویتی دنیانك وسطی غیر متحرك اولدیغنی ارائه ایدر — شهوتنه تابع اولان حیوان ناطق دلیك فوچی‌یه بکزر دلیك فوچی‌انسان دکلدر — محب حکمت اولانه فرضدرکه هراقشام کندینك ازهرجهت طور و سلوکنی کمال شدتله یوقلمه ایده واعمالنی دعاء وابتهال ایله تطهیر وتقدیس ایلیه وقصور ایتدیکی درکاهه ال قالدیرمادنجه شمسی غروبه براقمیه یعنی هرغروبدن اقدم توبه و استغفار ایده · بونلر هپ فیثاغورسك جلهٔ عقائد و نصایحندن اولدیغی کبی تجرد ازعلائق وتصفیهٔ قلب وارشاد مریدان واشتراك دراموال وقابلیتده کوره تلقین حکمت وکتم اسرار قاعده‌لری دخی مومی‌الیهدن متولد حکم اشراقیه‌دندر ·

§

﴿ فیدیاس ﴾ — آتنه هنرورانندن برمشهورذات اولوب(٥٠٩٦ خ)ده یعنی میلادك درت یوز طقسان سکز سنه مقدمنده (اتیك) ده طوغمشدر · رساملق واویمه‌جیلقده فوق‌الغایه مهارتی وارایدی (پریقلیس)عصرنده اتنه‌نك مشهور تزییناتنی بوذات ترتیب واکمال و (٥١٦٤ خ) تاریخنده آتنه‌ده زفسك تقلید قبول ایتز هیکلنی اعمال ایلدی ·

مؤخراً (مینه‌رو) هیکلنی اعماله مخصوص التونك برقسمنی چالدی دیو ادعا ایدن غرضکارلره قارشو اثبات وبرائة موفق اوله‌بیلدیسه‌ده هیکل مذکورك

اوزرینه کندوسی ایله مومی‌الیه (پریقلیس)ك تصویرینی وضع ایلدیکندن وبو وضعی ایله خصملرینك هیولای امیدینه بیوك برصورت ویردیکندن تکرار محکمه‌یه جلب وایلك محاکمه‌ده تکفیر ومحبسه القا اولنمغله اوراده التمش یدی یاشنده ترك هیکل وجود ایلدی . (ژو بیتر) کلمه‌سنه‌ده مراجعت اولنه .

§

﴿ فیروز ﴾ — ملوك ساسانیاندن (٤٥٨ م) تاریخنده جلوس ایتمش برپادشاه اولوب یکرمی یدی سنه سلطنت سورمشدر . کندوسنی ترك حکمداری (خوشنواز)ك ربقهٔ اسارتندن قورتارمش اولان برمقاوله نامه‌یی بوزه‌رق تجدید محاربه‌یه سببیت ویردیکندن اثنای محاربه‌ده تکرار یقالنوب جزای قتله دوچار واولاد وعیالی جملةً زنجیر اسارته کرفتار اولدی .

§

﴿ فیض الله ﴾ افندی — سلطان مصطفای ثانی زمانینده سکز سنه شیخ‌الاسلاملق ایتمش وبر فتوی کتابی یازمشدر . شاه مشارالیه طرفندن نائل اولدیغی نفوذ واقتداری سوه استعمال ایله برطاقم نا اهل منسوباتنی نیابتلرده قوللانوب اسکی حاکمری کوجندیرمکنه واستانبول اهالیسنك بعض خصوصدن . وازجمله کندوسندن شکایتی حاوی ادرنه‌ده ذات شاهانه‌یه کوندردکاری محضری یولدن چویردوب بیرتدیغنه مبنی هرکسك نظر بغض وعداوتنی قزاندی واکرچه ذات شاهانه کیفیتی خبرآلور آلمز مومی‌الیهی عزل ووارنه‌یه نفی ایلدیسه‌ده ایاقلانمش اولان اهالی ارتق تسکین هیجان ایده‌میه‌رك (١٧٠٣ م و ١١١٥ ه) تاریخنده اولا ادرنه‌یه کیدوب سلطان مشارالیهی خلع ومؤخراً وارنه‌ده مومی‌الیه سید فیض‌الله افندی‌یی اعدام ایدرك جنازه‌سنی اوتوز قدر بلغاره سوریده سوریده ادرنه‌یه کتوروب اوراده دفن ایلدیلر . یکی جلوس ایدن سلطان احمد ثالث حضرتلری همان درسعادته کلوب اختلالده ذی‌مدخل اولان شیخ‌الاسلام سابق ابوسعیدزاده فیض‌الله افندی‌ایله متعلقاتنی ونقیب‌الاشراف فتح‌الله افندی‌یی وبعض امرای عسکریه‌یی قتل ونفی وطرد ایله اعادهٔ اسایشه موفق اولمشدر .

§

﴿ فیطوغرافی ﴾ — آلت مخصوصه واسطه‌سیله جام اوزرینه عکس ایتدیریلان مرئیاتی اجزای کیمیویه معاونتیله مثبت برحاله کتوردکدن صکره کاغده نقل ایتمکه اطلاق اولنور واجسام معکوسه‌نك منفیسی جام لوحه اولوب عکس آنك اوزرنده استحصال اولندیغندن لوحه‌ده‌کی رسمه (نغاتیف) یعنی منفی وکاغد اوزرنده اولان رسمه (پوزیتیف) یعنی مثبت دنیلور . بوفنده الك برنجی آلت (شامبرنوار) یعنی بیت مظلم دنیلان آلتدرکه اوکنده اولان دور بین رسمی آلنه‌جق اجسامه مقابل طوتلدقده اجسام مزبوره درونده اولان بوزلی جام اوزرینه عکس ایدر وبوجامك برینه ضیانك تأثیریله تغیر ایتمك خاصه‌سنه مالك اولان برنوع اجزای مرکبه ایله مستور دیکر برشفاف جام وضع اولندیغی حالده اجسام معکوسه‌نك ضیادار اولان محللری سیاه واولمیان یرلری حالیله بیاض قالمغله مرئیات بووجهله جام اوزرنده ترسیم وتقرر ایلر .

بوصنعت (۱۸۲۹ م و ۱۲٤٥ ه) تاریخنده فرانسه‌لی (داکر) نام هنرور معرفتیله ایجاد وبرمدت کوش قاپلی لوحه‌لر اوزرینه ترسیم اولنوب مؤخراً انکلتره‌لی (فوقس تالبو) نام کسنه قلورلی وحسلی کاغد اوزرینه چیقارلمسنی وفرانسه‌لی (نیسه فورنیس) قلودیون یاخود آلبومینلی جام اوزرینه آلنمسنی بولمش ودها صکره‌لری ارباب فن مرئیات معکوسه‌یی ینه عکس ضیا واسطه‌سیله بیولتمك کبی بعض اختراعاتله توسیع ایلمشدر .

مرئیاتك خیالنی آلتك بوزلی جامی اوزرینه عکس ایتدیرمك ایچون استعمال اولنان پرنجدن معمول دوربینه (اوبجلتیف) دیرلر وبو دخی بعضاً تك جاملی وبعضاً چفت جاملی اولوب تك جاملی ایله کوی رسملری وچفت جاملی ایله انسان وحیوان رسملری آلورلر . اجزالری (مبلر آزوتیت‌فضه) و(تحت کبریتیت سوده) و(فطن باروت) و (حامض آزوت) و(اسپیرتو) و (حامض حل) و (مازی) کبی شیلردن عبارتدر .

§

﴿ فیل ﴾ — ممه‌لی حیواناتك خرطومیله جنسندندر بو حیوان برونی مقامنده ممتد خرطومیله واغزندن ایکی طرفلی دیشاری چیقمش اوزون

دیشلریله سائرلرندن تفریق اولنور . فیللر خرطومارینی یه جکارینی اخذ وبلع ایتمك وبعض شیلری طوتوب قالدیرمق ودشمنلرینی آلوب یره چالمق ده قوللانورلر . اغدیهٔ نباتیه یی چیکنه مك ایچون اغزلرینك ایچنده آزی دیشی مقامنده کیك صفحه لر دخی واردر بونلر اسکیدیکه ارقه دن دیکرلری کلور . دیشی فیللرك صدرلرنده ایکیشر ممه سی و بالجمله فیللرك ایاغنده بش پارمغی وطبانانك چقور محلنده جسمنك ثقلتی بتون بتون پارمقلره یوکلنمامك ایچون یوماجقلری واردر اون نوع ظن اولنان فیللردن الك جسیم اولان (فیل محمودی) نك نسلی اخیراً منقطع اولوب الیوم طانانان ایکی نوع فیلدن بریسی افریقا فیلیدر که بونك باشی بر قبه لی وقولاقلری بیوك اولور ایکنجیسی هندستان فیلیدر که بونك باشی ایکی قات قبه لی وقولاقلری کوچك وآزی دیشلرینك کنارلری دالالی بوداقلی اغاج وچیچك شکللریله منقوش بولنور . اشبو هندستان فیلی حیوانات مأنوسه دندر . یبانی فیللر اکثریا رطوبتلی اورمانلر و بطاقلق محللرده ساکن اولورلر وحبوبات واوت و یپراق وکوکلر ایله تعیش ایدرلر . فیل الك مدرك حیواناتدن بریدر حیوانات اهلیه حالنه کلانلری غایت مطیع اولدیغندن کورکی یدیلور کوتوریلور وموسیقی صداسیله متأثر اولدیغی کوریلور . متقدمین وعلی الخصوص آسیالیلر فیللری محاربانده قوللاندقلری کبی یولك حیوانلری مقامنده دخی استعمال ایدرلرایدی . سیام حکمدارلری مزین برسرایده بسیله نیلان بیاض فیللره برنوع عبادت ایلرلر وبتون سیاملیلر الك اول فکر تناسخه ذهابی مروی اولان (که کیا) نام حکیمك روحی بر بیاض فیلك جسمنه انتقال ایتدیکی ظن واعتقادیله حیوانات مرقومه یی غایت مقدس طوتارلر ایدی . یبانی فیللرك صیدی پك قولایدر آنلرك کزندکاری برمناسب محله قوی قازقلر کزایدرك چوروب برجهتنه قپو پیارلروایچنه مأنوس بر فیل قویوب قپونك یانه کیرلنورلر یبانی فیللر مذکور فیلی کوردکده کلوب ایچروسنه کیرر ودرحال قاپو قپانه رق طوتیلورلر . بعضاً معبرلری اوزرینه حفر اولنمش و اوزرلری اورتلمش خندقلر واسطه سیله دخی صید اولندیغی واردر . برطاقم صیادلر دخی آوینه چیقوب دیشنی و دریسنی آلور تجارت ایدرلر . فیلك دریسی غایت قالین و قورودیغی حالده قلیچدن

محافظه یه کافیدر بنابرین بعض ممالك اهالیسی دریسندن قالفان پیارلر وافریقالیلر فیلك قویروغنه پك چوق اعتبار ایدوب اشبو قویروغك اوجنده اولان قیل دمتینی طلسم کبی معتبر طوتارلر ۰

(فیل دیشی) غایت سرت و بیاض بر ماده اولوب کوزل جلا قبول ایلدیکندن پك چوق مصنوعاتده قوللانیلور وهوایه وطوزه تماس ایلدکده درعقب بیاضلغی زائل اولور و برجام قفس التنده محافظه ده صارارر ایسه ده شعاع شمسه کوسترلدیکی کبی اولکندن زیاده بیاضلق کسب ایدر وبرازیلیا اغاجی یعنی برنوع قرمزی بویایه وزغفران وبقام صولرینه باترلدیغی حالده قرمزی و صاری و سیاه رنکلر ارائه ایلر فقط اشبو صولره باترمزدن اول شاب صویی ویا سرکه ایچنده برقاچ ساعت ایصلادلق شرطدر ۰ وقتیله فیل دیشی توز حالنده بر علاج قابض مقامنده اوله رق فن طبده قوللانیلور ایدی ۰ ایشلنمامش فیل دیشی کینه وامید برونی وهندستاندن کلمکده در کینه فیل دیشنك اجزای فردیه سی غایت صیق وآغر و رنکی براز صارمتراق اولوب اسکیدکجه بیاضلق کسب ایلدیکی ایچون جله سندن زیاده معتبردر امید برونکنکی بیاض وطونق وبعضاً دخی براز صاریجه و سیلانکنکی بیاض کل رنکنده و براز بومشاقجه و سیریانك فیل دیشیسی خفیفجه ویشیلمسی برنکده در ۰ فیل دیشی اقوام قدیمه نزدنده دخی معروف اولوب بونلر کرك خانه و معبدلرینك حلیات و تزیناتنده وکرك آلهلرینك صورتلرینی یاپمق واشیای منقوله یی تزیین ایتمکده استعمال ایدرلر ایدی ۰ وقتیله روما حاکملرینك اوتوردقلری صندالیه لر دخی فیل دیشندن معمول ایدی ۰

(تقلید فیل دیشی) — فیته له فاس نام اغاجك یمیشندن حاصل بر مایعك مصلبیدر بونی اوفاق شیلرك اعمالی ایچون اکثریا حیوانی فیل دیشنك یرینه قوللانمقده درلر بونك اوزرینه برطمله حامض کبریت طمله دلدیغی حالده کل رنکنده برلکه براغور لکن صحیح فیل دیشی اویله لکه مکه براقماز ۰ فیل محمودی ایچون (فوسیل) کله سنه نظر بیوریله ۰

§

﴿ فیلولاؤس ﴾ — فیثاغورس مشرب فیلسوف لردن اولوب (۵۰۴۹ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز قرق بش سنه مقدمنده (قروتون) یاخود (تارانت) ده ساحه بروز وجود اولمش وفیثاغورسدن تدریس ایله قروتون و مه تاپونت وارکلی وسائر شهرلرده کزدکدن صکره (۵۱۲۴ خ) تاریخنده یعنی میلادك درتیوز یکمش سنه مقدمنده وفات ایلمشدر .

فیلولاؤس استادی فیثاغورس مذهبنده اثر تألیف ایدنلرك برنجیسی ایدی طبیعت ودنیا و روح اوزرینه یازدیغی اوچ کتابی افلاطون مومی الیهك وارثلرندن طقوز بیك فرانغه اشترا ایلدی. فیثاغورس مذهبنه دائر ایضاحاتی حاوی بعض آثاری (۱۸۱۹ م و ۱۲۳۵ ه) تاریخنده برلینده (به کنخ) طرفندن جمع و ترتیب اولنمشدر .

ارضك برنجم سیار وسیارات سائره ایله شمسك اطرافنده دوار اولدیغنی الك اول کشف ایدن اشبو فیلولاؤسدر .

§

﴿ فیلادلفیا ﴾ — اسکی (لیدی) قطعه سنده والیوم مغنیسا سنجاغی داخلنده بولنان الاشهرك نام قدیمیدر بوشهر برغمه قرالی (اتال فیلادلف) طرفندن تأسیس اولنمشدر .

(فیلادلفی) — فلسطینده برشهردر وقتیله (رباط امون) تسمیه اولنور ایدی .

(فیلادلفی) — پانسیلوانیده امریقای شمالی ممالکندن بری اولوب واشنغتونك اوچیوز کیلومترو شمال شرقیسنده و (دلاوار) ایله (شویلیکیل) اوزرنده بولنور . نفوسی بش یوز التمش سکز بیك بو قدر نفردن عبارتدر بوراسی (۱۸۰۰ م و ۱۲۱۵ ه) تاریخنه دکین امریقا هیئت مجتمعه سنك مقر حکومتی ایدی الیوم امریقای مجتمعه نك برمحکمهٔ عالیه وضربخانه سنی و (۱۷۵۵ م و ۱۱۶۹ ه) ده مؤسس پانسلوانی مدرسه سیله مشهور مکتب طبیه یی و فرانکلن طرفندن تأسیس اولنمش اولان کتبخانهٔ عمومی و موزه خانه و مختلف جمعیتلری و ادیان و مذاهب مختلفه اربابنك شهر آیین اجراسنه مخصوص ابنیهٔ متعددهٔ نفیسه سنی و برطاقم آثار خیریه یی مشتملدر. لیمانی واسع ومأمن اولدیغی کبی سوقاقلری دخی کنیش ومنتظم

اولوب کرك ادخالات وکرك اخراجاتجه انکلتره وفرانسه وبرهزیلیاوهندستان ایله پك بیوك معاملات تجاریه‌سی واردر .

فیلادلفی (١٦٨٢ م و ١٠٩٤ ه) ده واشنغتون طرفندن تأسیس اولندی و (١٧٧٦ م) ده وقوعبولان استقلال محاربه‌سنده اتحاد مبعوثانی طرفندن منعقد برنجی قونغره‌نك مرکز اجتماعی اولدی .

(فیلادلفی) — بطالسهٔ مصریه‌دن اولوب (٣٠٩ خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکیوز سکسان بش سنه مقدمنده جلوسیله برابر اسرای یهودیه‌یی آزاد ایتمش ویتمش نفر یهود علماسی معرفتیله تورات شریفی لسان عبرانیدن لسان یونانی یه ترجمه ایتدیرمشدر . منبع نیلی کشف ایچون مأمورلر کوندردیکی ومصرده پدری (بتوله‌مه‌سوتری) نك یدی یوز بیك کتابی جامع یاپدیردیغی (سراپین) کتبخانه‌سنی برطاقم آثار نفیسه ایله برقات دها توسیع وتزیین ایلدیکی دخی مرویدر .

§

﴿ فیلوزانسه ﴾ — ایتالیاده طوسقانه ایالتنك یوز یتمش بیك نفوسی حاوی اولان مرکز اداره‌سیدر ایتالیانلر (فیرانز) دیرلر اورنو صویی اوزرنده مبنی اولمغله هواسی لطیفدر . بوشهر وقتیله پك چوق بیوك ذاتلر یتشدیرمشدیر . (طوسقانه) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ فیلون ﴾ — فلسفهٔ یهوددندر (٥٥٦ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوتوز سنه مقدمنده اسکندریه‌ده طوغدی مذهب افلاطون ایله دین یهوددن مرکب بر طوغری مذهب چیقارمق نیتیله بونلرك مسائلنی یکدیکره مزج وخلط ایدرك برکتاب یاپوب اطرافه نشر وارسال وینه کندو ملتندن اولمق اوزره بر چوق کیمسه‌لری اشبو یکی برزخه ادخال ایلدی . مرقوم بوکتابنده‌بری (الله) دیکری (ناسوت) ایکی مبدأ ازلی تصورندن صکره (الله) برنور اصلی اولوب اندن شعاع شمس کبی عقول صدور وتنزل ایتدیکنه و ایلك اوکجه خلق دنیایی تصور ایدوب اندن صکره انی کلمه وابن‌الله اسمیله تشخیص وتشهیر ایلدیکنه ذاهب اولور ایدی .

§

﴿ فیوم ﴾ — مصر وسطاده برایالتدر شرقاً جزه وبنی سیوف ایالتلری ایله تحدید اولنور. طولا طقسان عرضاً الی بش کیلومترو اتساعنده اولوب التمش بیك نفوسی جامع ومقر اداره‌سی فیوم شهریدر. اشبو ایالت لیبی چوللرینك حدشرقیسی اوزرنده بردره‌ده ایسه‌ده شمال جهتی زیاده‌سیله منبت و محصولداردر وصناعتی مصرك دیکر محللرندن دها رواجلی اولوب قاهره ایله جسیم تجارتی واردر ومتعدد خرابه زار قدیملری بیننده مشهور لابرانت خرابه‌لری کورلمکده‌در. (لابرانت) کلمه‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ فینکه ﴾ — جبل لبنان ایله دکز بیننده وسوریه قطعه‌سنده قدیم برایالتدرکه جانب شمالیسنده بولنان (اپوتر) نهری بوغازندن جهت جنوبیه‌ده کائن (به‌لوس) بوغازینه دکین ممتد ایدی. فینکه منحصراً بردولت تشکیل ایتیوب حاوی اولدیغی برچوق ممالکدن بعضیلری اصول سربستی و دیکرلری حاکملك وجهله اداره اولنور ایدی.

مملکتلرینك باشلیجه‌لری (صور)(صیدا)(بیروت)(بیلوس)(طرابلس) وعکادن عبارت اولوب اکرچه بونلرك خارجنده دها بعض فلسطین ممالکی ایله یهودیلرك سواحلی دخی فینکه‌یه تابع ظن اولنور ایسه‌ده شرائط صحتدن بریدر. فینکه‌لیلر مؤخراً مخاصمات اجانبه قارشو کندولرینی محافظه‌یه احتیاج حس ایتدکلرندن اولا صیدا بعده صور مرکز اولمق اوزره بر ادارهٔ مجتمعه تشکیل ایلدیلر. بو نواحی میلاددن سکز ویدی عصر ابتدالرنده اثور حکمداری (شلمانصر) ایله ایکنجی (بخت‌نصر) طرفندن ضبط اولندی اولوقتدن برو عجملر و اسکندر و سلوسیدلرك و (۵۵۳۱ خ) تاریخنده یعنی میلادك التمش اوچ سنه مقدمنده رومالیلر وعربلرك متتابعاً الرنده دونه‌رك نهایت عثمانلیلرده تقرر ایلدی.

فینکه‌لیلرك لسانی سام لغتی ایدی مذهبلری هرنقدر مصریلره مشابه ایدیسه‌ده ساکن اولدقلری مملکتلره کوره تغیر وتبدل ایدردی بین‌الاقوام سیاحت ومهارت بحریه ایله مشهور درلر.

ملك‌الارض یاخود بعل کبیر نامنده بر بیوك پته‌پرستش ایدرلر ایدی.

شمدیکی ابجد ترتیبی اولوقت یونانك الف باسی اولدیغنه دائر بعض روایت دخی وارایسه‌ده اعتماده شایان کوریله‌مز. فینکه لسان یونانیده خرما معناسنه اولوب مملکتلرنده‌خرما چوقجه اولدیغندن یاخود یونانستانه خرما کوتوردکلرندن او اسم ایله یاد اولنمشلر ایدی. (ابجد) کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله.

§

﴿ فینوالر ﴾ — آسیانك شمالنده منتشر برقومدر یونلر یصی یوزلی صاریجه رنکلی چقور یناقلی آز صقالی وسط قامتلیدرلر. مقدارلری الیوم اوچ ملیون تخمین اولنیور. روما ایمپراطورلغنك برنجی زمانلرنده ویستول وقارپاط طاغلرندن وولغا نهرینه قدر ممتد اولان اراضی داخلنده ساکن ایدیسه‌لرده غوتلرك ورودلرنده برچوغی تحت اطاعتلرینه کیروب قصورلری سارماسیای شمالیه واسقاندیناوی یه کیتدیلر.

فینوالر بوتاریخدن اعتباراً ایکی قسمه آیریلور. بری غربی ویا خصوصی فینوالردرکه فنلاند آنکری لیوونی مملکتلرنده وولغانك منصبنه قدر ساکن اولورلر. دیکرلری شرقی فینوالردرکه وولغا نهری ملتقاسندن اورال طاغلرینه دکین اولان محللری وطن اتخاذ ایدرلر ایدی. مؤخراً آسیا باربارلرینك تعاقب هجرتلری جهتیله آوروپا قطعه‌سنه طاغلمشلردر. هونلرك برشعبه‌سی یونلردن ظن اولنیور چونکه بشقه‌جه لسانلری واردر. روسلر یونلره (چوت) تعبیر ایدرلر.

(ف) حرفنده اولان ممالك دولت علیه

اسم واعتباری		درقضا	در لوا	درولایت
فاو (قاو)	ناحیه		بصره	بغداد
فخیس	ناحیه		بنغازی	بنغازی
فزان	مرکز لوا		فزان	طرابلس غرب
فساطو	قضا		جبل غربیه	طرابلس غرب
فقاس	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
فکه (بیلان)	قضا		قوزان	اطنه
فلیوس	ناحیه	ویرانشهر	بولی	قسطمونی
فنکه	ناحیه	قاش	نیکده	قونیه
فوچهٔ جدید	ناحیه	فوچتین	ازمیر	ایدین
فوچتین	قضا		ازمیر	ایدین
فوزیقه	ناحیه		قسطمونی	قسطمونی
فوق الطریق	ناحیه		اماسیه	سیواس
فیلات	قضا		یانیه	یانیه
فیلورینه	قضا		مناستر	مناستر

حرف ق

﴿ قائوچود وتی ﴾ — چینـده (۵۰۲ م) تاریخیله متشـکل لیانغ سلالهٔ خاقانیسنك مؤسسیدر بوندن اول سلطنت چینیه (چی) سلاله‌سنه منسـوب ایکن مشـار الیه تاریخ مزبورده کلوب کندو سـلاله‌سنی حرباً تشـکیل و (نانکین) شهر جسیمنی پای‌تخت اتخاذ ایلدی. ایام حکومتنده آسیای جنوبی ایله چینك روابط مناسباتی تشید ایدوب چین سـفائنی لاجل النجاره سیلان اطه‌سنه وسواحل هندیه‌یه قدر کلور وفارس وهند سفراسی (نانکین) ه کیدر ایدی.

§

﴿ قاپ ﴾ یاخـود (قاپ‌توون) — افریقـای جنوبیـده یعنی امید برونـنـك جهت شمالیسـنده وقرق کیلومترو بعدنده انکلیز مستملکاتنك مقر اداره‌سی اولان شهرك‌اسمیدر. اکثریسی اسلام اولمق‌اوزره‌اوتوز بیك‌نفوسی و بر مستحکم سرایی وهند شرکتلرینه مخصـوص دلکشا باغچه ومسافرخانه ومکتب‌وکتبخانه‌لری ومکمل برر صدخانه‌سی‌اولوب خانه‌لری طوغله‌دن معمول وسوقاق وجدوللری غایت منتظمدر. (امید) کلمه‌سنه دخی نظر بیوریله.

§

﴿ قابل ﴾ — حضرت آدم‌علیه السلامك برنجی اوغلیدر. توراتده (قاین) تحریر اولنور. کندوسیله توأم‌طوغان قزقرنداشی اقلیمایی حضرت ادم دیکر اوغلی هابله ویره‌جـکنی ایشتدیکی ایچون هابلی طاش ایله اعدام ایلـدکدن صـکره قزی آلوب عـدن یاخـود یمن جانبنه فرار و اوراده

پدرینك مسلك دیانتنه مخالف حرکات مبتدعانه ایله امرار لیل و نهار ایلدی قابلك ولادتی ابوینك ایکنجی سال ملاقاتنده وقرنداشنی قتل ایله فراری یوز یکرمی یدی یاشنده وقوعبولدیغی مرویدر.

§

﴿ قاپودستریا ﴾ — موره وقعه‌سنده مسبوق اولان خدمات مهمه‌سنه بناءً رومللك استقلالی صره‌ده حکومت .وقته رئیسی انتخاب اولنمش ایکن (۱۷۳۱م و۱۲٤۷ﻫ) تاریخنده ظهور ایدن برمنازعهٔ ملیه اوزرینه کلیساده اعدام ایدلمشدر. فی‌الاصل قورفه‌لی ایسه‌ده روسیه‌ده خیلی تربیه کورمش و براره‌لق روسیه خارجیه نظارتنده بر مأموریتده دخی بولنمش ایدی.

§

﴿ قاپیله ﴾ — هندفیلسوفلرندندر وسان‌کیا دنیلان مسلك‌فیلسوفینك مؤسسیدر اشبو مسلك کاملاً وجود صانعی انکار و خلقتی طبیعته حمل واسناد ایله دنیایی برجای ابدی عد واعتبار ایدر و ایکی مادهٔ ابدیه‌نك بقاسنی التزام ایلر ایدی . مذکور ماده‌لرك بری‌ذکورت دیکری طبیعتدرکه بونلردن ذکورت مبنع‌وطبیعت حیات‌وحرکتك منشائیدر. حاصلی بوطریق فلسفه بالتمام مادیاتدن عبارتدر. قاپیله‌یه دائر محقق برشی بیلنه‌مدیکی کبی بونك خیالی و یا حقیقی بر شخص اولوب اولمدیغی دخی اکلاشیله‌مامقده‌در وبعضیلرك‌قولنجه‌طقوزنجی‌وياخود اون‌ایکنجی‌عصرده‌طوغمشدر . مذهبنه دائرمعلومات‌دخی یالکز یمش‌ایکی بیتدن‌عبارت‌اولوب‌بونك سانسقری‌لسانی اوزره یازلمش وفرانسزجه‌یه ترجمه ایدلمش برمجموعه‌سی الیوم موجوددر.

§

﴿ قات ﴾ — یمن قطعه‌سنده چیقار میوه‌سز بر آغاجك اسمیدر یپراغی زیتون یپراغنه مشابه و دها بیوجکدر . اهالی بونی اوره‌توب دیلرلدن سورن فلیزلرینی آغزلرنده چکنیه‌رك صوینی بلع ایدرلر . قات برقاچ‌نوع اولوب برنوعی انسانك دماغنه اسراردن دها زیاده تأثیر وبیاغی عقلنی سلب ایدر ودیکر نوعی عرق نشئه‌سی قدر نشئه ویروب بعضیلری دخی او یخویی سلب ایلر . یمنیلردن الك فقیر برآدم بیله قزاندیغی بش غروشك دردینی قاته ویروب دیکر دردینی دوشونمز . یمنك اکثر بلادنده

(مبرز) نامنده قاتخانه‌لر واردر. اهالی اخشاملری اورالره طوپلانوب و نارکله‌یی شنلندیروب قارشو قارشویه قاتلری چیکنزلر و چیکنه‌دکجه صو ایچرلر و صو ایچدکجه چیکنزلر و بر طرفدنده بورام بورام درلیه‌رك یالیلیلر موالار سویلرلر بوکالك زیاده تهامه اهالیسی مجبور اولوب صنعا وسائر شهرلر اهالیسی دخی قاتسز اوله‌مزلر ایسه‌ده بونلرك برده (قشر) ایچمه‌لری واردر. قشر قهوه‌نك طیش قبوغیدر بونی چای کبی قینا ده‌رق ایچوب ایچنی براغیرلر.

§

﴿ قادسیه ﴾ — ایرانك قدیم پای تختی اولان مداین شهرینك جانب غربیسنده و کوفه قربنده بر شهردر حضرت ابراهیم علیه السلام بورایه اوغرادقلری صره‌ده رأس سعادتلرینی بری غسل ایدوب (قدست من ارض) بیورملریله قادسیه تسمیه اولندیغی مرویدر.

قادسیه هجرت نبویه‌نك ۱۴ و یا ۱۵ یاخود ۱۶ سنه‌سی شوالنده جانب جناب (عمر) یدن مأمور سعد بن ابی وقاص رضی‌الله عنهما معرفتیله فتح اولنمشدر و بو محاربه‌ده عجملرك سرکرده‌سی اولان (رستم) اصحاب کرامدن عمر و بن معدیکرب النده تلف اوله‌رق اهل اسلام برچوق اموال واشیا اغتنام ایلمشدر. مومی‌الیه رستم اوجه فن نجوم واسطه‌سیله استیلای امت محمدیه‌یی کشف ایلدیکندن ناشی عربله جنکه راضی اولمدیغی حالده کویا شاه یزدجردك ابرامی کندوسنی بیله بیله بو مهلکه‌یه صوقمشدر. بو رستم ارامنه‌دن اولوب مشهور رستم داستان دکلدر انك ایچون (رستم) کلمه‌سنه مراجعت بیوریله.

§

﴿ قادیوس ﴾ — صیدا قرالی (اژه‌نور)ك اوغلیدر دلربالقده مشهوره قز قرنداشی آوروپا غائب اولدیغی زمان پدری طرفندن تحریسنه مأمور و بوله‌مدیغی جهتله برموجب مقاوله بردها پدرینی کورمامکه مجبور اولدیغندن موجود معیتیله یونانستانده واقع (بیئوتی) یه کلوب یرلشمش ویرلی اهالیئ وحشیه‌یه حروف هجا واصول اخذ واعطایی اوکردوب ممکن مرتبه ارائهٔ طریق مدنیت ایتمش و کندو نامنه اوله‌رق (۴۲۸۰ خ)

تاریخنده یعنی میلادك بیك اوچیوز اون درت سنه مقدمنده دخی یونانستانده (قادمه) شهرینی یاپدیرمشدر .

§

﴿ قادین ﴾ یاخود (قادون) — ترکستانده معتبر خاتونلره ویریلو بر عنوان ایدی . صحیحی (کتبانو) در .

§

﴿ قار ﴾ ثلج — بخار کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قاربون ﴾ یاخود (فحم) کمور — رایحه ولذتدن عاری و غیر مذاب وهوادن متأثر اولمز برجسم بسیطدر زیادمجه حرارتله مولدالحموضه ایچنده یانارق حامض فحمی یه منقلب اولور . فحم الماس ایله غرافیت (قورشون قلم معدنی) دنیلان مادهیی حصوله کتورر . قاربون طبیعتده بشقه صورتده دخی موجود اولوب بعضیلری مواد زفتیه ومعدنیه ایله دخی مخلوط بولنورکه معدن کموری یعنی واپور کموری دیمکدر . قرستاللانمش اولان قاربونه الماس دیرلر . اغاج کموری ناقل الکتریق اولدیغی کبی تماس ایتدیکی غازلردن دائما برمقدار ینی بلع ایدر حتی غاز آمونیاقدن (نشادر روحی) طقسان کره کندو حجمی مقداریتی اخذ ایده بیلور وتسخین واحراق اولندقده بوغازلر خروج وهوا ایله اختلاط ایتمکله حامض فحمی نام غاز وجوده کلورکه قپالو برمحلده اولدیغی حالده انسانی تسمیم ایدر .
عادی کمور رنك وتعفنی ازاله ایدر انك ایچون سرکه وبالق یاغی مثللو رنکلی مایعات کمور توزندن سوزلدکده لونی زائل اولور ومتعفن و بولانق صولر بو یولده کسب رقت وصافیت ایلر .

§

﴿ قارتاجنه ﴾ — تونسك اوج ساعت شمال شرقیسنده برشهرقدیم وجسیمدر شهر مذکوره عائد اراضی یی (۳۷۳٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك سکز یوز التمش سنه مقدمنده دیدون نام صورلی بر قادین مبایعه ایدرك اوراده قارتاج حکومتنی تأسیس و کیده رك اخلافی حکومت مذکوره یی لیبیا طرابلس غرب نومیدیا مونتیا واسپانیانك قسم جنوبیسیله

ساردنیا قورسیقه ومالطه‌یه قدر توسیع ایلدی . قارتاجنه شهری وقتیله بشیوز بیك نفوسی حاوی ایدی بوکا (قارتاغونوا) دخی دیرلر (قارتاجنه) اسپانیاده دخی بر شهرك اسمیدر .

قارتاج دولتی (٥١٨٤ خ) تاریخنده سچلیا اطه‌سنی دخی قرق اوچ سنه یونانلولرله محاربه ایدرك استیلا ایتدیسه‌ده یوزقرق التی سنه صکره رومالولر علیهنه آچدیغی مشهور (پونیق) محاربه‌سنك صوکنی کتوره مدی یعنی یوزاون سکزسنه سورن محاربهٔ مذکوره نهایننده مغلوب ومنقرض اولدی. (پونیق) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قارتال ﴾ — بیرتیجی قوشلردن بربیوك وسیاه قوشدر قوت وشوکتك صورت مثالیه‌سی اولمق اوزره شکلی بعض دولت آرمه‌لرینه ترسیم اولنور. روسیه و پروسیا واوسترپا دولتلری بونی ایکی باشلی تصویر ایدرلر . پروسیا ده سیاه و قرمزی قرتال نامله ایکی نشان اولدیغی کبی پولونیاده (١٧٠٥ م و ١١١٧ ه) ده بیاض قرتال و (ورتنبورغ) ده دخی (١٧٠٤ م) تاریخنده التون قرتال نشانلری احداث اولنمشدر .

§

﴿ قارتوزر ﴾ — حذاقتپروران ارباب طبدندر (١٧٠٤ م و ١١١٦ ه) تاریخنده حایتی‌ده تولد و (١٧٧٧ م و ١١٩١ ه) تاریخنده وفات ایلدی. کیمیا و امراض داخلیه‌یی (اودر) نهری اوزرنده واقع فرانقفورت شهرنده تدریس ایدردی. مواد طبیه‌ده مشهود عیون اعتبار اولان تحریاتی اجزاجیلق فننی اصلاح ایلشدر و بوندن بشقه دخی کیمیای طبی یه دائر تألیفات عدیده‌سی واردر .

§

﴿ قاردان ﴾ — اوروپانك اون التنجی عصر علماسندندر (١٥٠١ م و ٩٠٧ ه) ده پاوی ده تولد و (١٥٧٦ م و ٩٨٤ ه) ده وفات ایتمشدر ریاضیاتی ومؤخراً میلان وپولونیاده طبی تدریس ایدرك اسقوچیا وانکلتره و فرانسه‌یی سیاحت و هر برنده خارق العاده تداوی اجرا ایلدیکی حالده

روماده انفاس معدودهٔ حیاتیه سنه ختام ویردی علم حکمت و کیمیا وریاضیاتده کشفیات دقیقه‌سی واردر . هنوز قاردان دستوری نامیله مسمی اولوب بعض معادلاتده استعمال قلنمقده اولان اصولی بو پاپشدر . احکام نجومه دخی معتقد ایدی حتی وفاتی قنغی وقت وقوعبوله جغنی نجوم واسطه‌سیله تعیین ایدوب زمان معین حلول ایتدکده کندوسنی استخراجنده مصیب کوسترمك ایچون بالاختیار آچلمقدن تلف ایتدی دیرلر . نه اصابت !

§

﴿ قاردینال ﴾ — روما کلیساسنك الك بیوك مأمور روحانیلریدر قاردینال لفظی لاتینجه ده باشلیجه معناسنه اولان قاردینالیس لغتندن آلنمشدر بو مأمورلر پاپانك مشاور و معاونلری مقامنده اولوب (قونقلاف) نامی التنده بر خصوصی جمعیت تشکیل ایدرلر وحین اقتضاده پاپالغه انتخاب اولنورلر . روما ایمپراطوری (تئودوس) دن برزمانه قدر باشلیجه مناصبی حائز اولانلره یعنی آسیا و افریقاده بولنان ضابط واردو جنرالریله ایالات والیلرینه دخی قاردینالیس تسمیه اولنورایدی مؤخراً بونام روماده بیوجك محله پاپاسلرینه دخی ویرلمکه باشلادی . اون برنجی عصره قدر بووجهله یکوب (١١٨١ م) تاریخنده رومانك بیوك پاپاسلری باشلی باشلرینه پاپا انتخابی حقنه مالك اولدقلرنده مطرانلر اوزرینه دخی تفوق قزاندیلر و (١٥٨٦م) ده یعنی (سیکست کنت) زمانده مقدارلری یتمش نفره ابلاغ اولندیلر . الیوم قاردیناللر (مطران) و (ایکنجی صنف) و (شماس) نامیله اوچ صنفه تقسیم اولنورلر .

§

﴿ قارناق ﴾ — مصرده تب شهرنده ونیلك صاغ طرفنده برمشهور معبد ویا سرایك اسمیدر اون ایکنجی سلالهٔ فراعنه‌نك مؤسسی سیزوستریس یاخود رامسس طرفندن بنا اولندی . یوز اوچ مترو طول واوتوز مترو عرضنده یوزیکرمی درت دیرکلی بر صالونی وار ایدی و اشبو دیرکلرك طولی یکرمی اوچر مترو اولوب صالونك دیوارلرنده ایسه خط تصویر ایله برچوق یازیلر وشکللر بولنور ایدی .

﴿ قارناوال ﴾ — پرهیزدن اول شنلك و اکلنجه زمانی اولهرق تعمید عیسی کونه تصادف ایدن ٦ کانون ثانیده باشلایوب پرهیزك ایکنجی صالی کونی ختام بولمقدهدر . قارناوال کلمهسی لاتینجه ات یوتمق معناسنه اولان (قارنوآوالی) دن مأخوذدر خرستیانلر پرهیز اثناسنده ات اکلندن ممنوع اولدقلری جهتله ممنوعیت مذکوره نك آجیسنی چیقارمق اوزره بومسمده زیاده ات یوتدقلرندن قارناوال دیدیلر . بعضیلرینه کوره قارناوال اته الوداع معناسنه اولان (قارو والی) دن مشتقدرکه بو قول دها طوغری کورینیور . انواع لعبیات وبالولر وصوك پازار وصوك صالی کیجهلرینك مسخرهلقلری بومسمك باشلیجه اکلنجهلرندندر . وندیك و باخصوص ممالك جنوبیه اهالیسنك قارناوالری سائر یرلردن دها مطنطن کچر . بوعادت قدما و یا پاپاسلرك عمومی شنلکلری بقایاسندن برمسخرهلك اولدیغی دخی ظن ایدلمکدهدر .

§

﴿ قارنجه ﴾ — علم حیواناتده ذو جناحیة النصف زمره سندن برحیواندر جمعیتله یشارلر خادملری غیر مکمل اولان نسالریدر بونلر قنادسز واعین بسیطهدن عاری و باشلری بیوك واوزون ایاقلی اولورلر قارنجهلرك ارککلری ایله دیشیلری قنادلنورلر و برمدت صکره جمعیتلرینی ترك ایدرك هوالنوب هواده چفتلشورلر و چفتلشدکدن صکره ارککلری تلف اولوب دیشیلری طپراغه دوشرلر وقنادلری ضایع اولهرق یکیدن برجماعت تشکیل ایدرلر .

اورمجك کبی قارنجهلرده دخی اپیجه فراست حس اولنور بونلر یر التنده اتفاقله طپراق طاشیهرق منتظم یووهلر یپارلر و طاشیدقلری حبوباتی نشؤ بولمامق ایچون باشلرینی قیردرق یووهلرینه استف ایدرلر ویغمورایله یووهنك ایچنه طپراق کیردیکی حالده هوا آچلدیغی کبی اوطپراغی ینه اتفاقله طیشاری چکرلر وایچلرندن بری یووه جوارنده تلف اولور ایسه ایکیشر ایکیشر کیدوب اوتلف اولانقارنجهیی یره کومرلر وایشلری بتدیکی وهوا آچیق اولدیغی زمانلرده بربرلریله اویناشورلر .

§

﴿ قارون ﴾ — موسی علیه السلامك عمزاده سی یاخود خاله زاده سیدر جناب موسی وهارونـدن صکره بنی اسرائیلك اعلم و افضلی ایدی وحسن وجمال صاحبی اولدیغنه بناءً (منور) تسمیه اولنورایدی مالك اولدیغی خزائن نامحدوده‌نك کمال طمعندن ناشی زکاتنی ویرمك استیوب امر الٰهی یه قارشو کلدیکنه و فضله اوله‌رق بر فاحشه‌یه (موسی بکا سوء معامله‌ده بولنـدی) دیو افترالر ایتدیردیکنه بناءً بقدرة الله تعالی کندوسی وهواداری اولان سائر زکات قاچقینلری جملةً منخسف اولدی . بووقعه‌نك قارونك مملکتی اولوب حما ایله حمص اره‌سنده بولنان (رستن) نام شـهرده ظهوره کلدیکنی دخی روایت ایدرلر .

§

﴿ قاری ﴾ یاخود (قاریا) — الیوم منتشا لواسی دنیلان قطعه‌نك نام عتیقیدر غرب وجنوب غربیده دکز شمالا لیدیا شرقاً پیزیدی ولیسی ایله تحدید اولنور هالیقارناس ومیلاس و الاباندا وآلیند باشلیجه شهرلرندن ایدی . قاری ایالتی بر وقت فنیکه و یونان مهاجرلری ایله مسکون و معمور اولدیغی حالده مؤخراً (کیخسرو) نام عجم حکمدارینك زیرحمایه‌سنه کچدی ومع‌مافیه بوایامده (موزون) و (آریتیس) کبی بعض مستقل حکمدارلری کلوب مؤخراً اسـکندرك وفاتندن صکره قسـاندره آنتی غونه لیزیماقه ردوسـلیلره رومالیلره انتقال ایدرك نهایت عربلرك و سلجوقیـلرك وبعده (١٣٢٦ م و ٧٢٧ ه) تاریخنده عثمانلیلرك ید اقتدارینه دوشدی .

§

﴿ قاسم افندی ﴾ بن یحیی — رجال خلوتیه‌دن کشف وکرامت صاحبی برذات اولوب بروسه‌ده امام‌قاسم نامیله بنام‌اولمشیدی وحدت‌وجود حقنده حقیقت‌آمیز بعض سوزلری‌واردر صدراعظم‌دامادابراهیم پاشانك دعوتیله اسـتانبوله کلوب بر مدت مجلس آرای ارشـاد و معرفت اولدی مرشدی شیخ مصری حضرتلریدر .

§

﴿ قاسم ﴾ — یمنده والی حسن پاشانك اولاد مطهری برر صورتله جلب ودرسعادته ارسـال ایلدیکندن برقاچ سنه صکره یعنی (١٥٩٧ م

و ١٠٠٦ ﻫ) تاريخنده امامت دعواسيله قيام ايدن ذاتدر . بوذات بلاد ظاهر اهاليسنى كندويه بيعت ايتديرمسى اوزرينه پاشاى مومى‌اليه مخالفى اولان بعض قبائل رؤساسنى كندو عسكرينه ترفيق وقول قول تفريق ايدرك بر قاچ محاربه‌دن صكره قاسمى كوكباندە تحصنه مجبور ايتديسه‌ده براز صكره قاسم ينه ميدان بولوب دولت‌طرفدارى‌اولان عبدالرحيمى كندويه دخيل دوشوردى وعبد الرحيم قاسمك امنيتنى بالاستحصال طرفندن سردار تعيين و ارسال اولندقدنصكره اثناى محاربه‌ده ينه دولت عسكرينه دخالت ايتدى بوصره‌ده سيد عامر امير احمد وبشقه نامزده دها برچوق كيمسه‌لر ظهور ايدوب امامت واستقلال دعواسيله بر برلرينه كيرشديلر . بونلرك بعضيلرى والى حسن پاشايه وبعضيلرى امام قاسمه طرفدار ومع‌مافيه متلون الافكار اولدقلرندن والى كيمه نصل معامله ايده‌جكنى شاشيردى قالدى . سنان پاشانك والى اولمسى اوزرينه (١٠١٤ ﻫ) تاريخنده مرقوم عبدالرحيم دولت طرفدارلغندن دخى چيقوب تكرار قاسم ايله برابر اولمغله بر قاچ سنه صكره طوتيلوب درسعادته نفى اولندى برى طرفدن ايسه قاسم ينه‌قوت بولوب برچوق يرلرى صدمهٔ تسخيرينه دوچار ورايات عساكر عثمانيه‌يى بيوك بيوك هزيمتلره اوغراده‌رق نكونسار ايتدى (١٦١٨ م و ١٠٢٨ ﻫ) تاريخنده يكى والى اولان حاجى محمد پاشا كلوب خطهٔ يمانيه‌نك هرطرفنى اتش حرب وقتال ايله مالا مال بولمغله دفعنه برچاره دوشينوب نهايت قبله جهتنده اولان (اهنوم) (سوده) (صعده) وسائر ممالكك امام قاسمه ترك اولنمسنه قرار ويردى وفى‌الواقع بوصورتله آسايش تدريجاً عودته‌باشلايوب بواثناده يعنى (١٦٢٦ م و ١٠٣٦ ﻫ) تاريخنده امام مومى‌اليه دخى وفات ايلدى . مومى‌اليه جد اعلاسنى على بن ابى‌طالب رضى‌الله عنه حضرتلرينه ايصال ايدر ايديسه‌ده اصولده مذهب زيديه‌يه تابع ايدى . فقه زيديه‌دن (الاعتصام) وعلم كلامدن (اساس) نام كتابلرى تأليف ايتمشدر .

§

﴿ قاسم ﴾ پاشا — سلطان سليمان وزراسندندر لقبى (كوزلجه) ارتحالى (١٤٣٣ م و ٩٤٠ ﻫ) تاريخى ايدى . اليوم درسعادتده محل معروفده واقع قاسم پاشا جامع شريفنى بوذات انشا ايتديرمشدر . قاسم پاشا

مولویخانه سنی دخی غلطه مولویخانه‌سی پوست نشینلکندن انفصال و(١٦٣٠م و ١٠٤٠ ه) تاریخنده وفات ایدن شیخ عبدی دده حضرتلری بنا ایتدیردی مشارالیهك سبب انفصالی شارح مثنوی اسماعیل دده حضرتلرینك غلطه مولویخانه‌سی مشیختنه تعیینی اولمشدر.

§

﴿ قاضی ابوالطیب الطبری ﴾ — نام نامیسی مشهور آفاق واقطار و فوایح روایح ثناسی محسود صنوف ازهار اولان طاهر بن عبدالله درکه صورت حالی وصف واصفدن عالی وکوهر ذات نظیفی درر بسط وبیاندن غالی ایدی. عراقیناهالیسی جملهٔ کندوسندن استفادهٔ علوم ومعارف ایتمشلردر. ولادتی طبرستانده (٩٥٩ م و ٣٤٨ ه) ووفاتی (١٠٥٨ م و ٤٥٠ ه) تاریخنده‌در.

مشار الیه (کرخ) شهرنده نیجه مدت منصب قضایه زینتبخش اقامت اولدی عراقیون هرقجن قاضی لفظنی اطلاق ایلسه لر مرادلری بودر نته کیم قاضی لفظیله خراسانیلر حسینیلری ومعتزله عبدالجبار استر آبادی یی واشعریه اصولدهابوبکر باقلانی یی مراد ایدر.

§

﴿ قاضی ابوالقاسم تنوخی ﴾ — (٨٩١ م و ٢٧٨ ه) تاریخنده انطاکیه‌ده قدمنهادهٔ صحرای وجود اولدی بعض تواریخده سلسلهٔ نسبی قدماء ملوك تنوخدن حارث بن فهم نام ذاته نسبت قلنمقده‌در. جود وسخاوت ولطافت طبع وحسن معاشرتله برابر علوم عالیه وآلیه وفنون ادبیه وهیئتده وحید عصری اولوب مدت حیاتنی بصره واهواز کبی اووقتك ممالك شهیره‌سندن اولان شهر قاضیلقلرنده منقضی ایلمشدر. روایته کوره کندوسی فقهاء خفیه‌دن اولدیغی حالده معتزلی الاعتقاد ایدی (٩٥٣ م و ٣٤٢ ه) تاریخیله بصره‌ده حکم قضا ایله منصب حیاتدن منعزل اولمشدر.

مومی الیه صاغلغنده فن مخصوص وساطتیله زمان مماتنی دخی تعیین واصابت ایلدیکی جملهٔ مرویاتدندر.

§

﴿ قاضی ایاس ﴾ بن معاویه بن مرة المزنی — کنیه‌سی ابو واثله اولوب (٧٣٩ م و ١٢٢ ه) تاریخنده وفات ایلمشدر فصاحت لسان وبداعت بیان وباخصوص کمال فهم وفراستده (ازکی من الایاس) ضرب مثلیله معروف جهانیان اولوب ملوك امویه‌دن عمر بن عبدالعزیز دورنده بصره قاضیسی ایدی . ایاسك ابتدا معروف بالذکا اولمسنه باعث بودرکه حداثت سننده شامه واروب عبدالملك بن مروان طرفندن منصوب قاضی حضورنده مخاصمه ایلدیکی برپیر سانخورده ایله ترافعه باشلادقده قاضی معارفهٔ سابقه‌سنه بناءً پیری حایه وتخلیص امیله ایاسه سن هنوز حدیث السن برچوجق ایکن بومقوله یاشلی باشلی براختیار آدمی تعجیزدن اوتانمزمیسك دیمکله ایاس یاقاضی بن حق طلبنده‌یم حق ایسه بوآدمدن دها بیوکدر دیدی قاضی جوابندن اظهار عجز ومکابره ایله اسکت یا صبی دیو سکوتنی امر ایلدیسه‌ده ایاس بن سکوت ایلدیکم زمان دعوامی کیم ادا وافاده ایدر دیه‌رك قاضینك بسبتون عرق غضب وحدتنی غمجقلدیغندن قاضی کمال غضبله یاصبی اکلادمکه بومجلس آخر اولنجهٔ سندن برکلمهٔ حقه صادر اولمیه‌جقدر بناءً علیه ارتق نه سو بلرسك عنده‌مده کذب ودروغدن عبارتدر دیدکده ایاس همان (اشهد ان لا آله الا الله) دیوب قاضی یی فنا حالده اسکات وتخجیل ایلدی .

مشارالیهك بومثللو اجوبهٔ مسکته وبراهین عقلیه‌سنه نهایت اولمیوب ازجمله برکون دخی مجهولی اولان برشخصه عطف نکاه ایدرك بوشخص شهر واسطده بر مکتب معلمی‌در وفرارده بولنان غلامنی ارامقده‌در دیدی . وتفتیش وتفحص اولندقده افاده‌سی کبی چیقدی ایاسك شخص معهود معلومی دکل ایکن احوالنه وقوفی بر امر غریب اولمغله کیفیت تفرسندن استفسار ایلدکارنده ایاس کوردمکه چارشو وپازارده کزرکن اطراف واماکنه دقتله نکران اولور بلدمکه غریب الدیار در ولباسنده کی قرمزی طپراق نشانه‌سندن اکلادمکه واسطی‌در وصبیانه راست کلدکجه سلام ویروب رجاله سلام داده اولمدیغندن تفرس ایتدمکه مکتب خواجه‌سیدر وهیبت وحشمت صاحبی اولنلره التفات ایتیوبده خلقك البسه‌سنه

وخصوصیله کهنه جامه‌ده وزی فقراده بولنانلره دقتله باقیشندن حس ایتدمکه کوله‌سنی ارامقده‌در جوابنی و یره‌رك هر کسی فراستنه حیران ایتدی. ایاسك ذکا وفراسته متعلق اخبار عجیبه و آثار غریبه‌یی مشتمل اولق اوزره بر کتاب دخی تألیف اولنمشدر.

§

﴿ قاضی برهان الدین ﴾ — برهان‌الدین کله‌سنه نظر بیوریله.

§

﴿ قاضی بکار بن قتیبه ﴾ — حنفی المذهب برذات پاکیزه مشرب ایدی (٨٦٠ م و ٢٤٦ ه) تاریخنده واحد بن طولون زمان اداره‌سنده مصر قاهره قاضیسی نصب اولندیسه‌ده برمدت صکره حاکم مشار الیهك موفق بن متوکل عباسی‌یی خلع ایچون وقوعبولان دعوتنی نظر اجابته آلمدیغندن زندان بندایدیله‌رك (٨٨٣ م و ٢٧٠ ه) تاریخنده محبوساً ترك عالم زندگانی ایلدی. مومی الیهك محبوس بولندیغی مدتجه دخی زندان پنجره‌سنده تدریس علم حدیث ایلدیکی محکیدر.

§

﴿ قاضی زاده ﴾ — کزیدکان علمادن شیخ الاسلام احمد شمس‌الدین افندینك شهرتیدر ایکی بچق سنه مشیخت ایدوب (١٥٨٠ م و ٩٨٨ ه) تاریخنده رحلت ایلدی (هدایه) (تجرید) (تلویح) (مواقف) نام کتابلره شرحی وشرح مفتاح حاشیه‌سیله دیکر بر چوق تعلیقاتی واردر ودرسعادتده (چرچر) مسجدی جمله‌ٔ آثار خیریه شهرندندر.

دیکر (قاضی زاده) — اسمی محمددر بوذات کرسی شیخلرندن اولوب دائما آیین مولویه وخلوتیه‌یی رد وتزییف ایدر ایدی مرقومك بوخصوص ولعن یزید ومسئله‌ٔ ابوین وترضیه وتصلیه وصلاة رغائب وقدر وحیات حضر مسئله‌لری اوزرینه چیقارمش اولدیغی اختلاف بین‌الناس موجب قیل وقال اوله‌رق خیلی زمان سورمش وکندوسنك وفاتندن یکرمی ایکی‌سنه صکره اشبو قاضی‌زاده‌لیلر ایله صوفیه کروهی فاتح جامع شریفنده مسلحاً ازدحام ایدوب اوآنده برمقاتله وقوعی ملحوظ ایکن برتقریب جمعیتلری طاغیدلمشدر وفاتی (١٦٣٤ م و ١٠٤٤ ه) تاریخنده وقوعبولدی.

§

﴿ قاضی عضد ﴾ — متن مواقف مؤلفیدر (مواقف) کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

§

﴿ قاضی فتح‌الدین ﴾ محمد بن عبدالله بن عبد الظاهر — کتابت وانشا ومحدثلکده مهرهٔ امتدن اولوب (١٢٤٠ م و ٦٣٨ ه) تاریخنده قاهره‌ده تولد ایلدی · عقل ورأی وهمتی سببیله منصور قلاوون زمانده کسب جلالات وسیادت ایلش وملك مشار الیهك من کل الوجوه وثوق واعتمادینه مظهر اولمشیدی بناءً علیه منصور قلاوونك سرکتابت خدمتنی الی الممات کمال امن وصداقتله محافظه‌یه بذل مجهود ایلیوب (١٣٨٨ م و ٧٩١ ه) ده کندو پدرینك حال حیاتنده وفات ایلدی · ابن الاثیر وامثالی فضلا حقنده مرثیه‌لر سویلشلردر ·

وکندوسی دخی شعرادن اولوب اشعارندن برقاچ بیتی آلنمشدر ·

ان شئت تنظرنی وتنظر حالتی فانظر اذاهب النسیم قبولاً
فتراه مثلی رقةً ولطافةً ولاجل قلبك لا اقول غلیلاً
فهو الرسول الیك منی لیتنی کنت اتخذت مع الرسول سبیلاً

§

﴿ قاضی کوی ﴾ — (خالکیدونیا) کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

§

﴿ قاضیمیر ﴾ — (حسین) کلمه‌سنه نظر بیوریله ·

§

﴿ قافقا ﴾ — قریم شبه جزیره‌سنده الیوم (کفه) دنیلان شهرك نام قدیمیدر ·

§

﴿ قاقوله ﴾ جهان — نباتات هندیه‌دندر عادیسی (آمومو ارچوزوم — آمومو قارداموم) بونك اثماری عنقود هیئتنده متحد یاخود منفرد مدور کراس جمنده اوله‌رق ملتصق اوچ قوزه‌دن مرکبدر وقوزه‌نك جدارلری سرت ورقیق ورایحه‌سی نافذ وترمنتینی ولذتی حریف ومحرردر · کوچك قاقوله یاخود کوچك مالابار قاقوله‌سی (آلپینیا قارد آمومو)

بونك قوزه‌سی بیضی وثلاثی الاضلاع قوامی سرت بروزی غیر منتظم رایحه‌سی و غایت کسکین و ترمنتی یه مشابه‌در . طویل مالابار قاقوله‌سی دخی اولکی نوعدن ایسه‌ده بروزی قرمزی‌یه مائل وغایت عطریدر بیوك قاقوله‌نك سیلانیسی و آمریقیسی دخی واردر بونلرك جمله‌سی معدوی معرق منبه دافع ریح اولورلر .

§

﴿ قالکوته ﴾ — هندستانده بنکاله ایالتنك وبالجمله انکلیز هند مستملکاتنك مرکز اداره‌سیدر غانژك برفرعی اولان هوقلی نهری اوزرنده واقع اولوب یالکز درت یکی انکلیز اولمق اوزره درت یوز بیك نفوسی حاویدر واروشلری دخی داخل حساب اولدیغی حالده مجموع نفوسی بربچق ملیونه بالغ اولور کوزل لیمانی و (فورویلیام) نامنده جسیم برقلعهٔ داخلیه‌سی واپك وپموق اعمالاتی ومتعددمطبعه‌لری واردروار اضیسی الچق وبطاقلقدر اصل شهر باشلیجه ایکی محله‌یه تقسیم اولنور برینه بیاض شهر ویا (چاوورنغه) واروشی دیکرینه سیاه شهر دیرلر ایکنجیسی غایت ملوث ونامنتظم ایسه‌ده اوبری فوق الغایه کوزل اولوب یونان طرز معماریسی اوزره انشا ایدلمشدر تجارتی نهایتسز درجه واسع وصناعتی براولقدر متوسع‌در .

قالکوته وقتیله برکویمکز ایکن (١٦٨٦ م و ١٠٩٨ ه) تاریخنده لوندره قومپانیه‌سی طرفندن منتظم صورتده تأسیس اولندی .

§

﴿ قالموق ﴾ — مغول جنسندن برطائفه‌در قسم اعظمی ترکستان چینیده چونغاریا ایالتنده ساکندرلر بونلر درت بیوك قبیله‌یه تقسیم اولنورلر شویله که (١) کوه‌نورده قرق بیك فاملیایی شامل اولان خوشولر (٢) یکرمی بیکدن اوتوز بیکه قدر فاملیایی مشتمل بولنان چونغارلر (٣) چونغار یانك غربنده ساکن قلیل‌الافراد طورغودلر . (٤) بعضیلری چونغارلردن وسائرلری طورغودلردن مرکب اولان توربیتلردر . باقیلری روسیه‌ده وولغا نهرینك صول کناری و (قوما) نهرینك طرفینی اوزرنده خیمه نشین اولوب بونلر دخی اون بش بیك خیمه صایلورلر .

قالموقلر کوچك ضعیف چرکین اولوب باشلری یصی کنیش کوزلری طار دوداقلری قالین بورنلری ازیلمشجه سنه یصی صاچلری سیاه رنکلری اسمردر لطیف ومهمانوازایسه لرده حیله کار وتنبلدرلر . بونلر (لامه) یاخود (شامه) نامنده برمذهبه معتقد اولوب (بودا کلمه سنه نظر بیوریله) منتخب برخان واسطه سیله اداره اولنورلر وقیون آت مثللو دواب ومواشی بسلرلر . قیرقیز ونوغایلرك حرکات غارتکرانه لرینه قارشو محافظهٔ حدود ایچون روسیه دولتی بونلردن برمقدار عسکر المقدهدر .

قالموقلر عن اصل ترکستانده ساکن ایکن اون یدنجی عصر میلادیده روسیه مملکنه هجرت ایتمشلرایدی (۱۷۷۱ م و ۱۱۸۵ ه) تاریخنده روسیه نك اداره سندن عدم خشنودیلرندن ناشی قسم اعظملری چونغاریایه نقل مکان ایتدیلر .

بونلره (الیوت) و (خویرات) دخی دیرلر و رئیسلرینه (فونتانجی) تعبیر ایدرلر .

§

﴿ قاله دونیا ﴾ — اسقوچیانك و یاجنوبی بریتانیانك نام قدیمیدر بوراسی وقتیله اسقوت وبیکت نام ایکی مختلف قوم طرفندن مسکون ایدی .

(قاله دونیای جدید) — انکلتره دولتنك امریقای شمالی مستملکاتندن بر قطعه در روشو نام طاغلرك غربنده بولنور ووسعتی طولاً ۸۸۰ وعرضاً ۷۰۰ کیلومترو تخمین اولنور هواسی صغوق وتجارتی توکه متعلق اشیادن عبارتدر .

(قاله دونیای) جدید — بحرمحیط معتدلده براطه در آوسترالیانك شرق جهتنده و طولاً ۳۷۰ وعرضاً ۵۰ کیلومترو وسعتنده اولوب یرلی اهالیسی التمش یکدن عبارتدر بونلر عموماً مرد مخوردرلر ساحل شمالیسنده (بلاط) نامنده ایشلك برلیمان واردر ساحل جنوبیسنده دخی فرانسز والیسنك مقری اولان (پوردو فرانس) شهری بولنور (۱۷۷٤ م و ۱۱۸۸ ه) ده اشبواطه (قوق) نام سیاح بحری طرفندن کشف و ۱۸۵۳ ده فرانسزلر طرفندن ضبط و اشغال اولندی .

§

﴿ قاله‌وره ﴾ — روجه‌دن مأخوذ اوله‌رق یمالی پاپوش ودری اعمالاتی معناسنه کاور الیوم میری‌یه ایاق قابی اعمال اولنان محله قاله‌وره خانه دیرلر .

§

﴿ قالیکوله ﴾ — روما ایمپراطورلرندندر (٥٦٣٣ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوتوز طقوزسنه مقدمنده جلوس ایدوب درت سنه سلطنت سوردکدن صکره یتاغنده قتل اولنمشدر . مجذوب دینیه جك قدر برعقله مالك ایدی مرقومك قز قرنداشیله پسترنشین مجامعت اولدیغنی وقدس شریف یهودیلرینی کندو تصویرینه پرستشه اجبار ایتدیکنی احوال مجنونانه‌سی جمله‌سندن اولمق اوزره روایت ایدرلر .

§

﴿ قالیفورنیا ﴾ — امریقای جنوبیده واسع بر قطعه‌در بحر محیط معتدل سواحلی اوزرنده ممتد اولوب قالیفورنیای علیا و سفلایه تقسیم اولنمشدر بوراسی خیلی زمان اسپانیولره تابع ایدیسه‌ده الیوم قالیفورنیای علیا امریقای مجتمعه‌ده وسفلا مکسیقا اداره‌سنده بولنور بونلردن (قالیفورنیای سفلا) — بریوك شبه جزیره‌در شمالاً قالیفورنیای علیا غرباً بحر محیط معتدل شرقاً قالیفورنی کورفزی ایله محدود اولوب بیك ایکیوز کیلو مترو طول ویوز کیلو مترو عرضی واوتوز بش بیك اها لیسی واردر باشلی شهرلری (پاز) (سان آنوتیو) (لوریتو)در برچوق یوکسك سلسلهٔ جبال‌ایله مستور اولوب بونلرك بعضیلری آتشفشاندر وکوش معدنلرینی حاویدرلر وهواسی صیجاق و اراضیسی مختلف وعلی‌الاطلاق قومصال اولوب بغدای چوید شکر قامشی زرع اولنمقده و برچوق حیوانات بسیلنمکده‌در . بوراسی (١٦٠٢ م و ١٠١١ ه) تاریخنده اسپانیا تصرفنه کچدیسه‌ده (١٨٢٣ م) تاریخندنبرو مکسیقا حکومتلری اقسامه داخل اولدی .

(قالیفورنیای علیا) — امریقای مجتمعه حکومتلرندن بریدر شمالا اوریغون غرباً بحر محیط معتدل جنوباً قالیفورنیای سفلا ایله محدود ومقری (سان ژوی) ومشهور شهرلری (مونتری) (سان فرانسسقو) وسائره‌در

(١٨٤٠ م و ١٢٥٦ ه) ده اکثریسی وحشی انجق یکرمی بیك نفوسی وار ایکن الیوم اوچ یوز بیك نفوسی حاویدر. ایکی سلسلهٔ جبالی وساقرامینتو وسان ژواکیم نامنده ایکی بیوك نهری اولوب بونهرلرده خیلی التون وسائر ذی‌قیمت معدنلر بولنور. هواسی معتدل اراضیسی منبتدر اقطار مختلفه‌دن لایعد کیمسه‌لر بورایه التون ارامغه کلدکلرندن بو سببله نفوسی ازوقت ایچنده برتزاید فوالعاده‌یه مظهر اولمشدر. بو قطعه‌یی (١٥٤٢ م و ٩٤٩٠ ه) ده قابریو نام اسپانیول کشف ایتدی. مکسیقادن امریقای مجتمعه اداره‌سنه انتقالی (١٨٤٨ م) تاریخنده‌در.

§

﴿ قالینیکوس ﴾ — یدنجی عصرده یتیشان روم معمارلرندندر. مصرده (الیوپولیس) ده طوغدی (قریژوا) نام برنوع آتشی اختراع ایتدیکی مرویدرکه (٦٧٣ م و ٥٤ ه) تاریخنده ایمپراطور قسطنطین ساسانیلرك دونمماسنی (سیزیق) ده بو آتش معاونتیله احراق ایلمشیدی. قالینیکوسك اشبو آتشه دائر اولان سری الیوم مجهولدر. بر اره‌لق بر فرانسزلی طرفندن مجدداً بولندیسه‌ده (١٧٥٦ م و ١١٧٠ ه) ده بعض مطالعه‌یه مبنی شیوعندن احتراز ایدن اون بشنجی لوئی تکرار اونوتدیردی وآندن صکره بتون بتون سره قدم باصدی.

§

﴿ قامبوج ﴾ — آسیاده آنام قرالیتنده برحکومتدر. شمالاً لاأوس شرقاً خصوصی قوشنشین وسیامپا غرباً سیام قرالیتی جنوب غربیده دکز ایله محدوددر طولاً یدیبوز عرضاً درتیوز کیلومترو اتساعنده اولوب بر ملیون نفوسی حاوی و(پانومنیق) یاخود(صایقونق) شهری مقریدر. اراضیسی قامبوج نهری واسطه‌سیله اسقا اولنور اپیجه التون وکموش معدنلری وصندال وضمغ وپرنج حاصلاتی وفیلان وکرکدان کبی حیوانات وحشیه‌سی واردر مذهب حاکم بودادر.

قامبوج مقدما مستقل اولوب اون سکزنجی عصرا واسطنه طوغری انام قرالیتنك برایالتی حکمنه کچمش و(١٨٠٩ م و ١٢٢٤ ه) ده وقوعبولان برمحاربهٔ مدیده

عقیبنده سیاملر واناملر بینده تقسیم اولنمش ایکن (۱۸۵۸ م) ده فرانسزلرك انام ایمپراطوری علیهنه آچیلان محـار باتنه اشتراکاری سایه‌سنده حمایه‌دن قورتلمشلردر .

§

﴿ قامش ﴾ بیرامی — اسکی دینداشلرینك (تیه) صحراسنده کچوردکاری حال بدویتی تذکار ایچون یهودیلرك هرسنه قامش چارطاقلر التنده اجرا ایتدکاری بیرامدر .

§

﴿ قاموس ﴾ المحیط — مجد الدین فیروز آبادینك لغات عربیه‌یی جامع کشیدهٔ سلك تألیف ایتدیکی اثر جلیل بیعدیلیدر . (مجدالدین) کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قاموس الاطباء ﴾ — رئیس اطبأ مدین بن عبدالرحمن مصرینك مفردات طبیه‌یی جامع اثریدر .

§

﴿ قان ﴾ — انسان وحیوانك وجود وحیات ظاهریسنی ادامه‌یه سبب اولان مادهٔ مایعه‌در . ذوالفقرات اولان بالجمله انسان وحیواناتك قانی قویی قرمزی وبعض کوچك حیواناتك یشیل وبرچوق بوچکلرك وحیوانات ناعمه وعناکبك آچیق مائی رنکده ومنتفذ الجلود حیواناتك بی‌رنکدر . قان بو رنکی اجزاسندن اولان (کروات احمر) دن آلور واشبو کروات چلیك قوتنی حائز اولدیغندن قانك برنجی جزئی عد اولنور . بوندن صکره قانده برطاقم (کروات بیضا) دنی موجود اولوب بونك غایت صغیر ورؤیتی ناقابل حیوانات ایدوکنه ذاهب اولمشلردر .

صایلور دوقتورلردن بری برایکنه‌نك اوجنده طوره‌بیله‌جك برکوچك طمله قانده برملیون کرواتك موجود اولدیغنی ادعا ایتدی (اینانمز ایسه‌لك صای) قان .

بيك قسم قانده موجود اولان مواد

٧٨٣	صو
٠٦٣ـ	كروات حمرا
٠٦٣ـ	كروات بيضا
٠٧٥	البومين — زلال
٠٠٣	فيرين — ليفين
٠١٢	املاح متنوعه
١٠٠٠	

(قلب) كلمه‌سنه دخى نظر بيوريله

§

﴿ قانت ﴾ — المانيالى برفيلسوف مشهوردر . (١٧٢٤ م و١١٣٧ ه) تاريخنده كينغسبورغده تولد و (١٨٠٤ م و ١٢١٩ ه) ده وفات ايلدى خيلى زمان مجهول وفقر وضرورت ايچنده قالديغى حالده مؤخراً مملكتى دارالفنوننده علم منطق وحكمت خواجه‌لكنه نائل وصكره برلين اقاديمسنه داخل اولدى .

مومى‌اليه علم فلسفه‌يى عريض وعميق تدقيق ايدرك مبدئى قوهٔ مفكره اولوب عقل وذكا سايه‌سنده حاصل اولان علوم ايله علوم تجربى‌يى تفريق وبر قاعدهٔ غريبه وضع ايدوب تجربى اولنلرى تصديق وماعداسنى يالكز براعتقاده حصر ايلدى‌كه رواقيون مذهبى ديمك اوله‌جق . مومى‌اليه فلسفه‌يه وسائر علوم بشريه‌يه وتربيهٔ اطفاله ودنيانك تاريخ طبيعيسنه وفيوتونك اتخاذ ايتديكى اصوله موافق اوله‌رق نظريات افلاك ورياح واجرام سماويه‌يه دائر برچوق تأليفاتى واردر لكن تأليفاتنده كوريلان برطاقم الفاظ غير مأنوسه ومبهمه واشارات موجب اعتراض اولمشدر زيرا بومسلكى شاكردلرينى آجينه‌جق نتيجه‌لره سوق ايلدى .

§

قاندول — فن‌نباتات اربابندندر . (١٧٧٨ م و ١٢٩٢ ه) ده جنوه‌ده طوغوب (١٨٤١ م و ١٢٥٧ ه) ده وفات ايتمشدر . اولا تحصيل طبابت ايچون پارسه كلوب مؤخراً علم نباتاته حصر اوقات ايتمكله (١٧٩٩ م) ده

نباتات مدهنه تاریخی تألیف وطبع وبراز صکره نباتاتك خواص طبیه سنه دائر برتألیف دها نشر ایدرك (١٨٠٦ م) ده احوال زراعتی تدقیق ایچون بالجمله ایمپراطورلق ممالکنی دوره مأموریت مخصوصه استحصال ایلدی . عودتندن صکره (١٨٠٨ م) ده موسیلیه نام طب مکتبنده نباتات معلمی اولوب (١٨١٣ م) ده تألیفاتنك الك کزیده‌سی اولان نظریات نباتاتی تألیف ومؤخراً جنوبه عودتله اوراده مجلس حکمداری اعضاسی عدادینه کچه‌رك بوصره‌ده بالجمله نباتات معروفه‌نك تعریفات وتوصیفاتنه دائر برکتاب مخصوص دها تصنیف ایتدی که مؤخراً بوتألیفنی تلخیص دخی ایتمشدر . بونلردن ماعدا بوچوق تألیفاتی دهاواردر باخصوص نباتات اوزرنده ضیای شمسك تأثیراتنه دائر تجربه‌لری دخی دقته شایاندر . مومی الیه انواع نباتاتی سکسان بیکه چیقارمشدر .

§

﴿ قانطون ﴾ — چینده بونامله مشهور برایالتك مرکز اداره سیدر بوشهر یکرمی اوچ درجه عرض شمالی ویوز اون بر درجه طول شرقیده اولوب حوالیسی بش ساعت چکر بر حصار متین و اوچ قلعه ایله احاطه اولنمشدر و تقریباً التی یوز بیك نفوسی واردر (١٨٤٠ م و ١٢٥٦ ه) تاریخی معاهده‌سندن برو لیمانی اوروپا تجارتنه آچیق بولنور .

§

﴿ قانوت ﴾ — دانیمارقه قرالرندندر دانیمارقه ده کندولرینی (اودن) نام آله بی‌ثمره منسوب اعتقاد ایدن برطاقم دره بکلرینك (١٠٨٦ م و ٤٧٩ ه) تاریخنده وقوعبولان هجوم و اقتحاملریله کلیسا درونده اعدام اولندی . قرال مومی الیه خرستیانلقده کمال تعصبنه مبنی عزیز طانمش وهر سنه ١٩ کانون اولده یورطیسی طوتلقده بولنمشدر .

§

﴿ قانون ﴾ — عقل وقوهٔ حاکمه طرفندن موضوع قواعده اطلاق وبرقاچ نوعه تقسیم اولنور . برنجیسی انسانی اعمال مبروره‌وافعال حسنه اجراسنه مجبور ایدن (قانون اخلاق) در انسان عقل وذکاسیله کندوسنده وظائف مخصوصه افکارندن ومحافظهٔ منفعت قاعده‌لرندن عالی

برقاعده حس ایدرك حریتی مناسبتیله‌ده عقل وحکمتك وضع ایتدیکی احکام قانونیه‌یه لزوم کورر وبارضا اطاعت ایدر . امور سیاسیهٔ دنیویه ایچون ترتیب ووضع اولنان قوانینده محافظهٔ اخلاق حسنه وتمییز نیك وبدوتفریق حق وباطل وتعیین حق ووظیفه قاعده‌لری اساس اولوب اکرچه بعضیلری عدالت و ظلم قوانین ایله تعین ایدر دیدیلر ایسه‌ده صحیح دکلدر انلرك بوسوزلری (دائره چیزلمزدن اول نصف قطرلر بربرینه مساوی دکل ایدی) دیمکه بکزر هرحالده قانون حقوقه مستند و حقوق باشلی باشنه بر وظیفهٔ طبیعیه‌در .

ایکنجیسی مخصوصاً تشکل ایتمش برجمعیت معرفتیله موضوع اولان (قانون معاملات) اولوب متعلق اولدیغی مواده کوره بر چوق قسمره تقسیم اولنه بیلور (قانون اساسی) (قانون ملکی) (قانون عسکری) (قانون جزا) (قانون اراضی) (قانون تجارت) کبی .

اوچنجیسی مخلوقاتك طبیعتلری ایجابی اوله‌رق تابع اولدقلری (قانون طبیعت) در .

دردنجیسی علم هیئتده (کپلر) قانونی وحکمت طبیعیه‌ده (ماریون) قانونی کبی حکمی دائمی الجریان مواد فنیه‌در که بونلره دخی (قانون ریاضی) تعبیر اولنور .

حکمای سالفه قانونی (طبایع اشیادن متولد مناسبات ایجابیه) دیوتعریف ایدرلر ایدی . الك اسکی ومشهور اولان قانونلر هندلولرك (مانو) قانونیله اسپارتلولرك (لیقورغ) ورومالولرك (ده سامو بر) و (قود ژوستین) واتنه‌لولرك (سولون) وچینلولرك (خونقچو) ومصرلولرك (اماسیس) وایرانیلرك (کیقباد) قانونلربدر بز بونلردن برازینك بعض فقراتنی زیرده درج ایلدك .

قانونلرك الك یکیلری دخی دولت علیه‌نك قانون اساسیسی وانکلیزلرك (فردلوغران) ی وفرانسزلرك (قود ناپلیون) ی وروسیه‌لیلرك (ایاروسلاو) ی در .

﴿ لیقورغ قانونندن بعض فقرات ﴾

اعضای جهوریه یکرمی سکز معتبراندن عبارت اولهجق وبونلرك تعیین ایتدیکی اصول وقوانین مواجههٔ عمومیه یه عرض ایله تصدیق قلندیغی حالده دستور العمل طوتیله جقدر اعضای جهوریه حدینی تجاوز ایده مامك وحکمدارك نفوذی محدود بولنمق ایچون هرسنه طرف اهالیدن بش حاکم انتخاب اولنوب انلرك حکمیله اعضای مومی الیهم مجازات اولنه جق وقانونك مناسب اولمیان بعض احکامی تصحیح والغا ایدیله بیله جکدر . فقروغنا سوزلری اورته دن قالقمق ایچون اراضئ موجوده متساویاً هرکسه تقسیم اولنه جق والتون وکوش ایله اخذواعطا موجب سفاهت برابتلا اولدیغندن تیورسکه ضرب ایدیله جك وتعیش ایچون انسانه برفائده سی اولمیان تزیینات منع وابطال قلنه جقدر . نحیف البنیه اوله رق دنیایه کلان چوجقلرك سلامت وطن ایچون بر فائده سی اوله میه جغندن تلف ایدیلوب قوی البنیه چوجقلر تعلیمخانه لرده تعب ومشقت وجسارته آلشدیریله رق بیودیله جك وحیل وخدعهٔ حربیه یی اوکرنمك ایچون سرقته مأذون قلنه جق وسرقت ایدرکن طوتلدیغی حالده تأدیب اولنه جقدر . بوندن بویله هرکس مال وثروتجه یکدیکریله مشترك بولنه جغی جهتله اخشام طعامنی برلکده یه جکلردر .

﴿ سولون قانونندن بعض فقرات ﴾

اغنیای بلده نك فقرای اهالیی تحت منته طوتمق ایچون اقراض ایتمش اولدقلری مبالغ عموماً عفو اولنه جقدر وزادکانه ویریلان امتیاز امحا اولنه رق اهالی حال حاضرلرینه کوره درت صنفه تقسیم وبشیوز کیله تخم زرع ایده بیلانلر برنجی و درتیوز کیله اکه بیلانلر ایکنجی واوچیوز کیله اکه بیلانلر اوچنجی و بونلره چفتجیلك ایدن فقرای اهالی دردنجی صنف اعتبار واردو افرادی صنف ثالثدن تشکیل اولنه جق و لزومنده اون سکز یاشندن التمش یاشنه قدر هرکس عسکر اوله جقدر .

اعضای مجلس درتیوز کشیدن مرکب بر هیئت معرفتیله بونلردن انتخاب اولنوب صنف رابعك یالکز اجتماع عمومیلرده رأی و یرمسی وسکز کونده برکره اهالینك اجتماع ایتمسی لازم کله جکدر ٠

زانیلر ارباب رأی ومشورتدن اولهمز وسناتو اعضاسندن بری سکر حالنده کوریلور ایسه درحال قتل اولنور و حکام و سناتو اعضاسندن بری علیهنه اهالیدن التی بیك کشی اقامهٔ دعوا ایدر ایسه اول حاکم واعضا اون سنه نفی ایدیلور ٠

تأدیهٔ دینه مقتدر اولهمیان مدیونلرك داینه اسیر اولمق قاعدهسنك الغاسی و مالدار اولمیانلرك دولت خدمتلرنده استخدام اولنماسی لازم کلور ٠ و افندیلرینه اهانت ایدن خدمتکارلره و مالنی بیهوده تلف ایدنلره عبرةً للسائرین تمغا اوریلور ٠

﴿ خوشچوقونمدن بعض فقرات ﴾

حکمدار ایله تبعه وپدر ایله اولاد وزوج ایله زوجه میاننده مرعی اولان قواعد وادابی اجرا ایله برابر زیرده محرر مواد خمسه یی ایفا ایلدیکمز حالده واضع قانون اولان و عقل وحکمته متصف بولنان اسلاف کرامزه اقتفا ایتمش اولورز ٠ جناب حق عالم وجودك مصدری و اشیای مشهودهنك منشئی اولوب کافهٔ موجودات کندوسندن ظاهراولمشدر اباء واجدادیمز اندن متولد اولدقلری کبی کندولری دخی ذریات لاحقه یه والد اولمشلردر بناء علیه انسانك برنجی وظیفهسی اجدادینه تشکر ودعادر ٠

برنجی ماده انسانیت یعنی بلا تفریق همجنسمز اولنلره رحم و شفقتی بذل ایتمکدر ٠

ایکنجی ماده عدالت یعنی افراددن هیچ برینه دیکرندن فضله روی مساعده کوسترمیوب هرکسك مستحق اولدیغی شیئی ویرمکدر ٠

اوچنجی ماده قواعد دینیه وجاریه یه امتثال اولوب بوده جمعیت ملیه یی تشکیل ایدن افرادك صورت تعیشی نسق واحد اوزره اولمق و استراحت ومشقتده مشترك بولنمق ایچون لازمدر ٠

دردنجی ماده انسانك استقامت یعنی قلب سلیم صاحبی اوله‌رق هرشیئك صحتنی تحری ایتمسی وهیچ بر کیمسه یی اغفال ایتمامسی الزمدر ٠

بشنجی ماده انسان هر زمان صداقت یعنی اعتماد تامه وسربستئ کامله ایله طاورانوب قال وحالنده برکونه ریا وساختهکارلق اولمامقدر ٠

﴿ رومالیلرك اون ایکی لوحه نام قانونلرندن ﴾

سائرلرك املاکنه اطالهٔ دست خسار ایدنلر شدیداً مجازات اولنور ٠ سارقلر اثنای سرقتده مدافعه یه چالشدقلری صورتده کیجه وکوندزطوتلدیغی انده‌قتل ایدیلور ٠ بغدای خرمننه آتش ویرنلر باغلی اوله‌رق ضرب‌ایدلدکدن صکره آتشده یاقیلور ٠ تأدیهٔ دینده عجز کوسترنلر یاصاتیلوب پاره‌سی داینه ویریلور و یاخود پارچه پارچه ایدیله‌رك اعدام اولنور ٠ بر کیمسه بر کیمسه‌نك اعضاسندن برینی قیردیغی حالده یا عینیله قصاص اولنور ویاخوداعضاسی قیریلان کیمسه یی پاره‌ایله ارضا ایدر ٠ حاکملرك ویردکلری حکمه راضی وقانع اولمیانلرك ملت نزدنده استیناف دعوایه صلاحیتلری واردر ٠ یلانجی شاهدلر ایله ارتکابی تبین ایدن حاکملر بر اوچورومدن آتیله‌رق اعدام اولنور ٠

﴿ اسکی مصرلیلرك قانونندن بعض فقرات ﴾

یلان یره یمین ایدنلر قتل اولنور ٠ بری دیکرینی قتل ایدرکن حاضر بولنوبده مظلومه اعانه ایتمیانلر و قاتلی اخباردن استنکاف ایدنلر اوچ کون آچ براغیلوب بعده قامچی ایله ضرب اولنور ٠ دشمنه جاسوسلق ایدنلرك لسانی و ساخته سکه و کیله وترازو ومهر اعمال واستعمال ایدنلرك قولی کسیلور ٠ مدیونك کافهٔ اشیاسی داینه و یریلوب کندوسی خدمت عسکریه یه آلنور ٠ اثنای راهده کنجلر اختیارلرك اوکندن کچه‌مزلر و بربرلرینه راست کلدکلری محلده بیونلرینی بوکه‌رك ایکی الرینی یانلرینه صالیویرر لر ٠ هر کس موتاسنك مومیالنمش جسدینی ترهین ایدرك

استدانه ایده بیلور ودینی ویرمدکجه جسد مذکوری قورتاره‌مز یعنی اول جسد دفن شرفندن محروم قالور . اسرا واجانب استخدامی اصیلزادکاندن اصحاب حیثیت و معلوماته منحصردر . پت پرست اولان افراد اهالی برقاچ قاری آله بیلور و قز قرنداشنی تزوج ایدن ممدوح اولور ایسه‌ده رهبانلر بر زوجه‌دن زیاده بولندیره مزلر . حکمدارلرك وظیفه‌سی عدل وحقانیتی التزام وعبادالله‌ك راحتنی استحصال اولدیغندن بر حکمدار وفات ایتدیکی زمان جنازه‌سی حضور اهالی یه چیقاریله‌رق وظائف مذکوره‌سنی تماماً ایفا ایدوب ایتدیکی تفتیش و تدقیق اولنور وحسن تذکیه حاصل اولمدقجه دفن اولنمز . (اولوقت حکمدارلرك اطعمه واشربه‌سنك جنس و مقدارینه وارنجه‌یه قدر تحدید و کوندزلری نه مقوله امور ایله اشتغال ایده‌جکلری تعیین اولنور ایدی شویله‌که حکمدار اولان ذات هرکون طلوع شمسدن بدأ ایله مصالحه متعلق اوراق معروضه‌یی قرائت واوزرلرینه ایجاب ایدن رأیینی تحریر و اشارت ایتدکدن صکره وکلا وسرایی خلقیله برابر عبادتخانه‌یه کیدر وعودتنده دیانت واخلاق واداره‌ٔ مملکته دائر مذاکرات اجرا و متعاقباً اوتوز جسیم شهردن مبعوثاً کلان حکامدن مرکب اولان محکمه‌ده ریاست ایدر وبعده اقشامه قدر تعلیمات عسکریه ایله مشغول بولنور ایدی .) بیوك ضیافتلرده احوال موتی خاطردن چیقارمامق ایچون سفره‌نك اورته سنه بر انسان قفاسی قویمق دخی عادات مستمره لرندن ایدی .

﴿ اماسیس قانوننندن تحقیق اولنه بیلان برفقره ﴾

اهالی هر سنه نصورتله تعیش ایتدکارینی حکومته خبر ویرمك ایچون بورجلیدر هرکیم معیشتنی کندوسی کسب ایتدیکنی اثباته مقتدر اوله‌مز ایسه اول کیسه مسکین وتنبل دیمك اولدیغندن و مسکین وتنبل آدمك دنیاده بقاسی مناسب اولمدیغندن اعدامی لازمدر .

﴿ کیقباد قانوننندن کذا بر قاچ فقره ﴾

اهالی بلا رخصت حضور شاهی یه چیقامز . هردرلو امور عادیه وجاریه

طرف شاهیدن منصوب وکلا وامرا واسطه‌سیله تسویه‌اولنور . اهالینك شاهك یوزینه باقمسی ووکلا وامرانك حضور شاهیده کولمسی ممنوعدر .

﴿ آتنه ارخونی دراقونك قانونندن برفقره ﴾

بلا عذر مقبول ایشمسز کوجسز کزنلر و بغچه‌لردن اوت و میوه سرقت ایدنلر اعدام اولنور . (بوقانون (٤٩٧٠ خ) تاریخنده یعنی میلادك التی یوز سنه مقدمنده یاپیلوب آز وقت ایچنده الغا اولنمشدر)
قصورقانونلرك تاریخلریچون کلمه‌لرینه‌نظر بیوریله .

﴿ یکیچریلرك قوانین اساسیه سندن باشلوجه‌لری ﴾

(١) قوماندان وضابطلری اسرادن بیله اولسه ینه انقیاد یعنی اولی‌الامره اطاعت ایتملری (٢) جمله‌سنك بروجود کبی متفق ومتحد اولوب قرارکاهلرینك بریرده اولمسی (٣) دبدبه وطنطنه کبی حقیقةً عسکرلك و مردلکه یاقیشمیان شیلرك عدم استعمالی یعنی ساده لکك اختیاری (٤) طاعات و عبادات الهیه‌دن حاجی بکتاش ولینك کندولرینه امر و تنبیه ایلدیکی وجهله انحراف ایتاملری یعنی فرائض اسلامیه‌یی ایفا ایتملری (٥) یکیچریلکه دیوشیرمه اصولیله خراجکذار اولان طائفه‌لردن آلنانلر واسرادن طوپلنانلردن بشقه‌سنك قبول اولنمامسی (٦) بوصورتده دخی بونلرك عجمی اوغلانلغنده مدت کافیه استخدام ایدلش اولمسی (٧) قتل و اعدام جزالرینك آتیده بیان اولنه‌جق اسبابه انحصاری (٨) اوجاقده ترفیع رتبه‌نك قدم صره‌سیله اجراسی (٩) یکیچریلرك کندو ضابطانندن بشقه سیله تأدیب و تکدیر اولنمامسی (١٠) علیل اولنلرینك اجرای تقاعدی (١١) صقال صالیورماملری (١٢) تأهل ایتاملری (١٣) قشله‌لردن آیرلماملری (١٤) بشقه صنعتله مشغول اولماملری (١٥) تعلیم وتعلم ایله وقت کچورملری .

§

﴿ قانون ﴾ — طبه دائر بر اثر معـاليكهر اولوب شيخ الرئيس ابن سينا طرفندن تأليف وترتيب ايدلمشـدر. اثر مذكور علم طبك قوانين كليه وجزئيه‌سنى بيان ايدر مشاراليه بونده اولا طبك هر ايكى قسمنه يعنى طب نظرى وعملى يه دائر بسط مقال ايدوب صكره قواى ادويهٔ مفرده‌نك كليات وجزئيات احكامنه نقل كلام ايلر وبعده عضو بعضو امراض متنوعه‌يى بيان ومتعاقباً تشريح اعضـا وصكره امراض جزئيه وآندن صكره معالجه ايچون اولان قانون كلى حقلرنده افادهٔ مرام ايله بونى بش كتابه تقسيم ايدرك (١) علم طبدن امور كليه‌يى (٢) ادويهٔ مفرده‌يى (٣) باشـدن ياغه قدر امراض جزئيه‌يى (٤) هيچ برعضوه مخصوص اولميان امراض جزئيه‌يى (٥) تركيب ادويه‌يى كوسترر.

استاذ اطبا فخرالدين خجندى اولا قانونى شرح ايلديكى حالـده مؤخراً افاضلدن برينك كتاب مذكورى (المكنون) اسميله اختصار ايتمسى اوزرينه كندوسى دخى مختصر مرقومى حادهٔ اختصاره چكه‌رك (تنقيح غلق المكنون) تسميه ايلشدر.

يوقاروكى خجندى بشـقه ايسـه فخرالـدين عمر الرازى دخى (١٢٤٨ م و ٦٧٤ ه) تاريخنده برشرح يازمشدر وعلامهٔ شيرازى محمود بن مسعودك وسائر ذوات فضـا ئلسماتك دخى قانون مذكور اوزرينـه متعدد شرحلرى واردر.

§

﴿ قانون التعليم فى صناعة التنجيم ﴾ فارسى — ظهير الـدين ابى المحامد محمد بن مسعود بن زكى غزنوينك علم هيئت ونجومه دائر اثريدر.

(قانون رسول) — (١١١١ م و ٥٠٥ ه) تاريخنـده وفات ايدن امام ابى حامد محمد بن محمد غزالينك اثريدر.

(قانون) — (١١٠٠ م و ٤٩٤ ه) ده وفات ايدن سليمـان بن عبدالله نهروانينك فن لغتده عديم‌الامثال اون جلد براثريدر.

§

﴿ قاوور ﴾ — ايتاليا دولتنك فوق الغايه امور سياسـيه‌يه واقف

وكلاسندندر (١٨١٠ م و ١٢٢٥ ه) ده تورنده تولد و (١٦٨١ م و١٢٧٨ ه) ده وفات ايلدى. اولا عادى بر نفر بعده غزته جى اولديغى حالده (١٨٤٩ م) تاريخنده مبعوث ومتعاقباً تجارت و برسنه صكره ماليه ناظرى اولوب مؤخراً شورای دولت رئيسى تعيين اولندى. مومى اليه داخلاً سربست وثابت برمسلك سياسى اتخاذ وخارجاً فرانسه ايله اتفاق واوسترياايله محاربه ايدرك ساردنيا قرالينك ايتاليا قرالينه تحويلنه باعث اولمشدر.

§

﴿ قاهر ﴾ بالله — خلفاى عباسيه دندر اسمى محمد جلوسى (٩٣٢م و ٣٢٠ ه) سلطنتى ايكى سنه دن نقصاندر.

قاهر سفك دماده پك ماهر اولوب حتى سبب جلوسى اولان اميرالامرا مونس) ى بيله سببسز يره كسمش وقرنداشنك والده سنى مالنه طمعاً اياغندن آصمشدر. مؤخراً دخى بعض پولتيقه يه مبنى حضرت (معاويه) ايله اوغلى يزيده منبرده لعنت اولنمسنى امر وخمر وملاهى وتغنى يى استحلال ايله حرمتنه قائل اولنلرى شهر بشهر طرد وقهر ايلدى فقط بو كبى قهرهٔ عبادك حركات مظالمكاريسى ارادهٔ قهار ازلى ايله البته برنقطه يه واروب طيانه جغندن قاهر دخى وزيرى ابوعليك تدبيريله بر كيجه سرمست بادهٔ غفلت ايكن طوتيلوب كوزلرينه ميل چكلمشدر. مرقومك نعمت بصردن محروم اولدقدن صكره تحقير شعار خلافت ايچون جامع قپولرنده اون بش يكرمى يل ارتكاب ذل سؤال ايلديكنى دخى روايت ايدرلر.

§

﴿ قاهره ﴾ — مصرك مقر خديويتيدر مصر سفلاده نيل مباركك صاغ جناحى قربنده (موغا تام) طاغى اتكنده واقع واوچ يوز اللى بيك نفوسى حاوى اولوب كوزل وواسع موقعلرى وبرداخلى قلعه سى ومتعدد سرايلرى وجسيم خانه وبرچوق جامعلرى وباشليجه اوتوز بر حمام وصوبندلرى وقنال وصهريجلرى و پازار وكاربانسرالرى وباغچه لرى واردر و (بئر يوسف) دنيلان قيو عجايباتدن اولوب عمق طقسان مترويه بالغ اولديغى حالده حيوانات بيله صو ايچمك ايچون دونه دونه اشاغيسنه قدر اينرلر. قاهره نك اسكندريه يه اولان شمندوفرى ايسه پك منتظمدر. بوشهر

وجامع ازهر فاطميلردن (معزلدين‌الله) ك قائممقامى طرفندن (٩٧٠ م و ٣٦٠ ه) تاريخنده تأسيس و (١٥١٦ م و ٩٢٢ ه) تاريخنده سلطان سليم اول حضرتلرينك همتيله دولت‌عليه ممالكنه الحاق اولندى . قاهره‌نك تزييناتنه مصر واليسى محمد على پاشانك دخى فوق‌الغايه همتى سبقت ايتمشدر . (مصر) كلمه‌سنه دخى نظر بيوريله .

§

﴿ قاليساق ﴾ ياخود (قايى) — تركستان غربيده مسكون برقبيله‌نك اسمىدر بوقبيله دردنجى عصر هجرى اثنالرنده قبول دين اسلام ايلدى . على‌روايةٍ سلجوق وتركمان طائفه‌لرى بونلردن‌منشعبدر . (هوايق) دخى ديرلر .

§

﴿ قاى‌طباى ﴾ نام ديكر (ملك اشرف) — ملوك چراكسهٔ مصريه‌دندر (١٤٦٧ م و ٨٧٢ ه) ده جالس تخت حكومت اولوب فاتح سلطان محمد حضرتلريله مدت مديده خوش كچمش ومؤخراً (١٤٨٦ م و ٨٩١ ه) ده سلطان بايزيد ايله بوزيشوب درت سنه امتداد ايدن محاربه‌ده نسيم مظفريت كاه مصرلى وكاه عثمانليلر طرفنده هبوب ايلمشدر .
اشته دولت عليه‌نك اندلس اهالئ اسلاميه‌سنه معاونت ايده‌مامسنه سبب بو محاربه‌لر ايدى .
قاى طبايك برحكمدار ديانتشعار اولنديغنه شبهه يوقدر زيرا جسد جناب پيغمبرى يى جانب عراقه كوتورمك نيتيله مدينهٔ منوره‌يه كلوب تحت‌الارض روضهٔ مطهره‌يه يول آچمغه چاليشان ايكى نفر خائن عجمى اشارت معنوئ جناب نبوى‌ايله كيدوب اخذوقتل ايلدكدن‌صكره روضهٔ مطهره‌نك اطرافنه تحت‌الارض فولاد قفس قويدرمش و (٨٩٠ ه)ده محترق اولان حرم قدسيت محرم‌جناب فخرالانبيايى‌تعميروانشا شرفنه دخى نائل اولمشدر .

§

﴿ قاين اغاجى ﴾ بتولوس آلپا — بو اغاجك قشرينك حول الادمه‌سى بلاتوقف منبسط اولەرق مصدف برطاقم صحايف تشكيل‌ايدر وقشر مذكور تانئى حاوى اولديغندن مطبوخ حالنده‌قابض كبى استعمال اولنه‌بيلور و بونك جروى اولان قسمنده (نشا) بولنديغندن انى (قامچدال وساموید)

اهالیسی قینادوب یمکلرینه قارشـدیررلر . اوراقی دخی آجی ودافع الدود ومدرردر وقشرندن حرارت واسطه‌سـیله چیقاریلان یاغ ایله روسیه سختیانلری تربیه اولنمقده‌در ذکر اولنان سختیانلرده‌کی یومشاقلق ولطیف قوقو بونکله حاصل اولور .

§

﴿ قایی ﴾ — غرب ترکلرندن اوغوز قسمنك اشرافنه اطلاق اولنور بونلر ترکستاندن خراسـانه وجنکیز عصرنده دخی ایران وارمنسـتانه چکلمشلر وبولندقلری محلّره قایی ایلی نامنی ویرمشلرایدی . مؤسس دولت عثمانیه (عثمان) غازی حضرتلرینك دخی اشـبو قایی طـاقمندن براویماغك بکی‌ایدوکی بعض توار یخده کورلدی .

§

﴿ قباد ﴾ — ملوك ساسانیان فرسـدندر (٦٠٨٥ خ) تار یخنده یعنی میلادك درتیوز طقسان برسـنه مقدمنده جلوس ایدوب مدت حکومتی اولان‌قرق‌سنه ظرفنده اوچ‌دفعه خلع واجلاس اولندی‌که بوحال موجب‌الهلك اول وقت فارسـده منتشر اباحیه مذهبنی التزامندن واهالیسـنك مذهب مذکوره قارشو ایکی‌طرف بولنمسندن ایلرو کلمشیدی .

§

﴿ قپادوقیا ﴾ — آسـیای صغراده برقطعهٔ قدیمه‌در وسـیواس ومرعش وقرمان ایالتلرینك برقسمنه شامل اولوب شمالاً پونت غر باً غلاتیه وفریژی جنوباً کلیکیا شرقاً ارمنستاندن انی فارق اولان فرات نهریله‌محدود وکرسیٔ اداره‌سی قیصریه‌ایدی قپادوقیالیلر اولوقت آغر محدودالادراك خرافاتپرست صائبی مذهب اولوب باشلیجه عبـادتکاهلری اولان قومانه معبدنده آتشه‌طپارلر وغایت معتبر آتلر وسوریلر بسیلرلرایدی قپادوقیا اولا اولدقجه مستقل پادشاهلرله اداره اولنوب متعاقباً اسکندر یونانی‌وعجم صـدرابلری وآنتی غون طرفلرندن ضبط ایدلش ومؤخراً (٥٢٨٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك اوچیوز اون‌ایکی‌سـنه مقدمنده مظهر استقلال‌اولوب ایکیوز یمش‌سنه صکره مهرداد طرفندن‌ضبط اولنمشدر . مهردادك سقوطی اوزرینه قپادوقیا رومالیـلره کچدی ومع مافیه رومانك حمایه‌سی تحتنده

قرالاق وجهله خيلى زمان اداره اولنوب (١٨ م) تاريخنده ارکيلاوس نام حکمدارك وفاتى اوزرينه تيبر زماننده روما ايالتى حالنه قونلدى و (١٠٧١ م و ٤٦٤ ه) ده سلجوقيلره و (١٣٩١ م و ٧٩٤ ه) تاريخندن بدأ ايدرك فاتح زمانه دكين اليوم متصرفى اولان عثمانليلرك قبضهٔ تصرفنه انتقال ايتدى .

§

﴿ قبارطاى ﴾ — قفقاسيه ده منغرلستانك كير و سنده وچچن قطعه سنك جهت غربيسنده برقطعه در اشبو قطعه چركزستان خصوصى بى تشكيل وغربده بيوك قبارطاى وشرقده كوچك قبارطاى نامليله ايكى قسم اراضى يه انقسام ايدر ومالقا وترك نهرلرى ايچندن چكربونلردن بشقه دها بر چوق نهرلرى واردر و (موزود) و (اوزبك) و (اوروسقوى) و (چرك) باشليجه قصبه لرندندر . هواسى لطيف واراضيسى منبت ايسه ده اهاليسى زراعته پك رغبت ايتميوب اكثر يا بدويت حالنده يشارلر .

§

﴿ قباقجى ﴾ — (١٨٠٧ م و ١٢٢٢ ه) تاريخنده نظام جديد سلكنه ادخال ايچون قره دكز سواحلندن جلب اولنان ايكى بيك قدر قلعه يماقلر ينك رئيسى ايدى . بوغازه كلدكده قائممقام كوسه موسى پاشانك خفياً تشويقيله نظام جديدى استه ميه رك معيتيله يكيچريلره التحاق ايدوب ابتدا بوغاز ناظرى انكليز محمود افندى بى وبعده قره دن درسعادته كاوب نظام جديد طرفدارى اولان ابراهيم كتخدا وكيرلى ستمه ابراهيم افندى بى وديكر يدى ذاتى اخذ واعدام وسلطان سليمى خلع وسلطان مصطفايى اجلاس ايله نظام جديدك لغو ينى اعلان ايلدى . شوراسى غريبدركه لوند چفتلكنده برقاچ الاى نظام جديد عسكرى موجود اولديغى وجله سى يكيچريلرك رقيبى بولنديغى حالده اشبو قليل المقدار زوبالرك دفعيچون بونلره برامر ويريله مدى واه واه واه .

§

﴿ قبة الشهاده ﴾ — حضرت موسى عليه السلامك اجراى مراسم عبادت وتلقئ وحى الوهيت ايچون بريهٔ سيناده شمشاد اغاجى وقيون يوكيله

حيوانات دريلرندن ياپديردیغی متحرك برمعبدك اسمیدر. معبد مذكورك ایچی التون وایپكلرله وملكهٔ كروبین صورتلریله تزیین اولنمش ودرونده برطاقم دفلر والتون وكوشدن معمول چارپارهلر وینه التوندن مصنوع برفنار آصلمش ایدی دیرلر حضرت موسی هرقنغی برزمان قبه یه كیرسه بنی اسرائیل اطرافنه طوپلانوب عبادت ودرونده اولان تابوت عهدی زیارت ایدرلرایدی.

§

﴿ قپچاق ﴾ — قزان وولغاودون نهرلری واژدرهان وقریم وحوالیسنده آل جنكیزدن برشعبه نك تشكیل ایتدیكی حكومت جسیمه نك یاخود اورالرده مجتمع تاتار اقوامنك اسمیدر. بوحكومت (١٥٥٤ م و ٩٦٢ ه) تاریخنه قدر پایدار اولوب نیجه یللر روسیه لیلری خراجكذار ایتمشیكن ایچلرینه دوشن تفرقه مناسبتیله تاریخ مذكوردن صكره منقرض اولمشلردر.

§

﴿ قبریس ﴾ — قدما نزدنده سیپروس در بحرسفیددده براطه اولوب سوریه ایله آسیای صغری بینده واقع ایكیوز یكرمی بش كیلو متر و طولی وسكسان كیلومتروعرضی اوله رق یوز بیك نفوسی جامعدر وغایت مرتفع برسلسلهٔ جبالی واردر. اراضیسی منبت اولوب بغدای پموق توتون كوك بویا انجیر وفواكه سائره یتشدیرر مقدما غایت معمور ومشهورایدی. (٤٩٧٤ خ) تاریخنده یعنی میلادك التی یوز یكرمی سنه مقدمنده فنیكه لیلره و یتمش سنه صكره مصرلیلره وعجملره كچدی ومیلاددن درت عصر اول بوراده طقوز نفر كیمسه صندالی نشین حكومت اولدی كه الك مشهورلری (سالامین) نام حكمدار ایدی مؤخراً اسكندر یونانی یه كچوب بونك وفاتندن صكره اخلافی زمانده مصر وسوریه حكمدارلری بینده منازع فیه قالدی وبر اره لق پتوله فاملیاسنه مخصوص برقرالیت تشكل ایلدیسه ده (٥٥٣٦ خ) تاریخنده (قاتون) نامنده بری رومالیلر نامنه ضبط ایدوب اخیراً روم ایمپراطورلری زمانده اسلام فتح ایلدی بونك اوزرینه ینه برطاقم مختلف متبوعلره كچدكدن صكره (١١٩٢ م و ٥٨٨ ه) تاریخنده قبریس قرالیتی تشكیل ایدن فرانسز دره بكلرندن (كویی دی لیزونیان) ه

انتقال و اخلافی برچوق عصرلر حکومت ایتدی و مؤخراً بوسلاله‌دن اولان (قترین قورنارو) قبریسی وندیکلوله صاتوب نهایت (١٥٧٠ م و ٩٧٨ ه) تاریخنده عثمانلیلر طرفندن برمدت محاصره وبرچوق تلفات ایله ضبط اولندی . الك صوك دفعه محاصره ایدیلان مشهور (ماوسه) قلعه‌سی برسنه قدر طیانمش ویورویش اثناسنده اعداطرفدن آتش ایدیلان لغم اکثریسی ضابط اولمق اوزره اوچ بیك اسلامی دفعة برهوا ایتمش ودهاپك چوق آدم جام شهادتی نوش ایلمشدر . قلعهٔ مذکوره حندقلرینك عرضی یوز یکرمی وعمق اون طقوز وداخلی التی بیك ایکیوز قرق ذراع ودرونده یوز التمش عدد طوب موجود اولدیغی وبعدالفتح درونده بولنان درت بیك قدر جنکجی وندیك عسکرینك ایتالیا سواحلنه کوندرلدیکی تواریخده مقیددر .

§

﴿ قبض ﴾ — مدت مدیده اوتورمغی عادت ایدنلر ایله بعض اختیارلرده واطمعهٔ قابضه اکلنی معتاد ایدینلرده مرض اصلی کبی پیدا اولور برعلتدر . علت مذکوره عرضی اولەرق بعضاً معده وامعانك تهیجاتندن والم معده‌دن ویا قولنج اسریدن وفلجدن ویاخوداورام باسوریه‌دن دخی ظهور ایدر . چوجقلرده‌دیش چیقاردقلری اثناده وقوعبولدیغی دخی واردر . قبضی تلیین ودفع ایچون (راوند) و (محموده) و (صاری صبر) ایله یاپلمش حب وسفوفلر استعمالی جلەنك معلومی اولوب مع مافیه عادی قبضلرده طبیعتی طعام ایله تلیین ایتمك یعنی طعامی برقاچ کون ابه کوجکی وسوید وامثالی یومشادیجی شیلره حصر وخیر وپلاو کبی قابض شیلری ترك ایتمك دخی برعلاجدر . التی یدی یاشندن صکره‌کی چوجقلر وبیوك آدملر شخص ووجودلرینك تحملنه کوره بر ایکی درهمدن اون التی درهمه قدر انکلیز طوزینی مقدار کافی صو ایچنده ازەرك ایچه بیلورلر .

§

﴿ قبط ﴾ — مصر اهالیٔ قدیمه‌سنك اسمیدر . اسکی یونانیلر ولاتینلر بو نامك غلطی اولەرق مصره (کیت) یاخود (اکیت) دیرلرایدیکه الیوم اوروپالیلر اکیتك غلطی اولمق اوزره (جبت) یاخود (اجیبت) دیمکده‌درلر لکن قبطلر یعنی اسکی مصرلیلر مصرایم بن سام اولادندن

اولدقلريچون مصره (سامی یاخود شامی)دیرلر ایدی . توراتده (اخیم)در . بر روایتده (قبط) اسکی مصریلرك کویا غیبدن خبر ویرن برصنمك یاخود خدمه‌سنك ویاخود قبط علماسنك اسمی ایدی . قرآن کریمده مذکور اولان (بالجبت والطاغوت)ده‌کی جبتك دخی بوصنم اولمسی مأمولدر . (چفط) کلمه‌سی دخی جحوددن دکل بلکه مصرده مقیم یهود علماسنه وقتیله ویرلمش (چبت) نامندن قالمه ایدوکی ظن اولنور زیرا قبط نامی اخیراً نوبه وحبش ممالکنه دخی مصردن کتدی .

قبطلرك الیوم مقداری غایت محدوددر وهمان جمله‌سی تجار وسمساردرلر . بونلرك لسانلری دخی وار ایدیسه‌ده اون یدنجی عصر اواسطنه طوغری مقرون نسیان اولوب شمدی جمله‌سی عربجه تکلم ایتمکده‌درلر ومع مافیه لسان اصلیلرینی دخی اونوتمیوب دعالرنده قوللانمق ایچون اوکرنمکده‌درلر . قبطلرك مذهبی (اوتیشست) مذهبی ایسه‌ده اسکی ختان عادتلرینی دخی ترك ایتمزلر . قاهره‌ده ساکن اولان پطریقلری اسکندریه وقدس شریف پطریقی عنوانیله دخی یاد اولنور وبونه وحبشستانه طرفندن پطریق وکیللری کوندرر .

§

﴿ قبلای ﴾ — آل جنکیزدن مغولستان خاقانی (منکو) خانك برادریدر . (١٢٥٠ م و ٦٤٨ ه) تاریخنده قرنداشی طرفندن تاتارستان وچین قطعه‌سنه کیدیوب (خطای) اقلیمنی کاملاً آورده‌ٔ دست تسخیر و بو صره‌ده علیهنه قالفان دیکر قرنداشی (ارتق بوغا) یی قهر و تدمیر ایلدکدن صکره (١٢٥٨ م و ٦٥٧ ه) ده بالاستقلال تاتارستان حکمدای اولدی . مؤخراً چین قطعه‌سنده توسیع دائرهٔ فتوحات ایله شنسی وسچوان ایالتلرینی ضبط ودرت یوزبیك کشیلك برارودو ایله صوك دفعه‌کی محاربه‌سنده چینك (سانغ) سلالهٔ حکمرانیسنی سلسلهٔ محو وانقراضه ربط ایدرك یرینه تاتار حکومتنی اقامه ایلدی .

بومحاربه‌ده خاقان چین اسیر اولدقدن صکره چین باش وکیلنك اون بش یاشنده بر شهزاده‌یی تاتارلرك ظلم وغدرندن قورتارمق ایچون قوجاقلیوب

برابرجه دکزه آتلدیغی ومتعاقباً شهزاده‌نك والده‌سی دخی آنلره پیرو اولوب اوچی بردن غرق ونابدید اولدیغی محکیدر . (نه فداکارلق)
قبلای خان (۱۱۸۵ م و ٦٨٤ ه) تاریخنده پکینده طوت اغاجدن ایچ قبوغندن معمول ومهور ومدور برکاغد چیقاروب بین الاهالی تداول ایتدیرمشدر اهالی صادر اولان امره بناءً بوندن بشقه پاره آلوب ویرمزلر ایدی .

§

﴿ قتاده ﴾ بن نعمان الانصاری — زمرهٔ صحابهٔ کرامدندر . غزوهٔ احدده وبر روایتده بدرده کوزی یرندن خروج ایدرك دوچارعارضهٔ عما اولدقده صلی‌الله علیه‌وسلم افندمز (اللهم اکسه جمالاً) دعاسیله کوزینی الوب یرینه وضع بیوردیغی کبی کسب صحت ایلمشدر . حضرت قتاده (٦٤٣ م و ٢٣ ه) تاریخنده مدینهٔ منوره‌ده وفات ایلدی . اولادندن بری عمر بن عبدالعزیز حضورینه واروب مشارالیه کیم اولدیغنی صوردقده (انا ابن الذی سالت علی الخد عینه . فردت بکف المصطفی احسن الرد فعادت کما کانت لاول امرها . فیا حسن ماعین ویا حسن مارد) دیو جواب ویرمکله مظهر استحسان واکرام بی پایان اولمشدر . فقهای تابعیندن (قتاده) بن دعامهٔ المدنی بشقه در .

§

﴿ قترین ﴾ — سنت قترین نامیله معروف اولوب خرستیانلر عندنده عزیز طانمش بر باکره قادیندر . دردنجی عصر میلادی ابتدالرنده اسکندریه‌ده برحیات اولوب (۳۱۲ م) تاریخنه طوغری (ماقسیمین دایه) زماننده عزیزه عنوانی حائز اولدی . روایت اولندیغنه کوره بو قز کندو سن وجنسنك مافوقنده برمعلوماته مالك ایدی . اون سکز یاشنده کندوسنی اعتقاد مخصوصندن دوندرمك ایچون ایمپراطور طرفندن مأمور ایدیلان برچوق فیلسوفلری کندو اعتقادینه دوندردی . قان ایله ملون ونصفی قیرق بردولاب اوزرینه طیانمش اولدیغی حالده ترسیم اولنور وهرسنه تشرین ثانی ۲۵ ده یورطیسی طوتیلور .

§

﴿ قترینه ﴾ برنجی — روسیه ایمپراطوریچه‌سیدر . (۱۶۸۲ م و ۱۰۹٤ ه) تاریخنده لیوونیاده فقیر بر فاملیادن نشأت و (۱۷۲۷ م و ۱۱٤۰ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

مومی الیها ۱۷۰۲ ده ماریانبورغك ضبطی اثناده اسیر دوشه‌رك اسوجلی عادی برنفره خیلی زمان زوجه‌لك ایتدی موخراً حسن‌وآنی سایه‌سنده پرنس منجیقوفی دام‌الفتنه رام ایدوب بعده پترونك سوکیلیسی اولدی و (۱۷۱۱ م و ۱۱۲۳ ه) تاریخنده عثمانلیلره قارشو سفرنده چاره رفاقت ایدوب پروت نهری اوزرنده مشارالیهی ابلوقه آلتنه آلمش اولان عثمانلیلری (یعنی صدراعظم بالطه‌جی محمد پاشا و کتخداسنی) برطاقم مجوهرات اعطاسیله آلداده‌رق یاپدیغی معاهده ایله قورتاردیغندن چار نزدنده‌کی قدر واعتباری اسکیسندن بیك قات بالاتر اولمغه باشلادی . نهایت جاردن برچوق چوجقلری اولدقدن صکره چارك زوجه‌سی طاینوب (۱۷۲٤ م) ده رسماً ایمپراطوریچه رسم تتوجنه مظهر و (۱۷۲۵ م) ده چارك وفاتی اوزرینه بتون روسیه‌یه حکمدار رعیتپرور اولدی . بو اثناارده قوجه‌سی متوفی طرفندن طوتیلان مسلکی احیایه چالشدیسه‌ده صکره‌لری برطاقم حرکات نالایقه‌یه دوشدیکندن منجیقوف نام سوکیلیسنه اداره‌نك قسم اعظمنی ترك ایلدی . (محمد پاشا) کلمه‌سنه‌ده مراجعت بیوریله .

§

﴿ قترینه ﴾ ایکنجی — روسیه ایمپراطوریچه‌سیدر . (۱۷۲۹ م و ۱۱٤۲ ه) تاریخنده المانیاده تولد ایلشدر . (۱۷٤۵ م) تاریخنده غوتورب دوقه‌سی هولستین‌ایله ازدواج ایدرك اشبو هولستین روسیه‌ده برمدت اوچنجی پترونامیله سلطنت سوردیسه‌ده (۱۷٦۲ م و ۱۱۷٦ ه) تاریخنده مبتلا اولدیغی برفاحشه‌یی تزوج ایچون قترینه‌یی تطلیقه واندن متولد اوغلنك ولد زنا اولدیغنی رسماً اثباته قالقشدیغندن بوخصوص قترینه‌یه زیاده‌سیله کران کله‌رك عسکری بینده قزاندیغی نفوذ واقتدار وفدا ایتدیکی اقچه وملایمت سایه‌سنده زوجی مرقومی بغتة خلع ویدی کون صکره اعدام ایتدیردکدن صکره تخت ایمپراطوری‌یه اوتوردی ومقدما قونداقده ایکن برقاچ آی ایمپراطور اولوب صکره خلع وحبس اولنمش ویکرمی سنه‌دنبرو محبوسیتی

جهتیله دنیا یوزی کورمامش اولان (ایوان)ی تأمین اقبال ایچون اسرافاته بوغه‌رق اعدام وعاشق اولان (پونیا توفسکی) یی لهستان قرالی انتخاب ایتدیردی . براز صکره مومی‌الیهك ولهستانده تدارك ایتدیکی طرفدارلرینك موافقتیله وبرطاقم انتریقه‌لرله کویا اختلالی دفع ایچون لهستانه عسکر صوقدی ودولت‌علیه بوحرکتنی پروتستو ایله برابر اعلان‌حرب ایتدیسه‌ده التی سنه دوام ایدن محاربات معهود قینارجه معاهدهٔ مضره‌سیله نهایت بولوب تن نهریله اوزی اره‌سنده بولنان ممالك وقیلبرون و کرج وازاق وطغیان قلعه‌لری ویکی قلعه‌نك همان وبتون قریم ممالکینك بالاخره الدن چیقمسنه وملکتینك وصربستانك سربستیتنه سبب اولدی ودها بویله برچوق تصورات حریصانه‌ده ایکن (۱۷۹۶ م و ۱۲۱۱ ه) تاریخنده فجأة وفات ایدوب غوغای جهاندن قورتلدی . مشارالیها نظر توار یخده فاحشه‌لکله متهمدر .

قترینه بعض مرتبه ادبیاتدن دخی بهره‌مند اولدیغندن قومدیایه دائر آثاری و (وولتر) ایله مخابراتندن بشقه دیکر برطاقم تألیفاتی واردر .

(قترین) — روسیه‌ده قادینلره‌مخصوص برنشاندرکه برنجی قترینه‌نك روسیه اردوسنی دولت علیه ابلوقه‌سندن قورتاردیغی زمان قوجه‌سی پترو طرفندن ایجاد اولنمشیدی .

§

﴿ قتولك ﴾ — اعتقاد کله‌سنده فرق خرستیانیه‌نك ایکنجی نومروسندن یدنجی نومروسنه قدر مراجعت بیوریله

§

﴿ قتیبه ﴾ — بنی امیه‌دن عبدالملك بن مروان‌زمانده امیرالعراقین حجاج طرفندن خراسان والیسی ایدی اترا که اعانه ایچون چیندن کلان ایکی یوز بیك کشیلك برارودویی بوزدقدن صکره وقوعبولان طلب اوزرینه (پکین)ه اون کشیدن مرکب برهیئت سفارت کوندروب بعض تکلیفاتده بولنمش وحتی موفق دخی اولمشدر . خورازم سمرقند بخارا کاشغر فرغانه‌یی دخی بوذات فتح ایلدی . مؤخراً خلیفه عبدالملکك وفاتیله یرینه سلیمان بن عبدالملك چکدکده بعض ماجرایه مبنی بیعت ایتمیوب خلعنه یوریدیکندن

(٧١٤ م و ٩٦ ه) تاريخنده امراسی علیهنه بالقیام متعلقاتیله برابر اخذ واعدام ایلدیلر . مشار الیهك چینه کوندردیکی ذاتلر عساکر اسلامیه‌نك الك شجیع ومهیبلرندن ایدی پکینه واروب حضور خاقانیه چیقدقلرنده غایت مکمل ومنتظم اسلحه ایله دخی مسلح اولدقلرندن خاقان وامراسی هر برینی بیك چینلیه معادل بر قهرمان کوره‌رك خوف وخشیته دوچار اولملریله مذهبلرندن ونقدر آدم اولدقلرندن استفسار ومرادلری نه ایسه محاربه‌سزجه حصولی ممکن ایدوکنی نازکانه معرض رجاده تذکار ایلدکلرندن سفرای مشار الیهم (بزم مذهبمز اسلام ومرادمز نشر اسلامدر واچقه‌یه بوچقه‌یه احتیاجمز یوقدر وامیریمز قتیبه ایسه چین ممالکنی کاملاً ضبط ایده‌جکنه یمین ایتمشدر) دیملریله خاقان مادام که یمین ایتمش بنم بورجامی کندوسنه عرض ایله برابر یمینده حانث اولمامق ایچون پکین طپراغندن برمقداریني ویره‌جکم هدیه‌لرله برابر کوتورك ومصالحه رجاسنده اولدیغمی سویله‌یك دیه‌رك بیوك برالای والتفات ایله اعاده‌لرینه مسارعت ایلدی .

§

﴿ قحطان ﴾ — هود علیه السلامك اوغلی و (٣٥٢٦خ) تاریخنده یعنی میلادك ایکبیك یکرمی سکز سنه مقدمنده یمنده ساکن عرب عاربه‌نك رئیسی وجرهم ثانی ویعرب نام رؤسای قبیله‌نك پدریدر . اسمنه یقطان دخی دیرلر . یمن ولایتنده بنی شهر قضاسنك جهت شرقیسنده الیوم بنی قحطان نامیله برقبیله مسکوندر

§

﴿ قداس ﴾ — خرستیانلرك اعتقادنجه حضرت عیسی علیه السلامك دم وتنلری ذکری اولان آیین اصلی بی اجرایه تعبیر اولنور بوندن مقصد ایسه اعتباری قربان تقدیمندن و بودخی حضرت عیسانك دمنه قلب اولندی اعتقاد اولنان صافی شرابی وتنی اعتقاد اولنان مایه‌سز اتمکی اکل وشربدن عبارتدر . بوصورت قتولکلرك آیینی اولوب اورتودقسلرایسه اتمکی مایه‌لی خمیردن پیارلر وشرابلرینك خالص اولمسنه اهمیت ویرمزلر اورتودقسلرك

قداس شرابندن عوام ملت دخی ایچه بیلور لکن قتولکلرك کی خواص واغنیای ملته منحصر کبیدر . قداسك روجه‌سی (لیتورژیا)

§

﴿ قدرغه ﴾ — ایتالیانجه‌دن مأخوذ اوله‌رق کورك و یلکن ایله قوللانیلور بر نوع قایق معناسنه‌در درسعادتده کائن قدرغه لیمانی فاتح سلطان محمد زمانده یعنی (١٤٦٢ م و ٨٦٨ ه) تاریخنده انشا اولندی . (چکدیری) و (ترسانه) کلمه‌لرینه دخی نظر بیوریله .

§

﴿ قدس ﴾ یاخود (اورشلیم) — فلسطینده بحرلوط ایله بحرسفید بینده قدیم برشهر اولوب اون بشبیك نفوسی و برطاقم جوامع و کنایس و خیراتی شاملدر قدس شریف درت محله‌یه تقسیم اولنور شویله که (سیون) تپه‌سنك جهت غربیسنده یهودیلر و (پوتیه) نك جهت شرقیسنده ارمنیلر و (وافرا) تپه‌سی حوالیسنده خرستیانلر و (موریا) طاغی اوزرنده مسلمانلر اوتورر لر وقتیله سیون تپه‌سنك بر جهتنده شهرداود و موریا اوزرنده حضرت سلیمان علیه السلامك اکمال ایلدیکی معبد وارایدی . قدس شریفك اطرافنده آره‌لقلی بدن شکلنده یاپلش وقله‌لرایله تحکیم و تزیین اولنمش برعالی سور موجوددر . بیوك قسطنطینك والده‌سی (سنت الن) طرفندن انشا اولنمش اولان مقامه کلیساسی قدسك الك مشهور ابنیه‌سندندر قدس وقتیله عموم یهود پادشاهلرینك مقر حکومتی ایکن حضرت سلیمان علیه السلامك وفاتی عقیبنده یعنی اوغلی رخبعیم زمانده اسباط بنی اسرائیلدن اون سبط خلقی اعتزال و دولت اسرائیلیه نامیله بشقه‌جه بر حکومت تشکیل ایتلریله مومی الیهه تابع اوله‌رق قدسده قالان ایکی سبط خلقنه دولت یهودیه دینلدی و ایمپراطور (سزاق) و مصر حکمداری (نیخوا) برمدت بونلری اشغال ایدوب (٤٩٨٨ خ) تاریخنده یعنی میلادك التی یوز التی سنه مقدمندن بشیوز سکسان یدی سنه مقدمنه قدر اثور حکمداری (نابوپولاصر) واوغلی ایکنجی (بخت نصر) اوچ دفعه استیلا واهالیسنی بابل وسائر ممالك عراقیه‌یه تبعید وشهری تخریب ایلدی وفرس حکمداری (کیخسرو) بابلی فتح ایتدکدن صکره تشکرا یهودیلری عفو وقدسه اعاده ایلدیکندن (٥٠٥٨ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز اوتوز

التی یاخود بشیوز اون التی سنه مقدمنده قدس شریف وبیت مقدس ینه اعمار اولنوب کرکی کبی کسب شهرت ایلدی و (٥٤٢٦خ) تاریخنده یعنی میلادك یوز التمش سکز سنه مقدمنده سلوسید (سلفکیه) حکمداری (انتی‌یوخوس آپیقان) قدسی مصر حمایه‌سندن کندو حمایه‌سنه آلمق قصدیله اوروب بیت مقدسی یغما ایتدیردکدن صکره یهودیلری قویدیغی صنمه پرستش ایچون تضییق وختان اجرا ایلیانلرك ولحم خنزیر اکل ایتیانلرك قتلنی امر وتورات نسخه‌لرینی کاملاً احراق ایلدیکندن یهودیلر طاغیلوب اوچ سنه صکره (مطاطیه) نامنده برفدایی یهودینك همتیله (حشمنای) دولتی تشکل ایتدی و (٥٥٣٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك التمش ایکی سنه مقدمنده روما جنرالرندن (پومپه) قدسده ظهور ایدن سلطنت دعواسنی فرصت اتخاذ ایدرك اولنان دعوت اوزرینه کلوب قدسی استیلا وروما دولتی حمایه‌سنه ادخال ایتدی و (٦٥م) تاریخنده یهودیلرك چیقاردقلری اختلال اوزرینه روما ایمپراطوری (نرون) جنرال (وسپاسین)ی کوندروب برمدت محاصره‌دنصکره‌اوغلی (تیتوس) معرفتیله‌ضبط اولندی واسیراولان اعیان یهود مزایده ایله فروخت و برطاقمی نفی وتغریب ایدلدی و (١٣٥م) تاریخنده ظهور ایدن اختلالی تسکین ایچون رومادن کلان عسکر دخی یهودیلری فنا حالده تربیه و بقیة السیوفی‌طرد وبردها قدسده یهودی بولنمسنی منع ایتدی. مؤخراً (٦١٤م) ده عجملر الوب (٦٣٨م و١٧ه) تاریخنده دخی حضرت (عمر) رضی‌الله‌عنه بعض‌شرائطله ضبط ایلدی و (١٠٧٦م) تاریخنده سلجوقیلره و (١١٨٧م) ده ایوبیلره کچوب (١٥١٦م و٩٢٢ه) تاریخنه قدر دخی مصر حکومتی اداره‌سنده قالدقدن صکره مصرایله برابر دولت عثمانیه یدینه انتقال ایتدی. (اهل صلیب) و (قامه) و (بیت مقدس) و (رخبعیم) کلمه‌لرینه دخی مراجعت بیوریله.

§

﴿قدم﴾ — طوللری تعیین ایچون بر نوع اولچیدر. اسکی یونانلیلرك (به‌ما) تعبیر ایتدکلری ایکی بچق قدمی یتمش یدی سانتیمترو. وررومالولرك (پاسوس) دیدکلری بش قدمی بر مترو ایله قرق یدی سانتیمترو ایدی. دولت عثمانیه‌ده یارم ذراع معماریه برقدم وبش قدمه برباع یعنی

قولاج دنیلور . قدم هندسی المانیا قدمیدرکه بر مترو ایله التمش سانتیمترو اولور .

اسپانیاده برمترو ایله قرق برسانتیمتروبه وفلورانسده بر مترو ایله التمش درت سانتیمتروبه وناپولیده برمترو ایله طقسان یدی سانتیمتروبه قدم دیرلر . عادی قدم سکسان سانتیمترودر .

§

﴿ قدوری ﴾ — کبار فقهای حنفیه دندر واسمی عبد الرحمن کنیه‌سی ابوالحسن در مباحثه ومناظرهٔ علومده بی‌نظیر واسلوب تقریر و افاده سی غایت مقبول و دلپذیر اولوب عراقده مهر و جودی آفاق علم و هنری تنویر واشراق ایتمش ایدی . مذهب حنفی ایله شافعی بیننده اولان اختلافی جمع ایدرك (تکملة النجرید) و امام اعظم ایله اصحابی بیننده واقع مسائل خلافیه‌یی جمع ایله (تقریب) تسمیه ایتلشدر و بونلردن بشقه علم فقهدن برمتن شریفی واردرکه الیوم زینتبخش ایادیٔ فضلا در . بغداد ده (١٠٤٧ م و ٤٣٩ یاخود ٤٢٨ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

§

﴿ قراقوش ﴾ — بهاء الدین کلمه‌سنه نظر بیوریله .

§

﴿ قراقویا ﴾ — الیوم اوسترپا غالیچیاسنده برشهر اولوب ویستول نهری اوزرنده ووارشوه‌نك ایکیوز قرق سکز کیلو مترو بعدنده واقع وقرق بیك نفوسی جامعدر دار الفنون ومکاتب عالیه ورهبان مکتبلری وقصر وسور وخندقلری و بولونیا حکمدارلرندن بر طاقنك قبرلرینی حاوی بر باش کلیساسی و بر رصد خانه ایله درت عدد کتبخانه‌سی واردر . صناعتی رایج وتجارتی واسعدر . قراقویا یدنجی عصر میلادیده قراکوس طرفندن تأسیس اولندی (١٣٢٠ م دن ١٦٠٩ م) تاریخنه قدر لهستانك مقر حکومتی ایدی مؤخراً لهستانك اوچنجی مقاسمه‌سنده اوسترپایه ملحق و (١٨٠٩ م) ده وارشوه بیوك دوقه‌لغنك قسمندن معدود اولدیغی حالده (١٨١٠ م) ده تکرار مستقل بر شهر اولوب نهایت (١٠١٠ م) ده روسیه واوسترپا وپروسیا حمایه‌سی تحتنده برکوچك جمهوریت تشکیل

ایدرك دول ثلثهٔ مشارالیهم طرفلرندن بیطرفلغی اعـلان اولندی ومع مافیه (١٨٤٦ م و ١٢٦٣ ه) تاریخنده اوراده ظهـور ایدن بر اختلالی بهـانه وکویا اعانه ایدن اوسترپا دولتی طرفندن ضبط اولندی .

§

﴿ قرالا ﴾ — هندستانده مالابار و قاناره شهرلرینی حاوی بر قطعهٔ جسیمه‌نك اسمیـدر بوراسی (١٠٦ م) تاریخلرنده برهمن طائفه‌سـندن جلب اولنان مهاجرلر ایله اسـکان و اعمار ایدیلوب صـکره زمام ادارهٔ حکومت دخی انلرك النه کچمشـیدی .

§

﴿ قرانته ﴾ — ممالك سـائره‌دن کلان سفینه‌لرك یوکی واشـیاسی چیقارلمزدن اول کوزلجه معاینه و تحری اولنـدقدن صکره تخصیص اولنان محلده اوزون قیصـه بر زمان بکلدلسنه اطـلاق اولنور مقـدما قرانته‌لرك مدتی کاملاً قرق کون اولدیغنـدن بو اصول قرق معناسـنه اولان قرانته ایله تسمیه ایدلمشدر . اوته‌دنبرو عللدن سالم عد اولنان ممالکدن کلان سفاین یوکلیرینه تفتیشات معتاده اجراسندن صکره درعقب رخصت اعطا وغیر سالم اولان محللردن کلان سفینه‌لر حقنده قرانتنه نظاماتی اجرا ایدیلور وقرانتنه مدتی سفینه و یوکلیـرلك کلدکاری محللرك تمییز لکی یاتنه‌لریله ثابت اولمسنه ویا شبهه‌لی ومظنون ومجهول ویاخود بولاشق بولنمسنه کوره اوزون ویا قیصه اولور . قرانته‌ده بولنان اشخاص خارجده‌کی آدم ایله مکاتبه ایده‌بیلور ایسه‌ده اوراقك کوکردن کچیریلوب دلنمسی واچه‌نك سرکه‌ده یاتیرلمسی و یوکلرك چوزیلوب هوالندیرلمسی لازمدر . قرانتنه بکلیـانلرك ایچنده کیفسزلك ظهورنده قرانتنه مدتی تضعیف ایدیلور ووبا ظهورنده اشیا احراق اولنوب کمی صو ایچنه باتیریلور . قرانته‌لی اولان سـفائنك الك یوکسك دیرکنه صاری برسنجاق چکلمك عادتدر .

(بارنابو) نام میلان حکمداری ایلك دفعه اوله‌رق (١٣٨٣ م و ٧٨٤ ه) تاریخنده مطعونلردن هرکلان شیئی تطهیر ایتمکه امر و یروب لومباردیایه‌دخوللرینی قتل جزاسـیله منع و وندیکلیلر (١٤٨٤ م و ٨٨٩ ه) تاریخنده قرانتنه‌نك برنجی تشکیلاتنی تأسیس ایلدی . و بو تشکیلات (١٦٦٥ م و ١٠٧٦ ه)

تاریخندن اعتباراً اکثری آوروپا ممالکنده قبول اولندیغی کبی فرانسه دولتی دخی (١٧٢٠ م و ١١٣٣ ه) تاریخنده وقوعبولان شدتلی طاعوندنصکره بالجمله لیمانلرنده قرانتنه اصولنی اجرایه قرار ویردی و (١٨٥٢ م و ١٢٦٩ ه) تاریخنده هر دولت طرفندن تحت مقاوله یه الندی وشبهه لی پاتنتهلر فسخ اولنوب وبا ایچون اون کوندن اون بش کونه وصاری حما ایچون اوچ کوندن یدی کونه وقولرا علتی ایچون بر کوندن یدی کونه قدر مدت وضع ایدلدی . دولت علیه ده قرانتنه اصولی (١٨٣٠ م و ١٢٤٦ ه) تاریخنده قبول واداره سی طوپخانهٔ عامره مشیریتنه حواله اولنمش وروم ایلی سواحلنده اون اوچ واناطولی سواحل و ایچرولرنده یکرمی طقوز و برالشام سواحلنده یدی وافریقاده اوچ وبعض جزایرده یدی محلده قرانتنه خانهلر تأسیس قلنمشدر . شمدی دها زیاده در .

§

﴿ قرستالیت ﴾ — اکثراجسامك مایع حالندن صلب حالنه انتقالنده جزؤ فردلرینك بربری اوزرینه تراکیله تشکیل ایلدیکی شکله اطلاق اولور هر جسمك کندوسنه مخصوص بر شکل قرستالیسی واردر . بعضاً دخی بر جسم بر قاچ نوع وشکل اوزره قرستاللنور مثلا درنجف تعبیر اولنان جماد اکثر حالده بر منشور مسدسئ غیر منتظم شکلنده وشاب ذو ثمانیه قواعد وکوکرد ایله قورشوندن مرکب (غالنا) تعبیر اولنان جماد مکعب شکلنده قرستاللنوب ایزلانده طاشی تعبیر اولنان جماد دخی کاه معین مجسم وکاه منشور مسدسی و ذوثمانیه قواعد معینی و سائر بونلردن تولد ایدن شکلر اوزره قرستاللنور . بر جسمك قرستاللانمسی مراد اولندقده اول جسم صوده منحل ایسه قینادیلوب بر از تبخیر اولندقدن صکره دکل ایسه بعدالاذابه ترك اولنمق لازم کلور . (تبلر) کلمه سنه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ قرطبه ﴾ — اسپانیانك جسیم شهرلرندن برشهردر وادی الکبیر نام نهرك صاغ ساحلی اوزرنده ومادریدك جنوب غربیسندن ایکیوز طقسان

بش کیلومترو مسافه‌ده واقع و التمش بیك نفوسی جامع وجسیم سورلرله محاط اولوب الیوم قوردو ایالتنك کرسیٔ اداره‌سیدر . سکزنجی عصر میلادیده یعنی برنجی عبدالرحمن زمانـنده مغرب زمین اصول معماریسنجه بوراده یاپلش اولان بربنا حقیقةً شایان تماشادر . قرطبه شهری (٥٤٤٢ خ) تاریخنده یعنی میلادك یوز اللی‌ایکی سنه مقدمنده تأسیس اولندی و(٥٧٢م) تاریخنده غوتلر و (٧١١ م و ٩٣ ه) تاریخنده طارق بن زیاد ضبط ایدوب قرق بش سنه صکره استقلال بولان حکومت اسلامیه‌نك مقر اداره‌سی اولدی . قرطبه کرك ثروت و ابنیه‌سنك انتظام و نفاستی و کرك علوم و فنونك وسعت انتشاری جهتیله دنیانك الك متمدن و پارلاق واوچیوز بیك نفوسی جامع بر مملکتی ایدی بوراده اولان بیك دیرکلی جامع کبیر و مدینة الزهرا و جسر کبیر تعبیر اولنان قنطره‌یی مورخین فوق الغایه ثنا ایتمشلردر ذکر اولنان قنطره‌نك طولی سکز یوز وارتفاعی التمش وعرضی اللی ذراع اولوب اون طقوز برجی و یکرمی سکز کمری اولدیغی کبی مملکتك اطرافنده یکرمی بر واروش و اوچبیك قریه و هر قریه‌ده قاضیلر وجوامع و مدارس و مکاتب وار ایدی وشهر ایله واروشلرینك اطرافنه یکرمی درت میل دورنده برجسیم دیوار چکیلوب سکز قپو آچلمش ایدی دیرلر . هرنه حال ایسه قشتاله قرالی اوچنجی فردیناند (١٢٣٥ م و ٦٣٣ ه) تاریخنده ضبط وتخریب ایلشدر وشمدی یالکز جامع مزبور قالوب اودخی کلیسایه تحویل و (١٥٢٨ م و ٩٣٥ ه) تاریخنده بعض دیرکاری کسر اولنمشدر .

§

﴿ قرطبی ﴾ — شیخ المحدثین امام ابو العباس احمد جمال الدین حضرتلرینك شهرتیدر مشار الیه (١١٤١ م و ٥٣٦ ه) تاریخنده وفات ایلدی مسقط رأسی اندلسده واقع قرطبه شهریدر دیکر روایته کوره اندلسده مرسیه شهرنده دنیایه کلوب (١٢٥٨ م و ٦٥٦ ه) تاریخنده وفات ایلشدر (شرح صحیح البخاری) و (المفهم لما اشکل من تلخیص کتاب مسلم) و (مختصر الصحیحین) جلهٔ تألیفاتندندر .

(قرطبی) — شیخ المفسرین شمس الدین محمد بن احمد نام ذاتك دخی

شهرتیدر . بونك (تفسیر قرطبی) نامیله بنام تفسیر کبیرندن بشقه (تذکرة القرطبی) نامنده بر کتابی وآثار سائره‌سی دخی واردر .

§

﴿ قرق کلیسا ﴾ — روم ایلی‌ده برشهر اولوب بونامده کی لوانك مرکزیدر ادرنه‌نك شرقندن الی بش کیلو مترو مسافه‌ده و استرانجه طاغی اتکنده واقع ومستحصن بر قصر ایله اوتوز بش بیك نفوسی جامعدر (۱۳۷۰ م ۷۷۲ ه) تاریخنده تیمور طاش پاشا معرفتیله ضبط و تسخیر اولنمشیدی .

§

﴿ قرمان ﴾ — الیوم قونیه ولایتی داخلنده اولوب مقدما (پیرنیدی) قطعه‌سنی تشکیل ایدن ومؤخراً برمدت امارت حالنده اداره اولنان و (لارنده) (نیکده) (ارمناك) (قونیه) (قیصریه) (اقشهر) (بکشهری) (سیدی شهری) (قره حصار) سنجاق وقضالرینی جامع بولنان ایالتك اسمیدر . بو ایالتك اکثری محللری طاغلق ایسه‌ده کوزل اوزوم وافیون ومحله‌لری واردر قرمان ایالتی ملوك سلجوقیهٔ روم تصرفنده ایکن (۱۲۰۷ م و ٦٧٦ ه) تاریخنده بر بیوك ترکمان قبیله‌سی قونیه‌دن ماعداسنی ضبط وملوك مزبوره‌نك انقراضی عقیبنده یعنی (۱۳۰۳ م و ۷۰۳ ه) تاریخنده قونیه‌یی دخی ایلخانیلردن بدل معلوم مقابلنده اخذ ایدرك بر امارت تشکیل ایلشیدی بوائناده دولت علیه دخی برو طرفده تأسس ایدرك بینلرنده رقابت حاصل اولدیغندن و آره صره منازعه اکسك اولدیغندن سلطان مراد اول حضرتلری رقابت مذکوره‌یی بر طرف ایتمك ایچون (۱۳۸۵ م و ۷۸۷ ه) تاریخنده کریمه‌سی نفیسه سلطانی قرمان امیری علی بکه تزویج ایتدی لکن بونکله رقابت بر طرف اوله‌میوب امیر بولنانلر دولت علیه‌نك محاربه ایله مشغول اولدیغی زمانلرده اعداسیله اتفاق ایتمك وعسکر سوقیله ممالك عثمانیه‌یی اشغال ایتمك کبی حرکاتده بولندیلر وهردفعه‌سنده مغلوب وپریشان اولدقلری حالده کاه مشار الیهانك شفاعتیله وکاه مرحمت شاهانه‌یه مظهریتله تخلیص کریبان ایتدیلر وبونکله برابر ینه تك طورمیوب نهایت

سلطان محمد ثانی حضرتلرینك غضبنی تحریك و (١٤٦٨ م و ٨٧٢ ه) تاریخنده صوك عصیانلری اوزرینه مملکتلرینی غیب ایتدیلر .

§

﴿ قرمط ﴾ — قرامطه مذهبنك مؤسسی اولوب طقوزنجی عصرده ظهور ایتمش و اسماعیلیلرك بیوکاری طرفندن تلف ایدلمشدر . مرقوم ابتدا مذهبنی کوفه جوارنده نشره باشلادی . طوتدیغی مسلك واهی ایجابنجه صیام دعا وصدقه مثللو عقائد اسلامیه یی رد وبالعکس شهوات نفسانیه حقنده مساعد طاورانه رق اشتراك اموال وعیالی وعظ و پند ایدردی خلیفه سی اولان خبیثلردن ابو طاهر (٩٢٣ م و ٣١١ ه) ده بصره یی و برسنه صکره کوفه دن عجمستانه قدر ممالکی ید تغلبنه آلدی و التی سنه صکره (رحبه) و (رقه) و (هیط) شهرلرینی اوروب مکهٔ مکرمه ده حجاج مسلمینی قتل عام ایتدکدن صکره (حجر اسعد) ی انسان مقناطیسی دیه رك رکن مخصوصندن چیقاروب بصره یه کوندردی . (مکهٔ مکرمه ده امیر الامرا بولنان (یحکم) نام ذات حجرمزبوری استردادایچون اللی بیك التون ویردیکی حالده خائنلر و یرمامشلر و یکرمی ایکی سنه صکره کندولری ندامت ایدرك کتوروب یرینه قویمشلردر) قرامطیلر بغداد خلفاسیله دخی لاینقطع محاربات ده بولنوب عربستانك برقسمنده وفرات حوالیسنده خیلی زمان اجرای حکومت ایلدیلر ودوکوشه دوکوشه نهایت (٩٨٢ م و ٣٧٢ ه) تاریخنده محو ومنقرض اولدیلر کیتدیلر . نصیری دنیلان فرقه بونلردن آزمه ظن اولنیور . (اعتقاد) کلمه سنده اوتوز طقوز نومرویه دخی مراجعت بیوریله .

§

﴿ قروم ﴾ — صنایعده بویا اولهرق استعمال اولنور غایت مقبول برمعدندر اجسام قرومیه فخمیت سوت ایله اذابه اولندقلرنده صوده حل اولنور برملح حصوله کلور و بونك محلولی (آزوتیت فضه) ایله قرمزی و (آزوتیت رصاص) ایله صاری برر سوب اعطا ایدر وذو ثمانیهٔ اسطحه شکلنده تبلرایلر . رنکی سیاه ولمعانئ معدنیدر .

§

﴿ قرون ﴾ — عندالمورخين تاريخ اوچه منقسم اولوب دور آدمدن روما دولتنك انقراضی اولان (٤٧٦ م) تاريخنه قدر كچن ايامه (قرون عتيقه) وآندن امريقانك كشفنه يعنی (١٤٩٢ م و ٨٩٨ ه) تاريخنه دكين كچن مدته (قرون وسطی) وآندن ياخود استانبولك فتحندن بروسنه (قرون جديده) دينمش وتاريخلرده اكا كوره تنظيم ايدلمكده بولنمشدر . هر يوز سنه يه وهرقنغی برفرض اولنان وقتدن بدأ ايله اول وقتدن حياتده بولنان ادملرك جله‌سی وفات ايدوب هيچ برفرد قالمامسی كوننه قدر اولان زمانه دخی (قرن) وجمعنه قرون ديرلر .

§

﴿ قرونشتاد ﴾ — پترسبورغ ايالتنده روسيه‌نك عسكری ليمان وشهريدر پترسبورغك جهت غربيسندن ٢٧ كيلومترو مسافه‌ده اولوب اون بيكی بحری اولمق اوزره قرق بيك نفوسی ومستحصن اوچ ليمانی واستحكام وترسانه‌سی وكوزل برقنال وحوضی شاملدر . روسيه بحريه ناظری بوراده اوتورر . اشبو شهر (١٧١٠ م و ١١٢٢ ه)ده بيوك پترو طرفندن تأسيس اولندی فنلاند كور فزينك طار برچيدی اوزرنده واقعدر وپترسبورغك استحكامی مشابه‌سنده‌در (١٨٥٤ م و ١٢٧١ ه) ده انكليز وفرانسز دونمالری محاصره ايتمشيدی .

(قرونشتاد) — آوسترياً ممالكندن كندو نامنده برلوانك مركزيدر اوتوز بش بيك نفوسی حاوی اولوب افلاق ولايتيله واسع تجارتی واردر .

§

﴿ قرووزاد ﴾ — آوروپا دول متفقه‌سنك بيت‌المقدسی اسلامدن تخليص ايچون وقتيله ترتيب ايتدكلری فدايی عسكرك اسميدر . (اهل صليب) ه نظر بيوريله .

§

﴿ قره باش علی ﴾ افندی — مشايخ خلوتيه‌دن مقامات عاليه صاحبی برذات ايدی حج شريفدن عودتنده مصره اوچ قوناق مسافه‌ده قرق بيك قدر حجاجك نصب خيام آرام ايلدكلری محله هوا غايت آچيق اولديغی حالده برسيل كله جكنی كشف ايدرك درحال حجاجی اورادن قالديرتمسی عقيبنده

حقیقة سیل کلوب اورالری باصمش وشیخ مومی‌الیه برقاچ کون صکره اوجوارده واقع نخل قلعه‌سنده و (۱۶۸۵ م و ۱۰۹۷ ه) تاریخنده وفات ایتمشدر . درت یوز سکسان بش خلیفه‌سی وار ایدی .

§

﴿ قره باغ ﴾ — آسیای روسیده برخانلقدر شمالاً قور شرقاً وجنوباً آراس نهرلری وقره‌طاغ وغرب وجنوب غربیده روسیه ارمنستانی وشمال غربیده کرجستان ایله محدود اولوب مقری (شوشا) شهریدر . اهالیسی نصفاً اسلام و نصفاً خرستیاندرلر . اشبو مملکت وقتیله تیمورلنك طرفندن مقر اداره اتخاذ اولنمشیدی . قره‌باغ صویی آرپه چاینك جهت جنوبیسندن کچر .

§

﴿ قره‌جه احمد ﴾ — ملوك اعجامدن برذاتك مخدومی ایکن ترك دارات ایدرك بلاد رومه کلوب آق حصارده توطن واوراده وفات ایلمش برمبارك ذاتدر . بو حالده اسکدارده مدفون قره‌جه احمد بشقه اوله‌جق .

§

﴿ قره حصار ﴾ صاحب — یاخود (افیون قره حصاری) خداوندکار ولایتی سنجاقلرندن بر سنجاغك مرکزیدر انقره وکوتاهیه وقرمان اراضیسی بینده وطولی ایکیوز وعرضی سکسان کیلومترو اتساعنده واهالیسی اوتوز بیك رادەسنده اولوب منبت صحرالری وکوزل محصولاتی واردر وعبا وحالی وپچاق کبی اعمالاتی وافیونی مشهوردر . جوارندن برنهر لطیف جریان ایدر . بوشهرك میلاددن ایکیوز سنه مقدم بنا و (آپاما) تسمیه اولندیغی وبرآره‌لق پای تخت اتخاذ قلندیغی یاخود علاءالدین سلجوقی زمانده انشا ایدلدیکی افادات تاریخیه‌دندر .

(قره‌حصار) شرقی — یاخود (شابین قره‌حصاری) سیواس ولایتی سنجاقلرندن برسنجاغك مرکزیدر طربزونك جنوب غربیسندن یوز اون بش کیلومترو ایلروده بولنور ونفوسی اللی بیك تخمین اولنور تفتیك وافیونه منحصر کبی اولان تجارتی رواجلیدر .

(قره‌حصار) دوه‌لو — قیصریه سنجاغنده برناحیه اولوب وقتیله

حوری قزلرینك مجمع ومقری ظن اولنان برمغاره ایله شهرت بولمشیدی .
دیکر روایته کوره بومغاره تکه سنجاغنده‌کی قره‌حصارده ایدی .

§

﴿ قره رستم ﴾ — علمای اعلامدن برمشهور ذاتدر امیرالامرا لالا شاهین پاشا ایله اورانوس بکك روم ایلنی فتحه مباشرت ایتدکلری زمان حددن زیاده اسرا اله کچدیکندن فاضل مومی الیه خمس شرعیسنك عساکر اسلامیه‌یه ویرلدیکنی کوروب قاضئ عسکر چاندارلی قره خلیل افندی زدینه عزیمت وادای خمس حقنده اولان آیت جلیله‌یی قرائت واخطار کیفیت ایلدکده قاضئ مشارالیه بالتصدیق کیفیتی حضور شهریاری‌یه عرض ایتمکله موجبنجه اجراسی فرمان و خمس غنایمك ضبطی قره رستمه تفویض بیورلدی .
اواثناده اسرانك کثرتی مناسبتیله قیمتی دون اولدیغندن هراسیره یوز یکرمی بش اقچه قیمت تقدیر اولنه‌رق بدلنی ویرمك استیانلره سهولت اولمق اوزره اسیر باشنه یکرمی بش اقچه خمس اخذینه قرار ویرلدی .
بو صورتله النان اسیرلر هرسنه یکیچری صنفنه اخذی مقرر اولان مقداره بالغ اولمز ایسه اوست طرفی دوشیرمه اصولیله خرستیان اطفالندن آلنوب اکمال اولنمق دخی عادت ایدی .
خرستیانلردن کوکللو اوله‌رق عسکره داخل اولنلراشبو ترتیب ودوشیرمه‌لردن بشقه ایدی و بوکا اولوقت پك چوق رغبت اولنور ایدی)

§

﴿ قره‌زوس ﴾ یاخود (کیریسوس) — لیدیا حکمدارلرندندر (٥٠٤٧ خ) تاریخنده یعنی میلادك بشیوز قرق یدی سنه مقدمنده فارس حکمداری کیخسرو ایله سارت جوارنده ایتدیکی محاربه‌ده طوتیلوب آتشه آتیله‌جغی اثناده اوج دفعه آبجی آبجی سولون دیه باغرمغله کیخسرو ایشیدوب جلب وسببنی سؤال ایلدکده « وقتیله حکیم سولون بکا (حکمدارلرجه بختیارلق وطننك سعادت حالنی کورمك ونعم الخلف یتشدیرمك ومحاربه‌ده وطن اغورینه فداکارانه اوغراشوب ابقای نام ایتمکدر) دیدیکی صره‌ده سوزینی قبول ایتمامشیدم شمدی معنای حقیقیسنی اکلادم‌ده آنك ایچون ناله

فزای تحسر اولیورم » دیمسی اوزرینه کیخسرو دخی تأثریاب عبرت اولهرق اعدامنی عفو و مومی الیهی کندوسنه ندیم اتخاذ ایلمشدر . قره زوس زمانی حکمدارلرینك الك ثروتلیسی و متعظمی ایدی .

§

﴿ قره طاغ ﴾ — اسلاولر چرناغوره دیرلر اوروپاده بر کوچك حکومتدر ارنبودلق وقطارو ایله تحدید اولور شمالدن جنوبه طولی ۹۸ شرقدن غربه عرضی ٤٧ کیلومترو و یوز یکرمی بیك نفوسی حاوی ایدی . بونلردن یکرمی بیك قدری هربار استعمال اسلحه یه مقتدر و مستعددرلر باشلیجه قصبه‌سی مرکز اداره اولان چتینه‌در . قره طاغ همان همو ماً الب سلسلهٔ جبالی شعباتندن صایلور . بعض نهرلری واردر که بونلردن غایت چوق بالق چیقاریلور واراضیسی هیچ منبت دکل دینیه جك قدر محصولدار اولوب هیچ حکمنده اولان زراعتی دخی قادینلر طرفندن اجرا اولنور . واسع اورمانلری دخی بولنور .

قره طـاغ خیلی زمان دولت علیه اداره‌سـنده ایدیسـه‌ده الیوم مستقلدر وقتیله (ولادیقه) تسمیه اولنان بر بك معرفتیله اداره اولنور ایدی الیوم هر سنه تجدید اولنان واون ایکی اعضـادن مرکب بولنان بر سـناتو و بر یرلی پرنس ایله اداره اولنمقده‌در .

قره‌طاغلیلر شجیع ومهماننوازایسه‌لرده اعتماده غیرشایان انتقامپرور وحریص استقلالدرلر . مدنیتجه حضیض جهالتك اسفل سافلینده اولوب سعی وعملی تحقیر ایدرلر . مذهبلری اورتودقس و واسطهٔ افهاملری صرپ لسانیدر .

قره طاغ مقدماً ایللیریا و مؤخراً ایپریایك اقسامندن معدود ایدی هراقلیوس زمانده بعضاً مستقل و بعضاً صربیه‌یه مطیع اسلاولره مسکن اولدی قره طـاغلیلر اون دردنجی عصرده وندیکلولرك و اون بشنجی‌ده عثمـانلیلرك بیوندرقلری آلتنه کچدیلرسه‌ده اداره‌لرنجه دائما سربست قالدیلر و مع مافیه دولت علیه‌نك غائله‌لی وقتلرنده روی عصیان کوسترمدیكاشغالدن خالی اولمدیلر بکلرینك پرنس عنوانله نائلیتی (۱۸۵۱ م و ۱۲٦۸ ه) تاریخنده‌در .

قاغزمان ایله نخجوان اره‌سنده واقع برسلسلهٔ جبالك اسمی دخی قره‌طاغدر .

§

و ٨٩٨ ه) ده اندلس ده پالوس لیمانندن سفینه یه راکب اولدی و التمش بش کون سفر دریادن صکره (١٤٩٢) سنه سنك ٨ تشرین اولنده بر بره ایرشدی که مومی الیه بورایی آسیای شرقینك نهایتی ظن ایلدیکندن اشبو نواحیٔ جدیده یه هند شرقی نامنی ویردی مؤخراً امریقاده سان سالوادور تسمیه ایتدیکی محله یاشدی عقبنده اسپانیوله نامنی ویردیکی حایتی وقوبه یی کشف ایتدکدن صکره (١٤٩٣) مارتنده اسپانیایه دوندی واسپانیاده کمال احترامه مظهر یتله برابر ممالك مکشوفه ده قرال وکیلی تعیین اولنمسی اوزرینه سنهٔ مزبوره ایلولنده ایکنجی برسیاحته دها چیقوب کوچك آنتیللرك اکثریسنی کشف وحایتی یی تحت اطاعته ادخال ایدرك اورادہ (سان دومنیق) شهرینی تأسیس ایلدی و (١٤٩٨) ده یاپدیغی اوچنجی برسیاحتده بعض محللری و آمریقای جنوبی سواحلنی طولاشوب (١٥٠٢) ده اولان دردنجی وصو کنجی سفرنده دخی (داریه ن) کورفزینه قدر ایلرولدی انجق اوصره ده دنیایه رشك افزا اولان اشبو کشفیات جدیده سی رفقاسنك حسدینه طوقنمغله بونلر طرفندن کوستریلان بیك درلو اوضاع تحملفرسایه صبر و مکانتله مقابله ایلدیسه ده نهایت حسادی دردنجی دفعه بیچاره یی اتهامه یول بولدقلرندن عزل و اسپانیایه تیمور زنجیرلر التنده نفی ایتدیلر و هر نقدر اسپانیاده حریت سابقه سنی بوله بلدیسه ده اعتباریني اعاده یه موفق اوله میوب عاقبت بویله برطاقم جکر سوز و مؤلم حالار ایچنده و (١٥٠٦ م و ٩١٢ ه) تاریخنده وفات ایلدی .

قریستوف کشف ایتمش اولدیغی بر جدیده نامنی ویرمك شرفنه بیله نائل اوله میوب بوشرف (آمریق ویستپور) نام دومنیجی یه نصیب اولمشدر . قریستوف کشفیاتی قدر دینه مزسه ده همان اندن اشاغی اولمامق اوزره سفر دریاجه بر چوق ترقیاته دخی سبب اولمشدر . اسطرلاب نام آلتی برنجی دفعه اوله رق مومی الیه استعمال ایلدی که طول و عرض جهتیله سفائنك آچیقلرده بولندیغی محل بو آلتك یاردمیله تعیین ایدیلور .

(مابعدی التنجی جلدده)

QR
414
R5
v.5

3 1761 06978355 3